

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 227

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

53 tomas
2010 m. rugpjūčio 28 d.

Turinys

II Įstatymo galios neturintys teisės aktai

TARPTAUTINIAIS SUSITARIMAIS ĮSTEIGTŲ ORGANŲ PRIIMTI AKTAI

- ★ Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (JT/EEK) Taisyklė Nr. 55 „Autotraukiniams skirtų mechaninių sukabinimo įtaisų sudedamųjų dalių patvirtinimo suvienodintos nuostatos“ 1

IV Aktai, priimti iki 2009 m. gruodžio 1 d. remiantis EB sutartimi, ES sutartimi ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartimi

2010/460/EB:

- ★ 2009 m. lapkričio 19 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos priemonių C 38/A/04 (ex NN 58/04) ir C 36/B/06 (ex NN 38/06), kurias Italija įgyvendino „Alcoa Trasformazioni“ atžvilgiu (pranešta dokumentu Nr. C(2009) 8112) ⁽¹⁾..... 62

Kaina: 4 EUR

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE

LT

Aktai, kurių pavadinimai spausdinami paprastu šriftu, yra susiję su kasdieniu žemės ūkio reikalų valdymu ir paprastai galioja ribotą laikotarpį.

Visų kitų aktų pavadinimai spausdinami ryškesniu šriftu ir prieš juos dedama žvaigždutė.

II

(Įstatymo galios neturintys teisės aktai)

TARPTAUTINIAIS SUSITARIMAIS ĮSTEIGTŲ ORGANŲ PRIIMTI AKTAI

Pagal tarptautinę viešąją teisę juridinę galią turi tik JT/EEK tekstų originalai. Šios taisyklės statusas ir įsigaliojimo data turėtų būti tikrinami pagal paskutinę statusą nurodančio JT/EEK dokumento TRANS/WP.29/343 versiją, kurią galima rasti:
<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29fdocsts.html>

Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (JT/EEK) Taisyklė Nr. 55 „Autotraukiniams skirtų mechaninių sukabinimo įtaisų sudedamųjų dalių patvirtinimo suvienodintos nuostatos“

Įtrauktas visas galiojantis tekstas iki:

01 serijos pakeitimų 1 papildymas; įsigaliojimo data: 2010 m. kovo 17 d.

TURINYS

TAISYKLĖ

1. Taikymo sritis
2. Sąvokų apibrėžtys
3. Mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies patvirtinimo paraiška
4. Bendrieji mechaninių sukabinimo įtaisų arba sudedamųjų dalių reikalavimai
5. Transporto priemonės su pritvirtintu mechaniniu sukabinimo įtaisu arba sudedamosios dalies patvirtinimo paraiška
6. Bendri transporto priemonių, kurioms pritvirtintas mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis, reikalavimai
7. Ženklinimas
8. Patvirtinimas
9. Mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies ar transporto priemonės pakeitimai ir tipo išplėtimo patvirtinimas
10. Gamybos procedūrų atitiktis
11. Baudos už gamybos neatitiktį
12. Visiškai nutraukta gamyba
13. Pereinamojo laikotarpio nuostatos
14. Už patvirtinimo bandymus atsakingų techninių tarnybų ir administravimo padalinių pavadinimai ir adresai

PRIEDAI

- 1 priedas Pranešimas dėl mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies tipo patvirtinimo, ar išplėtimo patvirtinimo, ar atsisakymo suteikti patvirtinimą, ar patvirtinimo panaikinimo, ar visiškai nutrauktos gamybos pagal Taisyklę Nr. 55
- 2 priedas Pranešimas dėl transporto priemonės tipo patvirtinimo, ar išplėtimo patvirtinimo, ar atsisakymo suteikti patvirtinimą, ar patvirtinimo panaikinimo, ar visiškai nutrauktos gamybos, atsižvelgiant į mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies pritvirtinimą pagal Taisyklę Nr. 55

- 3 priedas Patvirtinimo ženklų išdėstymo pavyzdys
- 4 priedas Tipiškų verčių ženklavimo išdėstymo pavyzdys
- 5 priedas Mechaninių sukabinimo įtaisų arba sudedamųjų dalių reikalavimai
- 6 priedas Mechaninių sukabinimo įtaisų arba sudedamųjų dalių bandymai
- 7 priedas Pritvirtinimo reikalavimai ir specialūs reikalavimai

1. TAIKYMO SRITIS

- 1.1. Ši taisyklė nustato reikalavimus, kuriuos turi atitikti mechaniniai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys, kad įtaisus ir tas dalis tarptautiniu mastu būtų galima laikyti abipusiai suderinamais.
- 1.2. Ši taisyklė taikoma įtaisams ir sudedamosioms dalims, skirtoms:
 - 1.2.1. variklinėms transporto priemonėms ir priekaboms, iš kurių galima suformuoti autotraukinius ⁽¹⁾
 - 1.2.2. variklinėms transporto priemonėms ir priekaboms, iš kurių galima suformuoti sujungtuosius autotraukinius ⁽¹⁾, jeigu vertikaloji apkrova, kuria priekaba veikia variklinę transporto priemonę, nėra didesnė nei 200 kN.
- 1.3. Ši taisyklė taikoma:
 - 1.3.1. 2.3 punkte apibrėžtiems standartiniams įtaisams ir sudedamosioms dalims
 - 1.3.2. 2.4 punkte apibrėžtiems nestandartiniams įtaisams ir sudedamosioms dalims
 - 1.3.3. 2.5 punkte apibrėžtiems nestandartiniams įvairiems įtaisams ir sudedamosioms dalims.

2. SAŲVOKŲ APIBRĖŽTYS

Šioje taisyklėje:

- 2.1. mechaniniai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys – visos variklinės transporto priemonės ir priekabos rėmo detalės, kėbulo atraminės dalys ir važiuoklė, kuriomis tos priemonės bei priekabos sujungtos sudaro autotraukinius arba sujungtuosius autotraukinius. Šis apibrėžimas taikomas pritvirtintosioms arba keičiamosioms dalims, kuriomis mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis yra pritvirtinama arba valdoma.
- 2.2. automatinis sukabinimas yra užtikrinamas, jeigu atgalinės vilkiko eigos priekabos atžvilgiu pakanka, kad sukabinimo įtaisas būtų visiškai sujungtas, jis būtų sujungiamas automatiškai ir kad tinkamas fiksavimo įtaisų sukabinimas būtų parodomas be jokio pašalinio poveikio.

Jei tai kablį turintys sukabinimo įtaisai, automatinis sukabinimas yra užtikrinamas, jeigu sukabinimo įtaiso fiksavimo įtaisas atidaromas ir uždaromas be jokio pašalinio poveikio sukabintuvo ašą užmovus ant kablo.
- 2.3. standartiniai mechaniniai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys atitinka šioje taisyklėje nustatytus standartinius matmenis ir tipiškas vertes. Tos pačios klasės, tačiau skirtingų gamintojų sukabinimo įtaisus ir sudedamąsias dalis, galima pakeisti vienas kitomis.
- 2.4. nestandartiniai mechaniniai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys šioje taisyklėje nustatytų standartinių matmenų ir tipiškų verčių visais atžvilgiais neatitinka, tačiau tuos įtaisus ir dalis galima sujungti su standartiniais atitinkamos klasės sukabinimo įtaisais ir sudedamosiomis dalimis.
- 2.5. nestandartiniai įvairūs mechaniniai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys neatitinka šioje taisyklėje nustatytų standartinių matmenų ir tipiškų verčių ir tų įtaisų bei dalių negalima sujungti su standartiniais sukabinimo įtaisais ir sudedamosiomis dalimis. Jiems priskirtini, pvz., jokios iš A–L ir T klasių neatitinkantys 2.6 punkte išvardyti įtaisai, skirti specialiajam naudojimui, sunkiajam transportui ir galiojančius nacionalinius standartus atitinkantys įvairūs įtaisai.

⁽¹⁾ Taikoma Kelių transporto konvencijos (Viena, 1968 m.) 1 straipsnio t ir u punktuose pateikta apibrėžtis.

- 2.6. mechaniniai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys, atsižvelgiant į tipą, skirstomi taip:
- 2.6.1. A klasės jungiamieji rutuliai ir vilkties sijos, sudarytos iš 50 mm skersmens rutulio formos įtaiso ir prie vilkiko pritvirtintų sijų, kad jungiamąją movą būtų galima sukabinti su priekaba – žr. 5 priedo 1 punktą.
- 2.6.1.1. A50-1 – 50-5 klasių 50 mm skersmens standartiniai jungiamieji rutuliai su flanšiniu priveržiamuoju tvirtinimu.
- 2.6.1.2. A50-X klasės nestandartiniai 50 mm skersmens jungiamieji rutuliai ir sijos.
- 2.6.2. Prie priekabų prikabintuvo pritvirtintos B klasės jungiamosios movos, kad jas būtų galima sukabinti su vilkiko 50 mm skersmens jungiamuoju rutuliu – žr. 5 priedo 2 punktą.
- 2.6.2.1. B50-X klasės nestandartinės 50 mm skersmens jungiamosios movos.
- 2.6.3. C klasės vilkties jungtys, turinčios 50 mm skersmens kaištį ir griebtuvą bei su prie vilkiko pritvirtintu automatiškai užsidarančiu ir užfiksuojamu fiksavimo kaiščiu, kad naudojant ąsą būtų galima prikabinti priekabą – žr. 5 priedą, 3 punktą:
- 2.6.3.1. C50-1 – 50-7 klasės standartinės vilkties jungtys su 50 mm skersmens kaiščiu.
- 2.6.3.2. C50-X klasės nestandartinės vilkties jungtys su 50 mm skersmens kaiščiu.
- 2.6.4. Prie priekabų prikabintuvo pritvirtinamos D klasės sukabintuvo ąsos cilindrine skylė, tinkama 50 mm skersmens kaiščiui, skirtos sujungti su automatine vilkties jungtimi – žr. 5 priedo 4 punktą:
- 2.6.4.1. D50-A klasės standartinės 50 mm skersmens kaiščiui skirtos privirinamos sukabintuvo ąsos.
- 2.6.4.2. D50-B klasės standartinės 50 mm skersmens kaiščiui skirtos srieginiu pritvirtinimu tvirtinamos sukabintuvo ąsos.
- 2.6.4.3. D50-C ir 50-D klasės standartinės 50 mm skersmens kaiščiui skirtos varžtais pritvirtinamos sukabintuvo ąsos.
- 2.6.4.4. D50-X klasės nestandartinės 50 mm skersmens kaiščiui skirtos sukabintuvo ąsos.
- 2.6.5. Iš prie velkamos transporto priemonės arba jos važiuoklės pritvirtinamos įrangos sudarytos E klasės nestandartinės vilkimo sijos, kurias su vilkiku galima sukabinti sukabintuvo ąsomis, jungiamosiomis movomis arba panašiais sukabinimo įtaisais – žr. 5 priedo 5 punktą.
- Vilkimo sijas galima pritvirtinti taip, kad jos laisvai slankiotų vertikaliai ir nebūtų tinkamos išlaikyti jokios vertikalios apkrovos arba vilkimo sijas standžiai įtvirtinti vertikaloje plokštumoje, jog jos išlaikytų vertikalią apkrovą (standžiosios vilkimo sijos). Standžiąsias vilkimo sijas galima montuoti taip, kad jos būtų visiškai nepaslankios arba lanksčios.
- Vilkimo sijos gali būti sudarytos ne iš vienos, bet iš daugiau sudedamųjų dalių ir tas sijas gali būti įmanoma reguliuoti arba jos gali būti alkūninės.
- Ši taisyklė taikoma vilkimo sijoms – atskiriesiems mazgams – kurie nėra velkamos transporto priemonės važiuoklės dalis.
- 2.6.6. F klasės nestandartinės prikabinimo sijos, kurioms priskiriamos visos sudedamosios dalys ir įtaisai tarp sukabinimo įtaisų, pvz., jungiamųjų rutulių ir vilkties jungčių bei vilkiko rėmo (pvz., rėmo užpakalinio skersinio), atraminio kėbulo arba važiuoklės – žr. 5 priedo 6 punktą.
- 2.6.7. G klasės balniniai sukabintuvai – tai automatinį užraktą turintys prie vilkiko pritvirtinti plokštės formos sukabinimo įtaisai, kuriuos galima sukabinti su prie puspriekabės pritvirtintu 50 mm skersmens balninio vilkiko sukabinimo įtaiso kaiščiu – žr. 5 priedo 7 punktą.

- 2.6.7.1. G50 klasės standartiniai 50 mm skersmens kaištį turintys balniniai sukabintuvai.
- 2.6.7.2. G50-X klasės nestandartiniai 50 mm skersmens kaištį turintys balniniai sukabintuvai.
- 2.6.8. H klasės balninio sukabinimo įtaiso 50 mm skersmens kaiščiai – tai prie puspriekabės pritvirtinti įtaisai, puspriekabę sukabinantys su balninio vilkiko sukabinimo įtaisu – žr. 5 priedo 8 punktą:
- 2.6.8.1. H50-X klasės nestandartiniai 50 mm skersmens balninio sukabinimo įtaiso kaiščiai.
- 2.6.9. J klasės nestandartinės jungiamosios plokštės – tai visos sudedamosios dalys ir įtaisai balniniams sukabintuvams pritvirtinti prie vilkiko rėmo arba važiuoklės. Galima numatyti, kad jungiamoji plokštė būtų pritaikyta slankioti horizontaliai, t. y. jog būtų suformuojamas slankusis balininis sukabintuvas – žr. 5 priedo 9 punktą.
- 2.6.10. K klasės standartiniai kablius turintys sukabinimo įtaisai, skirti naudoti su atitinkamomis L klasės tipo žiedinės formos sukabintuvo ašomis – žr. 5 priedo 10 punktą.
- 2.6.11. L klasės standartinės žiedinės formos sukabintuvo ašos, skirtos naudoti su atitinkamais K klasės sukabinimo įtaisais, turinčiais kablį – žr. 5 priedo 4 punktą.
- 2.6.12. S klasės įtaisai ir sudedamosios dalys, neatitinkančios jokių pirmiau minėtų A–L arba T klasių reikalavimų ir skirtos specialiam sunkiajam transportui arba įtaisai ir sudedamosios dalys, būdingos tik tam tikroms šalims ir kuriose tiems įtaisams ir dalims taikomi galiojantys nacionaliniai standartai.
- 2.6.13. T klasės nestandartiniai specialūs neautomatiniai į vilkimo sijas panašūs sukabinimo įtaisai, kuriuos galima atjungti tik įrankiais ir kurie paprastai naudojami su priekabomis transporto priemonėms gabenti.
- 2.7. Posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančios sudedamosios dalys – tai prie puspriekabių pritvirtinti įtaisai arba sudedamosios dalys, kurios kartu su balniniu sukabintuvu užtikrina, kad posūkio metu puspriekabės tiltas kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link.
- 2.8. Nuotolinio valdymo sistemos – tai įtaisai ir sudedamosios dalys, leidžiančios sukabinimo įtaisą valdyti būnant šalia transporto priemonės arba iš vairuotojo kabinos.
- 2.9. Nuotolinio valdymo prietaiso indikatoriai – tai rodmenų įtaisai, signalizuojantys vairuotojo kabinoje esančiam vairuotojui, kad sukabinimo įtaisas yra sukabintas ir kad įjungti saugos įtaisai.
- 2.10. Mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies tipas – šiais pagrindiniais požymiais nesisikiriantis įtaisas arba sudedamoji dalis:
- 2.10.1. gamintojo arba tiekėjo prekės pavadinimu arba ženklu;
- 2.10.2. 2.6 punkte apibrėžta sukabinimo įtaiso klase;
- 2.10.3. išorine forma, pagrindiniais matmenimis ar kitomis svarbiomis projekto ypatybėmis, įskaitant naudotas medžiagas;
- 2.10.4. 2.11 punkte apibrėžtomis tipiškomis D, D_c, S, V ir U vertėmis.

2.11. Tipiškos D , D_c , S , V ir U vertės apibrėžiamos arba apskaičiuojamos taip:

2.11.1. D arba D_c vertė – vilkiką ir priekabą veikiančios horizontaliosios jėgos teorinė etaloninė vertė, kuri imama horizontaliosios apkrovos pagrindu atliekant dinaminis bandymus.

Jei tai mechaniniai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys, neskirtos išlaikyti veikiančias vertikaliasias apkrovas, ta vertė:

$$D = g \frac{T \times R}{T + R} \text{ KN}$$

Jei tai 2.13 punkte apibrėžtų priekabų, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru, mechaniniai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys, ta vertė:

$$D_c = g \frac{T \times C}{T + R} \text{ KN}$$

Jei tai 2.6 punkte apibrėžti G klasės balniniai sukabintuvai, H klasės balninio sukabintuvo kaiščiai ir J klasės jungiamosios plokštės, ta vertė:

$$D = g \frac{0,6 \times T \times R}{T + R - U} \text{ KN}$$

kur:

T – didžiausia techniškai leidžiamoji vilkiko masė (tonomis). Jeigu reikia, ši vertė apima vertikalią priekabos, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, sukuriamą apkrovą,

R – didžiausia techniškai leidžiamoji priekabos su vilkimo sija, galinčia slankioti vertikaloje plokštumoje, arba puspriekabės masė (tonomis) ⁽¹⁾.

C – 2.13 punkte apibrėžtos prie vilkiko prikabintos priekabos, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, masė, kuria ta priekaba spaudžia žemę, jeigu priekaba pakrauta didžiausia techniškai leidžiamąja mase ⁽¹⁾. Jei tai O1 ir O2 kategorijų priekabos, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru ⁽²⁾, techniškai leidžiamoji didžiausia masė – tai vilkiko gamintojo nurodytoji masė.

g – gravitacijos pagreitis (tariama, kad jo vertė yra 9,81 m/s²).

U – apibrėžtas 2.11.2 punkte.

S – apibrėžtas 2.11.3 punkte.

2.11.2. U vertė – vertikaloji apkrova (tonomis), kuria balninį sukabintuvą veikia techniškai leidžiamąja didžiausia mase ⁽¹⁾ pakrauta puspriekabė.

2.11.3. S vertė – vertikaloji apkrova (kilogramais), kuria 2.13 punkte apibrėžta priekaba, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru ir kuri pakrauta techniškai leidžiamąja didžiausia mase ⁽¹⁾, statinėmis sąlygomis veikia sukabinimo įtaisą.

⁽¹⁾ T ir R masės bei techniškai leidžiamoji didžiausia masė gali būti didesnės nei nacionaliniais įstatymais nustatytoji leidžiamoji didžiausia masė.

⁽²⁾ Žr. prie 1958 m. susitarimo, skirto vienodiems techniniams ratinių transporto priemonių, įrangos ir dalių, kurias galima įmontuoti transporto priemonėse arba naudoti su transporto priemonėmis, reikalavimams ir pagal tuos reikalavimus suteikiamų patvirtinimų abipusio pripažinimo sąlygomis priimti, pridėtoje taisyklėje Nr. 13 pateikiamas apibrėžtis. Apibrėžtis taip pat pateikiama Konsoliduotoje rezoliucijoje dėl transporto priemonių konstravimo (R. E. 3) (dokumentas TRANS/ WP. 29/ 78/ Rev. 1/ 2 pakeitimas).

- 2.11.4. V vertė – teorinė etaloninė vertikaliosios jėgos, kuria sukabinimo įtaisą veikia didesne nei 3,5 tonos techniškai leidžiamąja maksimalia mase pakrauta priekaba, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, amplitudės vertė. V vertė – tai vertikaliosios jėgos pagrindas atliekant dinaminius bandymus.

$$V = \frac{a \times C \times X^2}{L^2} \text{ (žr. toliau pateikiamą pastabą)}$$

kur:

a – lygiavertis vertikalūs sukabinimo įtaisą veikiantis pagreitis atsizvelgiant į vilkiko galinio tilto pakabos tipą.

Jei tai pneumatinė pakaba (arba pakabos sistemos lygiavertėmis svyravimų slopinimo charakteristikomis)

$$a = 1,8 \text{ m/s}^2$$

Jei tai kitų tipų pakaba:

$$a = 2,4 \text{ m/s}^2$$

X – priekabos ploto kroviniui sukrauti ilgis (metrais) (žr. 1 pav.)

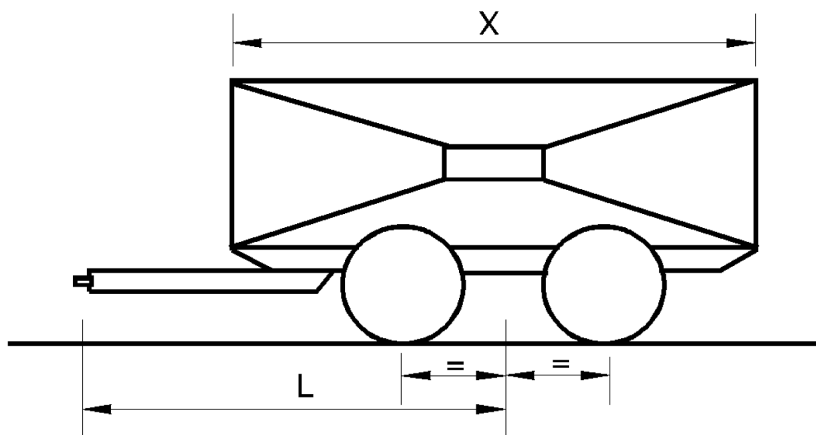
L – atstumas nuo sukabintuvo ąsos vidurio iki priekabos, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, tiltų vidurio (metrais) (žr. 1 pav.)

Pastaba: (Jeigu mažesnis nei 1,0, turi būti naudojama 1,0 vertė)

$$\frac{X^2}{L^2} \geq 1,0$$

1 brėžinys

Priekabos, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, matmenys

- 2.12. Šios taisyklės 6 priede naudojami simboliai ir sąvokų apibrėžtys

A_v = vairuojamuosius ratus turinčio tilto didžiausia leidžiamoji ašinė apkrova (tonomis).

C = priekabos, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, masė (tonomis) – žr. šios taisyklės 2.11.1 punktą.

D = D vertė (kN) – žr. šios taisyklės 2.11.1 punktą.

D_c = priekabos, kurių tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, D_c vertė (kN) – žr. šios taisyklės 2.11.1 punktą.

R = velkamos transporto priemonės masė (tonomis) – žr. šios taisyklės 2.11.1 punktą.

T = vilkiko masė (tonomis) – žr. šios taisyklės 2.11.1 punktą.

F_a = statinė keliamoji jėga (kN).

F_h = bandymo jėgos horizontalioji sudedamoji transporto priemonės išilginės ašies kryptimi (kN).

F_s = vertikalioji bandymo jėgos sudedamoji (kN).

S = statinė vertikalioji apkrova (kg).

U = balnių sukabintuvą veikianti vertikalioji apkrova (tonomis).

V = V-vertė (kN) – žr. šios taisyklės 2.11.4.punktą.

a = lygiavertis vertikalusis pagreitinimo koeficientas priekabų, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru, sukabinimo vietoje atsižvelgiant į vilkiko galinio (-ių) tilto (-ų) pakabos tipą – žr. šios taisyklės 2.11.4 punktą.

e = išilginis atstumas (milimetrais) nuo jungiamųjų rutulių, kuriuos galima išmontuoti, sukabinimo vietos ir vertikaliosios tvirtinimo taškų plokštumos (žr. 20c–20f brėžinius).

f = vertikalusis atstumas (milimetrais) nuo jungiamųjų rutulių, kuriuos galima išmontuoti, sukabinimo vietos iki horizontaliosios tvirtinimo taškų plokštumos (žr. 20c–20f brėžinius).

g = gravitacijos pagreitis (tariama, kad jis yra $9,81 \text{ m/s}^2$).

L = teorinis sukabinimo ilgis (metrais) nuo sukabintuvo ašos vidurio iki priekabos, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, tiltų vidurio.

X = priekabos, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, ploto kroviniui sukrauti ilgis (metrais).

Apatiniai indeksai:

O = didžiausia bandymo jėga

U = mažiausia bandymo jėga

a = statinė jėga

h = horizontalioji jėga

p = ritmiškai kintanti jėga

res = atstojamoji jėga

s = vertikalioji jėga

w = kintanti jėga

- 2.13. Priekaba, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru – vilkimo sija, negalinčią nepriklausomai nuo priekabos slankioti vertikaliai, turinti velkamoji transporto priemonė, kurios tiltas (-ai) yra greta jos sunkio centro (jeigu jos apkrova yra pasiskirsčiusi tolygiai). Vilkiko sukabinimo įtaisą veikianti vertikalioji apkrova neturi būti didesnė nei 10 % priekabos didžiausios masės arba 1 000 kg (taikomas mažesnis dydis).

Didžiausia priekabos, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, masė – bendra priekabos masė, kuria su vilkiku sukabinta ir pakrauta techniškai leidžiamą didžiausia masė, ta priekaba slegia žemę ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Techniškai leidžiamoji masė gali viršyti didžiausią leidžiamąją masę, nustatytą nacionaliniais įstatymais.

- 2.14. „Standusis mechaninis sujungimas“ reiškia, kad įtaiso ir jo sudedamųjų dalių forma bei geometrinės ypatybės turi būti tokios, jog tas įtaisas neatsidarytų ir neatsikabintų veikiamas jokių jėgų arba tų jėgų dedamųjų, kurios galėtų būti sukurtos įtaisą eksploatuojant įprastu būdu arba su juo atliekant bandymą.
- 2.15. Transporto priemonės tipas – tai transporto priemonės, nesiskiriančios tų vietų, kuriose yra pritvirtinamas mechaninis sukabinimo įtaisas arba jo sudedamoji dalis, šiais pagrindiniais aspektais – konstrukcija, matmenimis, forma ir medžiagomis. Šis apibrėžimas taikomas ir vilkikui, ir priekabai.
3. MECHANINIO SUKABINIMO ĮTAISO ARBA SUDEDAMOSIOS DALIES PATVIRTINIMO PARAIŠKA
- 3.1. Paraišką suteikti patvirtinimą pateikia prekės pavadinimo arba ženklo turėtojas arba jo tinkamai įgaliotas atstovas.
- 3.2. Su bet kokio tipo mechaniniam sukabinimo įtaisui arba sudedamajai daliai skirta paraiška pateikiama toliau nurodoma informacija, kuri pateikiama 1 priede nustatyta pranešimo forma:
- 3.2.1. išsami informacija apie visų gamintojų arba tiekėjų prekęs pavadinimus ar ženklus, kurie turi būti taikomi sukabinimo įtaisui arba sudedamajai daliai;
- 3.2.2. trys įtaisą arba sudedamąją dalį pakankamai išsamiai apibūdinančių ir nurodančių, kaip tas įtaisas turi būti pritvirtintas prie transporto priemonės, brėžinių rinkiniai; brėžiniuose turi būti nurodoma 7 punkte numatytam patvirtinimo numeriui ir kitokiam ženklavimui skirta vieta ir plotas;
- 3.2.3. nurodomos taikomos ir 2.11 punkte apibrėžtos D , D_c , S , V bei U vertės.
- Jei tai A klasės vilkties sijos, nurodomos didžiausios leidžiamosios vilkiko ir priekabos masės bei vilkimo rutulį veikianti didžiausia leidžiamoji statinė vertikaloji apkrova, kurią yra rekomendavęs vilkiko gamintojas.
- 3.2.3.1. Tipiškos vertės turi bent lygiavertės taikomosioms didžiausioms leidžiamosioms vilkiko, priekabos ir transporto priemonių masėms.
- 3.2.4. išsamus techninis įtaiso arba sudedamosios dalies aprašymas, ypač nurodant tipą ir naudotas medžiagas;
- 3.2.5. transporto priemonių, prie kurių galima pritvirtinti sukabinimo įtaisą, sąrašas – žr. 1 priedo 12 punktą ir 5 priedo 3.4. punktą;
- 3.2.6. vienas pavyzdys, prie kurio turi būti pridedama kitų pavyzdžių, jeigu papraso tipo patvirtinimo institucija arba techninė tarnyba;
- 3.2.7. visi pavyzdžiai turi būti visiškai padengti numatyta galutine paviršiaus apdorojimo danga. Tačiau jeigu galutinis dangos sluoksnis – dažų arba epoksidinių miltelių dangos sluoksnis pirmiau minėto reikalavimo galima nepaisyti.
- 3.2.8. jei tai specialaus tipo transporto priemonei skirtas mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis, įtaiso arba sudedamosios dalies gamintojas taip pat pateikia transporto priemonės gamintojo nustatytus įmontavimo duomenis. Patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba taip pat gali prašyti, kad būtų pateikiama tipo reikalavimus atitinkanti pavyzdinė transporto priemonė.
4. BENDRIEJI MECHANINIŲ SUKABINIMO ĮTAISŲ ARBA SUDEDAMŲJŲ DALIŲ REIKALAVIMAI
- 4.1. Kiekvienas pavyzdys turi atitikti 5 ir 6 prieduose nustatytus matmenims ir stiprumui skirtus reikalavimus. Atlikus 6 priede nurodytus bandymus, neturi būti nustatyta jokių trūkių, lūžių arba kokios nors liekamosios deformacijos, dėl kurios įtaisą arba sudedamąją dalį tektų laikyti neatitinkančiu privalomų eksploatavimo reikalavimų.

- 4.2. Visos mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies dalys, kurioms sugedus priekaba galėtų atsikabinti nuo transporto priemonės, turi būti pagamintos iš plieno. Galima naudoti kitas medžiagas, jeigu šią taisyklę taikančios susitarimo šalies tipo patvirtinančiajai institucijai arba techninei tarnybai priimtiniu būdu gamintojas įrodo tų medžiagų lygiavertiškumą.
- 4.3. Mechaniniai sukabinimo įtaisai arba sudedamosios dalys turi būti tinkamos saugiai eksploatuoti, o sukabinimo įtaisą sukabinti ir atkabinti turi būti įmanoma vienam žmogui be jokių įrankių. Išskyrus T klasės sukabinimo įtaisus, priekabas, kurių didžiausia techniškai leidžiamoji masė viršija 3,5 tonos, galima sukabinti tik įtaisais, kuriuos įmanoma sukabinti automatiškai.
- 4.4. Mechaniniai sukabinimo įtaisai arba sudedamosios dalys turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad įtaisus ir dalis eksploatuojant įprastu būdu, pagal nustatytus reikalavimus atliekant techninę jų priežiūrą ir keičiant nusidėvėjusias dalis, įtaisai ir sudedamosios dalys tebebūtų tinkami eksploatuoti pagal nustatytus reikalavimus ir išlaikytų šia taisykle nustatytas charakteristikas.
- 4.5. Visi mechaniniai sukabinimo įtaisai arba sudedamosios dalys turi būti suprojektuotos taip, kad įtaisus ir dalis būtų įmanoma standžiai sujungti mechaniškai, o sujungti įtaisai arba dalys turi būti užfiksuojami bent vienu standžiai mechaniškai sujungiamu įtaisu, jeigu kitokių reikalavimų nenustatoma 5 priede. Įtaiso sujungimo patikimumą taip pat galima užtikrinti dviem arba trimis atskirais prietaisais, tačiau kiekvienas prietaisas turi būti suprojektuotas taip, kad jį būtų galima standžiai sujungti mechaniškai, ir kiekvienas tas prietaisas turi būti išbandomas, ar jis atitinka visus 6 priedo reikalavimus. Standusis mechaninis sujungimas – tai 2.14. punkte apibrėžtasis sujungimas.

Įtemptos spyruoklės jėga galima tik uždaryti įtaisą ir užtikrinti, kad vibracijos veikiamos įtaiso sudedamosios dalys nepasislinktų į tokią vietą, kad įtaisas galėtų atsідaryti arba atsikabinti.

Sugedus kuriai nors spyruoklei arba užmiršus įtempti vieną spyruoklę, įtaisas neturi visiškai atsідaryti arba atsikabinti.

- 4.6. Su kiekvienu įtaisu arba sudedamąja dalimi turi būti pateikiami pritvirtinimo ir eksploatavimo nurodymai, į kuriuos įtraukiama išsami informacija apie visus kompetentingus asmenis, įtaisą arba sudedamąją dalį pagal nustatytus reikalavimus galinčius pritaisyti prie transporto priemonės ir eksploatuoti – žr. taip pat 7 priedą. Nurodymai turi būti parengti bent tos šalies, kurioje įtaisas bus siūlomas parduoti, kalba. Jei įtaisai ir sudedamosios dalys tiekiamos kaip originalioji įranga, kurią pritvirtina transporto priemonės arba kėbulo gamintojas, pritvirtinimo reikalavimų galima nepateikti, tačiau transporto priemonės arba kėbulo gamintojas turi užtikrinti, kad transporto priemonės operatoriui būtų pateikiami būtini nurodymai, kaip sukabinimo įtaisą arba sudedamąją dalį eksploatuoti pagal nustatytus reikalavimus.
- 4.7. Jei tai su priekabomis, kurių didžiausia leidžiamoji masė neviršija 3,5 tonos, naudojami A arba S, jeigu taikoma, klasės įtaisai ir sudedamosios dalys, kurias pagamino su transporto priemonės gamintoju nesusijęs gamintojas, ir jeigu įtaisai bei sudedamosios dalys turi būti pritvirtinami juos ar jas pardavus, tuos įtaisus arba sudedamąsias dalis pagal 7 priedo 1 pastraipos reikalavimus turi patikrinti tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba.
- 4.8. Jei tai naudojami su sunkiuoju transportu ir kiti nestandartiniai įvairūs S ir T klasių sukabinimo įtaisai arba sudedamosios dalys, turi būti taikomi labiausiai į pirmiau minėtus įtaisus arba sudedamąsias dalis panašiems standartiniams arba nestandartiniais įtaisams arba sudedamosioms dalims 5, 6 ir 7 prieduose nustatyti atitinkami reikalavimai.
5. TRANSPORTO PRIEMONĖS SU PRITVIRTINTU MECHANINIU SUKABINIMO ĮTAISU ARBA SUDEDAMOSIOS DALIES PATVIRTINIMO PARAIŠKA
- 5.1. Jeigu transporto priemonės gamintojas pateikia paraišką suteikti patvirtinimą transporto priemonei su pritvirtintu mechaniniu sukabinimo įtaisu arba sudedamąja dalimi arba jeigu jis išduoda leidimą transporto priemone vilkti bet kokią priekabą, tada, gavęs mechaniniam sukabinimo įtaisui arba sudedamajai daliai suteikti tipo patvirtinimą prašančio tikrojo pareiškėjo arba tipą patvirtinančiosios institucijos arba susitarimo šalies techninės tarnybos prašymą, transporto priemonės gamintojas tam paklausėjui arba institucijai ar techninei tarnybai nedelsdamas perduoda toliau nurodomame 5.3 punkte pateikiamą informaciją, leidžiančią sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies gamintojui tinkamai suprojektuoti ir pagaminti tai transporto priemonei skirtą mechaninį sukabinimo įtaisą arba sudedamąją dalį. Gavusi mechaniniam sukabinimo įtaisui arba sudedamajai daliai suteikti tipo patvirtinimą prašančio tikrojo pareiškėjo prašymą, tipą patvirtinančioji institucija visą toliau nurodomame 5.3 punkte minimą informaciją perduoda pareiškėjui.

- 5.2. Paraišką patvirtinti transporto priemonė tipą atsižvelgiant į pritvirtintą mechaninį sukabinimo įtaisą arba sudedamąją dalį pateikia transporto priemonė gamintojas arba jo tinkamai įgaliotas atstovas.
- 5.3. Su paraiška pateikiama toliau nurodoma informacija, leidžianti tipą patvirtinančiai institucijai užpildyti 2 priede nurodomą pranešimo formą:
 - 5.3.1. išsamus transporto priemonė tipo ir mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies aprašymas ir, jeigu paprašo tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba, įtaiso arba sudedamosios dalies patvirtinimo formos kopija;
 - 5.3.2. informacija taip pat turi apimti didžiausias leidžiamąsias vilkiko ir velkamos transporto priemonės mases, kiekvienam vilkiko tiltui tenkančią didžiausios leidžiamosios masės dalį, didžiausią leidžiamąją tiltui tenkančią apkrovą, galinę vilkiko dalį galinčią veikti didžiausią leidžiamąją vertikaliąją apkrovą ir įtaiso arba sudedamosios dalies ir bet kokių papildomų stiprinamųjų plokščių ir t. t., kurios būtinos mechaniniam sukabinimo įtaisui arba sudedamajai daliai saugiai pritvirtinti prie vilkiko, tvirtinimo vietos išsamų aprašymą ir (arba) brėžinius;
 - 5.3.2.1. apkrovos sąlygos, kurias užtikrinus turi būti matuojamas M1 kategorijos transporto priemonės vilkimo rutulio aukštis – žr. 7 priedo, 1 priedėlio 2 punktą;
 - 5.3.3. trys pakankamai išsamių brėžinių, leidžiančių identifikuoti įtaisą arba sudedamąją dalį ir nurodančių įtaiso pritvirtinimo prie transporto priemonės būdą, rinkiniai; brėžiniuose turi būti nurodoma patvirtinimo numeriui ir kitokiam ženklavimui skirta vieta ir plotas kaip nustatoma 7 punkte;
 - 5.3.4. išsamus techninis įtaiso arba sudedamosios dalies aprašymas, kuriame ypač turi būti nurodomas tipas ir naudotos medžiagos;
 - 5.3.5. nurodomos taikomos ir 2.11 punkte apibrėžtos D, D_c, S, V ir U vertės;
 - 5.3.5.1. tipišką vertę turi bent lygiavertę taikomoms didžiausiai leidžiamajai vilkiko, priekabos ir auto-traukinio masei;
 - 5.3.6. transporto priemonė, atitinkanti patvirtintino tipo transporto priemonę, su pritvirtintu mechaniniu sukabinimo įtaisu turi būti pateikiama tipą patvirtinančiai institucijai arba techninei tarnybai, kuri taip pat gali paprašyti pateikti papildomus įtaiso arba sudedamosios dalies pavyzdžius;
 - 5.3.7. transporto priemonę be visų tam tikram tipui privalomų sudedamųjų dalių galima priimti, jeigu pareiškėjas tipą patvirtinančiai institucijai arba techninei tarnybai priimtinu būdu gali įrodyti, kad trūkstamos sudedamosios dalys, atsižvelgiant į šios taisyklės reikalavimus, neturės jokios įtakos patikrinimo rezultatams.
6. BENDRI TRANSPORTO PRIEMONIŲ, KURIOMS PRITVIRTINTAS MECHANINIS SUKABINIMO ĮTAISAS ARBA SUDEDAMOJI DALIS, REIKALAVIMAI
 - 6.1. Transporto priemonės pritvirtintas mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis turi būti patvirtinta pagal šios taisyklės 5 ir 6 priedų bei 3 ir 4 punktų reikalavimus.
 - 6.2. Mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis turi būti pritvirtinama pagal šios taisyklės 7 priedo reikalavimus.

- 6.3. Turi būti pateikiami sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies naudojimo nurodymai, į kuriuos turi būti įtraukti visi specialūs aprašymai, paaiškinantys, kaip atlikti operacijas, kurios skiriasi nuo įprastų su tam tikro tipo sukabinimo įtaisu arba sudedamąja dalimi susijusių operacijų, ir paaiškinimai, kaip skirtingais būdais sukabinti įtaisą ir jį atkabinti, pvz., vilkikui ir velkamai transporto priemonei stovint skirtingais kampais. Su kiekviena transporto priemone turi būti pateikiami pirmiau minėti eksploataavimo nurodymai, parengti bent tos šalies, kurioje ta transporto priemonė būtų parduodama, kalba.
7. ŽENKLINIMAS
- 7.1. Patvirtinti pateiktų tipų mechaniniai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys turi būti su gamintojo, tiekėjo arba pareiškėjo prekės pavadinimu arba ženklu.
- 7.2. Turi būti pakankamai didelis plotas, kurį būtų galima paženklini 8.5 punkte nurodytu ir 3. priede pateiktu patvirtinimo ženklu. Šis plotas turi būti parodomas 3.2.2 punkte paminėtuose brėžiniuose.
- 7.3. Mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis, greta 7.2 ir 8.5 punktuose nurodyto patvirtinimo ženklo, turi būti paženklinta 2.6 punkte apibrėžtu sukabinimo įtaiso klasės ženklu ir 2.11 punkte apibrėžtomis bei 4 priede nurodytomis tipiškomis vertėmis. Šių ženklų vieta turi būti nurodoma 3.2.2 punkte minėtuose brėžiniuose.
- Tipiškomis vertėmis įtaiso nebūtina ženklinti, jeigu jos apibrėžtos šioje taisyklėje pateikiant klasifikavimą, pvz., A50-1–A50-5 klasės.
- 7.4. Jeigu mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis yra patvirtintas kitokioms tos pačios klasės sukabinimo įtaiso arba įtaiso tipiškomis vertėms, įtaisas arba sudedamoji dalis iš kelių verčių paženklinama didžiausia verte.
- 7.5. Jeigu mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies taikymas yra kaip nors apribotas, pvz., jeigu mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis nenaudotina su puspriekabės valdymą posūkio metu užtikrinančiomis sudedamosiomis dalimis, tada tuo apribojimu turi būti paženklintas įtaisas arba sudedamoji dalis.
- 7.6. Visas ženklinimas, įtaisą arba sudedamąją dalį pritvirtinus prie transporto priemonės, turi būti ilgalaikis ir įskaitomas.
8. PATVIRTINIMAS
- 8.1. Jeigu mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies tipo pavyzdys (-iai) atitinka šios taisyklės reikalavimus, pagal 10 punkto reikalavimus suteikiamas patvirtinimas.
- 8.2. Kiekvienam patvirtintam tipui suteikiamas patvirtinimo numeris. Pirmi du jo skaitmenys turi nurodyti pakeitimų, apimančių naujausius pagrindinius pakeitimus, kurie buvo padaryti suteikiant patvirtinimą, eilės numerį. Ta pati susitarimo šalis to paties numerio negali suteikti kitam šioje taisyklėje nurodytam įtaiso arba sudedamosios dalies tipui.
- 8.3. Apie patvirtinimo suteikimą arba išplėtimo patvirtinimą, atsisakymą suteikti patvirtinimą ar patvirtinimo panaikinimą arba apie su mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies tipu, patvirtintu pagal šią taisyklę, susijusią visiškai nutrauktą gamybą, šią taisyklę taikančios 1958 m. susitarimo šalys informuojamos pranešimo forma, atitinkančia šios taisyklės 1 arba 2 priede pateiktą pavyzdį.
- 8.4. Kiekvienas pagal šią taisyklę patvirtintas mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis, be 7.1 punkte nustatyto žymens, 7.2 punkte nurodytame plote turi būti ženklinamas 8.5 punkte aprašytu patvirtinimo ženklu.
- 8.5. Patvirtinimo ženklas – tai tarptautinis žymuo, sudarytas iš:

- 8.5.1. „E“ raidę supančio apskritimo, po kurio nurodomas skiriamasis patvirtinimą suteikusių šalių numeris ⁽¹⁾;
- 8.5.2. 8.2. punkte nustatyto patvirtinimo numerio;
- 8.5.3. patvirtinimo ženklas ir numeris turi būti išdėstyti taip, kaip nurodyta 3 priede pateiktame pavyzdyje.
9. MECHANINIO SUKABINIMO ĮTAISO ARBA SUDEDAMOSIOS DALIES AR TRANSPORTO PRIEMONĖS PAKĖITIMAI IR TIPO IŠPLĖTIMO PATVIRTINIMAS
- 9.1. Apie bet kokią 2.10 punkte apibrėžtą mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies ar transporto priemonės tipo pakeitimą turi būti pranešta tipą patvirtinančiajai institucijai arba techninei tarnybai, kuri patvirtino tipą. Tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba gali:
- 9.1.1. laikyti, kad pakeitimai, ko gero, neturės jokio didesnio žalingo poveikio ir kad bet koku atveju įtaisas, sudedamoji dalis arba transporto priemonė tebeatitiktų reikalavimus;
- 9.1.2. paprašyti kitos bandymo ataskaitos.
- 9.2. Apie pakeitimo patvirtinimą arba atsisakymą jį patvirtinti, nurodant patvirtinimą, šią taisyklę taikančioms susitarimo šalims turi būti pranešama 8.3 punkte nustatyta tvarka.
- 9.3. Išplėtimo patvirtinimą suteikianti tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba tam išplėtimo patvirtinimui suteikia eilės numerį ir apie tai 8.3 punkte nustatyta tvarka praneša šią taisyklę taikančioms susitarimo šalims.
10. GAMYBOS PROCEDŪRŲ ATITIKTIS
- Gamybos procedūros turi atitikti Susitarimo 2 priedėlyje (E/ECE/324 E/ECE/TRANS/505/REV2) nustatytus tokius reikalavimus:
- 10.1. Patvirtinimo turėtojas turi užtikrinti, kad gamybos atitikties bandymų rezultatai būtų užregistruoti ir kad pridedami dokumentai patvirtinančiajai institucijai arba techninei tarnybai būtų prieinami susitarimu su ta institucija ar tarnyba nustatytą laikotarpį. Jis negali būti ilgesnis nei 10 metų, skaičiuoti pradedant nuo visiško gamybos nutraukimo pradžios.
- 10.2. Tipo patvirtinimą suteikusi tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba bet kada gali patikrinti kokiam gamybos padalinyje taikomų kontrolės metodų atitiktį. Paprastai ši atitiktis tikrinama kartą per dvejus metus.
11. BAUDOS UŽ GAMYBOS NEATITIKTĮ
- 11.1. Mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies tipui pagal šią taisyklę suteiktą patvirtinimą galima paskelbti netekusiu galios, jeigu nevykdomi reikalavimai arba jeigu patvirtinimo ženklą turintis įtaisas arba sudedamoji dalis neatitinka patvirtinto tipo.

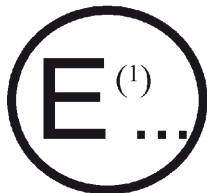
⁽¹⁾ 1 – Vokietija, 2 – Prancūzija, 3 – Italija, 4 – Nyderlandai, 5 – Švedija, 6 – Belgija, 7 – Vengrija, 8 – Čekija, 9 – Ispanija, 10 – Serbija, 11 – Jungtinė Karalystė, 12 – Austrija, 13 – Liuksemburgas, 14 – Šveicarija, 15 (nenaudojamas), 16 – Norvegija, 17 – Suomija, 18 – Danija, 19 – Rumunija, 20 – Lenkija, 21 – Portugalija, 22 – Rusijos Federacija, 23 – Graikija, 24 – Airija, 25 – Kroatija, 26 – Slovėnija, 27 – Slovakija, 28 – Baltarusija, 29 – Estija, 30 (nenaudojamas), 31 – Bosnija ir Hercegovina, 32 – Latvija, 33 (nenaudojamas), 34 – Bulgarija, 35–36 (nenaudojamas), 37 – Turkija, 38 – 39 (nenaudojamas), 40 – Makedonija (buvusios Jugoslavijos respublika), 41 (nenaudojamas), 42 – Europos bendrija (patvirtinimus suteikia EB valstybės narės, naudojamos atitinkamus savo ECE simbolius), 43 – Japonija, 44 (nenaudojamas), 45 – Australija ir 46 – Ukraina. Kiti numeriai kitoms šalims bus suteikiami eilės tvarka, atsižvelgiant į tai, kada tos šalys ratifikuoja susitarimą, skirtą vienodiems techniniams ratinių transporto priemonių, įrangos ir dalių, kurias galima įmontuoti transporto priemonėse arba naudoti su transporto priemonėmis, reikalavimams ir pagal tuos reikalavimus suteiktųjų patvirtinimų abipusio pripažinimo sąlygoms priimti arba kada prisijungia prie to susitarimo bei tuos paskirtus numerius Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius praneša susitarimo šalims.

- 11.2. Jeigu šią taisyklę taikanti susitarimo šalis savo anksčiau suteiktą patvirtinimą paskelbia netekusiu galios, kitoms šią taisyklę taikančioms susitarimo šalims ji apie tai nedelsdama praneša šios taisyklės 1 arba 2 priede pateiktą pavyzdį atitinkančia pranešimo forma.
12. VISIŠKAI NUTRAUKTA GAMYBA
- Jeigu patvirtinimo turėtojas visiškai nutraukia pagal šią taisyklę patvirtinto tipo mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies gamybą, apie tai jis praneša patvirtinimą suteikusiai tipą patvirtinančiajai institucijai arba techninei tarnybai. Atitinkamą pranešimą gavusi tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba apie tai kitoms šią taisyklę taikančioms 1958 m. susitarimo šalims praneša šios taisyklės 1 arba 2 priede pateiktą pavyzdį atitinkančia pranešimo forma.
13. PEREINAMOJO LAIKOTARPIO NUOSTATOS
- Kol Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui nepranešama kitaip, šią taisyklę taikančios susitarimo šalys – Europos bendrijos valstybės narės (priimant pakeitimus, kurių eilės numeris yra 01, t. y. Italija, Nyderlandai, Belgija, Jungtinė Karalystė, Liuksemburgas, Suomija ir Graikija) – pareiškia, kad mechaninių sukabinimo įtaisų ir sudedamųjų dalių atžvilgiu jos vykdys tik tuos susitarimu, prie kurio yra pridedama ši taisyklė, nustatytus įpareigojimus, kurie susiję ne su M1, o kitų kategorijų transporto priemonėms skirtais pirmiau minėtais įtaisais ir sudedamosiomis dalimis.
14. UŽ PATVIRTINIMO BANDYMUS ATSAKINGŲ TECHNINIŲ TARNYBŲ IR ADMINISTRAVIMO PADALINIŲ PAVADINIMAI IR ADRESAI
- 14.1. Šią taisyklę taikančios 1958 m. susitarimo šalys Jungtinių Tautų sekretariatui praneša už patvirtinimo bandymų atlikimą atsakingų techninių tarnybų ir patvirtinimą suteikiančių padalinių, kuriems būtina siųsti kitose šalyse suteiktą patvirtinimą arba išplėtimo patvirtinimą, ar patvirtinimo panaikinimą, arba visišką gamybos nutraukimą patvirtinančią formą, pavadinimus ir adresus.
-

1 PRIEDAS

PRANEŠIMAS

(didžiausias formatas: A4 (210 × 297 mm))

išdavė: Administracijos padalinys

.....
.....
.....

dėl mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies tipo ⁽²⁾: PATVIRTINIMO SUTEIKIMO
IŠPLĖTIMO PATVIRTINIMO
ATSISAKYMO SUTEIKTI PATVIRTINIMĄ
PATVIRTINIMO PANAIKINIMO
VISIŠKAI NUTRAUKTOS GAMYBOS

pagal Taisyklę Nr. 55

Patvirtinimo Nr. Išplėtimo patvirtinimo Nr.

- 1. Prekės pavadinimas arba įtaiso ar sudedamosios dalies ženklas:
- 2. Įtaiso arba sudedamosios dalies tipo gamintojo pavadinimas:
- 3. Gamintojo pavadinimas ir adresas:
- 4. jeigu taikoma, gamintojo atstovo pavadinimas ir adresas:
- 5. Kitas tiekėjo pavadinimas arba prekės ženklai, kurie taikomi įtaisui arba sudedamajai daliai:
- 6. Už gamybos atitiktį atsakingos kompanijos arba institucijos pavadinimas ir adresas:
- 7. Pateikti patvirtinti (data):
- 8. Už patvirtinimo bandymus atsakinga techninė tarnyba:
- 9. Trumpas aprašymas:
- 9.1. Įtaiso arba sudedamosios dalies tipas ir klasė:
- 9.2. Tipiškos vertės:
- 9.2.1. Pirminės vertės:
 - D kN D_c kN S kg
 - U tonos V kN
- Kitokios vertės:
 - D kN D_c kN S kg
 - U tonos V kN
- 9.3. A klasės mechaniniai sukabinimo įtaisai arba sudedamosios dalys, įskaitant vilkties sijas:
 - Transporto priemonė gamintojo nustatyta didžiausia leidžiamoji transporto priemonės masė: kg
 - Didžiausios leidžiamosios transporto priemonės masės pasiskirstymas tarp tiltų:
 - Transporto priemonė gamintojo nustatyta didžiausia leidžiamoji velkamos priekabos masė: kg
 - Transporto priemonė gamintojo nustatyta didžiausia leidžiamoji statinė jungiamojo rutulio apkrova: kg
 - Didžiausia parengtos eksploatuoti transporto priemonės masė, su kėbulu, įskaitant aušinimo skystį, tepalus, degalus, įrankius ir atsarginį ratą (jeigu pateikiamas), tačiau be vairuotojo: kg
 - Apkrovos sąlygos, kurias užtikrinus turi būti matuojamas M1 kategorijos transporto priemonės vilkimo rutulio aukštis – žr. 7 priedo, 1 priedėlio 2 punktą:

10. Nurodymai tam tikro tipo sukabinimo įtaisą arba sudedamąją dalį pritvirtinti prie transporto priemonės ir tvirtinimo vietų, kurias yra nurodęs transporto priemonė gamintojas, fotografijos arba brėžiniai:
11. Informacija apie visų specialių stiprinamųjų sijų arba plokščių tvirtinimą arba sukabinimo įtaisui ar sudedamajai daliai pritvirtinti būtinų sudedamųjų dalių išdėstymą:
12. Papildoma informacija, jeigu sukabinimo įtaisą arba sudedamąją dalį galima naudoti su specialių tipų transporto priemonėmis – žr. 5 priedo 3.4 punktą
13. Jei tai kablį turintys K klasės sukabinimo įtaisai, išsami informacija apie sukabintuvo ašas, skirtas naudoti su tam tikro tipo kabliu.
14. Bandymo ataskaitos data:
15. Bandymo ataskaitos numeris:
16. Patvirtinimo ženklo vieta:
17. Išplėtimo patvirtinimo priežastis (-ys):
18. Patvirtinimas suteiktas/išplėtimas patvirtintas/patvirtinimą suteikti atsisakyta/patvirtinimas panaikintas: ⁽²⁾
19. Vieta:
20. Data:
21. Parašas:
22. Prie šio pranešimo pridedamas patvirtinimą suteikusiai administravimo tarnybai perduotų dokumentų, kuriuos galima gauti pateikus prašymą, sąrašas.

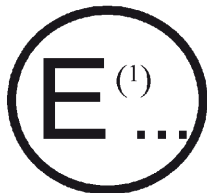
⁽¹⁾ Skiriamasis patvirtinimą suteikusios/išplėtimą patvirtinusios/atsisakiusios suteikti patvirtinimą/patvirtinimą panaikinusios šalies numeris (žr. patvirtinimo nuostatos taisyklėje).

⁽²⁾ Nereikalinga išbraukiama.

2 PRIEDAS

PRANEŠIMAS

(didžiausias formatas: A4 (210 × 297 mm))

išdavė: Administracijos pavadinimas:

.....

dėl transporto priemonės tipo ⁽²⁾: PATVIRTINIMO SUTEIKIMO
 IŠPLĖTIMO PATVIRTINIMO
 ATSIŠAKYMO SUTEIKTI PATVIRTINIMĄ
 PATVIRTINIMO PANAIKINIMO
 VISIŠKAI NUTRAUKTOS GAMYBOS

pagal Taisyklę Nr. 55 atsižvelgiant į mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies pritvirtinimą

Patvirtinimo Nr. Išplėtimo patvirtinimo Nr.

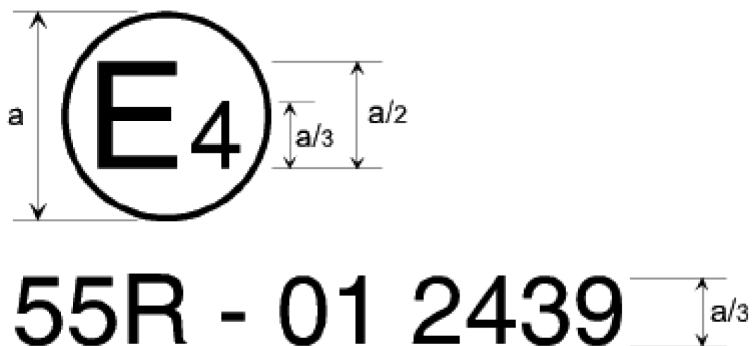
1. Prekės pavadinimas arba transporto priemonės ženklas:
2. Transporto priemonės tipas:
3. Gamintojo pavadinimas ir adresas:
4. Jeigu taikoma, gamintojo atstovo pavadinimas ir adresas:
5. Transporto priemonės kategorija, pvz., M1, N1:
6. Didžiausia leidžiamoji transporto priemonės masė: kg
 Kiekvienam transporto priemonės tiltui tenkanti didžiausios leidžiamosios transporto priemonės masės dalis:
 Didžiausia leidžiamoji velkamos priekabos masė: kg
 Didžiausia leidžiamoji statinė jungiamojo rutulio apkrova: kg
 Didžiausia parengtos eksploatuoti transporto priemonės masė, su kėbulu, įskaitant aušinimo skystį, tepalus, degalus, įrankius ir atsarginį ratą (jeigu pateikiamas), tačiau be vairuotojo: kg
7. D kN D_c kN S kg
 U tonos V kN
8. Nurodymai tam tikro tipo sukabinimo įtaisą arba sudedamąją dalį pritvirtinti prie transporto priemonės ir tvirtinimo vietų fotografijos arba brėžiniai:
9. Informacija apie visų specialiųjų stiprinamųjų sijų arba plokščių tvirtinimą arba sukabinimo įtaisui ar sudedamajai daliai pritvirtinti būtinų sudedamųjų dalių išdėstymą:
10. Mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies prekės pavadinimas arba ženklas ir patvirtinimo numeris:
11. Sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies klasė:
12. Pateikta patvirtinti (data):
13. Už patvirtinimo bandymų atlikimą atsakinga techninė tarnyba:
14. Bandymo ataskaitos data:
15. Bandymo ataskaitos numeris:
16. Patvirtinimo ženklo vieta:
17. Išplėtimo patvirtinimo priežastis (-ys):
18. Patvirtinimas suteiktas / išplėtimas patvirtintas / patvirtinimą suteikti atsisakyta / patvirtinimas panaikintas ⁽²⁾:
19. Vieta:
20. Data:
21. Parašas:
22. Prie šio pranešimo pridedamas patvirtinimą suteikusiai administravimo tarnybai perduotų dokumentų, kuriuos galima gauti pateikus prašymą, sąrašas.

⁽¹⁾ Skiriamasis patvirtinimą suteikusias / išplėtimą patvirtinusias / atsisakiusios suteikti patvirtinimą / patvirtinimą panaikinusios šalies numeris (žr. patvirtinimo nuostatos taisyklėje).

⁽²⁾ Nereikalinga išbraukiama.

3 PRIEDAS

PATVIRTINIMO ŽENKLO IŠDĖSTYMO PAVYZDYS

a = ne mažiau nei 8 mm

Pirmiau nurodytą patvirtinimo ženklą turintis mechaninis sukabinimo įtaisas arba sudedamoji dalis ar transporto priemonė – tai Nyderlanduose patvirtintas įtaisas arba sudedamoji dalis (E4), patvirtinimo numeris 2439, atitinkanti šios taisyklės pakeitimų, kurių eilės numeris 01, reikalavimus.

Pastaba: Patvirtinimo numeris ir papildomi simboliai turi būti žymimi greta apskritimo ir arba virš raidės „E“ ar po ja, arba tai raidei iš kairės ar dešinės pusės. Patvirtinimo numerio skaitmenys turi būti toje pačioje raidės „E“ pusėje ir pasukti viena kryptimi. Romėniškų skaitmenų patvirtinimo numeriams nereikėtų naudoti, siekiant išvengti, kad jie nebūtų painiojami su kitais simboliais.

4 PRIEDAS

Tipiškų verčių ženkinimo išdėstymo pavyzdys

1. Visi mechaniniai sukabinimo įtaisai arba sudedamosios dalys turi būti paženklintos įtaiso arba sudedamosios dalies klasės ženklu. Be to, turi būti ženklinama simboliu, šios taisyklės 2.11 punkte apibrėžtomis tipiškais vertėmis nurodančiu pajėgumą.
 - 1.1. Visų raidžių ir skaitmenų aukštis neturi būti mažesnis nei patvirtinimo numerio, t.y. $a/3$, jeigu $a = 8$ mm.
 - 1.2. Kiekvienam paženklintinam įtaisui arba sudedamajai daliai taikytinos tipiškos vertės – tai toliau pateikiamoje lentelėje nurodytosios vertės – žr. taip pat šios taisyklės 7.3 punktą:

1 lentelė

Atitinkamos tipiškos vertės, kuriomis turi būti paženklinti sukabinimo įtaisai arba sudedamosios dalys

Mechaninio sukabinimo įtaiso arba sudedamosios dalies aprašymas	Atitinkamos tipiškos vertės, kuriomis turi būti ženklinama					
	Klasė	D	D _c	S	U	V
Jungiamieji rutuliai ir vilkties sijos – žr. šios taisyklės 5 priedo 1 punktą	*	*		*		
Jungiamosios movos	*	*		*		
Vilkties jungtys	*	*	*	*		*
Sukabintuvo ašos	*	*	*	*		*
Vilkimo sijos	*	*	*	*		*
Prikabinimo sijos	*	*	*	*		*
Balniniai sukabintuvai	*	*			*	
Balninio sukabintuvo kaiščiai	*	*				
Jungiamosios balninio sukabintuvo plokštės	*	*			*	
Kablį turintys sukabinimo įtaisai	*	*	*	*		*

Pavyzdžiai: C50-X D130 D_c90 S1000 V35 – tai nestandartinė C50-X klasės vilkties jungtis, didžiausia šios jungties D vertė yra 130 kN, didžiausia leidžiamoji D_c vertė – 90 kN, didžiausia leidžiamoji statinė vertikaloji sukuriama apkrova yra 1 000 kg ir didžiausia leidžiamoji V vertė – 35 kN.

A50-X D20 S120 – tai standartinė vilkties sija su A50-X klasės jungiamuoju rutuliu, kurio didžiausia D vertė yra 20 kN ir didžiausia leidžiamoji statinė vertikaloji sukuriama apkrova – 120 kg.

5 PRIEDAS

Mechaninių sukabinimo įtaisų arba sudedamųjų dalių reikalavimai

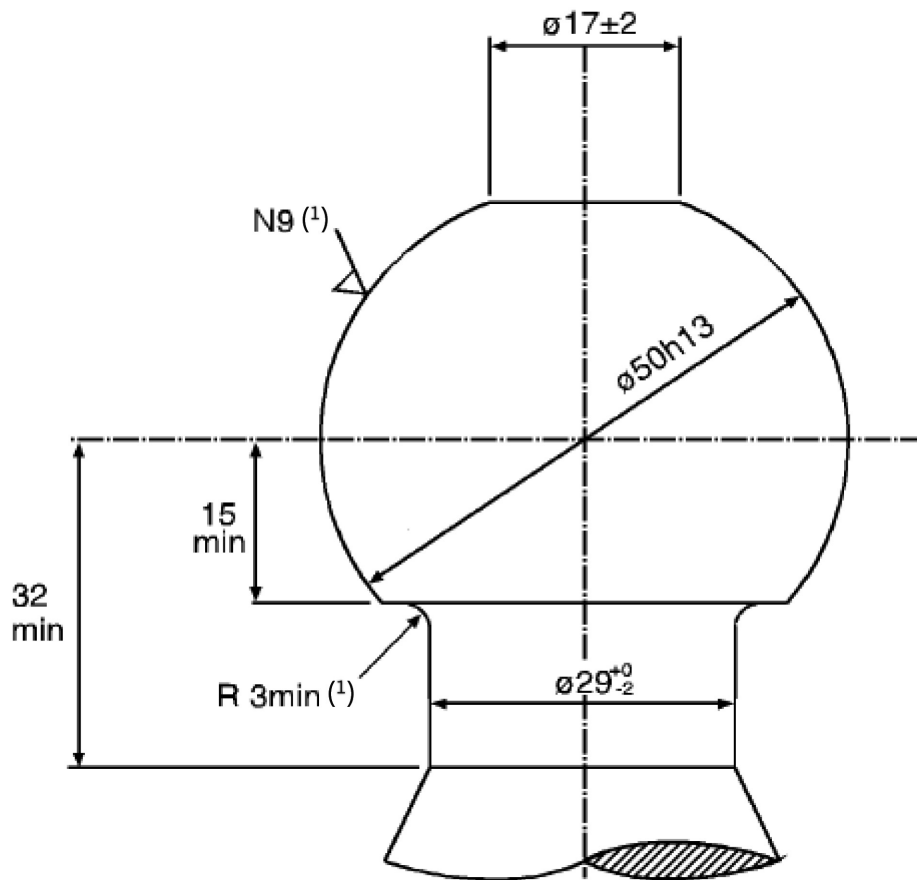
1. JUNGIAMIEJI RUTULIAI IR VILKTIES SIJOS

Šio priedo 1.1–1.5 punktuose nurodyti visiems jungiamiesiems rutuliams ir A klasės vilkties sijoms taikomi reikalavimai. 1.6 punkte išsamiau nurodomi papildomi reikalavimai, kuriuos turi atitikti standartiniai 50 mm skersmens jungiamieji rutuliai su flanšiniais priveržiamaisiais tvirtinimais.

- 1.1. A klasės jungiamųjų rutulių išorinė forma ir matmenys turi atitikti nurodytuosius 2 brėžinyje.

2 brėžinys

A klasės jungiamasis rutulys

žr. ISO/R 468 ir ISO 1302, šiurkštumo koeficientas N9 reiškia, kad R_a vertė yra 6.3 μm .

- 1.2. Vilkties sijų forma ir matmenys turi atitikti transporto priemonės gamintojo reikalavimus, kuriuos jis yra nustatęs tvirtinimo vietoms ir papildomiems tvirtinimo įtaisams arba sudedamosioms dalims, jeigu būtina.
- 1.3. Nuimamieji jungiamieji rutuliai:
- 1.3.1. Jei tai nuimamieji jungiamieji rutuliai arba sudedamosios dalys, kurios nepritvirtinamos varžtais, pvz., A50-X klasės, sujungimo vieta ir sujungimo priemonė turi būti suprojektuota taip, kad būtų galima užtikrinti standų mechaninį sujungimą.
- 1.3.2. Jei tai nuimamasis jungiamasis rutulys arba sudedamoji dalis – tą rutulį ar sudedamąją dalį galima patvirtinti atskirai ir naudoti su įvairiomis vilkties sijomis, skirtomis skirtingoms transporto priemonėms, pvz., A50-X klasės – tarpas, jungiamąjį rutulį pritvirtinus prie vilkties sijos, turi atitikti nustatytąjį 7 priedo 25 brėžinyje.

⁽¹⁾ Jungiamasis rutulio ir kakliuko spindulys turėtų būti ir kakliuko, ir jungiamojo rutulio apatinio horizontaliojo paviršiaus liečiamasis spindulys.

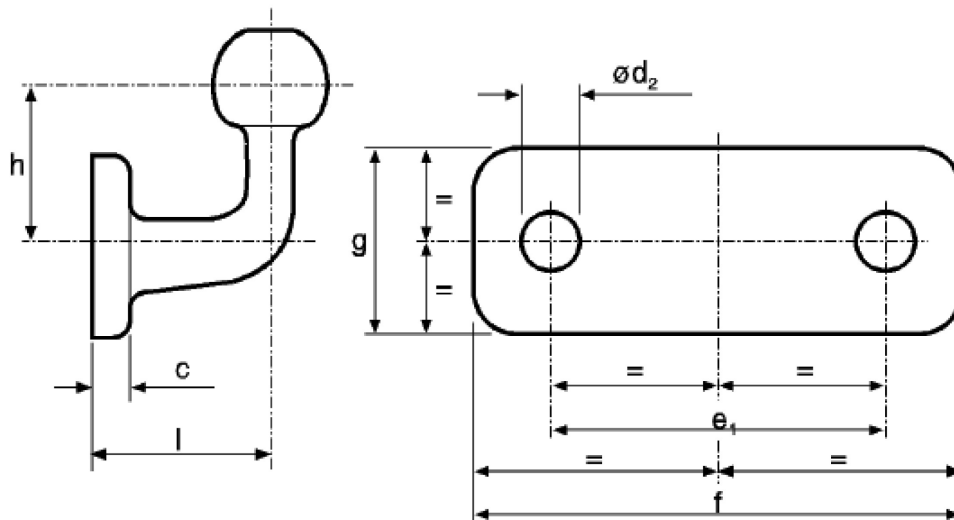
- 1.4. Su jungiamaisiais rutuliais ir vilkimo įtaisais atliktų bandymų rezultatai turi atitikti nurodytuosius 6 priedo 3.1 arba, pareiškėjui pageidaujant, 3.10 punkte. Tačiau 3.1.7 ir 3.1.8 punktuose nustatyti reikalavimai taikomi visada.
- 1.5. Vilkties sijų gamintojai turi numatyti tvirtinimo vietas, prie kurių būtų galima pritvirtinti pagalbinus sukabinimo įtaisus arba priemones, turėsiančias automatiškai sustabdyti priekabą, jeigu atsijungtų pagrindinis sukabinimo įtaisas. Šį reikalavimą būtina vykdyti, siekiant, kad transporto priemonė atitiktų UN/ECE Taisyklės Nr. 13 – Vienodos M, N ir O kategorijų transporto priemonių patvirtinimo stabdžių sistemų atžvilgiu nuostatos – 5.2.2.9. punkto reikalavimus.
- 1.5.1. Avarinio sukabinimo įtaiso ir (arba) atsikabinusių priekabą sulaikančio lyno pritvirtinimo vietos turi būti parenkamos taip, kad eksploatuojant avarinį sukabinimo įtaisą arba atsikabinusių priekabą sulaikantį lyną nebūtų ribojama galimybė įprastai sujungti sukabinimo įtaiso arba kad nebūtų kliudomai įprastai veikti inercinei stabdymo sistemai.

Viena pritvirtinimo vieta turi būti per 100 mm nuo sukabinimo įtaiso sujungimo centrą kertančios vertikalios plokštumos. Jeigu šio reikalavimo įvykdyti neįmanoma, turi būti numatomos dvi pritvirtinimo vietos: viena iš abiejų vertikaliosios vidurinės linijos pusės ir vienodu ne didesniu nei 250 mm atstumu nuo vidurinės linijos. Pritvirtinimo vieta(-os) turi būti numatoma(-os) kiek įmanoma arčiau transporto priemonės galinio krašto ir kuo aukščiau.

- 1.6. Specialūs standartinių jungiamųjų rutulių ir A50-1–A50-5 klasių flanšinių vilkties sijų reikalavimai, įskaitant:
- 1.6.1. A50-1 klasės jungiamųjų rutulių ir flanšinių vilkties sijų matmenis, kurie turi atitikti nustatytuosius 3 brėžinyje ir 2 lentelėje.
- 1.6.2. A50-2, A50-3, A50-4 ir A50-5 klasių jungiamųjų rutulių ir flanšinių vilkties sijų matmenis, kurie turi atitikti nustatytuosius 4 brėžinyje ir 2 lentelėje.
- 1.6.3. Jungiamieji rutuliai ir A50-1 – A50-5 klasių flanšinės vilkties sijos turi atitikti 3 lentelėje pateikiamas charakteristikų vertes ir su jungiamaisiais rutuliais bei minėtų klasių flanšinėmis vilkties sijomis atliktų bandymų rezultatai turi atitikti pirmiau minėtos lentelės vertes.

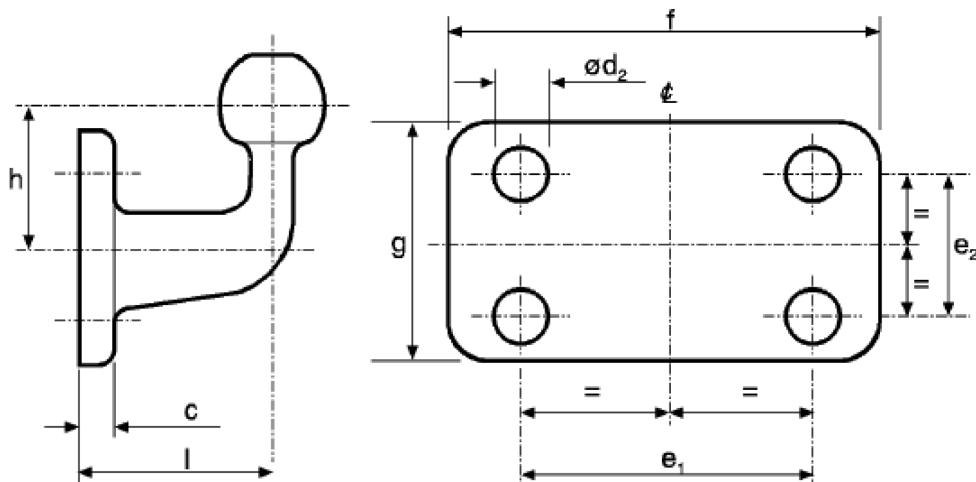
3 brėžinys

A50-1 klasės standartinių flanšinių jungiamųjų rutulių matmenys (žr. 2 lentelę)

4 brėžinys

A50-2–A50-5 klasių standartinių flanšinių jungiamųjų rutulių matmenys (žr. 2 lentelę)

2 lentelė

Standartinių flanšinių jungiamųjų rutulių matmenys (žr. 3 ir 4 brėžinius) (mm)

Klasė	A50-1	A50-2, A50-4	A50-3, A50-5	Pastabos
e_1	90	83	120	$\pm 0,5$
e_2	—	56	55	$\pm 0,5$
d_2	17	10,5	15	H13
f	130	110	155	+ 6,0 – 0
g	50	85	90	+ 6,0 – 0
c	15	15	15	didžiausia
l	55	110	120	$\pm 5,0$
h	70	80	80	$\pm 5,0$

3 lentelė

Standartinių flanšinių jungiamųjų rutulių tipiškos vertės

Klasė	A50-1	A50-2	A50-3	A50-4	A50-5
D	17	20	30	20	30
S	120	120	120	150	150

D = Didžiausia D vertė (kN)

S = Didžiausia statinė vertikaloji apkrova (kg)

- 1.7. Jungiamųjų rutulių ir vilkties sijų, kurios pritvirtinamos po pardavimo, gamintojai, neturintys jokių saitų su atitinkamu transporto priemonės gamintoju, turi išmanyti šio priedo 2 punkte nustatytus sukabinimo įtaiso sujungimo reikalavimus ir turi atitikti šios taisyklės 7 priedo atitinkamus reikalavimus.

2. JUNGIAMOSIOS MOVOS

- 2.1. B50 klasės jungiamosios movos turi būti suprojektuotos taip, kad jas būtų galima saugiai naudoti su šio priedo 1 punkte aprašytais jungiamaisiais rutuliais ir kad jos galėtų išlaikyti nustatytas charakteristikas.

Jungiamosios movos turi būti suprojektuotos taip, kad būtų užtikrinamas saugus sujungimas ir kad būtų atsižvelgiama į sukabinimo įtaisų nusidėvėjimą.

- 2.2. Jungiamosios movos turi būti tinkamos atitikti 6 priedo 3.2. punkte nustatytų bandymų reikalavimus.
- 2.3. Bet kokie papildomi įtaisai (pvz., stabdžiai, stabilizatoriai ir t. t.) neturi kaip nors pakenkti mechaniniam sujungimui.
- 2.4. Su transporto priemone nesukabintą jungiamąją movą horizontaliai į bet kurią pusę turi būti įmanoma pasukti bent 90° atsižvelgiant į šio priedo 1 dalyje aprašytų jungiamojo rutulio ir jungties vidurinę liniją. Kartu jungiamoji mova atsižvelgiant į horizontalią plokštumą turi laisvai slankioti vertikalia kryptimi 20° į viršų ir į apačią. Be to, kartu su horizontaliu 90° sukimosi kampu turi būti įmanoma, kad jungiamoji mova abiem kryptimis apie horizontalią ašį galėtų pasisukti 25° . Horizontalioje plokštumoje turi būti įmanomi šie judesiai bet koku kampu:
- (i) $\pm 15^\circ$ vertikalus posvyris, kai jungiamoji mova apie išilginę savo ašį horizontalioje plokštumoje pasisuka $\pm 25^\circ$
- (ii) $\pm 10^\circ$ sukimasis apie išilginę ašį horizontalioje plokštumoje, kai jungiamoji mova vertikaliai pasislenka $\pm 20^\circ$

3. VILKTIES JUNGTYS

Šio priedo 3.1–3.6 punktų reikalavimai taikomi visoms C50 klasės vilkties jungtims. Papildomi reikalavimai, kuriuos turi atitikti standartinės C50-1–C50-6 klasių vilkties jungtys, pateikti 3.7 punkte.

- 3.1. Eksploatavimo reikalavimai – Visos vilkties jungtys turi būti tinkamos atitikti 6 priedo 3.3 punkte nurodytų bandymų reikalavimus.
- 3.2. Tinkamos sukabintuvo ašos – C50 klasė vilkties jungtys turi būti suderinamos su visomis D50 klasės sukabintuvo ašomis ir nustatytas charakteristikas atitinkančiais sukabinimo įtaisais.
- 3.3. Griebtuvas

C50 klasės vilkties jungtys turi turėti griebtuvą, kuris suprojektuotas taip, kad atitinkama sukabintuvo aša būtų nukreipiama į sukabinimo įtaisą.

Jeigu griebtuvas arba atraminė griebtuvo dalis gali suktis apie vertikalią ašį, jis pats automatiškai turi nusistatyti į normalią padėtį ir, kai sukabinimo įtaiso kaištis nėra įkištas, tas griebtuvas toje normalioje padėtyje yra gana nepaslankus, kad sukabinimo proceso metu griebtuvas sukabintuvo ašai galėtų atstoti kreipiamąją.

Jeigu griebtuvas arba atraminė jo dalis gali suktis apie horizontalią skersinę ašį, sujungimą, apie kurį sukasi griebtuvas, normalioje padėtyje turi išlaikyti pasipriešinimo sukimui momentas. Tas sulaikomasis sukimo momentas turi būti toks, kad jo pakaktų griebtuvo galą vertikaliai į viršų veikiančią 200 N jėgą išlaikyti taip, jog sujungimas, apie kurį sukasi griebtuvas, nebūtų išstumtas iš normalios savo padėties. Pasipriešinimo sukimui momentas turi būti didesnis nei sukuriamasis šio priedo 3.6. punkte aprašytąja rankena. Turi būti įmanoma griebtuvą ranka nustatyti į įprastą padėtį. Apie skersinę horizontalią ašį besisukančiam griebtuvui patvirtinama ne didesnė kaip 50 kg atramos vertikali apkrova S ir ne didesnė kaip 5 kN V vertė.

Jeigu griebtuvas arba atraminė jo dalis sukasi apie išilginę ašį, sukimasis yra apribojamas bent 100 Nm sulaikomojo sukimo momentu.

Mažiausias privalomas griebtuvo dydis priklauso nuo sukabinimo įtaiso D vertės:

D vertė ≤ 18 kN – plotis 150 mm, aukštis 100 mm

D vertė > 18 kN ≤ 25 kN – plotis 280 mm, aukštis 170 mm

D vertė > 25 kN – plotis 360 mm, aukštis 200 mm

Išorines griebtuvo briaunas galima apdirbti tam tiktu spinduliu.

Su C 50-X klasės vilkties jungtimis leidžiama naudoti mažesnius griebtuvus, jeigu tie griebtuvai naudojami tik su priekabomis, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru ir kurios didžiausia leistina masė neviršija 3,5 tonos, arba jeigu griebtuvo iš pirmiau minėtos lentelės negalima naudoti dėl techninių priežasčių, ir, be to, jeigu yra specialių aplinkybių, pvz., vizualinės apžvalgos priemonių, užtikrinančių automatinio sukabinimo saugumą, ir jeigu taikymo sritis yra apribota patvirtinimu, atsižvelgiant į informaciją, kurią sukabinimo įtaiso gamintojas pateikė 1 priede nurodyta pranešimo forma.

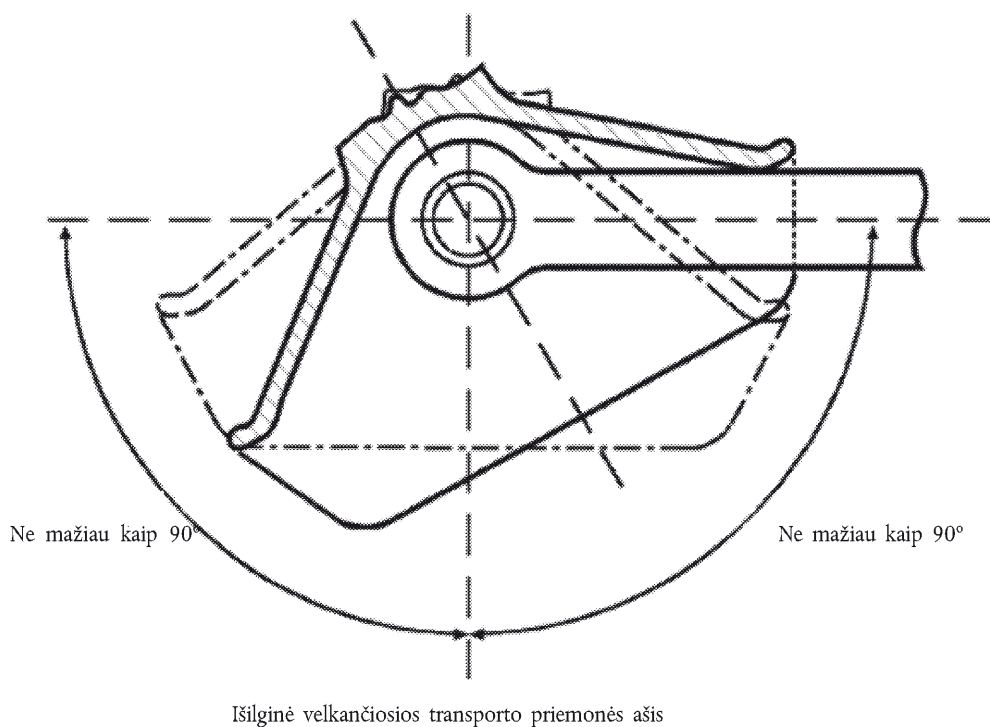
3.4. Mažiausias sujungtos sukabintuvo ašos paslankumas

Sujungtos su vilkimo sija tačiau nepritvirtintos prie transporto priemonės sukabintuvo ašos paslankumas turi atitikti toliau nurodytąjį. Jeigu paslankumas iš dalies užtikrinamas specialiąja jungtimi (tik C50-X klasės vilkties jungtimis), 1 priede pateikta pranešimo forma nurodoma taikymo sritis turi būti apribojama 7 priedo 1.3.8. punkte nustatytais atvejais.

3.4.1. $\pm 90^\circ$ horizontalioje plokštumoje apie vertikalią ašį transporto priemonės išilginės ašies atžvilgiu – žr. 5 brėžinį.

5 brėžinys

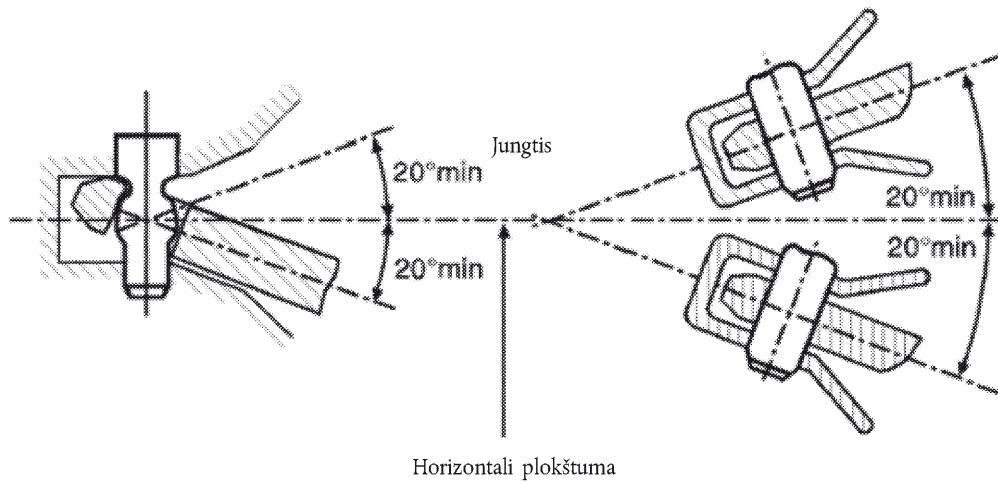
Sujungtos sukabintuvo ašos sukimasis horizontalioje plokštumoje

3.4.2. $\pm 20^\circ$ vertikalioje plokštumoje apie skersinę transporto priemonės skersinės ašies atžvilgiu – žr. 6 brėžinį.

6 brėžinys

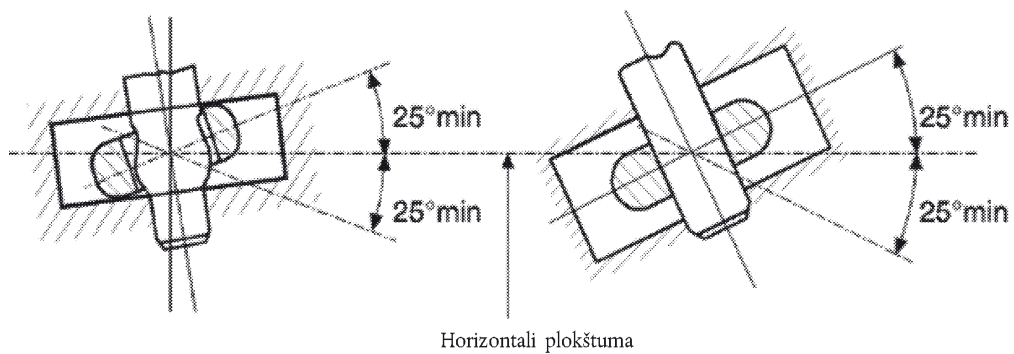
Sujungtos sukabintuvo ąsos sukimasis apie vertikalią ašį

3.4.3. $\pm 25^\circ$ sukimasis apie išilginę savo ašį atsižvelgiant į transporto priemonės horizontalią plokštumą – žr. 7 brėžinį.

7 brėžinys

Sujungtos sukabintuvo ąsos sukimasis apie savo ašį

3.5. Fiksavimas, kad sukabinimo įtaisas neatsikabintų savaime:

Įkištas sukabinimo įtaiso kaištis turi būti užfiksuotas dviem standžiai mechaniškai sujungtais fiksavimo įtaisais, iš kurių vienas neturi nustoti veikti, jeigu sugestų kitas.

Kad sukabinimo įtaisas yra sukabintas ir sutvirtintas nejudamai, turi būti aiškiai matyti pažvelgus į mechaninio įtaiso išorę. Turi būti įmanoma indikatorius padėti patikrinti apčiuopiant, pvz., tamsoje.

Pažvelgus į mechaninį įtaisą turi būti matoma, kad abu fiksavimo įtaisai yra sukabinti (ir jų būklė).

Tačiau pakanka, kad būtų matoma, jog yra sujungtas tik vienas fiksavimo įtaisas, jeigu sukabinimo įtaisas yra suprojektuotas taip, kad antrasis fiksavimo įtaisas įsijungia savaime.

3.6. Rankenos

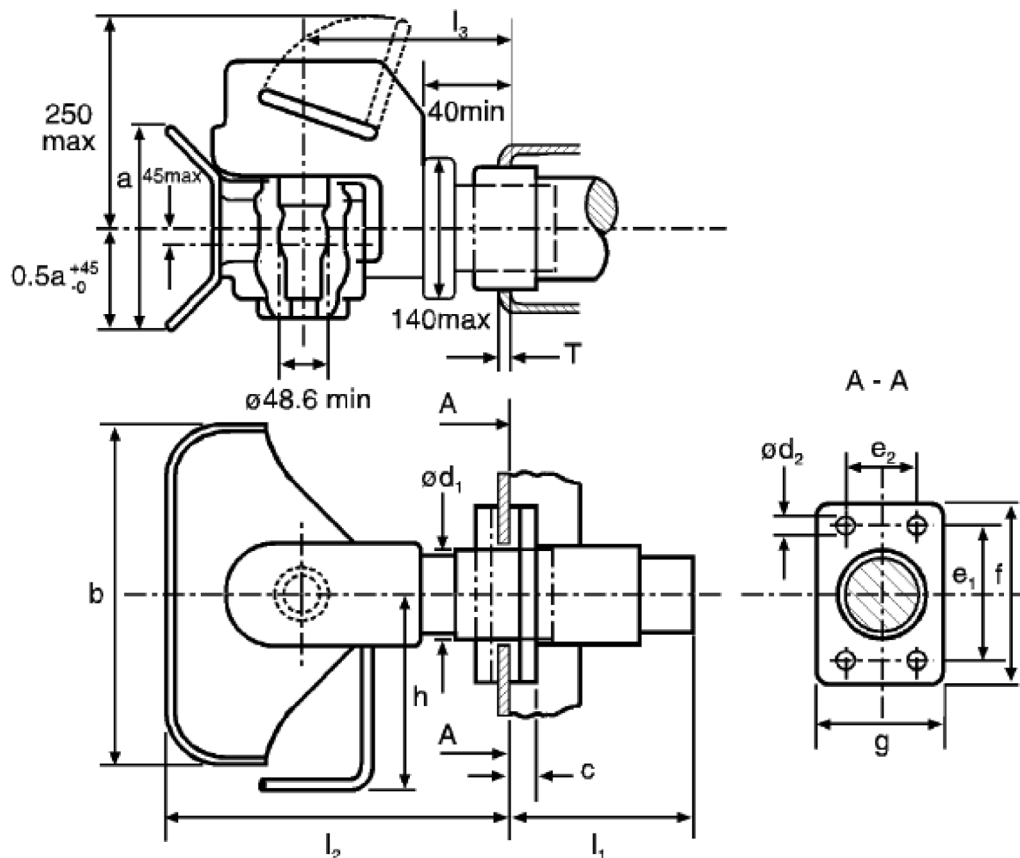
Rankenos turi būti suprojektuotos taip, kad būtų patogų jas naudoti ir jų galai turi būti apvalinti. Sukabinimo įtaisas turi būti be aštrių briaunų arba jame greta rankenos turi nebūti suspaudimo vietų, kuriose būtų pavojus susižeisti eksploatuojant sukabinimo įtaisą. Be sukabintuvo ašos sukabinimo įtaiso atkabinimo jėga, išmatuota statmenai rankenai ir išilgai rankenos spaudimo krypties, turi nebūti didesnė kaip 250 N.

3.7. Specialūs C50-1–C50-6 klasės standartinių vilkties jungčių reikalavimai:

- 3.7.1. Sukabintuvo aša apie skersinę ašį turi sukstis dėl to, kad sukabinimo įtaiso kaištis yra rutulio formos (ne dėl jungties konstrukcijos);
- 3.7.2. Tempimo ir gniuždomąją smūginę apkrovos, kurios išilgai išilginės ašies atsiranda dėl sukabinimo kaiščio ir sukabintuvo ašos tarpo, turi būti mažinamos spyruokle ir (arba) slopintuvais (išskyrus C 50-1 klasės vilkties jungtis).
- 3.7.3. Turi būti laikomasi 8 brėžinyje ir 4 lentelėje nustatytų matmenų.
- 3.7.4. Sukabinimo įtaisai turi atitikti 5 lentelėje nurodytas tipiškas vertes ir su tais įtaisais atlikto bandymo rezultatai turi atitikti tas vertes.
- 3.7.5. Sukabinimo įtaisas turi būti atkabinamas prie jo pritvirtinta rankena (ne nuotolinio valdymo įtaisu).

8 brėžinys

Standartinių vilkties jungčių matmenys (mm) (žr. 4 lentelę)

4 lentelė

Standartinių vilkties jungčių matmenys (žr. 8 brėžinį) (mm)

Klasė	C50-1	C50-2	C50-3	C50-4	C50-5	C50-6 C50-7	Pastabos
e ₁	83	83	120	140	160	160	± 0,5
e ₂	56	56	55	80	100	100	± 0,5
d ₁	—	54	74	84	94	94	didžiausia
d ₂	10,5	10,5	15	17	21	21	H13
F	110	110	155	180	200	200	+ 6,0 – 0
G	85	85	90	120	140	140	± 3,0
A	100	170	200	200	200	200	+ 20,0 – 0
B	150	280	360	360	360	360	+ 20,0 – 0
C	20	20	24	30	30	30	didžiausia
H	150	190	265	265	265	265	didžiausia
l ₁	—	150	250	300	300	300	didžiausia
l ₂	150	300	330	330	330	330	didžiausia
l ₃	100	160	180	180	180	180	± 20,0
T	—	15	20	35	35	35	didžiausia

5 lentelė

Tipiškos standartinių vilkties jungčių vertės

Klasė	C50-1	C50-2	C50-3	C50-4	C50-5	C50-6	C50-7
D	18	25	70	100	130	190	190
D _c	18	25	50	70	90	120	130
S	200	250	650	900	1 000	1 000	1 000
V	12	10	18	25	35	50	75

D = didžiausia D vertė (kN)

D_c = didžiausia D vertė (kN) naudojant su priekaba, kurios tiltas(-ai) sutampa su jos sunkio centru

S = didžiausia sukabinimo įtaisą veikianti statinė vertikaloji apkrova (kg)

V = didžiausia V vertė (kN)

4. SUKABINTUVO AŠOS

4.1. Bendrieji D50 klasės sukabintuvo ašų reikalavimai:

Su visomis D50 klasės sukabintuvų ašomis 6 priedo 3.4. punkte nurodyto atlikto bandymo rezultatai turi atitikti nustatytuosius.

D 50 klasės sukabintuvo ašos yra skirtos naudoti su C 50 vilkties jungtimis. Sukabintuvo ašos neturi suktilis aplink savo ašį (atitinkamas sukabinimo įtaisas gali suktilis).

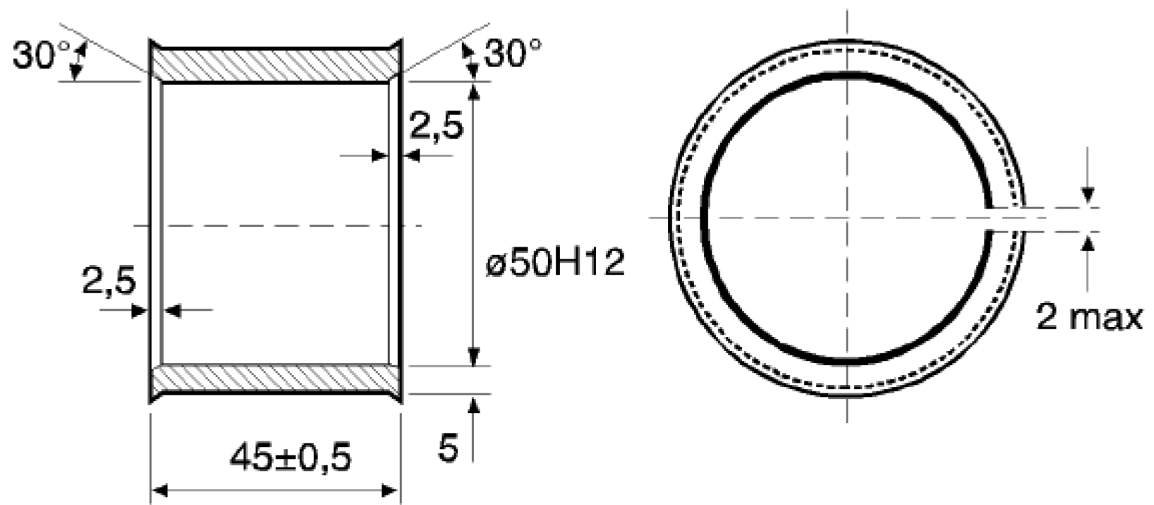
Jeigu D 50 klasės sukabintuvo ašos turi įvoreris, tos įvoreris turi atitikti 9 (išskyrus D 50-C klasės sukabintuvo ašas) arba 10 brėžinyje nurodytus matmenis.

Įvoreris neturi būti suvirintos su sukabintuvo ašomis.

D 50 klasės sukabintuvo ašos matmenys turi atitikti nurodytuosius 4.2. punkte. D 50-X klasės sukabintuvo ašų strypo forma nėra konkrečiai apibrėžta, tačiau 210 mm atstumas nuo ašos vidurio, aukštis „h“ ir plotis „b“ turi atitikti 6 lentelėje nurodytas ribas.

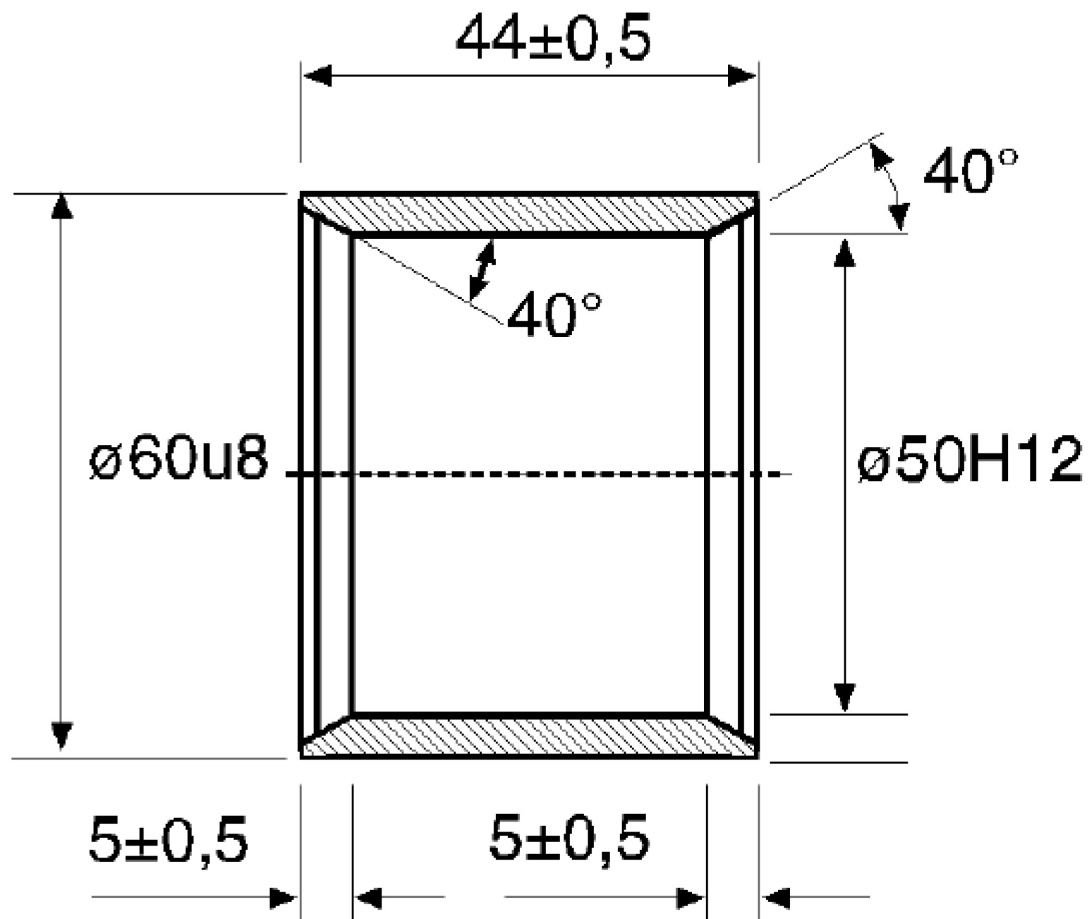
9 brėžinys

D50 klasės sukabintuvo ąsų įvorė su prapjova

10 brėžinys

D50-C klasės sukabintuvo ąsų įvorė be prapjovos

6 lentelė

D50-A ir D50-X sukabintuvo ašų matmenys (žr. 11 brėžinį)

Klasė	h (mm)	b (mm)
D50-A	65 +2/- 1	60 +2/- 1
D50-X	ne daugiau nei 80	ne daugiau nei 62

7 lentelė

Tipiškos standartinių sukabintuvo ašų vertės

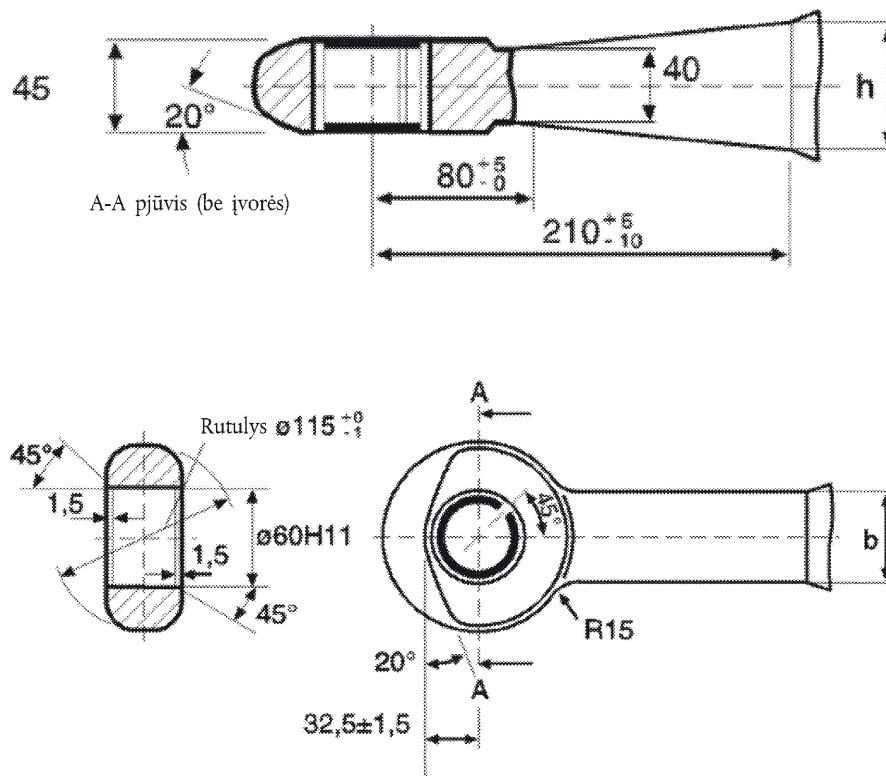
Klasė	D	D _c	s	V
D50-A	130	90	1 000	30
D50-B	130	90	1 000	25
D50-C	190	120	1 000	50
D50-D	190	130	1 000	75

4.2. Specialūs D50 klasės sukabintuvo ašų reikalavimai:

4.2.1. D50-A ir D50-X klasė sukabintuvo ašų matmenys turi atitikti nurodytuosius 11 brėžinyje.

11 brėžinys

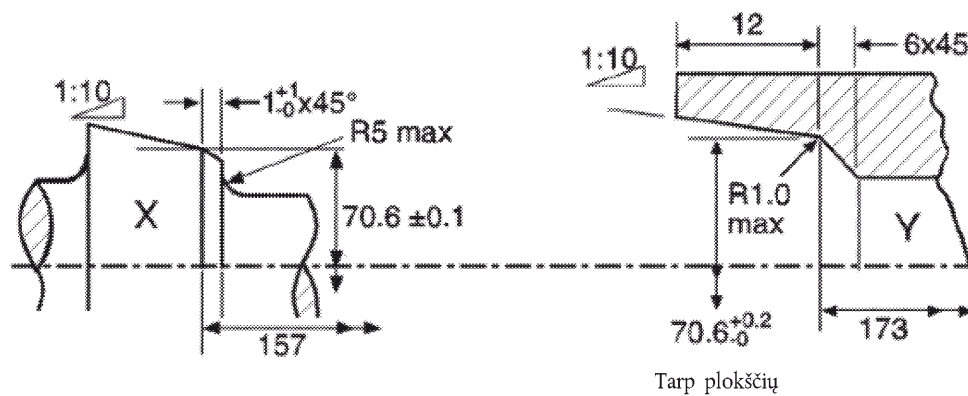
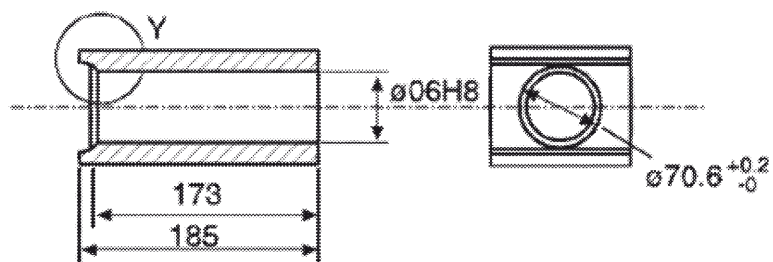
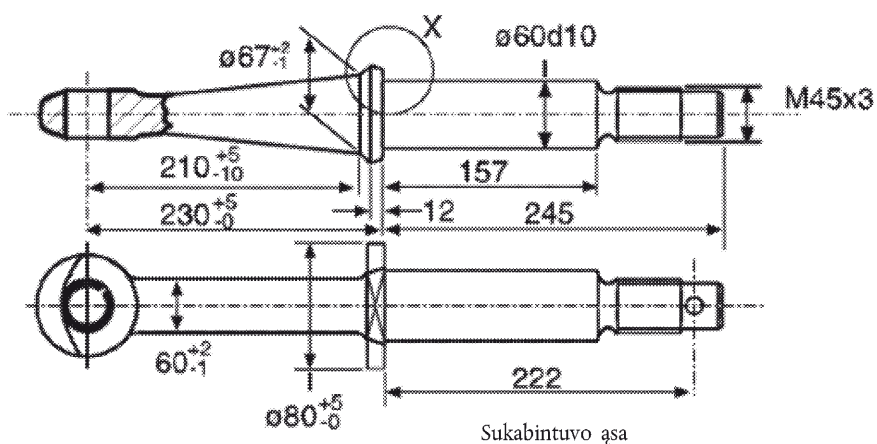
D50-A ir D50-X klasės sukabintuvo ašų matmenys (žr. 6 lentelę)

4.2.2. D50-B klasės sukabintuvo ašų matmenys turi atitikti nustatytuosius 12 brėžinyje.

12 brėžinys

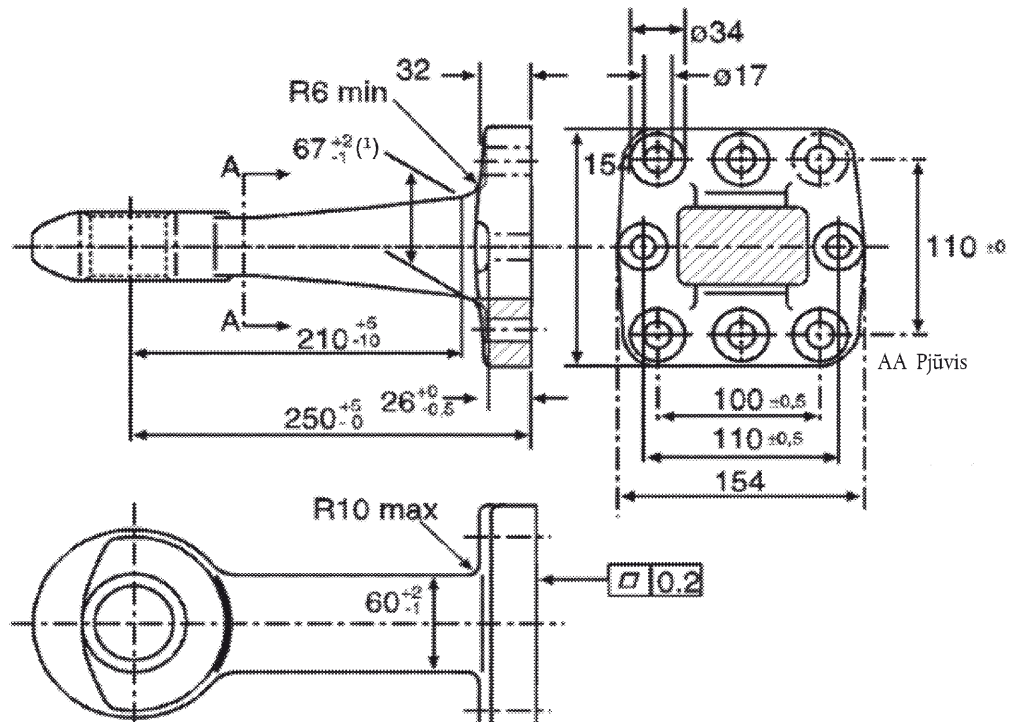
D50-B klasės sukabintuvo ąsų matmenys (žr. kitus matmenis 11 brėžinyje)

4.2.3. D50-C ir D50-D klasių sukabintuvo ąsų matmenys turi atitikti nurodytuosius 13 brėžinyje.

13 brėžinys

D50-C ir D50-D klasių sukabintuvo ąsų matmenys (žr. kitus matmenis 11 brėžinyje)

4.2.4. D50-C ir D50-D klasių sukabintuvo ąsos turi būti sumontuotos su 10 brėžinyje nurodytomis įvorėmis be prapjovos.

4.3. Standartinių sukabintuvo ąsų apkrovos vertės

Nustatytus reikalavimus atitinkančios sukabintuvo ąsos ir jos pritvirtinimo priemonės turi atitikti 7 lentelėje nurodytas apkrovos vertes ir su ta ąsa bei jos pritvirtinimo priemonėmis atlikto bandymo rezultatai taip pat turi atitikti tas vertes.

4.4. Bendrieji L klasės žiedinių sukabintuvo ąsų reikalavimai:

4.4.1. L klasės žiedinės sukabintuvo ąsos skirtos naudoti su kablį turinčiais K klasės sukabinimo įtaisais.

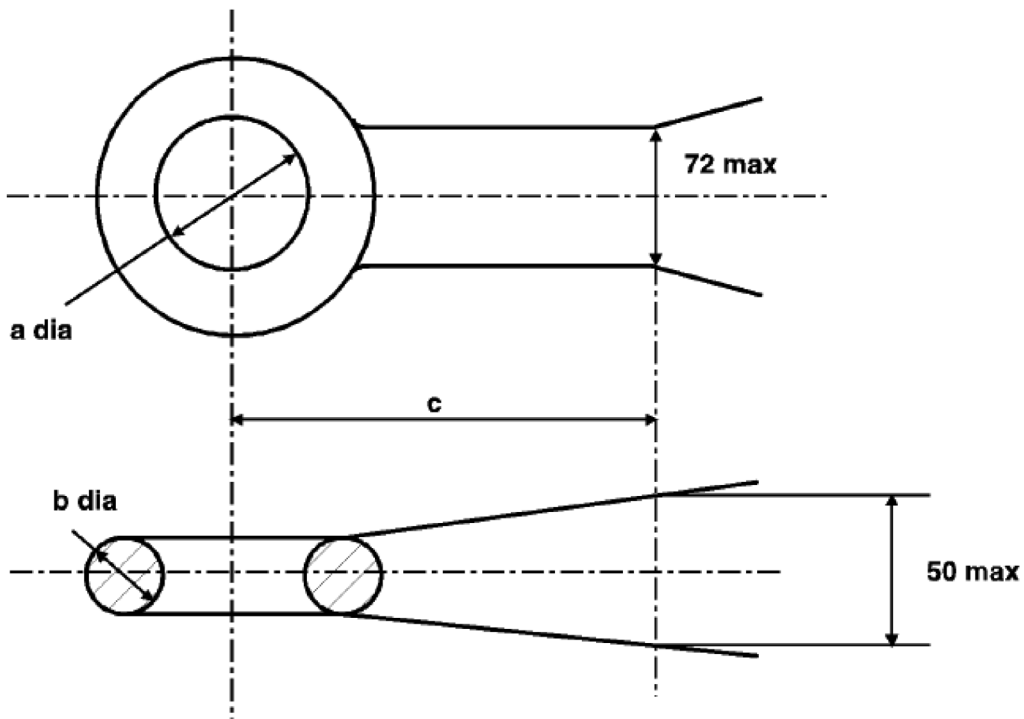
4.4.2. Jeigu naudojamos su kablį turinčiais K klasės sukabinimo įtaisais, jos turi atitikti šio priedo 10.2 punkte nustatytus paslankumo reikalavimus.

4.4.3. L klasės žiedinių sukabintuvo ąsų matmenys turi atitikti nustatytuosius 14 brėžinyje ir 8 lentelėje.

(¹) Jei tai D50-D klasės sukabintuvo ąsos, šis matmuo turi būti „ne daugiau nei 80“.

14 brėžinys

L klasės žiedinių sukabintuvo ašų matmenys (žr. 8 lentelę)

4.4.4. Su L klasės žiedinėmis sukabintuvo ašomis atliktų 6 priedo 3.4 punkte nurodytų bandymų rezultatai turi atitikti nustatytuosius ir ašos turi atitikti 9 lentelėje nurodytas tipiškas vertes.

8 lentelė

L klasės žiedinių sukabintuvo ašų matmenys (žr. 14 brėžinį)

						(mm)
Klasė	L1	L2	L3	L4	L5	Pastabos
a	$68 + 1,6/- 0,0$	$76,2 \pm 0,8$	$76,2 \pm 0,8$	$76,2 \pm 0,8$	$68 + 1,6/- 0,0$	
b	$41,2 \pm 0,8$	$41,2 \pm 0,8$	$41,2 \pm 0,8$	$41,2 \pm 0,8$	$41,2 \pm 0,8$	
c	70	65	65	65	70	Ne mažiau nei

9 lentelė

L klasė žiedinių sukabintuvo ašų tipiškos vertės

Klasė	L1	L2	L3	L4	L5
D kN	30	70	100	130	180
D _c kN	27	54	70	90	120

Klasė	L1	L2	L3	L4	L5
S kg	200	700	950	1 000	1 000
V kN	12	18	25	35	50

5. VILKIMO SIJOS

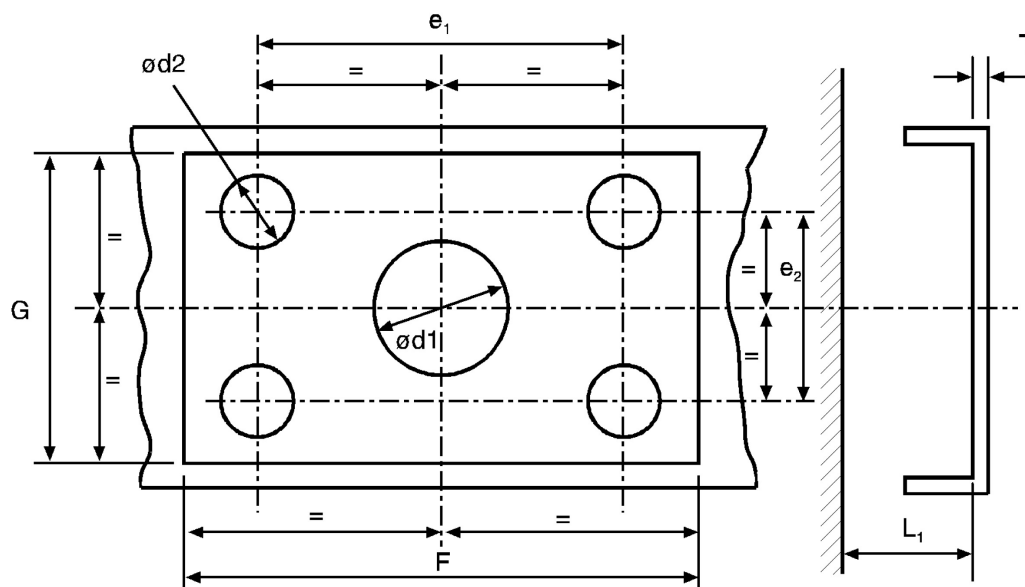
- 5.1. E klasės vilkimo sijos turi atitikti 6 priedo 3.3. punkte nustatytų bandymų reikalavimus.
- 5.2. Siekiant, kad būtų galima sukabinti su vilkiku, vilkimo sijoms galima pritvirtinti 2 punkte minėtas jungiamąsias movas arba šio priedo 4 punkte nurodytas sukabintuvo ąsas.
- 5.3. Lanksčiųjų vilkimo sijų aukštį reguliuojantys įtaisai
- 5.3.1. Lanksčioji vilkimo sija turi turėti įtaisus, kuriais vilkimo sijos aukštį būtų galima sureguliuoti atsižvelgiant į sukabinimo įtaisą arba griebtuvą. Tie reguliavimo įtaisai turi būti suprojektuoti taip, kad vilkimo sijos aukštį be įrankių arba kokių kitų pagalbinių priemonių galėtų sureguliuoti vienas asmuo.
- 5.3.2. Aukščio reguliavimo įtaisais sukabintuvo ąsas arba jungiamuosius rutulius turi būti įmanoma iš virš žemės esančios horizontalios plokštumos bent 300 mm pakelti į viršų ir tiek pat nuleisti į apačią. Tokiu intervalu vilkimo siją turi būti įmanoma reguliuoti laipsniškai arba ne ilgesnėmis kaip 50 mm eigos atkarpomis, kurios nurodytos sukabintuvo ąsoje arba rutuliniame lankste.
- 5.3.3. Aukščio reguliavimo įtaisai turi netrukdyti laisvai judėti vilkimo sijai po to, kai ji sukabinama.
- 5.3.4. Aukščio reguliavimo įtaisai turi netrukdyti veikti bet kokiam inerciniam stabdžiui.
- 5.4. Jeigu vilkimo sijos sujungtos su mechaniniais impulsiniais stabdžiais, atstumas nuo sukabintuvo ąsos vidurio iki sukabintuvo ąsos laisvai besisukiojančio strypo, jeigu stabdys įjungtas, neturi būti mažesnis nei 200 mm. Jeigu sukabintuvo ąsos strypas įkištas iki galo, tas atstumas neturi būti mažesnis nei 150 mm.
- 5.5. Vilkimo sijos, skirtos naudoti su priekabomis, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru, atsparumo momentas šoninėms jėgoms turi būti bent perpus didesnis už tokį patį atsparumo momentą vertikalioms jėgoms.

6. PRIKABINIMO SIJOS

- 6.1. F klasės prikabinimo sijos turi atitikti 6 priedo, 3.3 punkte nustatytų bandymų rezultatus.
- 6.2. Skylės C klasės standartinėms vilkties jungtims pritvirtinti išdėstomos taip, kaip toliau nurodoma 15 brėžinyje ir 10 lentelėje.
- 6.3. Prikabinimo sijos neturi būti privirinamos prie važiuoklės, kėbulo arba kitos transporto priemonės dalies.

15 brėžinys

Standartinių vilkties jungčių pritvirtinimo matmenys (žr. 10 lentelę)

10 lentelė

Standartinių vilkties jungčių pritvirtinimo matmenys (žr. 15 brėžinį)

Klasė	C50-1	C50-2	C50-3	C50-4	C50-5	C50-6C50-7	Pastabos
e_1	83	83	120	140	160	160	$\pm 0,5$
e_2	56	56	55	80	100	100	$\pm 0,5$
d_1	—	55	75	85	95	95	$+ 1,0/- 0,5$
d_2	10,5	10,5	15	17	21	21	H13
T	—	15	20	35	35	35	didžiausia
F	120	120	165	190	210	210	mažiausia
G	95	95	100	130	150	150	mažiausia
L_1	—	200	300	400	400	400	mažiausia

7. BALNINIAI SUKABINTUVAI IR POSŪKIO METU PUSPRIEKABĖS VALDYMĄ UŽTIKRINANČIOS SUDEDAMOSIOS DALYS

Visiems G 50 klasės balniniams sukabintuvams taikomi 7.1–7.7 punktų reikalavimai.

7.9 punkte išvardyti papildomi reikalavimai, kuriuos turi atitikti standartiniai sukabinimo įtaisai.

Posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančios sudedamosios dalys turi atitikti 7.8 punkto reikalavimus.

7.1. Tinkami balninio sukabintuvo kaiščiai

G 50 klasės balniniai sukabintuvai turi būti suprojektuoti taip, kad juos būtų galima naudoti su H 50 klasės sukabinimo įtaiso kaiščiais ir kad kartu su tais kaiščiais balniniai sukabintuvai atitiktų nustatytas technines charakteristikas.

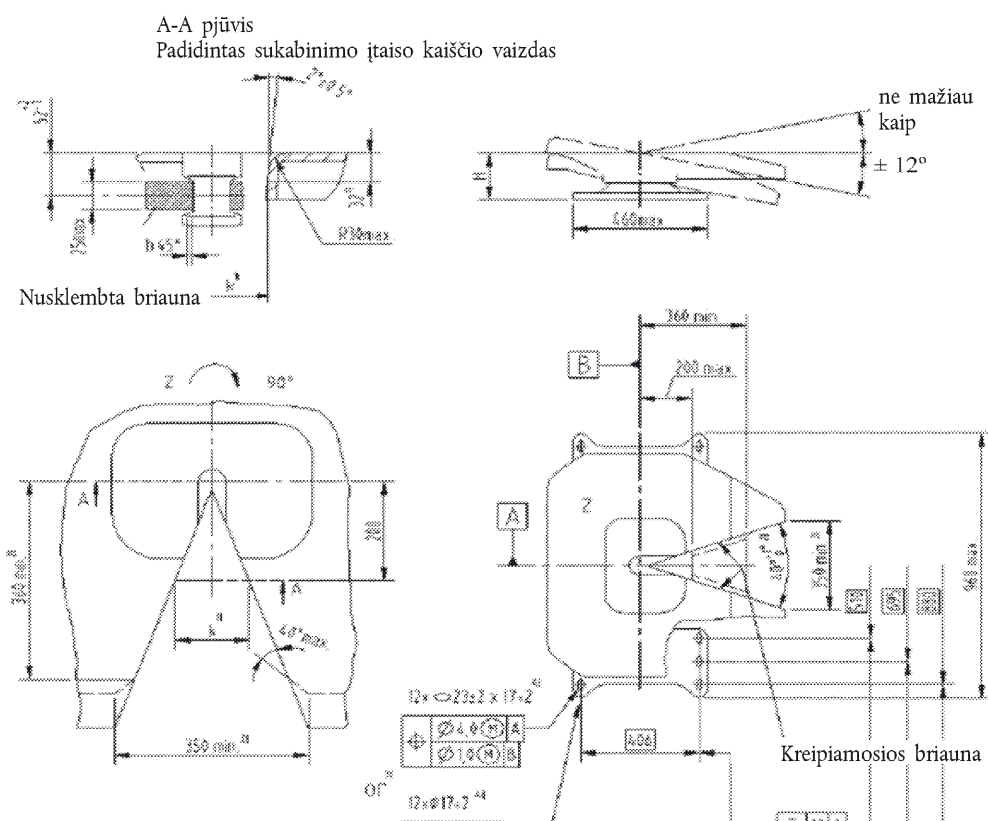
7.2. Kreipiamosios

Balniniai sukabintuvai turi turėti kreipiamąsias, kurios užtikrintų saugų ir patikimą kaiščio sukabinimą. Priekinės kreipiamųjų dalies plotis, jei tai standartiniai 50 mm skersmens balniniai sukabintuvai, turi būti bent 350 mm (žr. 16 brėžinį).

Jei tai maži nestandartiniai G50-X klasės balniniai sukabintuvai, kurių didžiausia „D“ vertė yra 25 kN, priekinės kreipiamųjų dalies plotis turi būti bent 250 mm.

16 brėžinys

Standartinių balinių sukabintuvų matmenys (žr. 11 lentelę)

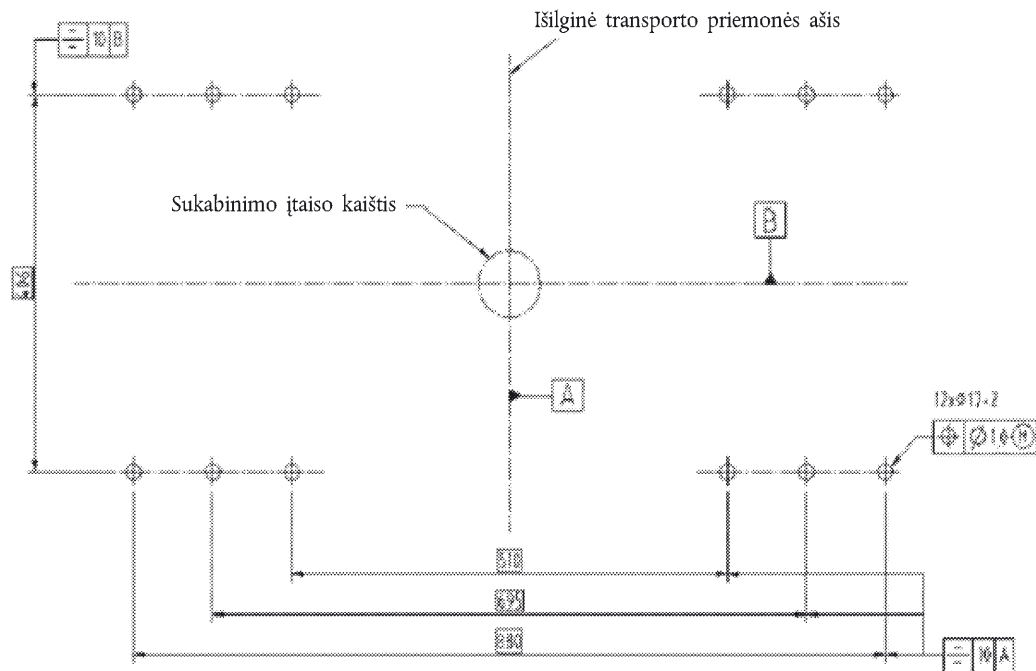

Pastabos

1. Siekiant užtikrinti, kad būtų galima naudoti posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančias sudedamąsias dalis, 200 mm atstumu nuo skersinės vidurinės sukabinimo įtaiso linijos, 32 mm žemiau viršutinio paviršiaus išmatuojamas etaloninis atstumas $k = 137 \pm 3$ mm.
2. Nuo skersinės vidurinės sukabinimo įtaiso linijos ne mažesniu nei 360 mm atstumu turi būti išlaikomas $40^\circ + 1^\circ - 0^\circ$ išpjovos kampas. Ne siauresnį nei 350 mm išpjovos plotį galima užtikrinti nesilaikant pirmiau minėto atstumo, jeigu brūkšnine linija parodytas išpjovos kampas padidinamas ne daugiau nei 120° imtinai.
3. Galima naudoti pailgąsias 23 ± 2 mm \times $17 \pm 2 - 0$ mm arba $17 \pm 2 - 0$ mm skersmens apskritąsias tvirtinimo skyles.
4. Jeigu pasirenkamos pailgosios arba didesnės nei 18 mm skersmens skylės, turi būti naudojamos 40 mm skersmens, 6 mm storio poveržlės arba lygiaverčio stiprumo priemonės, pvz. plokščios plieno plokštelės.

16a brėžinys

Baliniams sukabintuvams skirtų J klasės jungiamųjų plokščių tvirtinimo skylių leidžiamosios nuokrypos
(žr. šio priedo 9.1 punktą)

11 lentelė

Standartinių balinių sukabintuvų matmenys (žr. 16 brėžinį)

(mm)						
Klasė	G50-1	G50-2	G50-3	G50-4	G50-5	G50-6
H	140-159	160-179	180-199	200-219	220-239	240-260

7.3. Mažiausias balinio sukabinimo įtaiso paslankumas

Puspriekabės kaištį įstaciūs į balinio sukabintuvo užraktą, jeigu balninis sukabintuvas neprišuktas prie transporto priemonės arba jungiamosios plokštės, tačiau atsižvelgiant į tvirtinimo varžtų poveikį, balninis sukabintuvas turi leisti, kad sukabinimo kaiščio paslankumas vienu metu atitiktų šias mažiausias vertes:

- 7.3.1. $\pm 90^\circ$ aplink vertikalią ašį (šis reikalavimas netaikomas baliniams sukabintuvams, kurie skirti tokiam puspriekabės valdymui, kad posūkio metu jos tiltas kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link);
- 7.3.2. $\pm 12^\circ$ aplink horizontalią ašį, skersai transporto priemonės judėjimo kryptiai. Toks kampas nebūtinai taikomas visureigėms transporto priemonėms.
- 7.3.3. Leidžiama, kad kaištis apie išilginę ašį suktųsi ne daugiau nei $\pm 3^\circ$. Tačiau baliniame sukabintuve, turinčiame apatinį rėmą, užtikrinantį sukabintuvo svyravimą apie išilginę ir skersinę ašis, tas kampas gali būti didesnis, jeigu fiksavimo mechanizmas užtikrina, kad sukimasis nebūtų didesnis nei $\pm 3^\circ$.

7.4. Fiksavimo įtaisai, apsaugantys, kad kaištis neištrūktų iš balinių sukabintuvų

Sukabintas balninis sukabintuvas turi būti užfiksuojamas dviem standaus sukabinimo įtaisais, iš kurių kiekvienas turi išlikti užfiksuotas, jeigu sugestų kitas fiksavimo įtaisas.

Pirmasis fiksavimo įtaisas turi išsijungti automatiškai, tačiau antrasis fiksavimo įtaisas gali būti automatinis arba jį turi būti įmanoma įjungti ranka. Antrąjį fiksavimo įtaisą galima suprojektuoti taip, kad jis veiktų kartu su pirmuoju įtaisu ir užtikrintų papildomą standųjį mechaninį pirmojo įtaiso sujungimą. Antrąjį fiksavimo įtaisą turi būti įmanoma įjungti tik tada, jeigu tinkamai buvo įjungtas pirmasis įtaisas.

Fiksavimo įtaisai neturi išsijungti savaime. Juos išjungti turi vairuotojas arba transporto priemonė operatorius. Kad sukabinimo įtaisas yra sukabintas ir užfiksuotas, turi būti matyti pažvelgus į mechaninio įtaiso išorę ir indikatorius padėtį turi būti įmanoma patikrinti apčiuopiant, pvz., tamsoje.

Rodmenų įtaisai turi teikti rodmenis, kad įjungti pirmasis ir antrasis fiksavimo įtaisai, tačiau pakanka nurodyti, kad įjungtas tik vienas įtaisas, jeigu šiuo atveju kitas įtaisas įjungiamas tuo pačiu metu ir toks veikimas numatytas projektuojant įtaisus.

7.5. Valdymo įtaisai arba išjungimo mechanizmai

Turi būti numatyta, kad įjungtais valdymo įtaisais arba išjungimo mechanizmais nebūtų įmanoma manipuliuoti netyčia arba atsitiktinai. Fiksavimo sistema turi būti tokia, kad norint išjungti fiksavimo įtaisą ir tada manipuliuoti sukabinimo įtaiso išjungimo mechanizmu, tektų imtis aktyvių ir sąmoningų veiksmų.

7.6. Paviršiaus apdirbimas

Sukabintuvo plokštės ir užrakto paviršiai turi atitikti jų eksploatavimui nustatytus reikalavimus ir būti apdoroti mašinomis, kalti, lieti arba presuoti.

7.7. Apkrovos reikalavimai

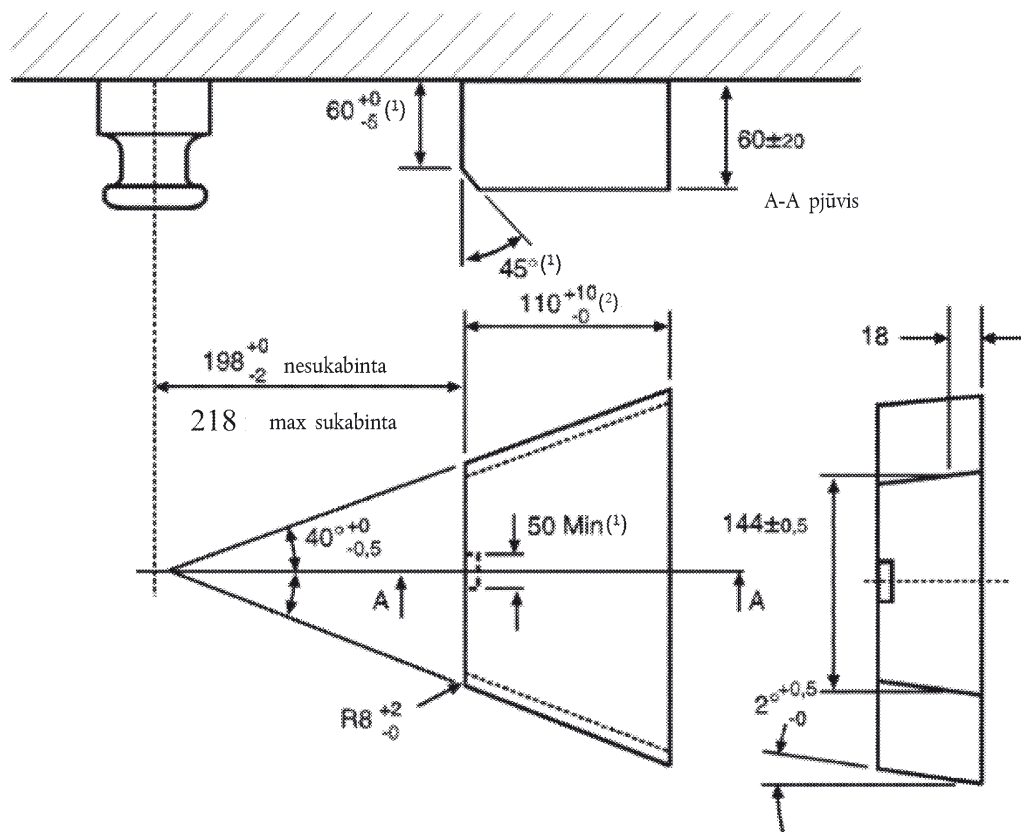
Su visais balniniais sukabintuvais atliktų 6 priedo 3.7 punkte nurodytų bandymų rezultatai turi atitikti nustatytuosius.

7.8. Posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančios sudedamosios dalys

7.8.1. Sudedamųjų dalių, posūkio metu užtikrinančių tokį puspriekabės valdymą, kad galinis jos tiltas kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link, matmenys turi atitikti nurodytuosius 17 brėžinyje.

17 brėžinys

Spyruoklėmis tvirtinamų posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančių sudedamųjų dalių matmenys

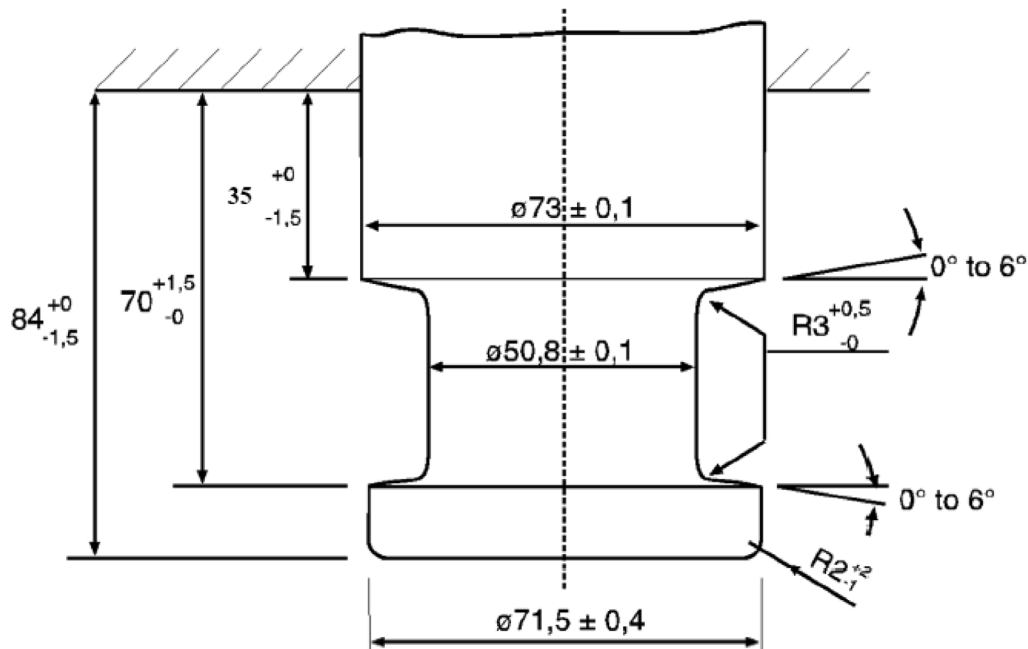
⁽¹⁾ Taikoma tik storesnėms nei 60 mm posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančioms sudedamosioms dalims.

⁽²⁾ Šis matmuo nurodo tik darbinį paviršių; posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančios sudedamosios dalys gali būti ilgesnės.

- 7.8.2. Posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinanti sudedamoji dalis neturi kliudyti puspriekabę saugiai sukabinti su balniniu sukabintuvu ir turi būti pritvirtinama spyruokle. Spyruoklės standumas turi būti parinktas taip, kad su balniniu sukabintuvu būtų įmanoma sukabinti nepakrautą puspriekabę ir kad, kai puspriekabės masė atitinka didžiausią leistiną pakrautos transporto priemonės masę, posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinanti sudedamoji dalis transporto priemonei važiuojant, būtų stipriai prispaudusi prie sukabintuvo šonų. Nuo balninio sukabintuvo turi būti įmanoma atkabinti ir pakrautą, ir nepakrautą puspriekabę.
- 7.9. Specialūs standartinių balninių sukabintuvų reikalavimai:
- 7.9.1. matmenys turi atitikti nustatytuosius 16 brėžinyje ir 11 lentelėje.
- 7.9.2. eksploatuojant balninius sukabintuvus turi būti įmanoma taikyti 150 kN D vertę ir 20 tonų U vertę bei su jais atlikus bandymus turi būti nustatomos pirmiau minėtos vertės.
- 7.9.3. atkabinti sukabintuvą turi būti įmanoma tiesiogiai prie to sukabintuvo pritvirtinta rankena.
- 7.9.4. standartiniai balniniai sukabintuvai turi būti tinkami, kad prie jų būtų galima pritvirtinti sudedamąsias dalis, posūkio metu užtikrinančias tokį puspriekabės valdymą, jog galinis jos tiltas kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link – žr. 7.8 punktą.
8. BALNINIŲ SUKABINTUVŲ KAIŠČIAI
- 8.1. H 50 klasės balninio sukabintuvo kaiščių (ISO 337) matmenys turi atitikti nustatytuosius 18 brėžinyje.

18 brėžinys

H 50 klasės balninio sukabintuvo kaiščių matmenys

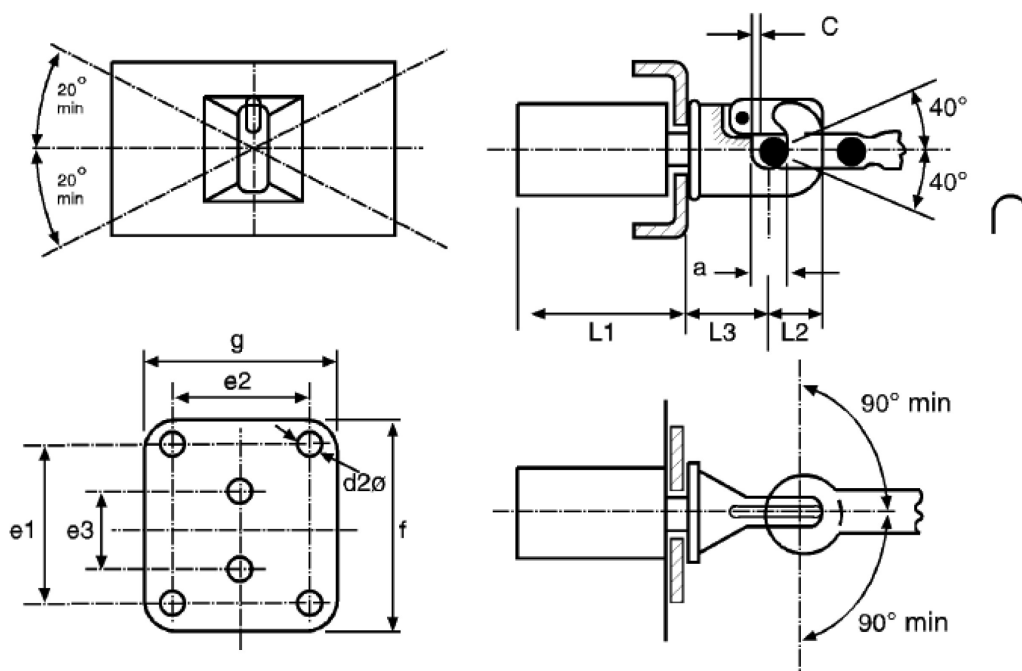

- 8.2. Su balninio sukabintuvo kaiščiais atliktų 6 priedo 3.9. punkte nurodytų bandymų rezultatai turi atitikti nustatytuosius.
9. JUNGIAMOSIOS PLOKŠTĖS
- 9.1. Balniniams sukabintuvams skirtų J klasės jungiamųjų plokščių apskritosios pritvirtinimo skylės turi būti išdėstytos kaip nurodyta 16a brėžinyje, jeigu tos plokštės turi būti naudojamos su standartiniais balniniais sukabintuvais. Tačiau pritvirtinimo skylės turi būti 17 mm + 2,0 mm/– 0,0 mm skersmens. Jos turi būti apskritos, NE pailgosios (žr. 16a brėžinį).

- 9.2. Standartinių balninių sukabintuvų jungiamosios plokštės turi būti tinkamos, kad puspriekabę būtų galima valdyti taip, jog posūkio metu tos puspriekabės galinis tiltas kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link (su posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančiomis sudedamosiomis dalimis). Nestandartinių balninių sukabintuvų jungiamosios plokštės, kurios nėra pritaikytos, kad puspriekabę būtų galima valdyti taip, jog posūkio metu tos puspriekabės galinis tiltas kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link, turi būti atitinkamai paženklintos.
- 9.3. Su balninių sukabintuvų jungiamosiomis plokštėmis atliktų 6 priedo 3.8 punkte nurodytų bandymų rezultatai turi atitikti nustatytuosius.
10. KABLĮ TURINTYS SUKABINIMO ĮTAISAI
- 10.1. Bendrieji kablį turinčių K klasės sukabinimo įtaisų reikalavimai:
- 10.1.1. Su visais kablį turinčiais K klasės sukabinimo įtaisais atliktų 6 priedo 3.5 punkte nurodytų bandymų rezultatai turi atitikti nustatytuosius ir tie įtaisai turi atitikti 13 lentelėje nurodytas tipiškas vertes.
- 10.1.2. Kablį turinčių K klasės sukabinimo įtaisų matmenys turi atitikti nurodytuosius 19 brėžinyje ir 12 lentelėje. K1–K4 klasių įtaisai – tai neautomatiniai sukabinimo įtaisai, skirti naudoti tik su priekabomis, kurių didžiausia leidžiamoji masė neviršija 3,5 tonų, o KA1–KA3 klasių sukabinimo įtaisai yra automatiniai.

19 brėžinys

Kablį turinčių K klasės sukabinimo įtaisų matmenys ir paslankumas

- 10.1.3. Kablį turintis sukabinimo įtaisas turi būti naudojamas tik su žiedine sukabintuvo aša, o jeigu K klasės sukabinimo įtaisas naudojamas su L klasės žiedine sukabintuvo aša, sukabinimo įtaiso paslankumo laipsniai turi atitikti nustatytuosius šio priedo 10.2 punkte.
- 10.1.4. Kablį turintis K klasės sukabinimo įtaisas turi būti naudojamas su žiedine aša, užtikrinančia ne mažesnę nei 3 mm tarpelį arba laisvąją eigą, o jeigu aša nauja, tada didžiausias tarpelis turi būti 5 mm. Tinkamas sukabintuvo ašas 1 priede pateikta pranešimo forma turi nurodyti sukabinimo įtaiso gamintojas.

10.2. K klasės sukabinimo įtaiso, jeigu naudojamas su L klasės žiedine aša, tačiau nepritvirtintas prie transporto priemonės, paeilui fiksuojamų paslankumo kampų vertės turi atitikti toliau nurodomąsias – žr. taip pat 19 brėžinį:

10.2.1. $\pm 90^\circ$ horizontalioje plokštumoje apie vertikalią sukabinimo įtaiso ašį;

10.2.2. $\pm 40^\circ$ vertikaloje plokštumoje apie horizontalią skersinę sukabinimo įtaiso ašį;

10.2.3. $\pm 20^\circ$ sukimasis apie savo ašį horizontalioje išilginės vidurinės sukabinimo įtaiso linijos plokštumoje.

10.3. Automatiniai kablį turintys K klasės sukabinimo įtaisai turi turėti griebtuvą, kuris suprojektuotas taip, kad sukabintuvo aša būtų nukreipiama į sukabinimo įtaisą.

10.4. Fiksavimas, apsaugantis, kad sukabinimo įtaisas neatsikabintų savaime:

Sujungtas sukabinimo įtaisas turi būti fiksuojamas dviem standžiai mechaniskai užspaudžiamais fiksavimo įtaisais, iš kurių kiekvienas turi išlikti užfiksuotas, jeigu sugestų kitas fiksavimo įtaisas.

Kad sukabinimo įtaisas yra sukabintas ir užfiksuotas, turi būti matyti pažvelgus į mechaninio įtaiso išorę. Indikatoriaus padėtį turi būti įmanoma patikrinti apčiuopiant, pvz., tamsoje.

Mechaninis rodmenų įtaisas turi teikti rodmenis, kad įjungti abu fiksavimo įtaisai (IR reikalavimai).

Tačiau pakanka nurodyti, kad įjungtas tik vienas įtaisas, jeigu šiuo atveju kitas įtaisas įjungiamas tuo pačiu metu ir toks veikimas numatytas projektuojant įtaisas.

10.5. Rankenos

Rankenos turi būti suprojektuotos taip, kad būtų patogų jas naudoti ir jų galai turi būti apvalinti. Sukabinimo įtaisas turi būti be aštrių briaunų arba jame greta rankenos turi nebūti suspaudimo vietų, kuriose būtų pavojus susižeisti eksploatuojant sukabinimo įtaisą. Be sukabintuvo ašos sukabinimo įtaiso atkabimo jėga, išmatuota statmenai rankenai ir išilgai rankenos spaudimo krypties, turi nebūti didesnė kaip 250 N.

12 lentelė

Kablį turinčių K klasės sukabinimo įtaisų matmenys (žr. 19 brėžinį)

Klasė	K1	K2	K3	K4	KA1	KA2	KA3	Pastabos
e ₁	—	83	83	120	120	140	160	$\pm 0,5$
e ₂	—	56	56	55	55	80	100	$\pm 0,5$
e ₃	90	—	—	—	—	—	—	$\pm 0,5$
d ₂	17	10,5	10,5	15	15	17	21	H13
c	3	3	3	3	3	3	3	Mažiausias
f	130	175	175	180	180	200	200	Didžiausias
g	100	100	100	120	120	140	200	Didžiausias
a	45	45	45	45	45	45	45	+ 1,6/– 0,0
L ₁	120	120	120	120	250	300	300	Didžiausias
L ₂	74	74	63	74	90	90	90	Didžiausias
L ₃	110	130	130	150	150	200	200	Didžiausias

13 lentelė

Tipiškos kablį turinčių K klasės sukabinimo įtaisų vertės

Klasė	K1	K2	K3	K4	KA1	KA2	KA3
D kN	17	20	20	25	70	100	130
D _c kN	—	—	17	20	54	70	90
S kg	120	120	200	250	700	900	1 000
V kN	—	—	10	10	18	25	35

11. T KLASĖS SPECIALIOS VILKTIES JUNGTYS

- 11.1. T klasės specialios vilkties jungtys skirtos naudoti su specialiais autotraukiniais, pvz., priekabomis transporto priemonėmis gabenti. Šios transporto priemonės būna specialios konstrukcijos ir jų sukabinimo įtaisų gali tekti pritvirtinti tam tikroje arba neįprastoje vietoje.
- 11.2. T klasės sukabinimo įtaisus turi būti leidžiama naudoti su tik su priekabomis, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru, ir apie šį apribojimą turi būti informuojama 1 priede nustatyta pranešimo forma.
- 11.3. T klasės sukabinimo įtaisai turi būti patvirtinami poromis ir juos turi būti įmanoma atskirti tik dirbtuvėse tokiais įrankiais, kokių paprastai nesivežama transporto priemonėje.
- 11.4. T klasės sukabinimo įtaisai neturi būti automatinio veikimo.
- 11.5. T klasės sukabinimo įtaisai turi atitikti 6 priedo 3.3 punkte, išskyrus 3.3.4 punktą, nustatytus atitinkamo bandymo reikalavimus.
- 11.6. Nepritvirtinto prie transporto priemonės, tačiau surinkto sukabinimo įtaiso, kurio padėtis atitinką įprastą padėtį, kai jis būna pritvirtintas prie transporto priemonės, mažiausi vienu metu nustatyti paslankumo kampai:
- 11.6.1. $\pm 90^\circ$ horizontalioje plokštumoje apie vertikalią ašį;
- 11.6.2. $\pm 8^\circ$ vertikalioje plokštumoje apie horizontalią skersinę ašį;
- 11.6.3. $\pm 3^\circ$ sukimasis apie savo ašį ir horizontalią išilginę sukabinimo įtaiso ašį.

12. NUOTOLINIO RODMENŲ PATEIKIMO IR NUOTOLINIO VALDYMO ĮTAISAI

12.1. Bendrieji reikalavimai

Nuotolinio rodmenų pateikimo ir nuotolinio valdymo įtaisus galima pritvirtinti tik C 50-X ir G 50-X klasių automatinuose sukabinimo įtaisuose.

Nuotolinio rodmenų pateikimo ir nuotolinio valdymo įtaisai neturi riboti sukabintos ašos arba sukabintos puspriekabės mažiausios laisvosios eigos. Tie įtaisai turi būti neišardomai sujungti su transporto priemone.

Visiems nuotolinio rodmenų pateikimo arba nuotolinio valdymo įtaisams bei visoms kontrolės ir perdavimo įtaisų sudedamosioms dalims taikoma sukabinimo įtaiso išbandymo ir patvirtinimo tvarka.

12.2. Nuotolinis rodmenų pateikimas

- 12.2.1. Jeigu sukabinimas atliekamas automatiškai, nuotolinio rodmenų pateikimo įtaisai apie sukabinimo įtaiso sukabinimą ir užblokavimą dviem fiksavimo įtaisais, signalizuoja regimuoju signalu pagal 12.2.2 punktą. Apie neužfiksuotą įtaiso padėtį papildomai galima signalizuoti taip, kaip nustatoma 12.2.3 punkte.

Nuotolinio rodmenų pateikimo įtaisas turi būti automatiškai įjungiamas ir vėl nustatomas į pradinę padėtį kiekvieną kartą atkabinant ir sukabinant sukabinimo įtaisą.

- 12.2.2. Apie sukabinimo įtaiso sukabinimą ir užfiksavimą dviem įtaisais signalizuojama žalios spalvos šviesos signalu.
- 12.2.3. Jeigu signalizuojama apie nesukabintą sukabinimo įtaisą ir (arba) to įtaiso neužfiksavimą, naudojamas raudonos spalvos šviesos signalas.
- 12.2.4. Jeigu teikiami rodmenys apie automatinio sukabinimo užbaigimą, nuotolinis rodmenų pateikimo indikatorius turi būti tinkamas, kad būtų pateikiami rodmenų apie tai, kad sukabinimo kaištis iki galo yra įkištas į užraktą ir kad tas kaištis užfiksuotais dviem blokavimo įtaisais.
- 12.2.5. Kaip nors sugedus nuotolinio rodmenų pateikimo sistemai, sukabinimo proceso metu turi nebūti pateikiami rodmenys apie sukabintą ir užfiksuotą sukabinimo įtaisą, jeigu tas procesas nėra užbaigtas iki galo.
- 12.2.6. Vienam iš dviejų fiksavimo įtaisų, kuriais yra užfiksuotas sukabinimo įtaisas, išsijungus, žalios spalvos šviesos signalas turi užgesti, o raudonos – užsidegti.
- 12.2.7. Turi būti išlaikyti prie sukabinimo įtaiso tiesiogiai pritvirtinti mechaniniai indikatoriai.
- 12.2.8. Kad nebūtų blaškomas vairuotojo dėmesys, kai jis įprastai vairuoja transporto priemonę, privaloma nuostata, jog būtų išjungiamas nuotolinio rodmenų pateikimo įtaisas, tačiau tas įtaisas turi būti automatiškai įjungtas, kai sukabinimo įtaisas po to vėl atidaromas ir sukabintas vėl uždaromas – žr. 12.2.1 punktą.
- 12.2.9. Nuotolinio rodmenų pateikimo įtaisų valdymo priemonės ir indikatoriai turi būti pritvirtinti vairuotojo regėjimo lauke ir būti nuolatos ir aiškiai pažymėti.
- 12.3. Nuotolinis valdymas
- 12.3.1. Jeigu naudojamas šios taisyklės 2.8 punkte apibrėžtas nuotolinio valdymo įtaisas, taip pat turi būti pritvirtintas 12.2 punkte aprašytas nuotolinio rodmenų pateikimo įtaisas, kuris bent turi signalizuoti, kad nėra sukabintas sukabinimo įtaisas.
- 12.3.2. Turi būti numatytas specialus jungiklis (pvz., pagrindinis jungiklis, svirtas arba vožtuvas), kuris leistų sukabinti arba atkabinti sukabinimo įtaisą nuotolinio valdymo įtaisu. Jeigu tas pagrindinis jungiklis yra ne vairuotojo kabinoje, jis turi būti tokioje vietoje, kurioje prie jo negalėtų laisvai patekti neturintys tam leidimo asmenys arba tas jungiklis turi būti užrakinamas. Tiesiogiai valdyti sukabinimo įtaisą iš vairuotojo kabinos galima tik tada, jeigu yra užtikrinta, kad tas sukabinimo įtaisas netyčia nesuveiktų (pvz., įrengus dviejų pakopų valdymą).
- Turi būti įmanoma nustatyti, ar nuotoliniu valdymu valdomas sukabinimo įtaisas yra atkabintas ar ne.
- 12.3.3. Jeigu nuotolinio valdymo sistema apima sukabinimo įtaisą, kuris yra atkabintas išorine jėga, sąlygos, kurioms esant suveikia ta jėga, atitinkamai turi būti nurodytos vairuotojui. To daryti nėra būtina, jeigu veikiant nuotoliniam valdymui, ta išorinė jėga yra vienintelė veikiančioji.
- 12.3.4. Jeigu nuotolinio valdymo sistemos vykdymo įrenginys, kuriuo atkabintas sukabinimo įtaisas, yra ne transporto priemonėje, turi būti įmanoma apžvelgti plotą tarp sukabintų transporto priemonių, tačiau vis dėlto neturi būti būtina patekti į tą plotą norint įjungti tą vykdymo įrenginį.
- 12.3.5. Dėl bet kokios vienos valdymo klaidos arba kokio sistemos gedimo atsitiktinai turi neatsikabinti sukabinimo įtaisas, kai transporto priemonė įprastu būdu važiuoja keliu. Apie visus sistemos gedimus turi būti tiesiogiai pateikiami rodmenys arba tas gedimas turi būti iš karto akivaizdus atliekant kitą valdymo operaciją, pvz., dėl veikimo sutrikimo.
- 12.3.6. Jeigu sugenda nuotolinio valdymo sistema, avariniu atveju turi būti įmanoma atkabinti sukabinimo įtaisą bent vienu kitu būdu. Jeigu tokiam avariniam atjungimui atlikti būtini įrankiai, jie turi būti įtraukti į transporto priemonės įrankių komplektą. Šio priedo 3.6. punkto reikalavimai netaikomi rankenoms, kurios skirtos tik avariniu atveju atkabinti sukabinimo įtaisui.
- 12.3.7. Nuotolinio valdymo įtaisų valdymo priemonės ir indikatoriai turi būti nuolatos ir aiškiai pažymėti.

6 PRIEDAS

Mechaninių sukabinimo įtaisų arba sudedamųjų dalių bandymai

1. BENDRIEJI BANDYMŲ REIKALAVIMAI
- 1.1. Sukabinimo įtaisų pavyzdžiai turi būti išbandyti, atliekant tų įtaisų stiprumo ir veikimo bandymus. Bandymus fiziniams ypatybėms nustatyti galima atlikti, jeigu tai įmanoma padaryti, tačiau jeigu nenurodyta kitaip, tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba gali nereikalauti atlikti bandymų fiziniams ypatybėms nustatyti, jei atsižvelgiant į paprastą sudedamųjų dalių konstrukciją galima atlikti teorinius apskaičiavimus. Tais apskaičiavimais galima nustatyti blogiausio atvejo sąlygas. Visais atvejais teoriniais apskaičiavimais turi būti užtikrinamas toks pats rezultatų patikimumas kaip atliekant dinامينius arba statinius bandymus. Jeigu iškyla abejonių, pirmenybė teikiama dinaminų bandymų rezultatams.

Žr. taip pat šios taisyklės 4.8. punktą.
- 1.2. Dinaminium bandymu (nuovargio bandymu) turi būti patikrintas sukabinimo įtaisų stiprumas. Tam tikrais atvejais gali būti reikalinga atlikti keletą papildomų statinių bandymų (žr. šio priedo 3 punktą).
- 1.3. Dinaminiam bandymui (išskyrus bandymą pagal šio priedo 3.10 punktą) atlikti naudojamos apkrovos kreivė turėtų būti beveik banguotos formos (sinusoidė) (kintamosios krypties ir (arba) ritmiškai kintanti apkrova), o įtempių ciklas turėtų atitikti medžiagos savybes. Neturėtų būti nustatoma jokių trūkių arba lūžių.
- 1.4. Atliekant privalomus statinius bandymus leidžiama tik maža liekamoji deformacija. Jeigu nenurodyta kitaip, nutraukus apkrovą plastiškoji deformacija turi neviršyti daugiau nei 10 % didžiausios per bandymą išmatuotos deformacijos. Jeigu per bandymą matuojant deformaciją, matuokliui kyla pavojus ir jeigu ta pati vertė nustatoma kitais bandymais, pvz., dinaminium bandymu, tada šią statinio bandymo dalį galima praleisti.
- 1.5. Numatant dinaminų bandymų metu naudotinas apkrovas, atsižvelgiama į horizontalią dedamąją jėgą išilginėje transporto priemonės ašyje ir vertikalią dedamąją jėgą. Neatsižvelgiama į horizontalias dedamąsias jėgas, skersines išilginei transporto priemonės ašiai, ir jėgos momentus, jeigu jie yra mažareikšmiai. Šis supaprastinimas negalioja bandymo procedūrai pagal šio priedo 3.10 punktą.

Jeigu dėl sukabinimo įtaiso konstrukcijos arba to įtaiso ar papildomų sistemų (naudojamų kaip stabilizatoriai, greitai sukabinami įtaisai ir t. t.) pritvirtinimo prie transporto priemonės yra sukuriamos papildomos jėgos arba momentai, tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba gali prašyti atlikti papildomus bandymus.

Horizontali dedamoji jėga išilginėje transporto priemonės ašyje – tai teoriškai apibrėžta atskaitos jėga, D arba D_c D vertė. Vertikali dedamoji jėga, jeigu taikoma – tai statinė vertikali atramos apkrova S sukabinimo taške ir skaičiuojamoji vertikali apkrova V arba balninio sukabintuvo statinė vertikali atramos apkrova U .

- 1.6. Tipiškos vertės D , S , V ir U , pagal kurias atliekami bandymai ir kurios apibrėžtos šios taisyklės 2.11 punkte, turi būti paimtos iš gamintojo paraiškos suteikti tipo patvirtinimą – žr. 1 ir 2 prieduose pateiktą pranešimo formą.
- 1.7. Bet koks standžiai mechaniškai sujungtas sukabinimo įtaisas, kurį tam tikroje padėtyje išlaiko spyruoklės jėga, turi išlikti šioje padėtyje, jeigu jį labiausiai nepageidautina kryptimi paveiktų jėga, kurios vertė prilygtų trims sukabinimo įtaiso masėms.

2. BANDYMO ATLIKIMO PROCEDŪROS

Taikant bandymo procedūrą pagal šio priedo 3.10 punktą, 2.1, 2.2, 2.3 ir 2.5 punktai netaikomi.

- 2.1. Su pavyzdžiu atliekant dinامينius ir statinius bandymus, pavyzdys turi būti įdėtas į tinkamą bandymo įrenginį, kurio spaudžiamosiomis sudedamosiomis dalimis tas pavyzdys veikiamas jėga taip, kad jo neveiktų jokios papildomos jėgos arba jėgos momentai, išskyrus aiškiai apibrėžtą bandymo jėgą. Jeigu atliekami bandymai su kintamojo ženklo jėga, tos jėgos veikimo kryptis nuo aiškiai apibrėžtosios neturi skirtis daugiau nei $\pm 1^\circ$. Atliekant bandymus, kurių metu naudojama ritmiškai kintanti jėga, ir statinius bandymus kampas nustatomas atsižvelgiant į didžiausią bandymo jėgą. Šiuo tikslu paprastai teks pasirinkti jėgos veikiamą sujungimą (t. y. sukabinimo tašką) ir tokiu pačiu atstumu esantį antrą sujungimą.
- 2.2. Bandymas turi būti atliekamas ne didesniu kaip 35 Hz dažniu. Pasirinktas dažnis yra lengvai atskiriamas nuo bandymo įrenginio, įskaitant bandomą įtaisą, rezonanso dažnių. Atliekant asinchroniškus bandymus, dviejų dedamųjų jėgų dažniai turi skirtis maždaug 1 proc. ir ne daugiau nei 3 proc. Plieninių sukabinimo įtaisų įtempių ciklų skaičius yra 2×10^6 . Sukabinimo įtaisams, pagamintiems ne iš plieno, o iš kitų medžiagų, gali būti reikalingas didesnis ciklų skaičius. Įtrūkių atsiradimo patikra turi būti atlikta spalvotosios defektoskopijos arba lygiaverčiu metodu.
- 2.3. Bandymų, kurių metu naudojama ritmiškai kintanti jėga, bandymo jėga būna lygi didžiausiai veikiančiai jėgai ir mažiausiai veikiančiai jėgai, kuri negali viršyti 5 % didžiausios veikiančios jėgos, jeigu konkrečiuose bandymo reikalavimuose nenurodyta kitaip.
- 2.4. Atliekant statinius bandymus, išskyrus šio priedo 3.2.3 punkte nustatytuosius specialius bandymus, pavyzdys bandymo jėga turi būti veikiamas tolygiai ir intensyviai bei tos jėgos poveikis turi trukti bent 60 sekundžių.
- 2.5. Išbandomus sukabinimo įtaisus arba sudedamąją dalį bandymo įrenginyje paprastai reikėtų pagal galimybes kuo standžiau pritvirtinti įprastoje faktinėje padėtyje, kokioje tie įtaisai būtų naudojami transporto priemonėje. Sukabinimo įtaisas turėtų būti užfiksuotas gamintojo arba paraiškėjo nurodytais įtaisais bei tam įtaisui arba sudedamajai daliai prie transporto priemonės pritvirtinti skirtais įtaisais, ir (arba) jų mechaninės charakteristikos turėtų būti vienodos.
- 2.6. Sukabinimo įtaisai arba sudedamosios dalys turi būti išbandytos įprastomis sąlygomis, kuriomis tuos įtaisus yra numatyta naudoti kelyje. Tačiau gamintojo nuožūra ir susitarus su technine tarnyba lanksčias sudedamąsias dalis galima standžiai pritvirtinti, jeigu tai būtina, kad būtų galima atlikti bandymą, ir jeigu neiškyla abejonių, kad tas dalis taip įtvirtinus būtų labai iškraipyti bandymo rezultatai.

Lanksčias sudedamąsias dalis, kurios perkaista dėl to, kad šis bandymas atliekamas pagal sutrumpintą programą, galima pakeisti bandymo atlikimo metu. Bandymo metu naudojamomis apkrovomis bandomą pavyzdį galima veikti specialiais įtaisais be tarpų.

3. SPECIALŪS BANDYMO REIKALAVIMAI

Taikant bandymo procedūrą pagal šio priedo 3.10 punktą, 3.1.1–3.1.6 punktai netaikomi.

3.1. Jungiamieji rutuliai ir vilkties sijos

3.1.1. Jungiamuosius rutulius turintys mechaniniai sukabinimo įtaisai gali būti šių tipų:

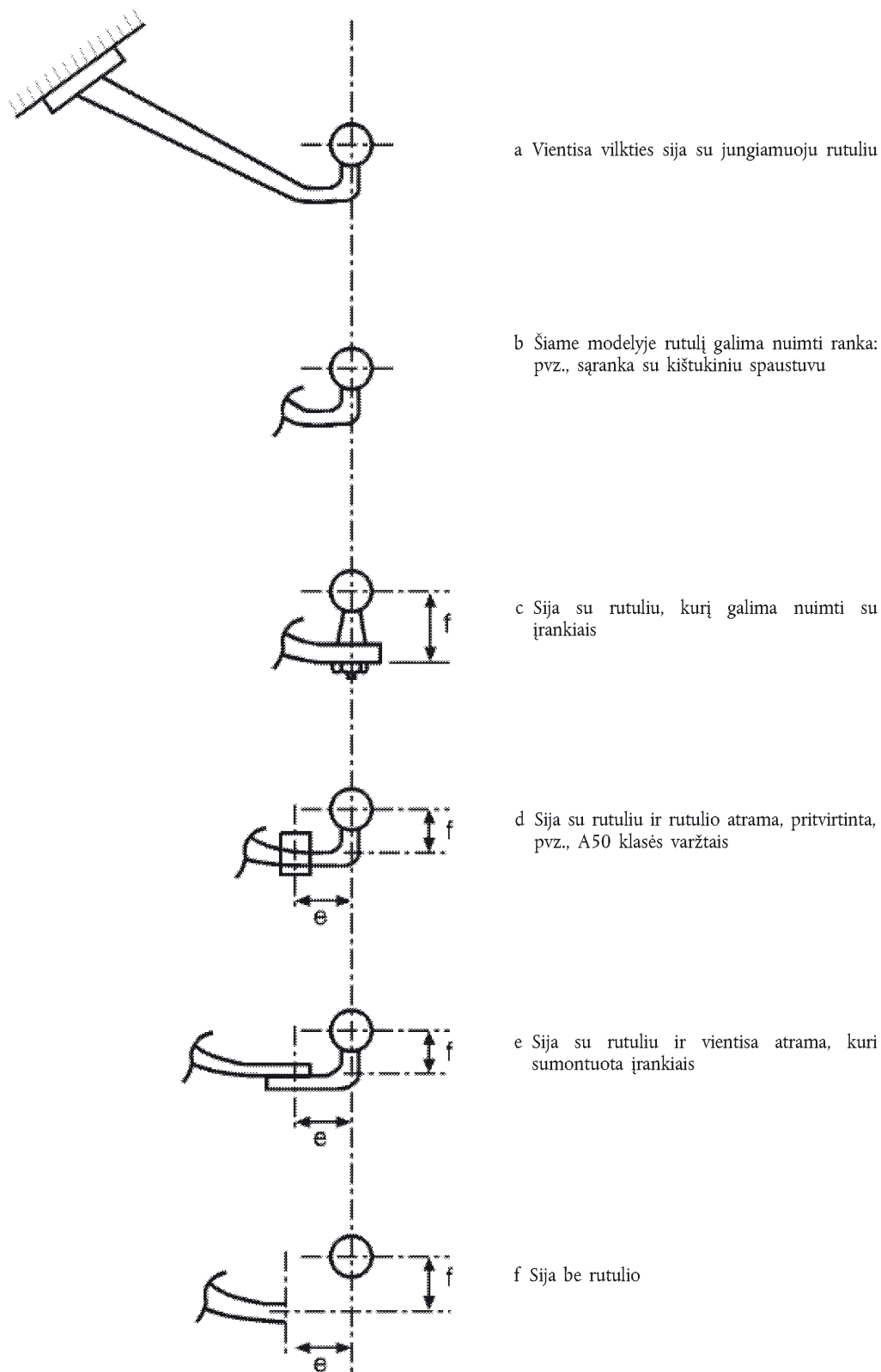
i) vientisi jungiamieji rutuliai, įskaitant įtaisus su nekeičiamaisiais nuimamaisiais rutuliais (žr. 20a ir 20b brėžinius),

ii) jungiamieji rutuliai, sudaryti iš kelių sudedamųjų dalių, kurias galima išmontuoti (žr. 20c, 20d ir 20e brėžinius),

iii) vilkties sijos be pritvirtintų rutulių (žr. 20f brėžinį).

20 brėžinys

Rutulį turinčios vilkties sijos išdėstymas

- 3.1.2. Pagrindinis bandymas – tai dinaminis nuovargio bandymas. Bandinys, su kuriuo atliekamas bandymas – tai jungiamasis rutulys, rutulio kakliukas ir pritvirtinimo detalės, kuriomis sąranka tvirtinama prie transporto priemonės. Jungiamasis rutulys ir vilkties sija bandymo įrenginyje, kuriuo galima sukurti kintamojo ženklo jėgas, turi būti standžiai pritvirtinti tokioje padėtyje, kokiaje tos sudedamosios dalys yra numatytos naudoti.
- 3.1.3. Jungiamojo rutulio ir vilkties sijos pritvirtinimo vietas nurodo transporto priemonės gamintojas (žr. šios taisyklės 5.3.2 punktą).
- 3.1.4. Įtaisai bandymui atlikti pateikiami su visomis konstrukcijos detalėmis, galinčiomis turėti įtakos stiprumo veiksniams (pavyzdžiui, su elektros šakutės lizdo pritvirtinimo plokšte, visais ženklinais ir t. t.). Su bandomuoju įtaisu pateikiamos visos sudedamosios dalys, kurios naudojamos iki fiksavimo ir tvirtinimo taškų. Sukabinimo įtaiso jungiamojo rutulio ir primontavimo taškų išdėstymo vietą, atsižvelgiant į atskaitos liniją nurodo transporto priemonės gamintojas ir ta vieta nurodoma bandymo ataskaitoje. Sukabinimo įtaisą pritvirtinus visose atitinkamose padėtyse (visą informaciją apie pritvirtinimo taškų vietą, atsižvelgiant į atskaitos liniją, vilkiko gamintojas nurodo sukabinimo įtaiso gamintojui), bandymo stende atliekami bandymai.
- 3.1.5. Įtaisą įtvirtinus bandymo stende, su įtaisu atliekamas kintamojo įtempio bandymas, rutulį veikiant 21 arba 22 brėžinyje nurodytu kampu.

Atliekant bandymą naudojamo kampo kryptis nustatoma atsižvelgiant į rutulio vidurį kertančios horizontaliosios atskaitos linijos ir aukščiausiai esantį iš artimiausių sukabinimo įtaiso pritvirtinimo taškų kertančios horizontalios linijos, jeigu matuojama horizontalioje plokštumoje, vertikaliųjų santykį su rutulio vidurį kertančia vertikaliąja skersine plokštuma. Jeigu tvirtinimo vieta yra virš horizontaliosios atskaitos linijos, bandymas turi būti atliktas su kampu $\alpha = + 15^\circ \pm 1^\circ$, o jeigu ta tvirtinimo vieta yra žemiau horizontaliosios atskaitos linijos – bandymas turi būti atliktas su kampu $\alpha = - 15^\circ \pm 1^\circ$ (žr. 21 brėžinį). Tvirtinimo vietas, į kurias būtina atsižvelgti nustatant bandymui naudojamą kampą – tai gamintojo nurodytosios vietas, kuriomis vilkiko įrangai perduodamos didžiausios vilkimo jėgos.

Šis kampas pasirinktas dėl to, kad būtų atsižvelgta į vertikalią statinę ir dinaminę apkrovą ir jis naudojamas tik tada, jeigu leidžiamoji statinė apkrova ne didesnė nei

$$S = 120 \times D \text{ [N]}$$

Jeigu statinė vertikali apkrova viršija pirmiau apskaičiuotąją, kampas taikant abi sąlygas didinamas iki 20° .

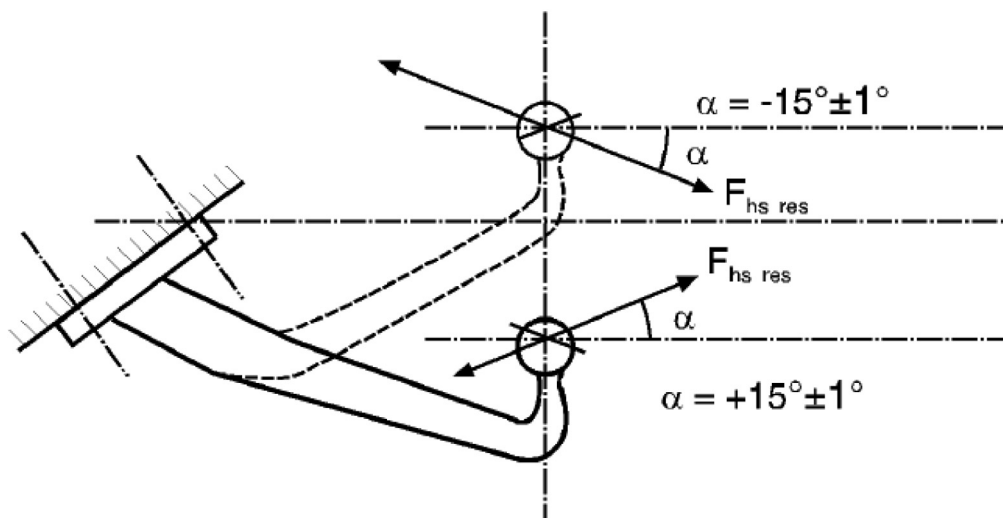
Dinaminio bandymo metu naudojama ši bandymo jėga:

$$F_{hs \text{ res}} = \pm 0,6 D$$

- 3.1.6. Su skirtingų tipų sukabinimo įtaisais (žr. šio priedo 3.1.1 punktą) bandymai atliekami pagal tokią tvarką:
- 3.1.6.1. vientisi jungiamieji rutuliai, įskaitant įtaisus su nekeičiamais nuimamaisiais rutuliais (žr. 20a ir 20b brėžinį).
- 3.1.6.1.1. stiprumo bandymai su 20a ir 20b brėžiniuose nurodytais įtaisais atliekami pagal 3.1.5 punkto reikalavimus;

21 brėžinys

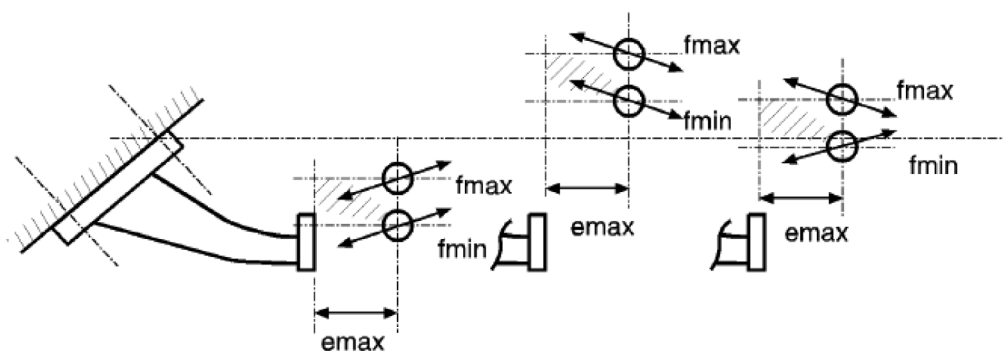
Bandymo jėgos veikimo kampai

Pastaba. Atskaitos linijai lygiagreči linija kerta esantį aukščiausiai ir artimiausią vilkties sijos tvirtinimo prie transporto priemonės tašką – žr. 6 priedo 3.1.5 punktą.

22 brėžinys

Bandymo jėgos taikymo kampai

Pastaba. Kintamojo ženklo bandymo jėgos $F_{hs\ res}$ kryptis priklauso nuo rutulio vidurių kertančios horizontaliosios atskaitos linijos vietos atsižvelgiant į tai atskaitos linijai lygiagrečią liniją – žr. 21 brėžinį.

3.1.6.2. jungiamieji rutuliai, sudaryti iš sudedamųjų dalių.

Nustatomos šios kategorijos:

- vilkties sija ir rutulys (žr. 20c brėžinį),
- vilkties sija ir rutulys, sujungtas su pritvirtinta atrama (žr. 20d brėžinį),
- vilkties sija ir keičiamasis rutulys (žr. 20e brėžinį),
- vilkties sija be rutulio (žr. 20f brėžinį).

3.1.6.2.1. Stiprumo bandymas su 20c–20f brėžiniuose parodytais įtaisais atliekamas pagal 3.1.5 punkto reikalavimus. e ir f brėžiniuose nustatytiems matmenims galima taikyti ± 5 mm gamybinę toleranciją, kuri nurodoma bandymo ataskaitoje.

Bandymas su vilkties sija (žr. 20f brėžinį) atliekamas su pritvirtintu rutuliu (jis primontuojamas prie atramos). Atsižvelgiama į vilkties sijos dalies, esančios tarp primontavimo taškų ir rutulio atramos primontavimo paviršiaus, rezultatus.

e ir f brėžiniuose nustatytiems matmenims galima taikyti ± 5 mm gamybinę toleranciją, kuri nurodo sukabinimo įtaiso gamintojas.

3.1.6.3. Sukabinimo įtaisai, kurių jungiamąjį rutulį galima išmontuoti ir pakeisti ir kurių rutulio gali būti keičiamieji e bei f matmenys – žr. 22 brėžinį.

3.1.6.3.1. Stiprumo bandymai su tokiomis vilkties sijomis atliekami pagal 3.1.5 punkto reikalavimus.

3.1.6.3.2. Jeigu gamintojas ir tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba sutartimi gali apibrėžti blogiausią sukabinimo įtaiso sudedamųjų dalių konfigūraciją, pakanka vieno bandymo su tokia sudedamųjų dalių konfigūracija.

Priešingu atveju, rutulį sumontavus keliose padėtyse pagal supaprastintą bandymo programą, nurodytą 3.1.6.3.3 punkte, atliekama keletas bandymų.

3.1.6.3.3. Atliekant bandymą pagal supaprastintą programą, f vertė yra tarp apibrėžtos f_{\min} vertės ir f_{\max} vertės, kuri nėra didesnė nei 100 mm. Rutulys yra bent 130 mm (e_{\max}) atstumu nuo atramos. Kad būtų apimtos visos galimos rutulio padėtyse, srityje, apibrėžtoje horizontaliu atstumu nuo primontavimo paviršiaus ir dydžio f vertikalaus intervalo ($f_{\min} - f_{\max}$), turi būti išbandyti du įtaisai:

i) vienas įtaisas su viršutinėje (I_{\max}), ir

ii) antras įtaisas su apatinėje padėtyje esančiu rutuliu (f_{\min}).

Bandymo jėgos taikymo kampas bus neigiamas arba teigiamas atsižvelgiant į rutulio vidurį kertančios horizontalios atskaitos linijos ir pastarajai lygiagrečios linijos, kertančios aukščiausią arčiausiai esantį sukabinimo įtaiso pritvirtinimo tašką, tarpusavio padėtį. Taikytini kampai pateikiami 22 brėžinyje.

3.1.7. Jeigu keičiamasis rutulys pritvirtinamas kokiomis nors kitomis priemonėmis, o ne varžtais, pvz., spyruokliniais fiksatoriais, ir jeigu atliekant dinaminį bandymą tvirtinimo priemonė neišbandoma standaus mechaninio sujungimo atžvilgiu, tada su tvirtinimo priemone atliekamas statinis bandymas, kuris taikomas rutuliui, arba tvirtinimo priemonė tinkama kryptimi išbandoma standaus mechaninio sujungimo atžvilgiu. Jeigu standaus mechaninio sujungimo priemonė rutulio įtaisą išlaiko vertikaloje padėtyje, atliekant statinį bandymą rutulys veikiamas vertikalia į viršų nukreipta „D“ vertės jėga. Jeigu standaus mechaninio sujungimo priemonė rutulio įtaisą išlaiko skersine horizontalios konstrukcijos priemone, atliekant statinį bandymą šia kryptimi veikiamas 0,25 D vertės jėga. Atliekant pirmiau minėtus bandymus, standaus mechaninio sujungimo įtaisas neturi sugesti arba būti deformuotas taip, kad dėl to galėtų sutrikti jo veikimas.

3.1.8. 5 priedo 1.5 punkte nurodyti avarinio sukabinimo įtaiso taškai turi išlaikyti 2D horizontalią statinę jėgą, ne didesnę nei 15 kN. Jeigu atsikabinusią priekabą sulaikančiam lynui numatytas atskiras pritvirtinimo taškas, tas taškas turi išlaikyti horizontalią statinę jėgą, kurios vertė yra D.

3.2. Jungiamosios movos

3.2.1. Su tuo pačiu bandomuoju pavyzdžiu, naudojant kintamojo ženklo bandymo jėgą, atliekamas pagrindinis nuovargio ir statinis (kėlimo) bandymas.

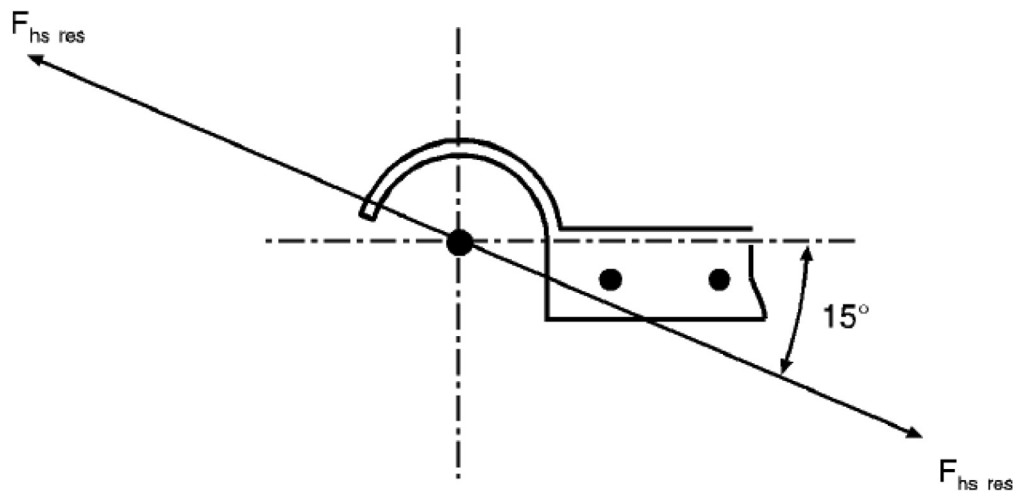
3.2.2. Dinaminis bandymas turi būti atliktas su A klasės atitinkamo stiprumo jungiamuoju rutuliu. Jungiamoji mova su jungiamuoju rutuliu bandymo įrenginyje turi būti išdėstyti pagal gamintojo nurodymus ir atsižvelgiant į padėtį, kuri atitiktų tų įtaisų primontavimo prie transporto priemonės būdą. Neturėtų būti jokios galimybės, kad bandomą pavyzdį veiktų ne tik bandymo, bet ir kita jėga. Bandymo jėga turi būti nukreipta išilgai linijos, kertančios rutulio vidurį ir 15° kampu pakreiptos į apačią atgal (žr. 23 brėžinį). Nuovargio bandymas turi būti atliktas pavyzdį veikiant tokia bandymo jėga:

$$F_{hs \text{ res } w} = \pm 0,6 D$$

Jeigu didžiausia leidžiamoji statinis vertikaloje apkrova, S, viršija 120 D, tada bandymo kampas padidinamas iki 20° .

23 brėžinys

Dinaminis bandymas

- 3.2.3. Taip pat turi būti atliktas statinis kėlimo bandymas. Bandymas atliekamas su jungiamuoju rutuliu, kurio skersmuo turi būti 49,00–49,13 mm tam, kad būtų imituojamas susidėvėjęs jungiamasis rutulys. Kėlimo jėga F_a veikama jungiamosios movos skersinės ir išilginės ašies kryptimis ir ta jėga turi būti didinama tolygiai ir intensyviai, kol jos vertė tampa lygi

$$F_a = g (C + S/1\,000) \text{ kN}$$

ir tos jėgos poveikis trunka 10 sekundžių.

Jungiamoji mova neturi atsiskirti nuo rutulio ir jokiaje jungiamosios movos sudedamojoje dalyje neturi būti liekamosios deformacijos, galinčios turėti neigiamo poveikio jos funkciniam pajėgumui.

3.3. Vilkties jungtys ir prikabinimo sijos

- 3.3.1. Su pavyzdžiu turi būti atliktas nuovargio bandymas. Sukabinimo įtaisas turi būti su visomis detalėmis, reikalingomis, kad tą įtaisą būtų galima pritvirtinti prie transporto priemonės. Visi tarpiniai įtaisai, pritvirtinti tarp vilkties jungties ir transporto priemonės rėmo (t. y. prikabinimo sija), turi būti išbandyti naudojant tą pačią jėgą kaip ir bandant sukabinimo įtaisą. Išbandant prikabinimo siją, skirtą naudoti su standartinėmis vilkties jungtimis, vertikalia apkrova veikama išilginiu atstumu nuo primontavimo taškų vertikali plokštumos, kai tas atstumas yra lygus standartinio atitinkamo sukabinimo įtaiso padėčiai.

3.3.2. Lanksčiųjų vilkimo sijų vilkties jungtys ($S = 0$)

Dinaminiai bandymai turi būti atlikti naudojant horizontalią kintamojo ženklo jėgą $F_{hw} = 0,6 D$, kuri išilginėje vidurinėje vilkiko plokštumoje veikia žemei lygiagrečia kryptimi ir kerta sukabinimo kaiščio vidurį.

3.3.3. Su priekaba, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, naudojama vilkties jungtis ($S > 0$)

3.3.3.1. Priekabos, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru, masė ne didesnė kaip 3,5 tonos, įskaitant 3,5 tonų masę

Priekabų, kurių ašis (-ys) sutampa su jos sunkio centru ir kurių masė ne didesnė kaip 3,5 tonos, įskaitant 3,5 tonų masę, vilkties jungtys turi būti išbandytos taip pat, kaip ir šio priedo 3.1 punkte aprašyti jungiamieji rutuliai ir vilkties sijos.

3.3.3.2. Didesnės nei 3,5 tonų masės priekaba, kurios tiltas (-ai) sutampa su jos sunkio centru

Pavyzdys, atliekant asinchronišką nuovargio bandymą, veikiamas bandymo apkrovomis horizontalia ir vertikalia kryptimis. Horizontali apkrovos veikimo kryptis išilginėje vidurinėje vilkiko plokštumoje turi būti lygiagreči žemei ir kirsti sukabinimo kaiščio vidurį. Vertikali apkrovos veikimo kryptis išilginėje vidurinėje vilkiko plokštumoje turi būti statmena žemei ir kirsti sukabinimo kaiščio vidurį.

Vilkties jungtis ir sukabintuvo aša bandymo stende pritvirtinamos tomis priemonėmis, kuriomis tie įtaisai primontuojami prie transporto priemonės pagal gamintojo pateiktus montavimo nurodymus.

Taikomos šios bandymo jėgos:

14 lentelė

Bandymo jėgos

Bandymo jėga	Vidutinė vertė (kN)	Amplitudė (kN)
Horizontalioji jėga	0	$\pm 0,6 D_c$ (žr. pastabą)
Vertikali jėga	$S \times g/1\,000$	$\pm 0,6 V$ (žr. pastabą)

Pastaba. Jei tai specialios T klasės vilkties jungtys, tos vertės sumažinamos $\pm 0,5 D_c$ ir $\pm 0,5 V$.

Vertikalios ir horizontalios dedamųjų jėgų kreivės yra sinusoidinės ir tų jėgų poveikis asinchroniškas, jeigu tų jėgų dažnių skirtumas yra 1-3 %.

3.3.4. Statinis bandymas su sukabinimo įtaiso kaiščio fiksavimo įtaisu

Taip pat būtina patikrinti vilkties jungties uždarymo ir visus fiksavimo įtaisus, kurie veikiami $0,25 D$ statine jėga atidarymo kryptimi. Bandymo metu užraktas turi neatsirakinti ir tas užraktas turi nebūti kaip nors apgadintas. Sukabinimo įtaiso ritinio formos kaiščiai yra bandomi $0,1 D$ bandymo jėga.

3.4. Sukabintuvo ašos

3.4.1. Su sukabintuvo ašomis atliekamas toks pats dinaminis bandymas kaip ir su vilkties jungtimis. Sukabintuvo ašos, kurios naudojamos tik su priekabomis, turinčiomis vertikalia kryptimi laisvai judančias lanksčiąsias vilkimo sijas, pagal 3.3.2 punktą turi būti veikiamas kintamojo ženklo apkrova. Sukabintuvo ašos, taip pat skirtos naudoti ir su priekabomis, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru, turi būti išbandytos tokiu pačiu būdu kaip ir C masės, įskaitant 3,5 tonų masę, priekabų jungiamieji rutuliai (3.2 punktas) bei tokiu pačiu būdu kaip ir priekabų, kurių ašis (-ys) sutampa su jos sunkio centru ir kurių C masė viršija 3,5 tonas, vilkties jungtys (4.3.3.2 punktas).

3.4.2. L klasės žiedinės ašos turi būti išbandomos tokiu pačiu būdu kaip standartinės sukabintuvo ašos.

3.4.3. Sukabintuvo ašos turi būti išbandytos taip, kad kintamojo ženklo apkrova taip pat veiktų ir sudedamąsias dalis, kuriomis sukabintuvo aša yra sukabinama su vilkimo sija. Visos lanksčiosios tarpinės sudedamosios dalys turi būti priveržtos.

3.5. Kablių turintys sukabinimo įtaisai

3.5.1. Su kablių turinčiais K klasės sukabinimo įtaisais atlikto dinaminio bandymo rezultatai turi atitikti nustatytuosius šio priedo 3.5.2 punkte.

3.5.2. Dinaminis bandymas:

3.5.2.1. Dinaminis bandymas – tai naudojant ritmiškai kintančią jėgą su L klasės žiedine aša ir sukabinimo įtaisu, kuris pritvirtinamas taip, kaip jis būtų tvirtinamas prie transporto priemonės ir su visomis tokiam pritvirtinimui būtinomis transporto priemonės dalimis, atliktas bandymas. Tačiau, susitarus su tipą patvirtinančiaja institucija arba technine tarnyba, visas paslankiąsias sudedamąsias dalis galima pritvirtinti.

3.5.2.2. Jei tai su lanksčiąją vilkimo sija turinčiomis priekabomis skirti naudoti kablių turintys sukabinimo įtaisai ir jeigu vertikali jėga sukabinimo įtaisą veikianti apkrova S yra lygi nuliui, bandymo jėga turi būti veikiamas horizontalia kryptimi, modeliuojant kablių veikiančią tempimo jėgą, kurios vertė yra nuo $0,05 D$ ir $1,00 D$;

3.5.2.3. Jei tai su priekabomis, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru, skirti naudoti kablių turintys sukabinimo įtaisai, bandymui naudojama jėga – sukabinimo įtaisą veikiančių horizontalių ir vertikalių jėgų atstojamoji, kuria turi būti veikiamas išilgai -kampo, t. y. iš priekinės viršutinės į apatinę galinę dalį (žr. 21 brėžinį), kuris yra lygiavertis apskaičiuotam sukabinimo įtaisą veikiančių horizontalių ir vertikalių jėgų atstojamosios kampui. $F_{hs\ res}$ jėga apskaičiuojama:

$$F_{hs\ res} = \sqrt{F_h^2 + F_s^2} \text{ kur } F_h = D_c \text{ ir } F_s = \frac{9,81S}{1\,000} + 0,8V$$

3.5.2.4. Taikomos jėgos vertė gali būti nuo $0,05 F_{hs\ res}$ iki $1,00 F_{hs\ res}$.

3.5.3. Statinis bandymas su sukabinimo įtaiso fiksavimo įtaisu

Su kablį turinčiais sukabinimo įtaisais taip pat būtina atlikti užrakto ir visų fiksavimo įtaisų bandymą naudojant 0,25 D dydžio statinę jėgą, kuri veikia užrakto atidarymo kryptimi. Atliekant bandymą užraktas neturi atsidaryti ir neturi būti kaip nors apgadinamas.

3.6. Vilkimo sijos

- 3.6.1. Vilkimo sijos išbandomos tokiu pačiu būdu kaip ir sukabintuvo ašos (žr. 3.4 punktą). Tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba gali atsisakyti nuovargio bandymo, jeigu dėl sudedamųjų vilkimo sijos dalių paprastos konstrukcijos tos sijos stiprumą galima nustatyti teoriniais apskaičiavimais. C masės, įskaitant 3,5 tonų masę, priekabų, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru, vilkimo sijos stiprumo teoriniams apskaičiavimams būtinos skaičiuojamosios apkrovos paimamos iš standarto ISO 7641/1: 1983. Priekabų, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru ir kurių C masė viršija 3,5 tonų, vilkimo sijų stiprumui teoriškai apskaičiuoti būtinos skaičiuojamosios apkrovos turi būti apskaičiuotos pagal tokią formulę:

$$F_{sp} = (g \times S/1\ 000) + V$$

kur jėgos amplitudė V – nustatytoji šios taisyklės 2.11.4 punkte.

Priekabų, kurių bendra C masė viršija 3,5 tonos, skaičiuojamosiomis apkrovomis pagrįsti leistini įtempiai atitinka nurodytuosius standarto ISO 7641/1:1983 5.3 punkte. Jei tai lenktosios vilkties sijos ir dviejų tiltų priekabos, atsižvelgiama į horizontalią dedamąją jėgą $F_{hp} = 1,0 \times D$.

- 3.6.2. Be nuovargio bandymo su vilkimo sijomis, laisvai slankiojančiomis vertikalia kryptimi ir pritvirtintomis prie dviejų tiltų priekabų, bei teorinio tų sijų stiprumo apskaičiavimo, taip pat turi būti patikrintas sijų atsparumas klupdymui arba teoriniais apskaičiavimais, naudojant $3,0 \times D$ skaičiuojamąją apkrovą, arba atliktu klupdymo bandymu, kurio metu naudojama skaičiuojamoji $3,0 \times D$ apkrova. Atliekant apskaičiavimus leistinieji įtempiai atitinka nurodytuosius standarto ISO 7641/1:1983 5.3 punkte.

- 3.6.3. Teoriniais apskaičiavimais arba lenkimo bandymu turi būti patikrintas vairuojamųjų tiltų atsparumas lenkimui. Horizontalia šonine statine jėga turi būti veikiamas sukabinimo taško vidurys. Šios jėgos dydis turi būti pasirinktas taip, kad $0,6 \times A_v \times g$ (kNm) momentas veiktų ir priekinio tilto vidurį. Leistinieji įtempiai atitinka nurodytuosius standarto ISO 7641/1:1983 5.3 punkte.

Tačiau jeigu vairuojamuosius ratus turintys tiltai sudaro priekinį dvitiltį vairuojamąjį vežimėlį, momentas padidinamas iki $0,95 \times A_v \times g$ (kNm).

3.7. Balniniai sukabintuvai

- 3.7.1. Pagrindiniai stiprumo bandymai – tai dinaminis ir statinis (kėlimo) bandymas. Su balniniais sukabintuvais, skirtais tokiam puspriekabių valdymui, kad posūkio metu galinis jos tiltas kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link, turi būti atliktas papildomas statinis bandymas (lenkimo bandymas). Bandymų metu balniniais sukabintuvams turi būti pritvirtintos visos tvirtinamosios detalės, kuriomis jie pritvirtinami prie transporto priemonės. Bandymo metu balninis sukabintuvas turi būti pritvirtintas tokiu pačiu būdu, kokiu jis vėliau būtų pritvirtintas prie transporto priemonės. Vietoje fizinių bandymų neleidžiama naudoti teorinio apskaičiavimo.

3.7.2. Statiniai bandymai

- 3.7.2.1. Standartinių balinių sukabintuvų, skirtų naudoti su posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančia sudedamąja dalimi arba panašiu įtaisu, užtikrinančiu tokių puspriekabės valdymą posūkio metu, kad galinis jos tiltas kelio plokštumoje pasisuka posūkio centro link (žr. šios taisyklės 2.7 punktą), privalomas stiprumas turi būti patikrintas statinio lenkimo bandymu, išnaudojant posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančio įtaiso veikimo intervalą ir kartu balninį sukabintuvą veikiant apkrova. Didžiausia leidžiama balniniam sukabintuvui skirta vertikaloji apkrova U parengtą eksploatuoti balninį sukabintuvą turi veikti vertikaliai ir ta apkrova sukuriama sukabintuvą veikiant pakankamo dydžio plokšte, kad ji visiškai uždengtų sukabintuvą.

Taikomos apkrovos atstojamoji turi kirsti balninio sukabintuvo horizontalios jungties vidurį.

Kartu horizontalia šonine jėga, atstojančia jėga, būtina tokiam puspriekabės valdymui, kad galinis jos tiltas posūkio metu kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link, turi būti veikiami sukabinimo kaiščio kreipiamosios kraštai. Tos jėgos dydis ir jos veikimo kryptis turi būti pasirinkti taip, kad $0,75 \text{ m} \times D$ momentas veiktų sukabinimo kaiščio vidurį ir jėgos momentas turėtų būti sukurtas jėga spaudžiant $0,5 \pm 0,1 \text{ m}$ ilgio svirties petį. Leidžiama ne didesnė nei 0,5 % vardinių matmenų liekamoji (plastiškoji) deformacija. Bandymo metu neturi atsirasti jokių įtrūkių.

- 3.7.2.2. Su visais balniniais sukabintuvais atliekamas statinis kėlimo bandymas. Be balninio sukabintuvo jungiamąją plokštę veikiančios $F_A = g \cdot U$ jėgos, didelė nuolatinio lenkimo apkrova gali veikti ne daugiau nei 0,2 % tos sukabinimo plokštės pločio.

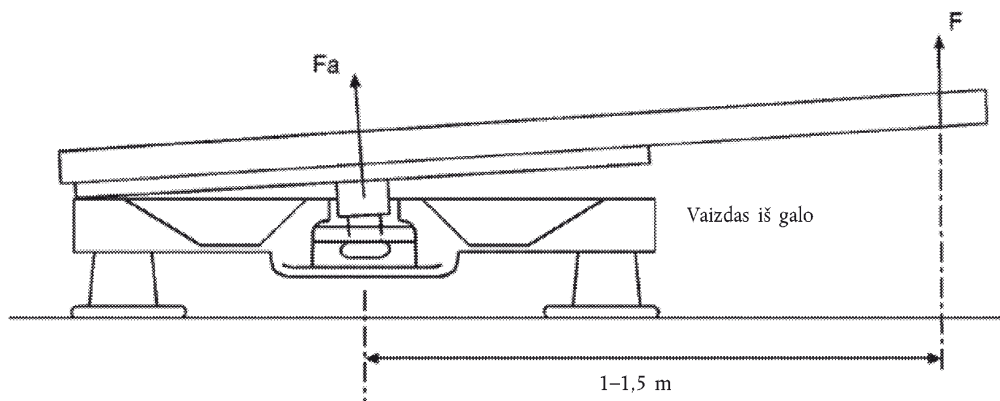
Atliekant bandymą su standartiniais G 50 klasės balniniais ir panašiais sukabintuvais, į kuriuos įstatomas tokio pačio skersmens kaištis, tas kaištis neturi ištrūkti iš sukabintuvo, kai kėlimo jėga yra $F_a = g \times 2,5 U$. Jei tai nestandartiniai sukabinimo įtaisai, kurių sukabinimo kaiščio skersmuo didesnis nei 50 mm, pvz., sukabinimo įtaisai, kurių kaiščio skersmuo yra 90 mm, kėlimo jėga turi būti $F_a = g \times 1,6 U$ (jos vertė neturi būti mažesnė nei 500 kN).

Jėga turėtų būti sukurta svirtimi, kurios vienas galas remiasi į jungiamąją plokštę, o kitas galas 1,0-1,5 m atstumu nuo sukabinimo kaiščio vidurio keliamas į viršų (žr. 24 brėžinį).

Svirties petys su jungiamojo kaiščio įkišimo į užraktą kryptimi turi sudaryti 90^0 kampą. Jeigu yra akivaizdus blogiausias atvejis, jis turi būti išbandytas. Jeigu blogiausią atvejį apibrėžti nėra lengva, tipą patvirtinančioji institucija arba techninė tarnyba nusprendžia, kurioje pusėje bus atliktas bandymas. Antro bandymo atlikti nereikia.

24 brėžinys

Kėlimo bandymas su balniniais sukabintuvais

3.7.3. Dinaminis bandymas

Su bandymo įrenginyje įtvirtintu baliniu sukabintuvu turi būti atliktas kintamojo ženklų įtempių bandymas (asinchroninis dinaminis bandymas), kurio metu kartu veikia horizontalios kintamojo ženklų ir vertikalios ritmiškai kintančios jėgos.

3.7.3.1. Atliekant bandymus su balniniais sukabintuvais, kurie nėra skirti tokiam pusprizkėbės valdymui, kad posūkio metu galinis jos tiltas kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link, turi būti naudojamos tokios jėgos:

$$\text{horizontali: } F_{hw} = \pm 0,6 \times D$$

$$\text{vertikali: } F_{sO} = g \times 1,2 U$$

$$F_{sU} = g \times 0,4 U$$

Tos dvi jėgos turi veikti išilginėje vidurinėje transporto priemonės plokštumoje, kad abiejų F_{sO} ir F_{sU} jėgų veikimo linijos kirstų sukabintuvo užraktą vidurį.

Vertikalios jėgos intervalas yra $+g \times 1,2 U$ ir $g \times 0,4 U$, o horizontalios jėgos – $\pm 0,6 D$.

3.7.3.2. Atliekant bandymus su balniniais sukabintuvais, kurie skirti tokiam pusprizkėbės valdymui, kad posūkio metu galinis jos tiltas kelio plokštumoje pasisuktų posūkio centro link, turi būti naudojamos tokios jėgos:

$$\text{horizontali: } F_{hw} = \pm 0,675 D$$

$$\text{vertikali: } F_{sO} \text{ ir } F_{sU} \text{ kaip nurodyta 3.7.3.1. punkte}$$

Jėgų veikimo linijos yra nurodytos 3.7.3.1.

3.7.3.3. Dinaminį bandymą atliekant su balniniais sukabintuvais tarp jungiamosios sukabintuvo ir pusprizkėbės plokščių įdedama tinkama antifrikcinė medžiaga tam, kad būtų užtikrintas ne didesnis nei 0,15 trinties koeficientas F.

3.8. Jungiamosios balinių sukabintuvų plokštės

Su jungiamosiomis plokštėmis taip pat turi būti atliktas 3.7.3 punkte aprašytas dinaminis balninių sukabintuvų bandymas ir 3.7.2 punkte aprašyti statiniai tų sukabintuvų bandymai. Pakanka atlikti kėlimo bandymą su viena montavimo plokščių puse. Atliekant bandymą turi būti taikomas didžiausias nurodytasis sukabinimo aukštis, didžiausias nurodytasis montavimo plokštės konstrukcijos plotis ir mažiausias nurodytasis tos konstrukcijos ilgis. Šio bandymo atlikti nėra būtina, jeigu montavimo plokštė yra siauresnė ir (arba) ilgesnė, o bendras jos aukštis mažesnis, tačiau kitais atžvilgiais ji atitinka tos montavimo plokštės konstrukciją, su kuria jau buvo atliktas bandymas.

- 3.9. Puspriekabių sukabinimo su balniniais sukabintuvais įtaisai
- 3.9.1. Su kaiščiu, kuriuo puspriekabė sukabinama su balniniu sukabintuvu, bandymo įrenginyje turi būti atliktas dinaminis bandymas, kurio metu sukuriami kintamojo ženklo įtempiai. Sukabinimo kaiščio ir balninio sukabintuvo bandymai turi būti atlikti atskirai. Bandymas turi būti atliktas taip, kad apkrova veiktų ir tvirtinamąsias detales, kuriomis sukabinimo kaištis yra pritvirtintas prie puspriekabės. Vietoje fizinių bandymų neleidžiama naudoti teorinio apskaičiavimo.
- 3.9.2. Į sukabintuvo užraktą įkištą sukabinimo kaištį dinaminio bandymo metu turi veikti horizontali $F_{hw} = \pm 0,6 D$ apkrova.

Jėgos veikimo kryptis turi kirsti sukabinimo kaiščio mažiausio skersmens, kuris H 50 klasės balninio sukabintuvo kaiščio yra 50,8 mm, ritinio formos detalės vidurį (žr. V priedo 18 brėžinį).

- 3.10. Jungiamųjų rutulių ir vilkties sijų, kurių D-vertė ≤ 14 kN, alternatyvus nuovargio bandymas.

Kaip alternatyva 3.1 punkte aprašyti bandymo procedūrai, jungiamieji rutuliai ir vilkties sijos, kurių D-vertė ≤ 14 kN, gali būti bandomi pagal toliau nurodytas sąlygas.

- 3.10.1. Įžanga

Toliau aprašytas nuovargio bandymas – tai keleto ašių bandymas esant 3 apkrovos kryptims, tuo pačiu metu pradedančioms veikti jėgoms, nustatytoms didžiausioms amplitudėms ir nuovargio ekvivalentams (apkrovos dydžio vertės, pagal toliau pateiktą apibrėžtį).

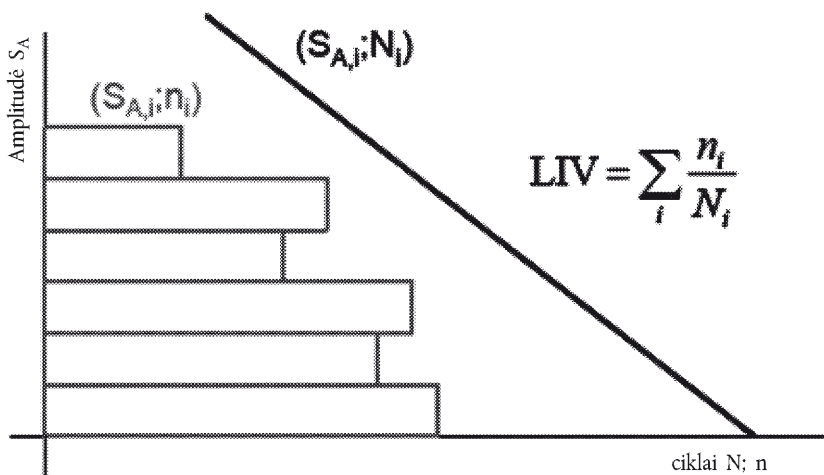
- 3.10.2. Bandymo reikalavimai

- 3.10.2.1. Apkrovos dydžio vertės apibrėžtis (LIV):

LIV – tai skalinė vertė, parodanti vienos apkrovos laikinės charakteristikos dydį atsižvelgiant į patvarumo aspektus (atitinka suminę pažeidą). Pažeidos sukaupties atveju taikoma Minerio elementarioji taisyklė. Jai nustatyti atsižvelgiama į apkrovos amplitudę ir kiekvienos amplitudės pasikartojimų skaičių (į vidutinės apkrovos vertės neatsižvelgiama).

S–N kreivė (Basquin kreivė) rodo apkrovos amplitudžių ir pasikartojimų skaičiaus santykį ($S_{A,i}$ vs. N_i). Kreivės dvigubo logaritmo diagramoje yra nuolatinis nuolydis k (kiekviena amplitudė/taikoma bandymo jėga $S_{A,i}$ susijusi su ribotu ciklų skaičiumi N_i). Kreivė parodo teorines nuovargio ribas analizuojamos struktūros atveju.

Apkrovos laikinės charakteristikos skaičiuojamos apkrovos amplitudės ir pasikartojimų santykio intervalo–poros diagramoje ($S_{A,i}$ vs. n_i). Santykio n_i/N_i suma visais amplitudės lygio atvejais lygi LIV.

3.10.2.2. Būtinios LIV vertės ir didžiausios amplitudės

Reikia naudoti tokią koordinacių sistemą:

x kryptis: išilginė kryptis / priešinga vairavimo kryptčiai

y kryptis: į dešinę vairavimo krypties atžvilgiu

z kryptis: vertikaliai aukštyn

Tuomet apkrovos laikinės charakteristikos gali būti išreikštos laikantis tarpinių kryptčių remiantis pagrindinėmis kryptimis (x, y, z), atsižvelgiant į šias lygtis ($\alpha = 45^\circ$; $\alpha' = 35,2^\circ$):

$$F_{xy}(t) = F_x(t) \times \cos(\alpha) + F_y(t) \times \sin(\alpha)$$

$$F_{xz}(t) = F_x(t) \times \cos(\alpha) + F_z(t) \times \sin(\alpha)$$

$$F_{yz}(t) = F_y(t) \times \cos(\alpha) + F_z(t) \times \sin(\alpha)$$

$$F_{xyz}(t) = F_{xy}(t) \times \cos(\alpha') + F_z(t) \times \sin(\alpha')$$

$$F_{xzy}(t) = F_{xz}(t) \times \cos(\alpha') - F_y(t) \times \sin(\alpha')$$

$$F_{yzx}(t) = F_{yz}(t) \times \cos(\alpha') - F_x(t) \times \sin(\alpha')$$

Kiekviena kryptimi (taip pat ir bendromis kryptimis) išreikštos LIV vertės apskaičiuojamos atitinkamai kaip santykio n_i/N_i suma visais amplitudės lygio atvejais atsižvelgiant į tinkamą kryptį.

Siekiant nustatyti minimalų įtaiso, kurio tipą reikia patvirtinti, nuovarginį patvarumą, atliekant patvarumo bandymą turi būti pasiektos bent šios LIV vertės:

	LIV (1 kN ≤ D ≤ 7 kN)	LIV (7 kN < D ≤ 14 kN)
LIVx	0,0212	0,0212
LIVy	tiesinė regresija tarp: D = 1 kN: 7,026 e-4; D = 7 kN: 1,4052 e-4	1,4052 e-4
LIVz	1,1519 e-3	1,1519 e-3
LIVxy	tiesinė regresija tarp: D = 1 kN: 6,2617 e-3; D = 7 kN: 4,9884 e-3	4,9884 e-3
LIVxz	9,1802 e-3	9,1802 e-3
LIVyz	tiesinė regresija tarp: D = 1 kN: 7,4988 e-4; D = 7 kN: 4,2919 e-4	4,2919 e-4
LIVxyz	tiesinė regresija tarp: D = 1 kN: 4,5456 e-3; D = 7 kN: 3,9478 e-3	3,9478 e-3
LIVxzy	tiesinė regresija tarp: D = 1 kN: 5,1977 e-3; D = 7 kN: 4,3325 e-3	4,3325 e-3
LIVyzx	tiesinė regresija tarp: D = 1 kN: 4,5204 e-3; D = 7 kN: 2,9687 e-3	2,9687e-3

Siekiant gauti apkrovos laikinę charakteristiką, pagrįstą minėtomis LIV vertėmis, nuolydis turi būti $k = 5$ (žr. 3.10.2.1 punkto apibrėžtį). *Basquin* kreivė turi eiti per amplitudės tašką $S_A = 0,6 \times D$, kai ciklų skaičius $N = 2 \times 10^6$.

Gamintojo deklaruota statinė vertikalioji apkrova S (kaip apibrėžta 2.11.3 punkte), tenkanti sukabinimo įtaisui, pridama prie vertikalios apkrovos verčių.

Bandymo metu maksimalios amplitudės neturėtų viršyti šių verčių:

	išilginė Fx [-]	šoninė Fy [-]	vertikali Fz [-]
Maksimali	+ 1,3 × D	+ 0,45 × D	+ 0,6 × D + S
Minimali	- 1,75 × D	- 0,45 × D	- 0,6 × D + S

Šiuos reikalavimus atitinkančios apkrovos laikinės charakteristikos pavyzdys pateiktas šiuo adresu:

<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29grff/grf-reg55.html>

3.10.3. Bandymo sąlygos

Sukabinimo įtaisas padedamas ant standaus bandymo stendo arba ant transporto priemonės. Trijų matmenų laikinės charakteristikos signalo atveju, jis taikomas trimis paleidikliais siekiant vienu metu pajungti ir kontroliuoti jėgos dedamąsias F_x (išilginė), F_y (šoninė) ir F_z (vertikali). Kitais atvejais dėl paleidiklių skaičiaus ir vietos gali bendrai nuspręsti gamintojas ir techninės tarnybos. Bet kokių atveju bandymo įrenginiu turi būti įmanoma vienu metu aktyvuoti reikiamas jėgas, kad būtų pasiektos 3.10.2.2 punkte nustatytos LIV vertės.

Visi varžtai turi būti priveržti laikantis gamintojo nurodyto sukimo momento.

3.10.3.1. Sukabinimo įtaisas, pritvirtintas prie standžios atramos

Sukabinimo įtaiso tvirtinimo taškų atitikties vertės neturi viršyti 1,5 mm nuo nulinės apkrovos atskaitos taško veikiant didžiausioms ir mažiausioms jėgoms F_x , F_y , F_z – sukabinimo taškas veikiamas atskirai kiekviena jėga.

3.10.3.2. Sukabinimo įtaisas, pritvirtintas prie transporto priemonės kėbulo ar kėbulo dalies.

Šiuo atveju sukabinimo įtaisas pritvirtinamas prie tokio tipo transporto priemonės kėbulo ar kėbulo dalies, kai sukabinimo įtaisas skirtas to tipo transporto priemonei. Transporto priemonės kėbulas ar kėbulo dalis turi būti pritvirtinta ant tinkamos platformos ar bandymo stendo taip, kad būtų pašalintas bet koks transporto priemonės pakabos poveikis.

Tikslios bandymo sąlygos nurodomos susijusioje bandymo ataskaitoje. Galimą rezonansinį poveikį turi kompensuoti tinkama bandymo įrangos kontrolės sistema, ir jis gali būti sumažintas tarp transporto priemonės kėbulo ir bandymo platformos naudojant papildomą tvirtinimo įtaisą arba pakeitus dažnį.

3.10.4. Neatitikties kriterijai

Be 4.1 punkto kriterijų, patikrintų pagal šios taisyklės skysčio skverbties patikrą, laikoma, kad sukabinimo įtaisas neatitiko bandymo reikalavimų, jeigu:

- a) nustatoma bet kokia vizualinė plastinė deformacija;
- b) nukenčia sukabinimo įtaiso funkcionalumas ir sauga (pvz., saugus priekabos prijungimas, didžiausias tarpas);
- c) bet koks varžtų sukimo momento sumažėjimas daugiau kaip 30 proc. nuo vardinio sukimo momento vertės matuojant užsukimo kryptimi;
- d) sukabinimo įtaiso su nuimama dalimi negalima atkabinti ir prikabinti bent tris kartus. Pirmo atkabavimo atveju leidžiamas vienkartinis poveikis.

7 PRIEDAS

PRITVIRTINIMO REIKALAVIMAI IR SPECIALŪS REIKALAVIMAI

1. PRITVIRTINIMO REIKALAVIMAI IR SPECIALŪS REIKALAVIMAI

1.1. Jungiamųjų rutulių ir vilkties sijų pritvirtinimas

- 1.1.1. Jungiamieji rutuliai ir vilkties sijos prie M1, M2 kategorijų transporto priemonių (didžiausia leidžiamoji masė mažesnė nei 3,5 tonos) ir N1 ⁽¹⁾ kategorijos transporto priemonės turi būti pritvirtinti taip, kad pritvirtintų jungiamųjų rutulių ir vilkties sijų aukščio ir tarpo matmenys atitiktų nurodytuosius 25 brėžinyje. Minėtas aukštis matuojamas transporto priemonę pakrovus pagal šio priedo 1 priedėlyje nustatytus reikalavimus.

Aukščio reikalavimai netaikomi G kategorijos visureigėms transporto priemonėms, apibrėžtoms Konsoliduotos rezoliucijos dėl transporto priemonių konstravimo 7 priede (R.E.3)(dokumentas TRANS/WP.29/78/Rev.1/2 pakeitimas 2).

- 1.1.1.1. 25a ir 25b brėžiniuose nurodytus tarpus gali užimti nenuimamoji įranga, pvz., atsarginis ratas, jeigu atstumas nuo rutulio vidurio iki įrangos vertikalios plokštumos kraštinio galinio taško nėra didesnis nei 300 mm. Įranga turi būti pritvirtinama taip, kad vartotojas turėtų pakankamą prieigą prie įtaiso ir galėtų jį sukabinti ir atkabinti be pavojaus susižeisti ir kad nebūtų jokios įtakos sukabinimo įtaiso paslankumui.
- 1.1.2. Transporto priemonės gamintojas turi pateikti jungiamųjų rutulių ir vilkties sijų primontavimo nurodymus bei nurodyti, ar kaip nors reikia sustiprinti tas vietas, kuriose pritvirtinami jungiamieji rutuliai ir vilkties sijos.
- 1.1.3. Taip pat turi būti įmanoma sukabinti ir atkabinti rutulinius šarnyrus tada, jeigu išilginė rutulinio šarnyro ašis atsižvelgiant į jungiamojo rutulio ir jo tvirtinimo vidurinę liniją:

su horizontale sudaro $\beta = 60^\circ$ kampą į kairę arba dešinę (žr. 25 brėžinį);

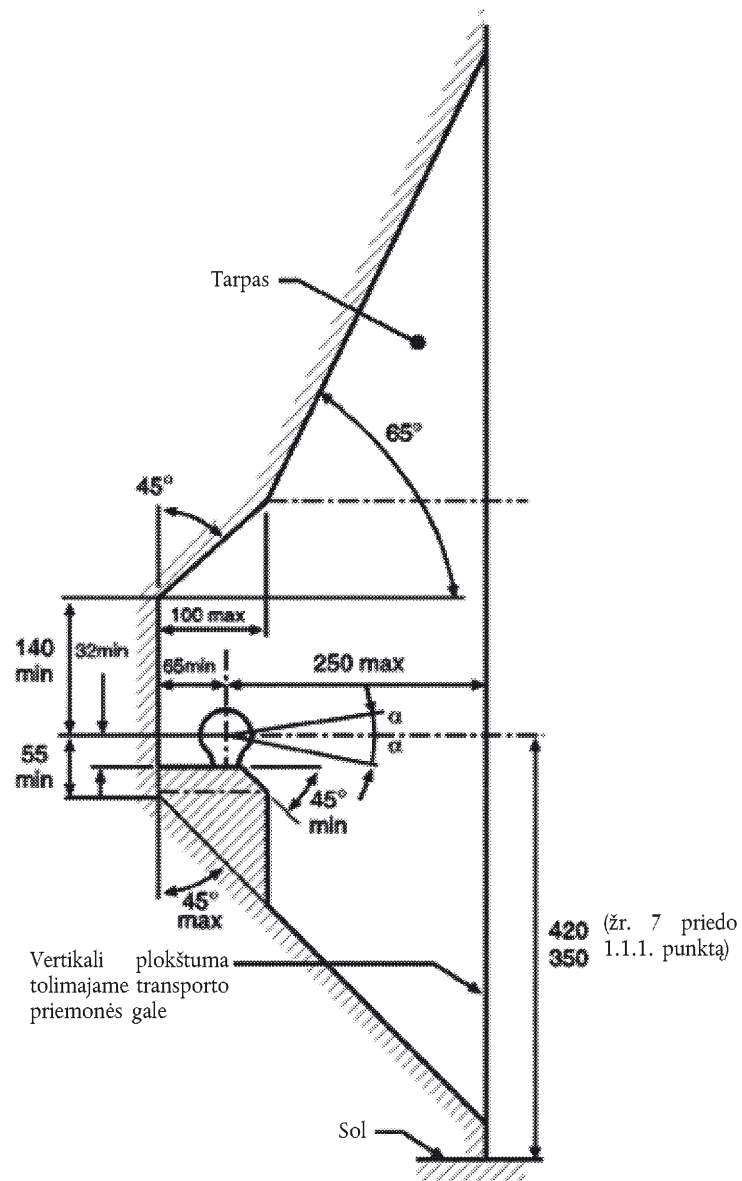
su vertikale sudaro $\alpha = 10^\circ$ kampą į viršų arba apačią (žr. 25 brėžinį);

pasisuka aplink savo ašį 10° į dešinę arba kairę.

⁽¹⁾ Žr. prie 1958 m. susitarimo, skirto vienodiems techniniams ratinių transporto priemonių, įrangos ir dalių, kurias galima įmontuoti transporto priemonėse arba naudoti su transporto priemonėmis, reikalavimams ir pagal tuos reikalavimus suteikiamų patvirtinimų abipusio pripažinimo sąlygoms priimti, pridėtoje taisyklėje Nr. 13 pateikiamas apibrėžtis. Apibrėžtis taip pat pateikiama Konsoliduotoje rezoliucijoje dėl transporto priemonių konstravimo (R. E. 3) (dokumentas TRANS/ WP. 29/ 78/ Rev. 1/ 2 pakeitimas).

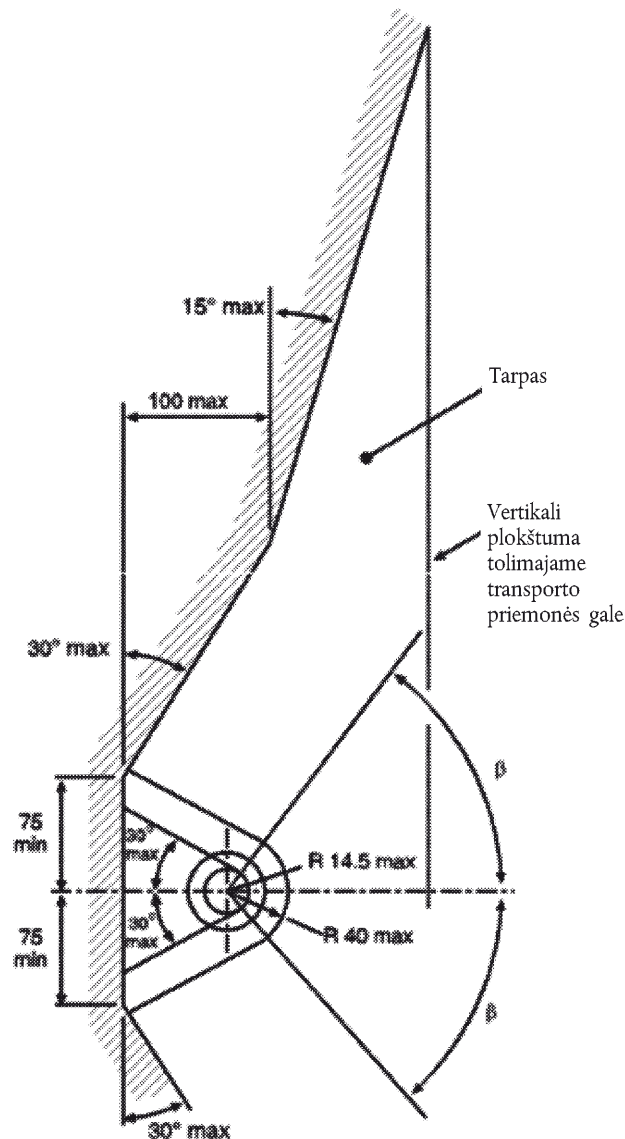
25a brėžinys

Tarpas jungiamajam rutuliui ir to tarpo aukštis – šoninis vaizdas

25b brėžinys

Tarpas jungiamajam rutuliui – bendras vaizdas

1.1.4. Jeigu priekaba neprikabinta prie vilkiko, pritvirtinta vilkties sija ir jungiamasis rutulys neturi užstoti galiniam valstybiniam numerio ženklui pritvirtinti skirtos vietos arba nepabloginti vilkiko galinio valstybinio numerio ženklo matomumo. Jeigu jungiamasis rutulys arba kitos detalės užstoja galinį valstybinį numerio ženklą, rutulį ir kitas detales turi būti įmanoma be įrankių, išskyrus lengvai valdomą raktą (t. y. ne didesne nei 20 Nm jėga), kuris turimas transporto priemonės įrankių komplekte) patraukti į kitą vietą arba nuimti.

1.2. Jungiamųjų movų pritvirtinimas

1.2.1. B klasės jungiamąsias movas leidžiama naudoti su priekabomis, kurių didžiausia masė neviršija 3,5 tonų, įskaitant šią masę. Prie stovinčios horizontalioje padėtyje priekabos, kurios tilto apkrova atitinka didžiausią leistiną, jungiamosios movos turi būti pritvirtintos taip, kad rutulio formos erdvės, į kurią patenka rutuliai, vidurinė linija būtų 430 ± 35 mm virš horizontalios plokštumos, ant kurios stovi priekabos ratai.

Jei tai yra gyvenamosios arba krovininės priekabos, horizontali padėtis nustatoma tada, kai grindys ar plotas kroviniams sukrauti yra horizontalūs. Jei tai yra priekabos, kuriose tokio atskaitos paviršiaus nustatyti negalima (pvz., laivelų priekabos ar pan.), priekabos gamintojas turi nurodyti atitinkamą atskaitos liniją, žyminčią horizontalią padėtį. Aukščio reikalavimas taikomas tik priekaboms, skirtoms sukabinti su 1.1.1 punkte paminėtomis transporto priemonėmis.

Visais atvejais horizontali padėtis turi būti nustatoma $\pm 1^\circ$ tikslumu.

- 1.2.2. Turi būti įmanoma jungiamąsias movas saugiai valdyti toje jungiamojo rutulio laisvojoje erdvėje, kuri nurodyta 25a ir 25b brėžiniuose, ne didesniais nei $\alpha = 25^\circ$ ir $\beta = 60^\circ$ kampais.

- 1.3. Vilkties jungčių ir užkabinamųjų detalių pritvirtinimas

- 1.3.1. Standartinių vilkties jungčių surinkimo matmenys:

Jei tai tam tikrų tipų standartinės vilkties jungtys, tas vilktis pritvirtinant prie transporto priemonės turi būti laikomasi 15 brėžinyje ir 10 lentelėje nurodytų surinkimo matmenų.

- 1.3.2. Būtiną būdą įrengti nuotolinio valdymo sukabinimo įtaisus

Jeigu nėra galimybės laikytis vienos arba daugiau taisyklių, nustatančių, kad sukabinimo įtaisą valdyti turi būti lengva ir saugu (1.3.3 punktas), prieinamumą prie to įtaiso (1.3.5 punktas) arba laisvąją jo erdvę (1.3.6 punktas), tada turi būti naudojamas sukabinimo įtaisas, valdomas V priedo 12.3 punkte aprašytu nuotolinio valdymo įtaisu.

- 1.3.3. Lengvas ir saugus sukabinimo įtaiso valdymas

Vilkties jungtys prie tam tikro tipo transporto priemonės turi būti pritvirtintos taip, kad jas būtų galima lengvai ir saugiai valdyti.

Pirmiau minėti reikalavimai taikomi ne tik atidarymui (ir uždarymui, jeigu reikia), bet ir patikrinant (vizualiai arba liečiant) indikatorius, rodančio, ar sukabinimo įtaiso kaištis yra įkištas ir ar užfiksuotas, padėtį.

Plote, kuriame turi stovėti sukabinimo įtaisą valdantis asmuo, pagal projektą turi nebūti pavojų keliančių taškų, pavyzdžiui, aštrių briaunų, smailių kampų ir t. t., arba tie taškai turi būti uždengti taip, kad į juos nebūtų galima susižeisti.

Išėjimas iš to ploto nei iš vienos pusės neturi būti apribotas arba užtvirtas bet kokiomis prie sukabinimo įtaiso arba transporto priemonių pritvirtintomis detalėmis.

Transporto priemonės gale pritvirtintas įtaisas, apsaugantis, kad po ja nepatektų kitos transporto priemonės, neturi trukdyti asmeniui atsistoti taip, kad jis galėtų užsiimti tinkamą padėtį sukabinimo įtaisui valdyti.

- 1.3.4. Mažiausias sukabinimo ir atkabinimo kampas

Sukabinti sukabintuvo ašį ir ją atkabinti turi būti įmanoma, jeigu išilginė sukabintuvo ašis atsižvelgiant į vidurinę griebtuvo liniją, tuo pat metu pasukama:

horizontalioje plokštumoje pasukama 50° į dešinę arba kairę;

vertikalioje plokštumoje 6° pakeliama aukštyn arba nuleidžiama žemyn;

6° pasukama apie savo ašį.

Šis reikalavimas taip pat taikomas kablį turintiems K klasės sukabinimo įtaisams.

- 1.3.5. Prieinamumas

Atstumas nuo sukabinimo įtaiso kaiščio vidurio iki transporto priemonės kėbulo galinio krašto neturi būti didesnis nei 550 mm. Jeigu atstumas yra didesnis nei 420 mm, sukabinimo įtaisui turi būti sumontuotas paleidimo mechanizmas, leidžiantis saugiai valdyti sukabinimo įtaisą ne didesniu nei 420 mm atstumu nuo išorinio kėbulo krašto.

550 mm atstumą galima viršyti, jeigu įrodoma, kad dėl techninių priežasčių būtina padidinti atstumą ir kad padidinus atstumą vilkties jungtį tebebūtų įmanoma valdyti taip pat lengvai ir saugiai:

- i) transporto priemonėms su apverčiamaisiais kėbulais arba gale pritvirtinta įranga galima taikyti ne didesnę nei 650 mm atstumą;
- ii) taikyti ne didesnę nei 1 320 mm atstumą, jeigu laisvosios erdvės aukštis yra bent 1 150 mm;
- iii) priekaboms, skirtoms transporto priemonėms gabenti ir turinčioms bent du lygius toms transporto priemonėms pakrauti, jeigu įprastos gabenimo operacijos metu ta priekaba neatkabinama nuo vilkiko.

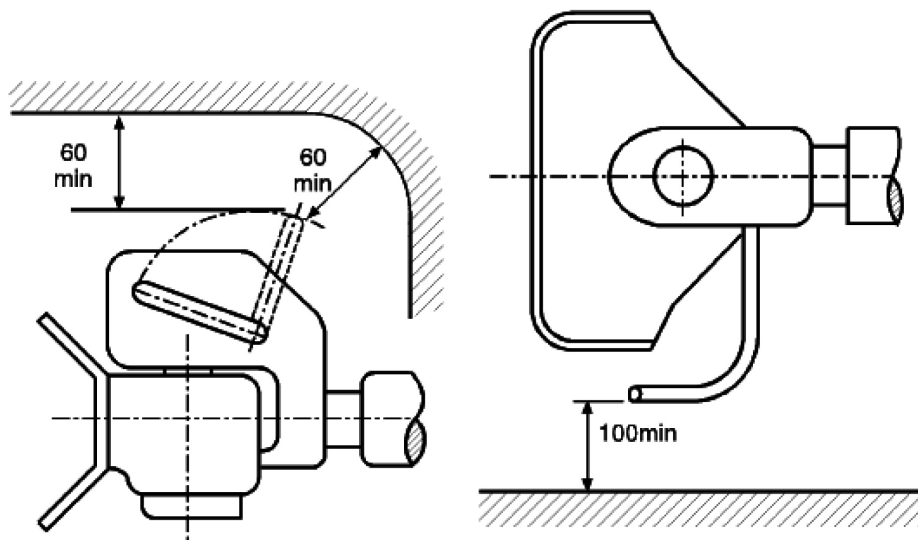
1.3.6. Laisvoji rankenos erdvė

Siekiant saugiai valdyti vilkties jungtis, aplink rankeną turi būti pakankamai laisvosios erdvės.

Laikoma, kad pakankama laisvoji erdvė yra parodyta 26 brėžinyje. Jeigu prie transporto priemonės galima pritvirtinti skirtingo tipo standartines vilkties jungtis, laisvoji erdvė turi būti tokia, kad taip pat būtų laikomasi didžiausių matmenų sukabinimo įtaisams, kurių atitinkamos klasės nurodytos 5 priedo 3 punkte, nustatytų reikalavimų.

26 brėžinys

Laisvoji rankenos erdvė

Laisvosios erdvės matmenys, jeigu reikia, taip pat taikomi vilkties jungtims, turinčioms nukreiptas žemyn arba kitokios konstrukcijos rankenas.

Laisvoji erdvė taip pat turi būti išlaikyta šio priedo 1.3.4 punkte apibrėžtu mažiausiu kampu sukabinimo įtaisą sukabinant ir atkabinant.

1.3.7. Laisvoji vilkties jungties eiga

Prie transporto priemonės pritvirtinta vilkties jungtis nuo visų kitų transporto priemonės dalių, atsižvelgiant į visas įmanomas 5 priedo 3 punkte nurodytas geometrines padėtis, turi būti atskirta ne mažesniu nei 10 mm tarpu.

Jeigu prie tam tikro tipo transporto priemonės galima pritvirtinti skirtingo tipo standartines vilkties jungtis, laisvoji eiga turi būti tokia, kad taip pat būtų laikomasi didžiausių matmenų sukabinimo įtaisams, kurių atitinkamos klasės nurodytos 5 priedo 3 punkte, nustatytų reikalavimų.

1.3.8. Leidimas naudoti vilkties jungtis su specialiu šarnyru, kad jungtis galėtų slankioti vertikaliai – žr. 5 priedo, 3.4. punktas

Ritinio formos kaištį turinčius sukabinimo įtaisus, su kuriais sukabinta sukabintuvo aša gali slankioti vertikaliai, nes tie įtaisai turi specialų šarnyrą, galima leisti naudoti tik tais atvejais, jeigu yra įrodoma, kad tokius sukabinimo įtaisus reikia naudoti dėl techninės būtinybės. Tai pasakytina, pvz., apie galinio išvertimo savivarčius, kai jungiamoji mova turi būti šarnyrinė, arba sunkiųjų automobilių sukabinimo įtaisus, kai siekiant užtikrinti atitinkamą stiprumą reikia naudoti sukabinimo įtaiso ritinio formos kaištį.

1.4. Sukabintuvo ašų ir vilkimo sijų pritvirtinimas prie priekabų

1.4.1. Priekabų, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru, vilkimo sijos turi turėti atraminį įtaisą, kurio aukštį būtų galima reguliuoti, jeigu tam tikro tipo priekabos sukabintuvo ašos vertikali atramos apkrova yra didesnė nei 50 kg, kai ta priekaba tolygiai pakrauta taip, kad jos masė atitinka didžiausią techniškai leidžiamą pakrautos priekabos masę.

- 1.4.2. Pritvirtinant sukabintuvo ašas ir vilkimo sijas prie priekabų, kurių tiltas (-ai) sutampa su jų sunkio centru ir kurios didžiausia C masė viršija 3,5 tonos, tos priekabos turi turėti ašies apkrovą paskirstančius įtaisus.
 - 1.4.3. Lanksčiosios vilkimo sijos neturi liesti žemės. Iš horizontalios padėties paleistos lanksčiosios vilkimo sijos prie žemės neturi priartėti arčiau nei per 200 mm. Žr. taip pat 5 priedo 5.3 ir 5.4 punktus.
 - 1.5. Balinių sukabintuvų, jungiamųjų plokščių ir sukabinimo įtaisų kaiščių pritvirtinimas prie transporto priemonių
 - 1.5.1. G 50 klasės balinių sukabintuvų negalima pritvirtinti tiesiogiai prie transporto priemonės rėmo, jeigu tų sukabintuvų taip pritvirtinti nėra leidęs transporto priemonės gamintojas. Baliniai sukabintuvai prie rėmo turi būti pritvirtinti jungiamąja plokšte, turi būti laikomasi surinkimo nurodymų, kuriuos yra pateikęs transporto priemonės arba sukabintuvo gamintojas.
 - 1.5.2. Puspriekabėse turi būti pritvirtintas atraminių jos ratų pakėlimo ir nuleidimo mechanizmas arba kitas įrenginys, naudojamas puspriekabei atkabinti ir pastatyti. Jeigu puspriekabių konstrukcija yra tokia, kad sukabinimo įtaisus, elektros ir stabdžių sistemas galima sukabinti automatiškai, puspriekabės atraminių ratų pakėlimo ir nuleidimo mechanizmas turi būti toks, kad jis automatiškai pakiltų nuo žemės po puspriekabės prikabinimo.

Šie reikalavimai netaikomi specialios paskirties puspriekabėms, jeigu jas atkabinti paprastai galima tik dirbtuvėse arba tas puspriekabas iškraunant ir pakraunant specialiai skirtose eksploatavimo vietose.
 - 1.5.3. Balinio sukabintuvo kaištis jungiamojoje plokštėje, pritvirtintoje prie puspriekabės, turi būti pritvirtintas pagal transporto priemonės arba balinio sukabintuvo gamintojo nurodymus
 - 1.5.4. Jeigu puspriekabėje yra pritvirtintos posūkio metu puspriekabės valdymą užtikrinančios sudedamosios dalys, jos turi atitikti 5 priedo 7.8. punkte nurodytus reikalavimus.
2. NUOTOLINIS RODMENŲ PATEIKIMAS IR VALDYMAS
 - 2.1. Įmontuojant nuotolinio rodmenų pateikimo ir valdymo įtaisus, turi būti atsižvelgiama į visus 5 priedo 12 punkte pateiktus atitinkamus reikalavimus.
-

1 Priedėlis

Apkrovos sąlygos matuojant jungiamojo rutulio aukštį

1. Aukštis turi atitikti nustatytąjį 7 priedo 1.1.1 punkte.
 2. Jei tai M1 kategorijos transporto priemonės, matuojant pirmiau minėtą aukštį transporto priemonė masę turi nurodyti transporto priemonės gamintojas ir ji pateikiama pranešimo forma (2 priedas). Masė – tai didžiausia leidžiamoji masė, pagal transporto priemonės gamintojo nurodymus paskirstyta tarp tiltų, arba masė, kuri gaunama transporto priemonę pakrovus pagal šio priedėlio 2.1 punktą.
 - 2.1. Didžiausia parengto eksploatuoti vilkiko masės, kurią yra nurodęs jo gamintojas (žr. 2 priede pateiktos pranešimo formos 6 punktą) vertė; prie kurios pridėjama
 - 2.1.1. dvi masės, kiekviena po 68 kg, padėtos ant kiekvienos sėdynių eilės kraštinių sėdynių, nustatytų į pačią galutinę įprastą vairavimo ir važiavimo padėtį bei masės, kurios yra:
 - 2.1.1.1. jei tai originaliosios įrangos sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys, kurias patvirtinti yra pateikęs transporto priemonė gamintojas, įtaisų ir sudedamųjų dalių masė maždaug 100 mm prieš reguliuojamųjų sėdynių „R“ tašką ir 50 mm prieš kitų sėdynių „R“ tašką („R“ taškas nustatomas pagal taisyklės Nr. 14 5.1.1.2 punktą); arba
 - 2.1.1.2. jei tai sukabinimo įtaisai ir sudedamosios dalys, kurias nepriklausomas gamintojas pateikė patvirtinti ir kurios skirtos pritvirtinti papildomai, įtaisų ir sudedamųjų dalių masė maždaug sėdynėje sėdinčio žmogaus vietoje;
 - 2.1.2. be to, be kiekvienos 68 kg masės, vietoje, skirtoje transporto priemonėje sukrauti rankinį bagažą, tolygiai paskirstoma 7 kg masė;
 3. jei tai N1 kategorijos transporto priemonės, transporto priemonės masė, kuri naudojama matuojant pirmiau minėtą aukštį – tai:
 - 3.1. didžiausia tarp tiltų paskirstyta leidžiamoji masė, kurią yra nurodęs vilkiko gamintojas (žr. 2 priede pateiktos pranešimo formos 6 punktą).
-

IV

(Aktai, priimti iki 2009 m. gruodžio 1 d. remiantis EB sutartimi, ES sutartimi ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartimi)

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2009 m. lapkričio 19 d.

dėl valstybės pagalbos priemonių C 38/A/04 (ex NN 58/04) ir C 36/B/06 (ex NN 38/06), kurias Italija įgyvendino „Alcoa Trasformazioni“ atžvilgiu

(pranešta dokumentu Nr. C(2009) 8112)

(Tekstas autentiškas tik italų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

(2010/460/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 88 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal minėtas nuostatas ⁽¹⁾ ir atsižvelgusi į jų pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

1.1. Byla C 38/A/04

- (1) 2003 m. gruodžio 4 d. raštu Komisija buvo informuota apie keletą Italijos spaudoje paskelbtų straipsnių apie Italijos Vyriausybės ketinimus nustatyti lengvatinius elektros energijos tarifus kai kurioms Sardinijos įmonėms.
- (2) Tarifai nustatyti 2004 m. vasario 6 d. Ministro Pirmininko potvarkiu. Potvarkis turėjo dvejopą poveikį: a) nustatyti lengvatiniai elektros energijos tarifai įmonėms „Portovesme Srl“ ⁽²⁾, ILA ⁽³⁾ ir „Euroallumina“ ⁽⁴⁾; b) pratęstas jau nustatyto lengvatinio tarifo, skirto „Alco Trasformazioni“ (pirminio aliuminio gamintoja, toliau – „Alcoa“), galiojimas.
- (3) 2004 m. sausio 22 d. ir 2004 m. kovo 19 d. raštais Komisija paprašė papildomos informacijos dėl šių priemonių. Italijos valdžios institucijos atsakymą pateikė

2004 m. vasario 6 d. ir 2004 m. birželio 9 d. raštais. Papildomus paaiškinimus Italija pateikė 2004 m. rugsėjo 20 d. raštu.

- (4) 2004 m. lapkričio 16 d. raštu Komisija informavo Italiją, kad dėl nagrinėjamos pagalbos priemonės ji nusprendė inicijuoti EB sutarties 88 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą.

- (5) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą buvo paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ⁽⁵⁾. Komisija paragino suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas dėl priemonių.

- (6) Italija pateikė pastabas 2005 m. vasario 4 d. ir 2005 m. vasario 11 d. raštais.

- (7) Komisija taip pat gavo pastabų iš kitų suinteresuotųjų šalių. 2005 m. kovo 22 d. raštu ji persiuntė tas pastabas Italijai, kuriai buvo suteikta proga į jas atsakyti. Italijos pastabos buvo pateiktos 2005 m. rugsėjo 20 d. raštu.

- (8) 2005 m. gruodžio 23 d. raštu Komisija paprašė papildomos informacijos, kurią Italijos valdžios institucijos suteikė 2006 m. kovo 3 d. raštu. Papildomų paaiškinimų paprašyta 2006 m. rugpjūčio 22 d. raštu. Į šį prašymą Italija atsiliepė 2006 m. rugsėjo 28 d. raštu.

- (9) 2008 m. spalio 29 d. byla buvo padalyta į A dalį, skirtą priemonei įmonės „Alcoa“ atžvilgiu, ir B dalį, kurioje nagrinėjami klausimai, susiję su „Portovesme“, ILA ir „Euroallumina“. Šis sprendimas skirtas tik „Alcoa“ (A dalis).

⁽¹⁾ OL C 30, 2005 2 5, p. 7 ir OL C 214, 2006 9 6, p. 5.

⁽²⁾ Cinko gamintoja.

⁽³⁾ Aliuminio produktų gamintoja.

⁽⁴⁾ Aliuminio oksido (tarpinės medžiagos, gaunamos perdirbus boksitą, iš kurios gaunamas pirminis aliuminis) gamintoja.

⁽⁵⁾ OL C 30, 2005 2 5, p. 7.

1.2. **Byla C 36/B/06**

- (10) Tuo metu, kai buvo nagrinėjama panaši byla ⁽⁶⁾ dėl valstybės pagalbos, Komisija sužinojo, kad buvo antrą kartą pratęstas lengvatinių elektros energijos tarifų sistemos, taikomos įmonei „Alcoa“, galiojimas. Tai buvo padaryta remiantis 2005 m. kovo 14 d. Įstatyminio potvarkio Nr. 35, pertvarkyto į 2005 m. gegužės 14 d. Įstatymą Nr. 80/2005 „Dėl neatidėliotinių priemonių pagal Ekonominės, socialinės ir teritorinės plėtros veiksmų planą“, 11 straipsnio 11 dalimi. Naudos gavėjai buvo „Alcoa“ ir trys „Terni“ veiklą perėmusios įmonės ⁽⁷⁾.
- (11) 2005 m. gruodžio 23 d. raštu Komisija paprašė informacijos iš Italijos, kuri atsakė 2006 m. vasario 24 d. raštu. 2006 m. kovo 2 d. ir 2006 m. balandžio 27 d. raštais Italija pateikė papildomos informacijos.
- (12) 2006 m. liepos 19 d. raštu Komisija pranešė Italijai apie sprendimą pradėti EB sutarties 88 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą dėl abiejų priemonių (C 36/06).
- (13) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą buvo paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ⁽⁸⁾. Komisija paragino suinteresuotąsias šalis pateikti pastabas dėl nagrinėjamų priemonių.
- (14) Italija pateikė pastabas 2006 m. spalio 25 d. raštu. Papildomos informacijos buvo pateikta 2006 m. lapkričio 9 d. ir 2006 m. gruodžio 7 d. raštais.
- (15) Komisija taip pat sulaukė pastabų iš kitų suinteresuotųjų šalių ir jas persiuntė Italijai, suteikdama jai galimybę į jas atsakyti. Italijos pastabos gautos 2006 m. gruodžio 22 d. raštu.
- (16) 2007 m. vasario 20 d. raštu Komisija paprašė papildomos informacijos apie tarifų sistemą. Šią informaciją Italija pateikė 2007 m. gegužės 10 d. ir 14 d. raštais.
- (17) 2007 m. rugsėjo 18 d. byla buvo padalyta į A dalį, susijusią su trimis „Terni“ įmonėmis, ir B dalį, susijusią su „Alcoa“. 2007 m. lapkričio 20 d. Komisija priėmė

galutinį neigiamą sprendimą dėl „Terni“ įmonių, nurodyma susigrąžinti pagalbą ⁽⁹⁾.

- (18) Komisija 2007 m. sausio 19 d. raštu pradėjo svarstyti galimybę taikyti pereinamojo laikotarpio priemones „Alcoa“ tarifų sistemai Sardinijoje, susijusias su virtualių pajėgumų atlaisvinimo programos (Virtuali elektrinė, toliau – VE) įgyvendinimu. Italijos valdžios institucijos atsiliepė 2007 m. balandžio 16 d. ir 2007 m. lapkričio 5 d. raštais. Italijos valdžios institucijų ir Komisijos darbuotojų susitikime, įvykusiame 2008 m. kovo 13 d., Italijos buvo paprašyta pareikšti galutinę poziciją iki 2008 m. gegužės 12 d. Paprašiusi atidėti galutinį tokios pozicijos pareiškimo terminą 2008 m. gegužės 29 d. raštu, Italija 2008 m. birželio 12 d. ir 2008 m. liepos 7 d. raštais pateikė papildomos informacijos.
- (19) Italija paprašė surengti susitikimą su Komisija galimybėms įsteigti VE aptarti. Susitikimas įvyko 2008 m. gruodžio 9 d. Italija papildomos informacijos pateikė 2008 m. gruodžio 19 d. ir 2009 m. gegužės 19 d. raštais.
- (20) Dar vienas susitikimas surengtas 2009 m. gegužės 26 d. Papildomos informacijos Italija pateikė 2009 m. liepos 10 d. ir 2009 m. rugpjūčio 18 d. raštais.

2. **IŠSAMUS PRIEMONĖS APRAŠYMAS**2.1. **Pagrindiniai bylos faktai**

- (21) Aliuminio gamintoja „Alcoa“ nuo 1996 m. naudojami lengvatiniu elektros energijos tarifu, taikomu jos dviem pirminio aliuminio lydykloms, esančioms Sardinijoje (Portovezmė) ir Venete (Fuzina). Tarifas iš pradžių buvo įvestas dešimties metų laikotarpiui (pasibaigusiam 2005 m. gruodžio 31 d.), įgyvendinant privatizacijos procesą. Leidimas šiam tarifui buvo suteiktas pagal valstybės pagalbos taisykles Komisijos sprendimu, kuriame konstatuota, kad tai nebuvo valstybės pagalba. Tačiau tarifo pobūdis laikui bėgant kito, o jo galiojimą Italija pratęsė dukart – 2004 ir 2005 m.
- (22) Ginčijamas tarifas subsidijuojamas atliekant piniginius mokėjimus iš Išlyginimo fondo (valstybės institucija „Cassa Conguaglio per il Settore Elettrico“) ⁽¹⁰⁾, sumažinant „Alcoa“ ir jos elektros energijos tiekėjo ENEL sutartimi nustatytą kainą. Reikiamos lėšos gaunamos iš visų elektros energijos vartotojų renkant parafiskalinį mokestį, kuris įtraukiamas į elektros energijos sąskaitas kaip A4 komponentas.

⁽⁶⁾ Valstybės pagalbos priemonė N 587/05 „Lengvatiniai elektros energijos tarifai Sardinijoje“ (vėliau tapo C 13/06).

⁽⁷⁾ „ThyssenKrupp“ (plienas), „Cementir“ (cementas) ir „Nuova Terni Industrie Chimiche“ (cheminės medžiagos).

⁽⁸⁾ OL C 214, 2006 9 6, p. 5.

⁽⁹⁾ Sprendimas 2008/408/EB (OL L 144, 2008 6 4, p. 37).

⁽¹⁰⁾ Žr. 2.2.2.2 punktą.

2.2. Ginčijamos teisės aktų nuostatos ir reguliavimas

- (23) Lengvatinių tarifų sistema, kuria naudojasi „Alcoa“, numatyta atitinkamuose teisės aktuose (2.2.1) ir išsamiose taisyklėse, kurias priėmė Elektros energijos ir dujų institucija („Autorità per l'Energia Elettrica et il Gas“ – AEEG) (2.2.2.1). Išlyginimo fondas yra sistemos vykdomoji įstaiga (2.2.2.2). Todėl Komisija, atlikdama „Alcoa“ tarifų sistemos analizę, turi atsižvelgti ir į teisės aktų nuostatas, ir į Italijoje galiojančią reguliavimą.

2.2.1. Teisės aktų nuostatos

- (24) Nagrinėjamos teisės aktų nuostatos yra 2004 m. vasario 6 d. Ministro Pirmininko potvarkio ⁽¹¹⁾ (toliau – 2004 m. potvarkis) 1 straipsnis, įgyvendintas atitinkamomis reguliavimo nuostatomis, ir 2005 m. kovo 14 d. Įstatyminis potvarkis Nr. 35, pertvarkytas į Įstatymą Nr. 80/2005 „Dėl neatidėliotinių priemonių pagal Ekonominės, socialinės ir teritorinės plėtros veiksnių planą“ (toliau – Įstatymas Nr. 80/2005), įgyvendintas atitinkamomis reguliavimo nuostatomis ⁽¹²⁾.

2.2.2. Reguliavimas Italijoje

2.2.2.1. AEEG

- (25) Italija įsteigė AEEG 1995 m. ⁽¹³⁾. AEEG patikėtos įvairios reguliavimo užduotys ir suteikti platūs įgaliojimai. Visų pirma, ji nustato ir atnaušina elektros energijos tarifus, taip pat lėšų, reikalingų bendriesiems sistemos mokėčiams padengti, rinkimo procedūras ⁽¹⁴⁾. Vykdydama šias funkcijas, AEEG atsižvelgia į Vyriausybės teikiamas politikos gaires dėl paslaugų teikimo vadovaujantis bendraisiais šalies interesais ⁽¹⁵⁾.

⁽¹¹⁾ 2004 m. potvarkio 1 straipsnyje nustatyta: „1. Papildydama 2002 m. spalio 31 d. Ministro Pirmininko potvarkio 1 straipsnio 1 dalies c punkte išdėstytus kriterijus, Elektros energijos ir dujų institucija 1995 m. gruodžio 19 d. Pramonės, prekybos ir amatų ministerijos potvarkio 2 punkte nurodytą sistemą taiko ir energijos, naudojamų aliuminio, švino, sidabro ir cinko gamyboje, tiekimui gamykloms, kurios veikia šio potvarkio įsigaliojimo metu ir yra izoliuotose vietovėse, neprijungtose arba nepakankamai prijungtose prie nacionalinių elektros ir dujų tinklų. 2.2. 1 punkte minėta tarifų sistema yra laikina; jos galiojimas pasibaigia sukūrus ar pagerinus prisijungimo prie nacionalinių elektros ir dujų tinklų sąlygas, tačiau bet koku atveju ne vėliau kaip 2007 m. birželio 30 d.“

⁽¹²⁾ Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalyje nustatyta: „siekiant sudaryti sąlygas atitinkamų įmonių plėtrai ir restruktūrizacijai, lengvatinių elektros energijos tarifų, nustatytų 2003 m. vasario 18 d. potvarkio, pertvarkyto, su pakeitimais, į 2003 m. balandžio 17 d. Įstatymą Nr. 83, 1 straipsnio 1 dalies c punkte, galiojimas pratęsiamas iki 2010 m. pabaigos, remiantis 2004 m. gruodžio 31 d. galiojusiomis tarifų sąlygomis“. Pagal Įstatyminio potvarkio Nr. 25/03 nuostatas „Alcoa“ tarifas apibūdintas kaip bendrasis sistemos mokestis.

⁽¹³⁾ Įstatymas Nr. 481/1995.

⁽¹⁴⁾ Įstatymo Nr. 481/1995 2 straipsnio 12 dalies e punktas.

⁽¹⁵⁾ Įstatymo Nr. 481/1995 2 straipsnio 21 dalis.

- (26) Veikdama pagal jai suteiktus įgaliojimus, AEEG per savo veiklos laikotarpį priėmė daug sprendimų (*delibere*), nustatydama konkrečias lengvatinių tarifų sistemų valdymo Italijoje procedūras.

2.2.2.2. Išlyginimo fondas

- (27) Antkainių ir kitų įmokų elektros energijos sektoriuje valdymas patikėtas Išlyginimo fondui, kuris yra valstybinė įstaiga, įsteigta 1948 m. sausio 26 d. Įstatyminiu potvarkiu Nr. 98. Išlyginimo fondas veikia pagal AEEG nurodymus. Visų pirma, jis tvarko finansinius srautus, susijusius su lengvatiniais elektros energijos tarifais (rinkliavų rinkimą ir mokėjimą galutiniams naudos gavėjams).

2.3. Lengvatinio tarifo įvedimo aplinkybės ir jo pokyčiai laikui bėgant

- (28) Norint įvertinti šiame sprendime svarstomą „Alcoa“ tarifą, būtina pažvelgti į aplinkybes, kuriomis jis buvo įvestas, ir į jo pokyčius laikui bėgant.

2.3.1. Tarifo įvedimas: 1996 m. „Alumix“ sprendimas

- (29) Praėjusio amžiaus paskutinio dešimtmečio pradžioje, likviduojant valstybinį konglomeratą EFIM ⁽¹⁶⁾, „Alumix“ valdė dvi pagrindines aliuminio lydyklas – vieną Portovezėje (Sardinija), o kitą Fuzinoje (Venetas).

- (30) „Alcoa“ įsigyjant įmonę „Alumix“ būtina sąlyga buvo tai, kad valstybinis elektros energijos tiekėjas ENEL taikys lengvatinių elektros energijos tiekimo minėtoms dviem lydykloms tarifą.

- (31) Lengvatinis tarifas įmonei „Alcoa“ buvo patvirtintas 1995 m. gruodžio 19 d. ministro potvarkiu (toliau – 1995 m. potvarkis). Šiame potvarkyje buvo numatyta, kad „Alcoa“ iki 2005 m. pabaigos bus taikomas lengvatinis režimas, nustatytas Sprendime CIP 13/1992 ⁽¹⁷⁾. Po šios datos „Alcoa“ ir kitiems elektros energijos vartotojams taikomos sąlygos turėjo būti suvienodintos.

⁽¹⁶⁾ EFIM („Ente Partecipazioni e Finanziamento Industrie Manifatturiere“ – Perdirbamosios pramonės investicijų ir finansavimo tarnyba) buvo valstybinė kontroliuojančioji bendrovė, valdanti kontrolinius akcijų paketus daugelyje pramonės sektoriaus įmonių. EFIM buvo privatizuota 1992–1996 m. laikotarpiu.

⁽¹⁷⁾ 1995 m. potvarkio 2 straipsnyje nustatyta: „antkainių režimas, nustatytas 1992 m. liepos 24 d. CIP [Commissione Interministeriale Prezzi – Tarpministerinio kainų komiteto] nutarime Nr. 13 ir vėlesnėse jo pataisose, taikomas visam [elektros energijos] tiekimui pirminio aliuminio gamybai, tačiau tik toms gamykloms, kurios veikia šio potvarkio įsigaliojimo metu, netenka galios nuo 2005 m. gruodžio 31 d. Po šios datos minėtas tarifų režimas suvienodinamas su režimu, taikomu visiems vartotojams.“

- (32) Sumažintas tarifas buvo išnagrinėtas pagal valstybės pagalbos taisyklės byloje C 38/92. 1996 m. gruodžio 4 d. sprendime ⁽¹⁸⁾ (toliau – sprendimas *Alumix*) Komisija, remdamasi toliau apibendrintais argumentais, konstatavo, kad tai nebuvo valstybės pagalba.
- (33) Pagal nagrinėjamą susitarimą valstybė nustatė „Alcoa“ taikytiną tarifą, o ENEL – tuo metu vienintelė elektros energijos tiekėja Italijoje, tiekė „Alcoa“ elektros energiją pagal nustatytą tarifą. Abiem liejykloms kainos buvo nustatytos dešimties metų laikotarpiui. Sardinijai nustatytas 36,3 ITL/kWh tarifas 1996 m., kuris turėjo būti laipsniškai didinamas iki 39,6 ITL/kWh 2005 m. Venetui nustatytas tarifas turėjo iki 2005 m. pasiekti 39,9 ITL/kWh. Perskaičiavus eurais, kaina buvo nuo 18 iki 20 EUR/MWh.
- (34) ENEL tuo metu buvo valstybinė įstaiga ⁽¹⁹⁾, turinti elektros energijos tiekimo monopolį. Todėl Komisija išnagrinėjo, ar ENEL, taikydamą „Alcoa“ nustatytą kainą, veikė kaip racionalus rinkos dalyvis.
- (35) Komisija įvertino elektros energijos tiekimo situaciją minėtuose dviejuose regionuose per dešimties metų laikotarpį, kurio metu galiojo lengvatinis tarifas. Ji pažymėjo, kad Sardinijos ir Veneto elektros energijos rinka pasižymėjo per dideliais elektros energijos gamybos pajėgumais, kurie vargu ar išnyktų per ateinančius dešimt metų. Ji taip pat pažymėjo, kad gamintojai niekaip negalėjo eksportuoti elektros energijos iš šių regionų dėl nepakankamų jungčių su žemyninės Italijos dalimi Sardinijos atveju ir dėl nepakankamos paklausos kaimyniniuose regionuose Veneto atveju ⁽²⁰⁾.
- (36) Šiomis aplinkybėmis Komisija konstatavo, kad toks stambus pramoninis klientas kaip „Alcoa“ turėjo pakankamą derybinę galią ENEL atžvilgiu, kadangi dviejų liejyklų, kurios buvo vienos iš geriausių ENEL klientų Italijoje, uždarymas lemtų dar didesnę ENEL pajėgumų perteklių ir dar nepalankesnę kainų struktūrą. Taigi ENEL buvo ekonomiškai suinteresuota tiekti elektros energiją liejykloms Portovezmėje ir Fuzinoje ypač mažomis kainomis.
- (37) Komisijos nuomone, racionalus elektros energijos tiekėjas būtų pasirengęs parduoti energiją kainomis, padengiančiomis ribines gamybos sąnaudas, apskaičiuotas atsižvelgiant į atitinkamų regionų jėgainėse faktiškai naudojamą kuro mišinį, ir nedidelę fiksuotųjų sąnaudų dalį. Įmonei „Alcoa“ nustatyta kaina šiuos kriterijus atitiko. O metinius įmonei „Alcoa“ nustatytos kainos padidėjimus per ateinančius dešimt metų Komisija laikė pateisinamais atsižvelgdama į prognozę, kad ENEL ribinės gamybos sąnaudos metams bėgant mažės dėl kuro mišinio ir gamybos technologijų patobulinimų.
- (38) Todėl Komisija konstatavo, kad ENEL, nustatydamą tarifą, veikė kaip racionalus rinkos dalyvis, ir buvo paskelbta, kad ši priemonė nėra valstybės pagalba pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį.

2.4. „Alcoa“ tarifo tapimas „bendruoju sistemos mokesčiu“ ir atitinkami finansavimo mechanizmo pokyčiai

- (39) Per keletą metų iškart po to, kai buvo priimtas sprendimas *Alumix*, Italijos elektros energijos sistema buvo restruktūrizuota siekiant laipsniškai liberalizuoti ES elektros energijos rinką ⁽²¹⁾.
- (40) 1997 m. standartinis elektros energijos tarifas ⁽²²⁾ buvo pertvarkytas ir padalytas į tarifo sudedamąsias dalis ⁽²³⁾. Įvyko pirmasis „Alcoa“ tarifo pakeitimas. *Alumix* nurodyta kaina, kuri buvo bendra kaina iki reformos, buvo padalyta į tarifo sudedamąsias dalis, kad ją būtų galima įtraukti į naująją standartinio tarifo struktūrą. „Alcoa“ taikytinos tarifo sudedamosios dalys buvo sumažintos taip, kad galutinė kaina tiksliai sutapo su sprendime *Alumix* nurodyta kaina. Šiame etape ENEL, kaip vienintelė Italijos elektros energijos tiekėja, vis dar nustatė tarifus tiesiogiai: „Alcoa“ ji taikė *Alumix* nurodytą kainą ir negavo jokio užmokesčio už tiekimą šiai įmonei.

⁽²¹⁾ Pagal 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (OL L 27, 1997 1 30, p. 20), perkelta į Italijos teisę 1999 m. kovo 16 d. Įstatyminiu potvarkiu Nr. 79.

⁽²²⁾ Standartinis tarifas atspindi tai, kaip elektros energijos sistemos sąnaudos atsiejamos ir priskiriamos įvairioms vartotojų kategorijoms.

⁽²³⁾ Standartinis tarifas buvo padalytas į dvi dalis: A ir B, susidedančias iš keleto tarifo sudedamųjų dalių. A dalis atspindėjo fiksuotąsias sąnaudas, įskaitant bendruosius sistemos mokesčius, o B dalis atspindėjo kintamas gamybos sąnaudas (visų pirma, kuro sąnaudas). Iš pradžių, bendrieji sistemos mokesčiai apėmė tik šias sąnaudas: ypatingąsias išlaidas, patirtas 1994, 1995 ir 1996 m. (A1 komponentas); branduolinių jėgainių išmontavimo sąnaudas (A2 komponentas) ir atsinaujinančių išteklių energijos įrenginių statybos pagal Sprendimą CIP 6/92 sąnaudas (A3 sudedamoji dalis). Vėliau įtrauktos ir kitos sąnaudų kategorijos: lengvatiniai elektros energijos tarifai (A4 komponentas), tam tikros mokslinių tyrimų sąnaudos (A5 komponentas) ir per didelės elektros energijos gamintojų sąnaudos (A6 komponentas).

⁽¹⁸⁾ OL C 288, 1996 10 1, p. 4.

⁽¹⁹⁾ Žr. sprendimą byloje Nr. IV.JV.2 – ENEL/FT/DT (OL C 178, 1999 6 23, p. 15).

⁽²⁰⁾ Lombardijos, Emilijos-Romanijos ir Pjemonto regionai patenkina visą savo elektros energijos poreikį gamindami ją patys, taip pat pagal ilgalaikes importo sutartis, galiojusias iki 2003 m.

- (41) 1999 m., kai Italija perkėlė į nacionalinę teisę pirmąją ES liberalizavimo direktyvą ⁽²⁴⁾, ENEL prarado elektros energijos tiekimo Italijoje monopolį ir buvo padalyta į keletą subjektų.
- (42) 2000 m. Italija nusprendė ištraukti *Alumix* tarifą į „bendruosius elektros energijos sistemos mokesčius“ ⁽²⁵⁾. Šis naujas statusas lėmė pirmą reikšmingą *Alumix* tarifo finansavimo mechanizmo pokytį. Prieš tai elektros energiją įmonei „Alcoa“ pardavinėjusi tiesiogiai lengvatiniu tarifu, pagal naująjį mechanizmą ⁽²⁶⁾ ENEL gaudavo visą įprastinę stambiems pramonės klientams taikomą kainą, o elektros energijos vartotojai teikdavo lėšas, būtinas užtikrinti, kad „Alcoa“ ir toliau mokėtų sprendime *Alumix* nurodytą kainą. Iš esmės „Alcoa“ formaliai turėjo mokėti visą kainą, tačiau sąskaitoje jai buvo pritaikoma tiesioginė nuolaida. Šią nuolaidą ENEL finansuodavo iš pajamų, gautų įvedus parafiskalinį mokestį, sudariusį elektros energijos tarifo A4 komponentą, mokamą visų vartotojų ⁽²⁷⁾. 2002 m. „Alcoa“ sudarė dvišalę sutartį su ENEL dėl nominalios kainos, apytiksliai atitinkančios standartinį tarifą, kurį komunalinių paslaugų įmonė taikė tiekdamą aukštos įtampos elektros energiją.
- (43) Dar vienas svarbus pokytis įvyko 2004 m., priėmus AEEG sprendimą Nr. 148/04, kuriuo visas administracinis tarifų valdymas buvo perduotas Išlyginimo fondui. Pagal šią sistemą ENEL daugiau nepasilikdavo pajamų iš A4 komponento, o pervesdavo jas visas Išlyginimo fondui, kuris atlikdavo skaičiavimus ir sumokėdavo kompensaciją „Alcoa“. Praktiškai pagal šį mechanizmą „Alcoa“ mokėdavo kainą, nustatytą sutartyje su ENEL, ir vėliau gaudavo kompensaciją iš Išlyginimo fondo, kuri jai faktiškai sudarydavo galimybę ir toliau mokėti *Alumix* kainą. „Alcoa“ atžvilgiu šis administracinis susitarimas

⁽²⁴⁾ Žr. 21 išnašą.

⁽²⁵⁾ 2000 m. sausio 26 d. Pramonės, prekybos ir amatų ministerijos potvarkio 2 straipsnyje galiojantys lengvatiniai tarifai, įskaitant „Alcoa“ tarifą, buvo priskirti naujai bendrųjų sistemos mokesčių kategorijai. Ši kategorija buvo patvirtinta vėlesniais teisės aktais, paskutinį kartą – 2003 m. balandžio 17 d. Įstatymo Nr. 83 1 straipsnio 1 dalies c punkte.

⁽²⁶⁾ Įvestą AEEG sprendimu Nr. 204/99.

⁽²⁷⁾ Tiksliau kalbant, pagal AEEG sprendimu Nr. 204/99 įvestą sistemą lengvatinių tarifų administravimas patikėtas vietos paskirstymo įmonėms ir Išlyginimo fondui. Vietos paskirstymo įmonės rinkdavo pajamas iš A4 komponento ir pervesdavo jas į Išlyginimo fondą, kuris administruodavo specialiąją sąskaitą (*Conto per la perequazione dei contribute sostitutivi dei regime tariffari speciali* – Išlyginimo sąskaita įmokoms, keičiančioms specialiąsias tarifų sistemas). Tačiau, jeigu paskirstymo įmonė turėdavo suteikti lengvatinį tarifą vienam iš savo klientų, ji pasilikdavo A4 sudedamosios dalies pajamas, gautas iš kitų jos klientų, kad galėtų kompensuoti tiesioginį lengvatą besinaudojančio kliento sąskaitos sumažinimą. Jeigu paskirstymo įmonės pajamos būdavo nepakankamos, likutį padengdavo Išlyginimo fondas, kaupiantis lėšas specialiojoje sąskaitoje. Taip pat žr. AEEG sprendimą Nr. 228/01, ypač pridėto *Testo Integrato* (Elektros energijos tiekimo Italijoje taisyklių sąvado) 43 ir 56 straipsnius.

įsigaliojo 2004 m. rugsėjo mėn. ir vis dar galioja iki šios dienos ⁽²⁸⁾.

2.5. Pirmasis ginčytinas „Alcoa“ tarifo galiojimo pratęsimas

- (44) 2004 m. potvarkiu Italijos Vyriausybė iki 2007 m. birželio 30 d. pratęsė lengvatinio elektros energijos tarifo, nustatyto 1995 m. gruodžio 19 d. potvarkiu, galiojimą „elektros energijos, naudojamos aliuminio, švino, sidabro ir cinko gamyboje, tiekimui gamykloms, kurios veikia šio potvarkio įsigaliojimo metu ir yra izoliuotose vietovėse, neprijungtose arba nepakankamai prijungtose prie nacionalinių elektros ir dujų tinklų“ ⁽²⁹⁾.
- (45) 2004 m. potvarkiu iš esmės buvo siekiama: a) pratęsti „Alcoa“ taikomo tarifo galiojimą iki 2007 m. birželio mėn.; b) pratęsti to paties režimo taikymą kitoms Sardinijoje esančioms įmonėms: „Portovesme“, ILA ir „Euroalumina“.
- (46) Reguliavimo lygmeniu „Alcoa“ tarifo galiojimo pratęsimas, numatytas 2004 m. potvarkyje, buvo įgyvendintas AEEG sprendimu Nr. 148/04, kuriuo taip pat patvirtinti finansavimo mechanizmo pakeitimai, minėti 43 konstatuojamojoje dalyje.
- (47) Pirmasis galiojimo pratęsimas buvo svarstytas per oficialią tyrimo procedūrą dėl 2004 m. potvarkio byloje C 38/04 ⁽³⁰⁾. Italijos nuomone ⁽³¹⁾, 2004 m. potvarkis nebuvo įgyvendintas „Alcoa“ atžvilgiu, ir jai toliau galiojo tarifas, pagrįstas pirminiu teisiniu pagrindu – 1995 m. potvarkiu.

2.6. Antrasis ginčytinas „Alcoa“ tarifo galiojimo pratęsimas

- (48) Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalimi Italijos valdžios institucijos iki 2010 m. pratęsė lengvatinio „Alcoa“ taikyto tarifo galiojimą 2004 m. gruodžio 31 d. galiojusiomis tarifų sąlygomis ⁽³²⁾. Remiantis Įstatymu Nr. 80/2005, tarifo pratęsimas turėjo įsigalioti 2005 m. sausio 1 d. Tačiau vėliau pagal nacionalinių valdžios institucijų nurodymus įsigaliojimo diena AEEG sprendimu Nr. 286/05 buvo pakeista 2006 m. sausio 1 d.

⁽²⁸⁾ Tačiau pažymėtina, kad „Alcoa“ nebetaikoma dalis AEEG sprendimo Nr. 148/04. Sprendimu įvestas naujas metodas, skirtas lengvatiniu tarifu besinaudojančių vartotojų gaunami papildomai įmokai apskaičiuoti. „Alcoa“ atveju šis metodas būtų lėmęs subsidijos sumažėjimą, t. y. bendrą lengvatinės kainos padidėjimą. „Alcoa“ apskundė šią nuostatą Lombardijos administraciniam teismui. 2005 m. gegužės 10 d. sprendimu teismas panaikino su „Alcoa“ susijusią sprendimo dalį. Todėl „Alcoa“ kompensacinė įmoka ir toliau buvo skaičiuojama pagal metodą, galiojusį prieš priimtą Sprendimą Nr. 148/04, užtikrinant, kad „Alcoa“ mokėtų *Alumix* nurodytą kainą.

⁽²⁹⁾ Tokia yra 2004 m. potvarkio 1 straipsnio formuluotė. Potvarkis buvo skirtas ir „Alcoa“ lydyklai Fuzinoje, nors ši lydykla nebuvo izoliuotoje vietovėje, neprijungtoje prie energijos tinklų.

⁽³⁰⁾ 2004 m. lapkričio 16 d. Komisijos sprendimas C(2004) 4329 (OL C 30, 2005 2 5, p. 7).

⁽³¹⁾ 2006 m. kovo 3 d. raštas.

⁽³²⁾ Žr. 12 išnašoje pateiktą visą Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalies tekstą.

- (49) Siekiant nustatyti „Alcoa“ po 2005 m. mokėtiną kainą, Įstatymu Nr. 80/2005 buvo numatytas indeksavimo mechanizmas, pagal kurį nuo 2006 m. sausio 1 d. lengvatinė kaina (t. y. sprendimu *Alumix* 2005 m. nustatyta kaina) turėjo padidėti 4 % per metus arba tiek procentų, kiek ji vidutiniškai padidėjo Amsterdamo ir Frankfurto elektros energijos biržose ⁽³³⁾.
- (50) Tačiau po konsultacijų su naudos gavėjais AEEG jau kitaip aiškino atnaujintą mechanizmą. AEEG sprendime Nr. 217/05 nurodyta, kad metinis tarifo padidėjimas turi remtis vidutinėmis didmeninėmis kainomis, tačiau negali būti didesnis už 4 %. Šis atnaujintas mechanizmas lėmė *de facto* mažesnius metinius lengvatinio tarifo padidėjimus, palyginti su tuo, kas buvo iš pradžių numatyta teisės aktais.
- (51) Antrasis pratęsimas buvo svarstytas per oficialią tyrimo procedūrą byloje C 36/06. Kai Komisija pradėjo oficialią tyrimo procedūrą dėl Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 12 dalies, AEEG Sprendimu Nr. 190/06 nustatė, kad mokėjimai pagal Įstatymą Nr. 80/2005 atliekami tik jeigu „Alcoa“ pateikia banko ar patronuojančios įmonės garantiją pagalbos susigrąžinimo rizikai padengti.
- (52) Išlyginimo fondo mokėjimai „Alcoa“ nuo 2006 m. sausio mėn. iki 2009 m. sausio mėn. išvardyti toliau pateiktoje lentelėje. 2009 m. duomenys nėra galutiniai, kadangi jie atspindi tik 2009 m. sausio mėn. atliktus mokėjimus, nors „Alcoa“ jų gavo ir vėlesniais mėnesiais.

(EUR)

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Fuzina (Venetas)	38 984 539,22	36 978 386,83	49 534 611,10	3 776 733,70
Portovezmė (Sardinija)	133 556 933,73	121 087 555,95	160 529 510,20	12 365 849,45
Iš viso	172 541 472,95	158 065 942,78	210 064 121,30	16 142 583,15

3. SPRENDIMAS PRADĖTI PROCEDŪRĄ PAGAL EB SUTARTIES 88 STRAIPSNIO 2 DALĮ

- (53) Komisijos sprendimas pradėti oficialią tyrimo procedūrą buvo pagrįstas toliau nurodytomis priežastimis.

3.1. Byla C 38/A/04

- (54) Komisija 2004 m. potvarkiu įvestus tarifus laikė pagalba veiklai ir vertino, ar leidimas tokiai pagalbai gali būti suteiktas pagal regioninės pagalbos teikimo gaires ⁽³⁴⁾, kadangi 2004 m. Sardinija buvo remiamas regionas pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punktą, Komisija pareiškė abejonių dėl galimybės suteikti leidimą pagalbai tokiu pagrindu, kadangi tokia *ad hoc* pagalba, teikiama nedideliam įmonių skaičiui, vargu ar skatina regionų plėtrą.
- (55) Konkrečiai dėl „Alcoa“ atvejo Komisija pažymėjo, kad naujasis tarifas skyrėsi nuo *Alumix* tarifo, kadangi *Alumix* tarifą nustatė Italijos elektros energijos tiekimo monopolininkė ENEL, o naujasis tarifas buvo nustatytas valstybei nusprendus įsikišti ir kompensuoti skirtumą tarp rinkos kainos, dėl kurios susitarta su elektros energijos gamintoju, ir 1996 m. nustatytos lengvatinės kainos.
- (56) Komisija taip pat svarstė, ar dėl tokios priemonės gali sumažėti įmonei taikytinų mokesčių lygis. Teisinis tokio sumažinimo pagrindas turėtų būti 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą ⁽³⁵⁾.

⁽³³⁾ Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 13 dalis.

⁽³⁴⁾ OL C 74, 1998 3 10, p. 9, 4.15–4.17 punktai.

⁽³⁵⁾ OL L 283, 2003 10 31, p. 51.

3.2. Byla C 36/B/06

- (57) 2006 m. sprendime pradėti oficialią tyrimo procedūrą pagrindinis dėmesys skirtas „Alcoa“ tarifui⁽³⁶⁾. Komisija pažymėjo, kad reguliavimo sistema ir rinkos sąlygos sprendimo *Alumix* priėmimo metu skyrėsi nuo sprendime pradėti procedūrą nagrinėjamu laikotarpiu buvusios reguliavimo sistemos ir rinkos sąlygų. Visų pirma, pastaruosiu laikotarpiu elektros energijos rinka jau buvo liberalizuota, o sistemos administravimas jau buvo perduotas Išlyginimo fondui. Todėl Komisija manė, kad būtina iš naujo išnagrinėti, ar „Alcoa“ tarifo atveju teikiama valstybės pagalba.
- (58) Komisija laikėsi nuomonės, kad tarifas yra valstybės pagalba dėl šių priežasčių: a) elektros energijos tarifo sumažinimas suteikė ekonominių pranašumų; b) sprendimą nustatyti tarifą priėmė Italijos valdžios institucijos ir jis buvo finansuojamas perduodant valstybės išteklius paraftskalinio mokesčio forma; c) priemonė kėlė grėsmę konkurencijai; d) priemonė turėjo poveikį Bendrijos vidaus prekybai, atsižvelgiant į tai, kad aliuminiu buvo gausiai prekiaujama pasaulio rinkose. Komisija laikė priemonę pagalba veikalai.
- (59) Komisija taip pat teigė, kad ankstesnė išvada, jog *Alumix* tarifas nebuvo valstybės pagalba, nereikia, kad naujoji priemonė yra esama pagalba. Komisijos pritarimas *Alumix* tarifui, pagrįstas ekonominiu to meto aplinkybių vertinimu, turėjo laiko apribojimą ir negali būti taikomas tarifo galiojimo pratęsimui Įstatymu Nr. 80/2005.
- (60) Suderinamumo klausimu Komisija nagrinėjo, ar leidimas taikyti lengvatinį tarifą gali būti suteiktas remiantis nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairėmis.
- (61) Kalbėdama apie Veneto gamyklą, Komisija pažymėjo, kad ji nėra regione, galinčiame gauti pagalbą pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punktą, taigi jai negalėjo būti suteikta regioninė pagalba.
- (62) Sardinija buvo remiamas regionas pagal 87 straipsnio 3 dalies a punktą iki 2006 m. pabaigos. Tačiau Komisija abejojo, ar leidimas priemonei galėjo būti suteiktas remiantis nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairėmis⁽³⁷⁾, skirtomis nurodytam laikotarpiui.
- (63) Nepaistant Italijos tvirtinimo, kad aukštos elektros energijos kainos Sardinijoje buvo kliūtis šios salos plėtrai,
- (64) Komisija taip pat suabejojo, ar tokia *ad hoc* pagalba buvo proporcinga regionų patiriamoms kliūtims, atsižvelgiant ir į lengvatinio tarifo apskaičiavimo metodą, neturintį jokio ryšio su likusioje Italijos dalyje taikomomis kainomis.
- (65) Komisija pažymėjo, kad pagalba nebuvo iš tikro progresyviai mažėjanti, atsižvelgiant į tarifo didinimui nustatytas 4 % viršutines ribas.
- (66) Kalbėdama apie laikotarpį, kuriam skirtos 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos gairės⁽³⁹⁾, Komisija pažymėjo, kad Sardinija nebegalės gauti regioninės pagalbos pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punktą, ypač pagalbos veiklai. Jos nuomone, nors dvejų metų pereinamasis laikotarpis gali būti leistinas, atsižvelgiant į galiojančių pagalbos veiklai sistemų laipsniško panaikinimo gaires leidimas keletą mėnesių teikti naują pagalbą veiklai, numatant laipsnišką užbaigimą, neatrodo tinkamas, taip pat turint omenyje pareikštas abejones ir iškraipantį pagalbos pobūdį.
- (67) Apibendrinama, Komisija pareiškė abejonių dėl galimybės leisti „Alcoa“ taikyti lengvatinį tarifą ar kaip regioninę pagalbą, ar bet kokiais kitais pagrindais, kurių Italija šiaip ar taip nenurodė.

3.3. „Alcoa“ skundas dėl 2006 m. Sprendimo pradėti procedūrą

- (68) 2006 m. sprendimą pradėti procedūrą „Alcoa“ apskundė Pirmosios instancijos teismui. 2009 m. kovo 25 d. Teismas pateikė savo sprendimą (toliau – Teismo sprendimas) patvirtindamas Komisijos sprendimą ir atmesdamas visus „Alcoa“ argumentus⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁶⁾ 2006 m. spalio 16 d. Komisijos sprendimas C(2002) 3715, Pagalba MVĮ energijos sąnaudų srityje (OL L 91, 2003 4 8, p. 38).

⁽³⁹⁾ OL C 54, 2006 3 4, p. 13.

⁽⁴⁰⁾ Sprendimas *Alcoa Trasformazioni*, T-332/06, dar nepaskelbtas (pateiktas apeliacinis skundas).

⁽³⁶⁾ 2006 m. sprendimas pradėti oficialią tyrimo procedūrą buvo susijęs ir su „Terni“. Tačiau „Terni“ ir „Alcoa“ tarifai buvo vertinami atskirai.

⁽³⁷⁾ OL C 74, 1998 3 10, p. 9, 4 punktas.

4. SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PATEIKTOS PASTABOS

- (69) Į Komisijos kvietimą pateikti pastabas dėl dviejų sprendimų pradėti išsamų tyrimą sureagavo „Alcoa“ ir suinteresuotosios trečiosios šalys. Čia apibendrintos tik su „Alcoa“ tarifu susijusios pastabos.

4.1. „Alcoa“ pateiktos pastabos

4.1.1. Byla C 38/A/04

- (70) „Alcoa“ nuomone, tarifu siekiama ištaisyti rinkos trūkumą, konkrečiai tai, kad kainos neseniai liberalizuotoje elektros energijos rinkoje nėra konkurencingos dėl didelės esamų dalyvių įtakos rinkoje. Tvirtinama, kad šis rinkos trūkumas ypač ryškus Sardinijoje. Tokiomis aplinkybėmis manoma, jog būtina imtis reguliavimo veiksmų, įskaitant susitarimus dėl tarifų pereinant iš monopolijos į visiškai konkurencinius santykius.

- (71) „Alcoa“ teisinėje analizėje pabrėžiamas faktas, kad tarifas nėra pagalba pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį, kadangi aplinkybės, kuriomis grįstas 1996 m. sprendimas *Alumix*, kad pagalbos nebuvo, vis dar nepasikeitęs. Visų pirma, tarifu nėra suteikiamas pranašumas, jo finansavimo metodas nenumato valstybės išteklių perdavimo ir, atsižvelgiant į pirminio aliuminio prekybos ypatumus, tarifas neturi poveikio Bendrijos vidaus prekybai ir neiškreipia konkurencijos.

- (72) Be to, „Alcoa“ įsitikinimu, net jeigu priemonė būtų laikoma valstybės pagalba, Sardinijai taikomas tarifas neprieštarautų regioninės pagalbos taisyklėms.

4.1.2. Byla C 36/B/06

- (73) „Alcoa“ teigia, kad tarifu siekiama ištaisyti rinkos trūkumą, kad jis nėra valstybės pagalba, kad bet kokių atveju tai būtų esama, o ne nauja pagalba, ir kad jos susigrąžinimas pažeistų teisėtų lūkesčių principą.

- (74) „Alcoa“ pateikia daug faktinės informacijos apie aliuminio gamybą ir prekybą. Aliuminio lydymas yra daugiausia energijos reikalaujantis procesas visoje pramonėje (1 kg aliuminio pagaminti sunaudojama 15 kWh/kg). Todėl pirminio aliuminio gamyba visame pasaulyje 2006 m. siekė maždaug 33,7 mln. tonų, iš kurių tik 4,5 mln. tonų pagaminta EEE. 25 ES valstybės ir EEE yra svarbios pirminio aliuminio importuotojos. 2006 m. 25 ES valstybės importavo 4,7 mln. tonų ir prognozuojama, kad

2010 m. importas išaugs iki 5,5 mln. tonų. 2006 m. 106 000 žmonių ES aliuminio pramonėje dirbo tiesiogiai ⁽⁴¹⁾, o dar maždaug 300 000 žmonių dirbo su šia pramone netiesiogiai susijusį darbą. Tuo metu, kai „Alcoa“ pateikė savo pastabas, 25 ES valstybėse iš viso veikė 22 pirminio aliuminio lydyklos (EEE – 31). Visos lydyklos dirbo visu pajėgumu.

- (75) Pirminis aliuminis yra prekė, kurios referencinė kaina nustatoma Londono metalų biržoje. Dviejose Italijos lydyklose, veikiančiose Fuzinoje ir Portovezmėje, pagaminama apytiksliai 200 000 tonų pirminio aliuminio. „Alcoa“ tvirtina, kad šis nedidelis kiekis negali paveikti pirminio aliuminio kainų.

4.1.2.1. Susitarimai dėl energijos tiekimo būtini

- (76) Elektros energija yra pagrindinis sąnaudų elementas pirminio aliuminio gamyboje. „Alcoa“ teigia, kad lydyklos gali veikti tik sudariusios ilgalaikes tiekimo sutartis su elektros energijos gamintojais. Sąnaudomis pagrįstas ilgalaikes sutartis šiandien vis dar gali siūlyti ir to pageidaujantys pardavėjai – tai patvirtina „Alcoa“ sutartis, pasirašyta Islandijoje ⁽⁴²⁾. Tačiau, kaip teigia „Alcoa“, dėl sąnaudomis pagrįstų susitarimų trūkumo lydyklos yra priverstos užsidaryti. Nuo 2003 m. 25 ES valstybėse dėl šios priežasties uždarytos trys lydyklos, paskelbta apie planus uždaryti daugiau gamyklų. „Alcoa“ daro išvadą, kad, nepratęsus tarifo galiojimo, jai teiktų nedelsiant uždaryti dvi gamyklas Italijoje – Fuzinoje (Venetas) ir Portovezmėje (Sardinija).

- (77) „Alcoa“ pažymi, kad kai kurių valstybių narių Vyriausybės skatina sąnaudomis pagrįstų ilgalaikių sutarčių sudarymą tarp daug energijos sunaudojančių pramoninių vartotojų ir energijos gamintojų, atsižvelgdamos į netinkamą elektros energijos rinkų veikimą. Tokie sprendimai yra laikomi būtinais priemonėmis, siekiant užtikrinti sąžiningą kainodarą ir išvengti pramonės įmonių užsidarymo. „Alcoa“ trumpai aprašo priemones, kurių ėmėsi Suomija (konsorciškai investuoja į naują branduolinį reaktorių, įgydami teisę pirkti kainomis, susietomis su gamybos sąnaudomis), Vokietija (35–50 % perdavimo kainų nuolaida, su energija iš atsinaujinančių išteklių susijusių mokesčių sumažinimas pramoniniams vartotojams), Ispanija (reguliuojami tarifai), Prancūzija (stambių vartotojų konsorciškai investuoja į naujas branduolines jėgaines, reguliuojami „grąžos“ tarifai), Švedija (konsorciškai, investuojantys į naujas jėgaines) ir Belgija (pirkimo konsorciškai).

⁽⁴¹⁾ Šis „Alcoa“ nurodytas rodiklis apima ne tik pirminio aliuminio lydyklas, bet ir jo tolesnio apdorojimo įmones, kurioms reikia daugiau darbo jėgos.

⁽⁴²⁾ Pagal šią sutartį Islandijos energetikos įmonė įsipareigojo pastatyti naują hidroelektrinę ir tiekti elektros energiją „Alcoa“ lydyklai kainomis, užtikrinančiomis 5,5 % metinę grąžą energetikos įmonei. Projektą patvirtino ELPA priežiūros institucija 2003 m. kovo 14 d. Sprendimu 40/03/COL.

- (78) „Alcoa“ pažymi, kad pati Komisija Energetikos sektoriaus tyrime pripažino ⁽⁴³⁾, kad energetikos rinkos Europoje neveikia tinkamai. „Alcoa“ išvardija daugelį iniciatyvų, kurias įgyvendina arba apie kurias paskelbė Komisija energetikos sektoriuje, kaip antai Konkurencingumo, energetikos ir aplinkos aukšto lygio atstovų grupės darbas ⁽⁴⁴⁾.

4.1.2.2. Tarifas nėra valstybės pagalba

- (79) „Alcoa“ tvirtina, kad tarifas nėra valstybės pagalba, kadangi: a) aplinkybės, leidusios Komisijai daryti išvadą, kad *Alumix* tarifas nesuteikė pranašumo, iš esmės nėra pakitusios; visų pirma, „Alcoa“ mokama kaina ir toliau atitinka Komisijos sprendime *Alumix* nurodytus kriterijus; b) priemonė neiškraipo konkurencijos ir neturi poveikio Bendrijos vidaus prekybai; c) remiantis atitinkama Bendrijos teismų praktika, įgyvendinant šią priemonę valstybės išteklių nėra perduodami.

4.1.2.3. Jokio pranašumo

- (80) „Alcoa“ tvirtina, kad vertinant, ar esama pranašumo, svarbiausia nustatyti, ar „Alcoa“ mokama kaina yra žemesnė nei normali rinkos kaina. „Alcoa“ tvirtina, kad speciali kaina lygi tai, kurią įmonė mokėtų normaliomis rinkos sąlygomis, t. y. visapusiškai konkurencinėje rinkoje. Byloje *Alumix* Komisija daro išvadą, kad visapusiškai konkurencinėje rinkoje privatus elektros energijos tiekėjas geriausiems klientams pardavinėtų energiją kainomis, padengiančiomis ribines sąnaudas ir nedidelę fiksuotųjų sąnaudų dalį, o valstybė galėtų nustatyti tarifus remdamasi tais pačiais kriterijais. „Alcoa“ nuomone, šioje byloje reikia nustatyti, ar „Alcoa“ mokamos kainos yra didesnės, ar mažesnės už jos energijos tiekėjo ribines sąnaudas (pridėjus nedidelę fiksuotųjų sąnaudų dalį. Savo argumentams paremti „Alcoa“ pateikia skaičiavimus.

(EUR/MWh)

	2005 m.	2006 m.
Sardinija		
Specialus tarifas, taikomas įmonei „Alcoa“ Portovezmėje	24,94	25,90
Minimali Sardinijos regiono biržos kaina (IPEX)	20,02	21,0
Venetas		
Specialus tarifas, taikomas įmonei „Alcoa“ Fuzinoje	25,7	27,1
Minimali Šiaurės Italijos regiono biržos kaina	20,02	21,0

- (81) Ir Sardinijos, ir Veneto atžvilgiu „Alcoa“ remiasi minimaliomis IPEX biržos kainomis (20,2 ir 21,0 EUR 2005 m. ir 2006 m.) kaip gamintojų ribinių sąnaudų atitikmeniu, kadangi joks tiekėjas neatidėliotinių atsiskaitymų rinkose neparduotų energijos kainomis, nesiekiančiomis jo ribinių sąnaudų; taigi minimalios neatidėliotinių atsiskaitymų kainos turi būti aukštesnės už ribines gamybos sąnaudas. Minėtų minimalių kainų patikimumas, anot įmonės, gali būti patvirtintas palyginant jas su standartinėmis anglimi kūrenamų jėgainių ribinėmis sąnaudomis, kurios, „Alcoa“ vertinimu, siekia 20 EUR/MWh.
- (82) Apibendrinama „Alcoa“ teigia, jog ir Veneto, ir Sardinijos atveju taikant 80 ir 81 konstatuojamosiose dalyse nurodytas metodikas patvirtinta, kad „Alcoa“ mokamos kainos atitinka sprendime *Alumix* išdėstytus kriterijus.
- (83) „Alcoa“ mano, kad Komisija neteisingai naudoja vidutines IPEX kainas kaip kriterijų vertindama, ar esama pranašumo. „Alcoa“ tvirtina, kad vidutinė IPEX kaina neatspindi kainos, kurią sumoka stambus pramoninis vartotojas, toks kaip „Alcoa“, vartojantis elektros energiją visą parą ir perkantis ją ne neatidėliotinių atsiskaitymų rinkoje, o pagal ilgalaikes dvišales tiekimo sutartis.

⁽⁴³⁾ Žr. Energetikos sektoriaus tyrimą – Komisijos komunikatas „Europos dujų ir elektros energijos sektorių tyrimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 17 straipsnį“ (Galutinė ataskaita) SEC(2006) 1724, COM(2006) 851 galutinis.

⁽⁴⁴⁾ Aukšto lygio atstovų grupės pirmoji ataskaita „Vienodo požiūrio į konkurencijos, energetikos ir aplinkosaugos politikos kryptis skatinimas“ (http://ec.europa.eu/enterprise/environment/hlg_en.htm). Aukšto lygio atstovų grupė yra forumas, kuriame dalyvauja Komisijos ir verslo lyderių atstovai.

- (84) Be to, „Alcoa“ tvirtina, kad ENEL užima dominuojančią padėtį elektros energijos tiekimo rinkoje beveik visoje Italijoje. Konkrečiai Sardinijoje ENEL išvengia ne Sardinijos tiekėjų konkurencijos dėl nepakankamo jungiamosios linijos tarp Sardinijos ir žemyninės Italijos pajėgumų. Todėl Italijoje šiuo metu nei neatidėliotinių atsiskaitymų rinka, nei ilgalaikio tiekimo sutarčių rinka nepasižymi tikrai konkurencine struktūra. Taigi kainos, kurias ENEL taiko „Alcoa“, nei Sardinijoje, nei Venete neatspindi kainų, kurios paprastai būtų visapusiškai konkurencinės rinkos sąlygomis.
- (85) Apibendrinama „Alcoa“ tvirtina, kad jos Italijoje mokamos kainos vis dar visiškai atitinka kriterijus, kuriuos Komisija nustatė sprendime *Alumix*, ir tiksliai atspindi padėtį, kuri susiklostytų, jei rinka veiktų tinkamai. Todėl „Alcoa“ nėra suteiktas joks pranašumas, kurio ji negalėtų gauti visapusiškai konkurencinėje rinkoje.

4.1.2.4. Jokio poveikio prekybai

- (86) „Alcoa“ tvirtina, kad tarifas neturi poveikio Bendrijos vidaus prekybai ir negali iškraipyti konkurencijos. Pirminio aliuminio kaina nustatoma Londono metalų biržoje, ir vietos gamybos sąnaudų skirtumai nevirsta kainų skirtumais. „Alcoa“ nuomone, Italijos pirminio aliuminio gamybos mastas yra toks mažas, kad jis niekaip negali paveikti pasaulinių kainų.
- (87) Pirminio aliuminio paklausa 25 ES valstybėse tolygiai auga (padidėjo 42 % nuo 1996 iki 2005 m.). Tačiau Europos gamintojai jos nespėja patenkinti. 2004 m. tik 41 % 25 ES valstybių paklausos patenkino 25 ES valstybių gamintojai, palyginti su 50 % 1996 m. Todėl produkcijos deficitas ES didėja, o paklausa vis daugiau patenkinama importuojant iš ne ES valstybių.
- (88) „Alcoa“ tvirtina, kad Italijoje išnykusios aliuminio pramonės uždarytų gamyklų pajėgumų nepakeistų joks naujas Italijos ar ES gamintojas, kadangi ES gamyklos jau ir taip dirba visu pajėgumu ir joks dabartinis ar naujas gamintojas neturėtų motyvacijos didinti pajėgumus, atsižvelgiant į tai, kad ilgalaikės energijos prieinamumo ateities perspektyvos yra neaiškios.
- (89) Be to, „Alcoa“ tvirtina, kad kitų Europos gamintojų interesams grėsmės nekelia tolesnis Italijos tarifų sistemų galiojimas, kadangi jomis užtikrinama elektros energijos kaina yra tik nedaug mažesnė nei vidutinės svertinės kainos, mokamos pirminio aliuminio gamintojų 25 ES valstybėse narėse.
- (90) Vidutinių lydykloms taikomų tarifų palyginimas

(EUR/MWh)

	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.
Italijos lydyklų vidutinis svertinis tarifas	22,0	23,4	24,2	25,1
25 ES lydyklų vidutinis svertinis tarifas	24,9	24,0	25,1	26,4
EEE lydyklų vidutinis svertinis tarifas	21,4	21,2	22,0	23,3
Pasaulio lydyklų vidutinis svertinis tarifas	21,1	19,3	19,4	21,2

4.1.2.5. Valstybės ištekliai nenaudojami

- (91) „Alcoa“ remiasi sprendimais *PreussenElektra* ⁽⁴⁵⁾ ir *Pearle* ⁽⁴⁶⁾ pagrįsdama savo teiginį, kad nagrinėjama priemonė nefinansuojama iš valstybės išteklių. „Alcoa“ tvirtina, kad tarifui finansuoti reikalingas lėšas perveda privatūs subjektai (elektros energijos vartotojai) kitam privačiam subjektui („Alcoa“): valstybės vaidmuo yra tik priimti įstatymą, įpareigojantį sumokėti reikalingas sumas, nepaliekant jokios veiksmų laisvės disponuoti fondais kitaip, nei nurodyta įstatyme nustatytoje sistemoje. Konkrečiai kalbant, kaip teigia „Alcoa“, Išlyginimo fondas negali niekaip kontroliuoti lėšų ir yra tik apskaitos tarpininkas.

⁽⁴⁵⁾ 2001 m. kovo 13 d. Teisingumo Teismo sprendimas *PreussenElektra* (C-379/98, Rink. I-2099).

⁽⁴⁶⁾ 2004 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Pearle* (C-345/02, Rink. I-7139).

4.1.2.6. Esama, o ne nauja pagalba

- (92) „Alcoa“ taip pat teigia, kad net jei tarifą būtų galima laikyti valstybės pagalba, tai būtų „esama pagalba“, o ne „nauja pagalba“.
- (93) „Alcoa“ teigia, kad sprendimas *Alumix* neturėjo laiko apribojimų ir jo galiojimas nesibaigė 2005 m. gruodžio 31 d. „Alcoa“ požiūriu, Komisijos argumentas, kad „pasikeitus aplinkybėms“ sprendimas *Alumix* netenka galios, yra nepagrįstas, kadangi nei rinkos liberalizavimas, nei išlyginimo fondui patikėtas vaidmuo nelėmė jokių reikšmingų pokyčių sprendimu *Alumix* sukurto pranašumo (tiksliau, jo nebuvimo) atžvilgiu. „Alcoa“ po reformų ir toliau mokėjo tokią pačią grynąją kainą, kuri tokios energijos pirkėjui nesuteikė pranašumo, kaip pripažįstama sprendime *Alumix*. Taigi reformos nepakeitė aplinkybių taip, kad dėl to sprendimas *Alumix* netektų savo galios. Dėl išlyginimo fondui patikėto vaidmens „Alcoa“ mano, kad šis pokytis buvo tik administracinio pobūdžio ir neturėjo poveikio mechanizmo esmei.
- (94) „Alcoa“ taip pat tvirtina, kad net jeigu aplinkybės būtų pasikeitusios, įmonė vis dar turėtų teisę gauti „esamą pagalbą“ remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999⁽⁴⁷⁾ 1 straipsnio b dalies v punkto pirmuoju sakiniu (priemonės, kurios tapo pagalba dėl bendrosios rinkos vystymosi). Jos manymu, tai patvirtina ir sprendimas byloje *Belgian Coordination Centres*⁽⁴⁸⁾. Toje byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad nustačius, jog tam tikra pagalbos sistema nėra valstybės pagalba, vienintelė galimybė Komisijai persvarstyti savo poziciją yra vadovautis taisyklėmis dėl esamos pagalbos, taigi persvarstymas galėtų turėti poveikį tik ateityje.
- (95) „Alcoa“ nuomone, nesvarbu, kad energijos rinkos liberalizavimas įvyko po to, kai Komisija priėmė sprendimą *Alumix*, kadangi liberalizavimas neturėjo poveikio išvados, kad pagalbos nebuvo, motyvams (kurie buvo paremti faktu, kad kainos padengė ribines sąnaudas) ir dėl jo negalėjo pakisti priemonės pobūdis. Todėl Komisija negali remtis Reglamento (EB) Nr. 659/1999⁽⁴⁹⁾ 1 straipsnio b dalies v punkto antruoju sakiniu, skelbdama priemonę „nauja pagalba“. Be to, net jeigu darytume prielaidą, kad liberalizavimas turėjo reikšmės, „Alcoa“ teigia,

remdamasi sprendimu *Alzetta*⁽⁵⁰⁾, kad Komisija negali remtis Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b dalies v punkto antruoju sakiniu.

- (96) Be to, elektros energijos rinkos liberalizavimas įvyko prieš priimant Reglamentą (EB) Nr. 659/1999. Todėl reglamentas negali būti taikomas priemonėms elektros energijos sektoriuje, net jeigu dėl liberalizavimo jos tapo pagalbos priemonėmis. Tokios priemonės patenka į Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b dalies v punkto pirmojo sakinio (esama pagalba) ir Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Alzetta* taikymo sritį.

4.1.2.7. Teisėti lūkesčiai

- (97) „Alcoa“ taip pat teigia, kad net jeigu dabartinė sistema nebūtų laikoma esama pagalba, įmonė bet koku atveju turėtų teisę remtis teisėtais lūkesčiais, atsižvelgiant į nemažas „Alcoa“ investicijas į abi gamyklas, atliktas tikintis, kad tarifas nėra pagalba, ir vadovaujantis Komisijos sprendimų priėmimo precedentais, rodančiais, jog ji turi tam tikrą veiksmų laisvę vertinant pagalbą kaip esamą pagalbą, ypač Komisijos sprendimu dėl neapmokestinimo nuostatų steigiant buveines užsienyje⁽⁵¹⁾.

4.1.2.8. Sardinijoje galiojančio tarifo atitiktis regioninei pagalbai taikomiems reikalavimams

- (98) „Alcoa“ tvirtina, kad, kalbant apie Sardinijos gamyklą, ginčijama priemonė bet koku atveju atitinka regioninės pagalbos gavimo reikalavimus.
- (99) „Alcoa“ aprašo regioninius Sardinijos trūkumus, taip pat problemas, su kuriomis susiduria daug energijos naudojančios pramonės įmonės dėl nepakankamų energijos tiekimo jungčių Sardinijoje ir dėl ENEL/ENDESA duopolijos, iškraipančios normalius konkurencijos procesus ir palaikančios aukštas kainas net stambiems vartotojams. Teigiama, kad tarifas ištaiso šį trūkumą.
- (100) „Alcoa“ tvirtina, kad tiesioginis lydyklų uždarymo poveikis būtų 2 500 darbo vietų panaikinimas. Tačiau dar tūkstančiai žmonių patirtų netiesioginių poveikį, kadangi „Alcoa“ – viena iš svarbiausių regiono darbdavių. Pasekmės būtų dar sunkesnės staigaus uždarymo atveju, kai veikla nebūtų nutraukiama laipsniškai.

⁽⁴⁷⁾ OL L 83, 1999 3 27, p. 1.

⁽⁴⁸⁾ 2006 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją* (C-182/03 ir C-217/03, Rink. I-5479) 77 punktus.

⁽⁴⁹⁾ Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b dalies v punkto antrasis sakiny: „jeigu pagal Bendrijos teisės aktus liberalizavus veiklą tam tikros priemonės tampa pagalba, po nustatytos liberalizavimo datos esama pagalba jos nebelaikomos.“

⁽⁵⁰⁾ 2000 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas sujungtose bylose *Alzetta ir kt. prieš Komisiją* (T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97, T-1/98, T-3/98, T-6/98 ir T-23/98, Rink. p. II-2319), patvirtintas 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimu byloje C-298/00, Rink. p. I-4087 (142–143 punktai).

⁽⁵¹⁾ Komisijos sprendimo 2002/347/EAPB (OL L 126, 2002 5 13, p. 27) 33 punktus.

- (101) „Alcoa“ teigia, kad tarifas atitinka proporcingumo kriterijus, kadangi jis tėra būtina priemonė siekiant ištaisyti rinkos trūkumą (konkurencinės rinkos nebuvimą Sardinijoje), o kaina atitinka vidutines elektros energijos svertines kainas, mokamas kitų lydyklų 25 ES valstybėse narėse.
- (102) „Alcoa“ nuomone, proporcingo mažinimo trūkumas nebuvo įrodytas. Proporcingas mažinimas turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į tiekėjų ribines sąnaudas, ir Komisija, norėdama įrodyti, kad tarifas nėra proporcingai mažinamas, turėtų pateikti duomenis apie minėtų sąnaudų padidėjimą. Kalbėdama apie 4 % viršutinės tarifo didinimo ribas, kurias ginčija Komisija kaip neužtikrinančias proporcingo mažėjimo, „Alcoa“ tvirtina, kad kainos nustatymas tam tikram laikotarpiui yra įprasta praktika. Be to, viršutinės ribos turi atspindėti įprastas tendencijas, o ne neįprastus atvejus, kaip antai ypatingus naftos kainų šuolius. „Alcoa“ taip pat pažymi, kad Komisija proporcingą mažėjimą pripažino tais atvejais, kai lengvata galiojo 4–5 metus, o vėliau buvo proporcingai mažinama⁽⁵²⁾.
- (103) „Alcoa“ nuomone, tarifas yra pereinamojo pobūdžio, kadangi nustatyta, jog jis galioja, kol bus išspręsta jungčių su žemynine Italija problema (tikėtina, kad 2010 m.). Be to, Komisijos argumentas, kad priemonė jau galioja daugiau nei penkerius metus, yra nepagrįstas, kadangi iki šiol tarifas nebuvo pagalba.

- (104) Galiausiai „Alcoa“ tvirtina, kad 2007 m. patvirtintos 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairės⁽⁵³⁾ iš esmės nėra taikytinos, kadangi tarifas buvo nustatytas iki 2007 m. ir todėl turi būti vertinamas remiantis 1998 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairėmis⁽⁵⁴⁾, kaip pažymima 2007 m. gairių pereinamojo laikotarpio nuostatoje.

4.2. Trečiųjų šalių pateiktos pastabos

4.2.1. Byla C 38/A/04

- (105) „Portovesme Srl“⁽⁵⁵⁾ konkurentė pateikė Alumix tarifo analizę ir priėjo prie išvados, kad visi lengvatiniai tarifai, kuriuos Italija įvedė Sardinijoje remdamasi 2004 m. potvarkiu, yra neteisėta valstybės pagalba, kuri nėra leistina kaip regioninė pagalba veiklai ir turėtų būti paskelbta nesuderinama.

⁽⁵²⁾ Byla E 24/95 dėl tiesioginių garantijų sistemos naujosiose *Länder*, 1996 m. birželio 18 d. Komisijos sprendimas SG(96) D/5500 ir 1998 m. lapkričio 11 d. Sprendimas SG(98) D/54570.

⁽⁵³⁾ OL C 54, 2006 3 4, p. 13.

⁽⁵⁴⁾ Žr. 34 išnašą.

⁽⁵⁵⁾ Prieš padalijimą byla C 38/04 buvo susijusi ir su kitais naudos gavėjais: „Portovesme“ (cinkas), ILA (aliuminio produktai) ir „Euroallumina“ (aliuminis).

4.2.2. Byla C 36/B/06

- (106) Dvi aliuminio gamintojų asociacijos tvirtina, kad tarifai yra būtini siekiant išvengti pramonės pasitraukimo už ES ribų, kol bus rasti ilgalaikiai sprendimai.
- (107) „Portovesme Srl“ konkurentė, minima 105 konstatuojamojoje dalyje, paprašė Komisijos vertinant šią bylą atsižvelgti į jos pastabas byloje C 13/06⁽⁵⁶⁾. Vėlgi, įmonė daro išvadą, kad tarifai turi būti paskelbti nesuderinamais.
- (108) Italija prašė Komisijos neatsižvelgti į minėtus teiginius kaip nereikšmingus, kadangi byloje C 13/06 nagrinėjami kiti dalykai: byloje C 13/06 svarstomos priemonės yra nauja pagalba, o „Alcoa“ tarifas yra galiojančios priemonės tęsia. Be to, minėta trečioji šalis nėra aliuminio gamintoja ir nėra susijusi su „Alcoa“ taikoma priemone.
- (109) Komisija negali patenkinti Italijos prašymo. Tai, kad istorinės „Alcoa“ tarifo aplinkybės skiriasi nuo kitų tarifų aplinkybių, nedaro minėtų pastabų nereikšmingomis, kadangi jose nagrinėjami svarbūs klausimai, kaip antai Sardinijoje galiojančių elektros energijos tarifų pobūdis, prilygstantis valstybės pagalbai, taip pat jų indėlis į regiono plėtrą ir poveikis konkurencijai. Be to, atliekant tyrimą pagal EB sutarties 88 straipsnio 2 dalį, trečioji šalis nebūtinai turi tiesiogiai ir asmeniškai patirti priemonės, dėl kurios teikiamos pastabos, poveikį.

5. ITALIJOS PATEIKTOS PASTABOS

5.1. Byla C 38/A/04

5.1.1. Tarifas yra skirtas rinkos trūkumams ištaisyti

- (110) Italija pažymi, kad ES elektros energijos rinka dar nėra visapusiškai konkurencinė, ir tai pripažįsta pati Komisija. Įmonės, ypač vartojančios daug energijos, negali pirkti elektros energijos panašiomis sąlygomis įvairiose valstybėse narėse.
- (111) Nepaisant sektoriaus liberalizavimo, Italija pasižymi struktūriniais trūkumais (pavyzdžiui, nepakankamomis jungtimis), kurios lemia aukštas energijos kainas ir koncentruotą rinkos struktūrą, kuri apsunkina laisvųjų vartotojų galimybę pasirinkti elektros energijos tiekėją. Šios problemos ypač aštrios Sardinijoje, kur yra tik du tiekėjai. Todėl Italija tvirtina, kad speciali sistema, atspindinti paklausos pobūdį, turėtų būti laikoma pateisinama kaip reguliavimo priemonė, skatinanti mechanizmus, kurie veiktų visapusiškai konkurencinėje rinkoje. Teigiama, kad ši intervencija atkuria vienodas sąlygas daug energijos vartojančioms įmonėms, veikiančioms skirtingose valstybėse narėse.

⁽⁵⁶⁾ Byla C 13/06 susijusi su „Alcoa“ tarifo taikymu ir įmonėms „Portovesme“, ILA bei „Euroallumina“ remiantis Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 12 dalimi.

5.1.2. Tarifas nėra valstybės pagalba

- (112) „Alcoa“ atžvilgiu Italija teigia, kad Komisija pripažino, jog pradinis *Alumix* tarifas, nustatytas 1995 m. potvarkiu, nebuvo valstybės pagalba, remdamasi tuo, kad jis buvo objektyviai susietas su lydyklos vartojimo ypatybėmis ir atspindėjo energijos pasiūlos ir paklausos specifiką su tuo susijusiuose regionuose.
- (113) Pasak Italijos, 2004 m. potvarkyje buvo remiamasi tais pačiais faktiniais duomenimis, leidusiais Komisijai prieiti prie išvados, kad tai nebuvo valstybės pagalba, atsižvelgiant į dabartinę krizę Sardinijos metalo sektoriuje. Skirtumas tarp senosios ir naujosios sistemos, Italijos nuomone, yra susijęs tik su tarifo struktūra. Italija tvirtina, kad šie pakeitimai tapo būtini pradėjus veikti vidaus energijos rinkai, siekiant užtikrinti tarifų neutralumą.
- (114) Konkrečiai, Italija tvirtina, kad „Alcoa“ tarifas nepatenka į EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatytą draudimą, kadangi tai nėra valstybės išteklių perdavimas, neiškraipo konkurencijos ir neturi poveikio Bendrijos vidaus prekybai. Tai, kad susitarimas dėl tarifo nėra valstybės pagalba, buvo priežastis, kodėl Italija nemanė, jog apie 2004 m. potvarkį reikėjo pranešti. Italija tvirtina, kad šiaip ar taip, prasidėjus išsamiam tyrimui, ji nutraukė 2004 m. potvarkio taikymą „Alcoa“ atžvilgiu.

5.1.3. Valstybės ištekliai nenaudojami

- (115) Valstybės išteklių naudojimo klausimu Italija teigia, kad tarifų sistema yra visiškai panaši į sprendime *PreussenElektra* svarstytą tvarką, kurioje Teisingumo Teismas neaptiko valstybės išteklių naudojimo požymių. Išlyginimo fondas, kaip sistemos techninė apskaitos įstaiga, negali laisvai disponuoti finansiniais savo tvarkomais ištekliais. Tai, kad AEEG ir Finansų ministerija šiek tiek kontroliuoja Išlyginimo fondo veiklą, nereiškia, kad valstybė turi galimybių laisvai disponuoti šiais ištekliais.

5.1.4. Jokio poveikio prekybai

- (116) Bendrijos vidaus prekybos klausimu Italijos argumentai visiškai sutampa su „Alcoa“ argumentais (žr. 86–90 konstatuojamąsias dalis).

5.1.5. Sardinijoje galiojantis tarifas neprieštarauja regioninės pagalbos taisyklėms

- (117) Italijos nuomone, Sardinijoje taikomas tarifas bet koku atveju laikytinas suderinamu su bendrąja rinka kaip regioninė pagalba, atsižvelgiant į toliau išdėstytas aplinkybes. Sardinijos elektros energijos rinkos netobulumai yra regioniniai trūkumai, kuriuos siekiama ištaisyti tarifu. Tarifas teigiamai veikia užimtumą ir padeda išlaikyti socialinę bei ekonominę salos struktūrą. Tarifas propor-

cingas sunkumams, su kuriais susiduria naudos gavėjai, jis yra trumpalaikis ir pereinamojo pobūdžio.

5.2. Byla C 36/B/06

5.2.1. Valstybės pagalbos nėra

- (118) Vadovaudamasi nuostata, kad priemonė vis dar nėra valstybės pagalba, Italija nemanė, kad pagal valstybės pagalbos taisyklės būtina pranešti apie tarifo galiojimo pratęsimą pagal Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalį. Išties, Italija mano, kad priemonės, kuri nėra valstybės pagalba, galiojimo pratęsimas yra ne tas pats, kas pagalbos priemonės galiojimo pratęsimas, kadangi tik pastaroji gali būti laikoma nauja pagalba.
- (119) Kaip ir „Alcoa“, Italija mano, kad sprendimas *Alumix* neturi laiko apribojimų. Ji mano, kad toks neribojimas buvo sąmoningas, ir tvirtina, kad pati Komisija pripažino, jog tarifas turės būti ilgalaikė priemonė. Italija grindžia šį tvirtinimą remdamasi sprendimo *Alumix* punktu, kuriame Komisija pareiškia, jog „įmonės „Alumix“ veiklos pertvarkymas ir atgaivinimas užtikrina, kad atitinkamų vietovių plėtra bus ne trumpalaikė, o ilgalaikė“.

5.2.2. Jokio pranašumo, jokių valstybės išteklių ir jokio poveikio prekybai

- (120) Remdamasi 80–85 konstatuojamosiose dalyse išdėstytais „Alcoa“ argumentais, Italija tvirtina, kad tarifas nesuteikia pranašumo, taip pat kad jis neturi poveikio prekybai (žr. 86–90 konstatuojamąsias dalis) ir nereiškia valstybės išteklių perdavimo (žr. 115 konstatuojamąją dalį).
- (121) Italija remiasi teiginiu apie perteklinius elektros energijos gamybos pajėgumus Sardinijoje ir pabrėžia, kad tokiomis aplinkybėmis „Alcoa“ paprastai turėtų didelę derybinę galią ir susitartų dėl konkurencingos kainos, kuri tik nedaug viršytų gamintojo ribines gamybos sąnaudas. Faktą, kad tai Sardinijoje neįmanoma, lemia dominuojančio gamintojo elgesys. Jis gali nustatyti kainas Sardinijoje ir neturi jokio komercinio intereso parduoti energiją mažesnėmis kainomis, žinodamas, kad „Alcoa“ negali pirkti reikiamos elektros energijos niekur kitur. Be to, duopolijos (ENEL ir ENDESA (dabar – E.ON) ⁽⁵⁷⁾) aplinkybėmis abu ūkio subjektai gali būti suinteresuoti nustatyti aukštesnes nei ekonomiškai optimalios kainas, kad išvengtų „blogo precedento“ likusiai Italijos daliai. Atsižvelgdama į tai, kad buvusioji monopolininkė ENEL ⁽⁵⁸⁾ išlaikė nemenką įtaką rinkoje, Italija daro išvadą, kad įmonei „Alcoa“ monopolinėmis sąlygomis nustatyta

⁽⁵⁷⁾ Įmonei ENEL įsigijus įmonę ENDESA, šios turtas Italijoje buvo parduotas E.ON (žr. 2008 m. birželio 13 d. Sprendimą M 5171 dėl susijungimo), http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m5171_20080613_20310_en.pdf

⁽⁵⁸⁾ ENEL gebėjimas daryti įtaką įvairiuose Italijos regionuose buvo pripažintas „Indagine conoscitiva sullo stato della liberalizzazione dei settori dell'energia elettrica e del gas“, kurią kartu atliko AEEG ir Italijos konkurencijos tarnyba 2004 m.

kaina (patvirtinta Komisijos sprendime *Alumix*) iš esmės nesiskiria nuo tarifo, taikomo dabartinėmis, labai netobulomis rinkos sąlygomis.

- (122) Italija taip pat nemano, jog galima pasikliauti vidutinėmis IPEX kainomis, naudodama argumentus, išdėstytus 83 konstatuojamojoje dalyje.

5.2.3. Priemonė nėra neteisėta

- (123) Italija taip pat tvirtina, kad sprendimo *Alumix* ekonominiai pagrindai laikui bėgant nepasikeitė. Taigi tarifo galiojimo pratęsimas nebuvo nauja priemonė ir negali būti laikomas valstybės pagalba. Italijos nuomone, priemonės taip pat negalima laikyti neteisėta pagalba.

5.2.4. Tarifas yra pagrįstas

- (124) Italija tvirtina, kad, jos nuomone, Komisija turėtų atsižvelgti į Konkurencingumo, energetikos ir aplinkos aukšto lygio atstovų grupės pirmosios ataskaitos išvadas, kuriose išskiriami du nauji veiksniai, suvaržę aliuminio gamybą pastaraisiais metais, būtent aliuminio orientacinės rinkos globalizacija ir pradėjusi veikti energijos vidaus rinka.

- (125) Visų pirma, aliuminio gamintojų patiriamų didelių elektros energijos sąnaudų problema Sardinijoje ir Venete, pripažinta sprendime *Alumix*, neišspręsta nuo 1996 m. Šių problemų nuolatinis pobūdis pateisina tarifo pratęsimą, juk tarifas šiaip ar taip buvo numatytas kaip ilgalaikė priemonė pramonės plėtrai skatinti. Italija pažymi, kad nepakito ir kitos aplinkybės, į kurias Komisija atsižvelgė sprendime *Alumix*, būtent vartojimo specifika aliuminio lydyklose ir nepakankamas elektros energijos rinkos liberalizavimas.

- (126) Italija tvirtina, kad, kol rinka nėra visapusiškai liberalizuota, būtina pratęsti lengvatinių elektros energijos tarifų, taip pat kitų valstybių narių patvirtintų panašių priemonių galiojimą, siekiant užtikrinti ir padidinti Europos pramonės konkurencingumą.

- (127) Italijos nuomone, vienintelis ilgalaikis būdas, kaip sumažinti elektros energijos kainą, yra įrengti pakankamą elektros gamybos ir jungčių infrastruktūrą, kuri ilgainiui atvertų rinką naujiems dalyviams. Italija atkreipia dėmesį

į dujų vamzdyną GALSI, kuriuo Alžyro dujos pasiekia Europą per Sardiniją, taip pat jūroje nutiestų kabelių sistemą SAPEL, kuri pagerins jungtis su žemynine Italija. Ši infrastruktūra šiuo metu yra įrengiama. Todėl Italija tvirtina, kad tarifai turi išlikti, kol šis procesas bus užbaigtas.

- (128) Italija taip pat pabrėžia, kad ši byla negali būti lyginama su byla C 34/02, minėta 2006 m. sprendime pradėti tyrimą, taip darant užuominą, kad Komisija jau nustatė, jog elektros jungčių pajėgumų nepakankamumas nėra Sardinijos regioninis trūkumas. Pasak Italijos, minėta byla buvo susijusi su pagalba MVĮ, kurios nėra stambios energijos vartotojos, taigi joms mažiau gali pakenkti tinkamos energijos infrastruktūros trūkumas ir Sardinijos elektros energijos rinkos netobulumai, palyginti su tokiais įmonėmis kaip „Alcoa“.

- (129) Italija taip pat pažymi, kad Aukšto lygio atstovų grupei yra žinomas poreikis ES teritorijoje išlaikyti daug energijos reikalaujančias pramonės šakas, kaip antai juodųjų ir spalvotųjų metalų pramonę⁽⁵⁹⁾, didinant jų konkurencingumą ir ypač gerinant jų galimybę įsigyti elektros energijos konkurencingomis kainomis.

- (130) Italija išsamiai aprašo priemones, kurių ėmėsi kitos valstybės narės, būtent Vokietija, Ispanija, Prancūzija, Suomija ir Graikija, kad sumažintų elektros energijos sąnaudas daug energijos suvartojančiose šakose ir išvengtų jų perkėlimo už ES ribų. Kaip teigia Italija, nors priemonės gali būti įvairios, jos turi tokį patį ekonominį poveikį kaip ir Italijos lengvatinis tarifas. Ji taip pat pabrėžia, kad ES būtų naudinga suderinti tokias priemones, kad būtų sukurtos vienodos sąlygos Europos pramonės šakoms ir jų konkurentams trečiojoje šalyje. Tačiau trumpalaikėje perspektyvoje Italijos taikomos priemonės neturėtų būti laikomos pagalba ir turėtų būti vertinamos taikant tuos pačius standartus, kurie taikomi kitų valstybių narių taikomoms priemonėms.

6. PRIEMONĖS VERTINIMAS

6.1. Tyrimo aprėptis laiko ir esmės atžvilgiu

- (131) Komisija mano, kad pirmiausia reikia išsiaiškinti, kokia yra tyrimo aprėptis laiko ir esmės atžvilgiu, kaip apibrėžta sprendimuose pradėti procedūrą.

⁽⁵⁹⁾ Viešos konsultacijos Europos metalų pramonės konkurencingumo klausimu stebint žaliavų ir energijos tiekimo poveikį: http://ec.europa.eu/enterprise/non_ferrous_metals/consultation.htm

6.1.1. 2004 m. procedūra (byla C 38/A/04)

- (132) Toks išaiškinimas būtinas dėl to, kad 2004 m. balandžio mėn. įsigaliojus 2004 m. potvarkiui „Alcoa“ lengvatiniam tarifui iki 2005 m. gruodžio mėn. galiojo leidimas dėl valstybės pagalbos (sprendimas *Alumix*)⁽⁶⁰⁾.
- (133) Atsižvelgiant į sprendime *Alumix* numatytos sistemos ir 2004 m. apskųstų nuostatų dalinį sutapimą laike, būtina išsiaiškinti, ar 2004 m. sprendimas pradėti procedūrą buvo nukreiptas tik prieš „Alcoa“ taikomo tarifo galiojimo laikotarpio pratęsimą, viršijant pradinį sprendime *Alumix* nustatytą laikotarpį (nuo 2006 m. sausio 1 d.), ar juo taip pat buvo ginčijama ir pati *Alumix* numatyta sistema nuo 2004 m. balandžio mėn. iki 2005 m. gruodžio mėn. dėl jos finansų mechanizmo pakeitimų.
- (134) Atidžiai skaitant patį sprendimą, paaiškėja, kad jame bendrai ginčijama naujoji tarifų sistema, įvesta 2004 m. potvarkiu ir skirta atitinkamiems naudos gavėjams („Portovesme Srl“, „ILA Spa“, „Euroallumina Spa“ ir „Alcoa“), ir šio sprendimo negalima aiškinti kaip ginčijančio pačią sprendime *Alumix* nustatytą sistemą. Ši išvada grindžiama toliau išdėstytais pastabomis.
- (135) Pirma, ginčijamos priemonės vertinimas yra bendro pobūdžio ir nedaro skirtumo tarp naudos gavėjų. Konkrečiai, išskirtinė įmonės „Alcoa“, kaip sankcionuoto *Alumix* tarifo gavėjo, padėtis nėra išsamiai aprašoma ar vertinama.
- (136) Antra, Komisijos pastabomis dėl reikšmingo skirtumo tarp *Alumix* sistemos ir naujosios tarifų sistemos⁽⁶¹⁾ siekiama tik parodyti, kad *Alumix* išvados negali būti pritaikytos naujai tarifų sistemai, turint omenyje skirtingą finansavimo mechanizmą.
- (137) Trečia, jei 2004 m. sprendimu pradėti procedūrą būtų ketinta užginčyti pradinę *Alumix* sistemą, jame būtų nurodytas teisinis pradinio tarifo suteikimo pagrindas (1995 m. potvarkis) ir būtų paaiškinta, kodėl naująja reguliavimo sistema pakeista tarifų tvarka apriboja Komi-

⁽⁶⁰⁾ Iš tikrųjų, anot Italijos, 2004 m. potvarkis niekada nebuvo taikomas „Alcoa“, kadangi įmonė galėjo ir toliau, iki 2005 m. gruodžio mėn., naudotis tarifu remdamasi 1995 m. potvarkiu. Komisija neturi aiškinti Italijos teisės, kad nustatytų, ar tai tiesa, kadangi geriausiai šį klausimą galėtų išaiškinti Italijos teismai. Tačiau Komisija pažymi, kad 2004 m. potvarkis niekada nebuvo panaikintas ar iš dalies pakeistas, apribojant jo taikymo sritį taip, kad į ją patektų tik „Alcoa“. „Alcoa“ tarifas ir toliau buvo *de facto* mokamas remiantis AEEG nustatyta reguliavimo sistema (minėta 2004 m. sprendime pradėti procedūrą).

⁽⁶¹⁾ Remdamasi turima informacija, Komisija abejoja, ar nagrinėjama priemonė galima lyginti su Komisijos 1996 m. įvertinta ir sankcionuota priemone. 1996 m. ENEL buvo vienintelė energijos gamintoja ir skirstytoja Italijoje, ir sumažintas elektros energijos tarifas, kurį ENEL nustatė „Alcoa“ įmonės „Alumix Spa“ naudai, buvo palygintas su vidutinėmis ENEL ribinėmis elektros energijos gamybos sąnaudomis atitinkamu laikotarpiu. O dabar nagrinėjama atveju Italijos valdžios institucijų įsikišimas yra atrankus, vykdomas liberalizuotoje rinkoje ir tik tam tikrų įmonių naudai, siekiant kompensuoti skirtumą tarp rinkos kainos, dėl kurios galima susitarti su energijos gamintoju, ir lengvatinio tarifo, nustatyto 1996 m.

sijos išvadų sprendime *Alumix* galiojimą iki sistemos galiojimo pabaigos dienos.

- (138) Todėl Komisija mano, kad „Alcoa“ atžvilgiu 2004 m. sprendimas pradėti procedūrą buvo skirtas užginčyti *Alumix* sistemos galiojimo pratęsimą po jos galiojimo pabaigos 2005 m. gruodžio 31 d. Taigi 2004 m. tyrimo aprėptis laiko atžvilgiu yra tik laikotarpis nuo 2006 m. sausio 1 d.
- (139) Tačiau tą dieną 2004 m. potvarkis *de facto* jau buvo pakeistas Įstatymu Nr. 80/2005, įsigaliojusi 2006 m. sausio 1 d. (žr. 48 ir 142 konstatuojamąsias dalis). Taigi 2004 m. potvarkis iš esmės nėra reikšmingas atliekant šį tyrimą.

6.1.2. 2006 m. procedūra (byla C 36/B/06)

- (140) 2006 m. sprendimo pradėti procedūrą formuluotė nereikalauja jokio aiškinimo: vienareikšmiškai ginčijamas tarifo galiojimo pratęsimas iki 2010 m., nustatytas Įstatymu Nr. 80/2005⁽⁶²⁾, o ne pati *Alumix* sistema.
- (141) Kalbėdama dėl 2006 m. tyrimo aprėpties laiko atžvilgiu, Komisija pažymi, kad šiuo atveju nėra *Alumix* sistemos galiojimo laikotarpio, pasibaigusio 2005 m. gruodžio mėn., dalinio sutapimo su ginčijamu 2006 m. sausio 1 d. prasidėjusiu pratęstu tarifo galiojimo laikotarpiu (žr. 48 konstatuojamąją dalį). Tai patvirtinta Teismo sprendimo 132 punkte.

6.1.3. Išvados dėl sprendimo aprėpties

- (142) Kadangi 2006 m. sausio 1 d. 2004 m. potvarkis buvo pakeistas Įstatymu Nr. 80/2005, 2004 m. potvarkis nėra tiesiogiai aktualus šiam tyrimui. Todėl tyrimas sukoncentruotas į vieną esminę priemonę: „Alcoa“ taikomo tarifo galiojimo pratęsimą nuo 2006 m. sausio 1 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. pagal Įstatymą Nr. 80/2005, siejant su atitinkamomis reguliavimo nuostatomis, patvirtintomis AEEG. Tačiau, turint omenyje, kad yra tik vienas „Alcoa“ tarifas, nepaisant to, koks jo taikymo teisinis pagrindas, jei Italija manytų, kad 2004 m. potvarkiu galima remtis laikotarpio nuo 2006 m. sausio mėn. iki 2007 m. birželio mėn. atžvilgiu, šio sprendimo išvados turėtų būti laikomos taikytinomis taip pat ir 2004 m. potvarkiu įvestai priemonei⁽⁶³⁾.

⁽⁶²⁾ Įgyvendintu AEEG sprendimais Nr. 148/04 ir 217/05.

⁽⁶³⁾ Nepaisant teisinio pagrindo, vis dar išlieka administracinio mechanizmo pakeitimas, jau aprašytas 42 konstatuojamojoje dalyje. Dėl šios priežasties išvada, kad perėjimas nuo realaus tarifo prie pagalbos veiklai įvyko ir kad svarstomas būtent naujos pagalbos klausimas, vis dar galioja.

6.2. Valstybės pagalbos pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį buvimas

(143) Pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį priemonė yra valstybės pagalba, jeigu patenkinamos šios sąlygos: priemonė a) suteikia ekonominio pranašumo naudą gavėjui; b) ją skiria valstybė arba jai naudojami valstybės ištekliai; c) yra atranki; d) daro poveikį Bendrijos vidaus prekybai ir gali iškraipyti konkurenciją ES.

(144) Ir Italija, ir „Alcoa“ tvirtina, kad tarifas nėra valstybės pagalba.

6.2.1. Pranašumo buvimas

(145) Visų pirma, Komisija pažymi, kad remiantis tarifų tvarka, nustatyta Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalyje, valstybė įsikiša siekdama palaikyti elektros energijos kainą, kuri yra gerokai mažesnė už tą, dėl kurios „Alcoa“ susitartų (ir susitarė) faktinėmis rinkos sąlygomis. Jei „Alcoa“ būtų galėjusi tiesiogiai susitarti dėl šios kainos su vienu iš elektros energijos tiekėjų atitinkamuose regionuose, valstybės įsikišimo nebūtų prirėkę. Nei Italija, nei „Alcoa“ neginčija teiginio, kad atitinkamuose regionuose faktinės rinkos kainos yra aukštesnės nei „Alcoa“ faktiškai mokama kaina. Taip yra dėl Išlyginimo fondo mokamų kompensacijų.

(146) Kalbant apie „Alcoa“ siūlomą metodą pranašumo buvimui įvertinti (siūloma nustatyti, ar specialioji kaina yra žemesnė už visapusiškai konkurencinėje rinkoje mokamą kainą), pirmiausia reikia pažymėti, kad tokią argumentaciją jau atmetė Teismas savo sprendime (sprendimo 71 punktą). Vertindami, ar esama pranašumo, nei Bendrijos teismai, nei Komisija neatsižvelgia į sąlygas, kurios būtų hipotetinėje, geriau veikiančioje rinkoje. Atitinkamose faktinėse rinkose esančios sąlygos nuolat laikomos orientacinėmis, kaip rodo, pavyzdžiui, sprendimas dėl Nyderlandų šiltnamių produkcijos augintojų⁽⁶⁴⁾, kuriame Komisija pritaikė rinkos ekonomikos subjekto testą, kad įvertintų, ar tam tikromis dujų kainomis sukuriamas pranašumas.

(147) Be to, „Alcoa“ argumentas reikštų, kad tais atvejais, kai rinka neveikia tinkamai, valstybė narė turi teisę nustatyti kainas, skatinančias veiksmingos konkurencijos sąlygas. Argumentuojama, kad jei visapusiškai konkurencinė rinka laikoma orientacine, šitaip valstybės nustatyta kaina nesuteikia pranašumo. Tokie argumentai kertasi su Bendrijos teismų praktikoje įtvirtintu principu, jog „tai, kad valstybė narė, imdamasi vienašalių priemonių, siekia užtikrinti konkrečiame ekonomikos sektoriuje

konkurencijos sąlygas, kurios būtų panašios į kitose valstybėse narėse vyraujančias sąlygas, negali panaikinti tokių priemonių valstybės pagalbos pobūdžio“⁽⁶⁵⁾. Komisijos nuomone, minėtas principas taip pat taikomas ir tais atvejais, kai valstybė narė siekia užtikrinti konkurencijos sąlygas, panašias į tas, kurios vyrauja visapusiškai konkurencinėje rinkoje.

(148) Be to, jei būtų priimtas „Alcoa“ pasiūlymas, valstybių narių teikiamos subsidijos siekiant kompensuoti kainos, dėl kurios laisvai susitaria du rinkos dalyviai, ir teorinės kainos, dėl kurios galėjo būti susitarta visapusiškos konkurencijos sąlygomis, skirtumą nebūtų laikomos valstybės pagalba. Tai paneigtų pačią valstybės pagalbos kontrolės paskirtį.

(149) Tačiau „Alcoa“ tvirtina, kad būtent tokį metodą Komisija išplėtojo byloje *Alumix*.

(150) Komisija primena, kad byloje *Alumix* taikytas metodas buvo skirtas labai konkrečiai situacijai. Toje byloje tarifas buvo sankcionuotas ENEL, kuri tuo metu buvo valstybei visiškai priklausanti monopolija, dar neliberalizuotoje elektros energijos rinkoje⁽⁶⁶⁾. Toje situacijoje Komisija turėjo išsiaiškinti, ar ENEL prekiaavo dirbtinai žemomis kainomis ar veikė kaip racionalus rinkos ekonomikos subjektas. Turint omenyje elektros gamybos ir tiekimo monopolį, priklausiusį ENEL, nebuvo jokių konkurencinės rinkos kainų, kuriomis Komisija būtų galėjusi remtis vertindama, ar suteiktas pranašumas. Todėl Komisija sukūrė metodą, skirtą nustatyti žemiausiai teorinei rinkos kainai, kuria racionalus tiekėjas būtų pasirengęs prekiauti su savo „geriausiu klientu“ (didžiausiu vartotoju su tolygiais vartojimo poreikiais) konkrečiomis Sardinijos ir Veneto rinkos sąlygomis: racionalus tiekėjas siektų padengti bent jau ribines gamybos sąnaudas, taip pat dalį fiksuotųjų sąnaudų.

(151) Tačiau šis metodas negali būti taikomas visuotinai ir kitokiomis aplinkybėmis, t. y. situacijoje, kai kainų jau nenustato valstybei priklausanti monopolija, o dėl jų laisvai deramasi rinkoje, ir „Alcoa“ taikoma kaina jau negali būti laikoma įprastu verslo sandoriu, bet yra akivaizdžiai subsidijuojamas tarifas. Po įvykių, aprašytų 39–43 konstatuojamosiose dalyse, sistema nebėra nustatomas tarifas tiesiogine prasme, kadangi jis daugiau nėra „Alcoa“ tiekėjos ENEL taikoma kaina ar ENEL finansuojama grynoji kaina, o „galutinė kaina“, kurią lemia Išlyginimo fondo mokamos kompensacijos ir kaina, mokama „Alcoa“ tiekėjų. Todėl sprendime *Alumix* pateikta ENEL elgesio analizė čia yra visiškai nereikšminga, ką ir patvirtina Teismo sprendimas, ypač jo 132 punktą.

⁽⁶⁴⁾ 1985 m. vasario 13 d. Komisijos sprendimas 85/215/EEB dėl lengvatinio gamtinių dujų tarifo, taikomo šiltnamių produkcijos augintojams Nyderlanduose (OL L 97, 1985 4 4, p. 49).

⁽⁶⁵⁾ Žr., pavyzdžiui, 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italijos Respublika prieš Komisiją* (C-372/97, Rink. p. I-3679) 67 punktą.

⁽⁶⁶⁾ Pirmoji Liberalizavimo direktyva, Direktyva 96/92/EB (žr. 21 išnašą) Italijoje buvo įgyvendinta Potvarkiu Nr. 79/1999.

- (152) Kadangi sprendime *Alumix* išdėstyti kriterijai nėra aktualūs nustatant, ar šioje byloje nagrinėjama tarifų tvarka suteikia „Alcoa“ pranašumą, Italijos ir „Alcoa“ skaičiavimai, kuriais siekiama įrodyti, kad kaina vis dar atitinka sprendimo *Alumix* kriterijus, nes ji padengia ENEL ribines gamybos sąnaudas, taip pat yra neaktualūs.
- (153) Bet koku atveju Komisija mano, kad Italijos ir „Alcoa“ pateikti skaičiavimai netiksliai atspindi kainą, kurią „Alcoa“ paprastai mokėtų tobulai konkurencinėje rinkoje, net darant prielaidą (kuri paneigta), kad į gamintojo ribines gamybos sąnaudas galima atsižvelgti kaip į tinkamą orientacinį rodiklį.
- (154) Visų pirma, IPEX kaina, kurią „Alcoa“ nurodo kaip pardančią, kiek „Alcoa“ paprastai mokėtų tobuloje rinkoje (20 EUR), atitinka bazinės apkrovos elektrinių (mažiausių sąnaudų elektrinių) ribines gamybos sąnaudas. Tačiau elektros energija, pagaminta bazinės apkrovos elektrinėse, žemomis kainomis pardavinėjama tik ne piko valandomis⁽⁶⁷⁾. Piko metu visa pagaminta elektros energija (įskaitant pagamintą bazinės apkrovos jėgainėse) parduodama gerokai mažesnėmis kainomis, kadangi jas nustato ribinė jėgainė, kuri yra vidutinių sąnaudų arba didžiausių sąnaudų jėgainė⁽⁶⁸⁾. „Alcoa“ vartoja elektros energiją ne tik ne piko valandomis, o visą parą. Todėl reprezentatyvi kaina, įtikinamai atspindinti tobula konkurencijos sąlygas, turėtų būti svertinis vidurkis pagal laiką. Šis vidurkis turėtų apimti ir žemas kainas bazinės apkrovos metu, ir aukštas kainas piko metu.
- (155) Sardinijoje, kur dujų nėra, kainos 80 % laiko per metus nustato anglimi kūrenamos jėgainės, o nafta kūrenamos jėgainės nustato kainas per likusį 20 % metų laikotarpį. NET pasikliaujant labai konservatyviais „Alcoa“ atliktais anglies (20 EUR/MWh) ir naftos (60 EUR/MWh) ribinių sąnaudų skaičiavimais, svertinis vidurkis pagal laiką turėtų būti apie 28 EUR/MWh, kuris viršija „Alcoa“ šiuo metu mokamą 26 EUR/MWh kainą. Taigi Komisija mano, kad bent jau Sardinijos atveju „Alcoa“ taikomas tarifas nesiekia ribinių elektros gamintojų gamybos kainų ir jis bet koku atveju neatitinka *Alumix* kriterijų, net jei jie ir būtų čia reikšmingi (o tai buvo paneigta).
- (156) „Alcoa“ ir Italija tvirtina, kad Komisija klysta siūlydama remtis vidutinėmis IPEX kainomis vietoj rinkos kainos, kurią stambūs pramonės vartotojai paprastai mokėtų atitinkamuose regionuose (žr. 83 konstatuojamąją dalį).

⁽⁶⁷⁾ Piko valandos paprastai yra 8.00 val.–20.00 val. darbo dienomis.

⁽⁶⁸⁾ Jėgainių eilė sudaroma pagal gamybos sąnaudas – nuo jėgainių, pasižyminčių mažiausiomis trumpalaikėmis ribinėmis sąnaudomis (kintamomis elektros energijos gamybos sąnaudomis, įskaitant kuro ir CO₂ sąnaudas), iki jėgainių, pasižyminčių didžiausiomis sąnaudomis. Bet kuriuo metu jėgainės konkuruoja savo ribinėmis sąnaudomis ir joms nurodoma gaminti energiją pagal jų vietą minėtoje eilėje: pirmiausia gamina hidroelektrinės, tada – branduolinės, dujų, naftos jėgainės, kol visų jėgainių gamybos mastas patenkina reikalingą paklausą. Paskutinė jėgainė vadinama ribine jėgaine, ir pagal jos ribines sąnaudas nustatoma elektros energijos kaina tuo metu (sistemos tarpuskaityto kaina).

Tačiau tai yra neteisingas 2006 m. sprendimo pradėti procedūrą argumentų aiškinimas. Tame sprendime vidutinių IPEX kainų palyginimas buvo skirtas tik abejonoms dėl teiginio, kad elektros energijos kainos Sardinijoje buvo gerokai aukštesnės nei kituose Italijos regionuose, pagrįsti. Komisija teigė, kad vidutinių IPEX kainų skirtumai tarp regionų gali būti dvišalių kainų skirtumų atspindys.

- (157) Tačiau Komisija niekada neteigė, jog vidutinėmis IPEX kainomis galėtų būti remiamasi vietoj rinkos kainos, dėl kurios galėjo susitarti „Alcoa“. Šiame sprendime nagrinėjama atveju nereikalingas toks rinkos kainos pakaitalas. „Alcoa“ sudarė sutartį su ENEL dėl nominalios kainos, kuri, remiantis turima informacija, beveik lygi standartiniam tarifui, kurį ENEL taiko aukštos įtampos vartojimo vietovėse. Ši sutartis yra kriterijus, kuriuo remiantis reikia vertinti ir kiekybiškai išreikšti įmonei suteiktą pranašumą.
- (158) Apibendrinant, tarifas sumažina iš sutarties kylančius mokesčius, kurie paprastai turėtų būti įtraukiami į įmonės biudžetą. Taigi, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, priemonė suteikia „Alcoa“ ekonominį pranašumą⁽⁶⁹⁾. Komisija mano, kad toks pranašumas prilygsta Išlyginimo fondo kompensacinėms išmokoms, padengiančioms skirtumą tarp sutartinės kainos ir lengvatinės kainos. Ši išvada taikytina dviem „Alcoa“ lydykloms Sardinijoje ir Venete.
- 6.2.2. Atrankumas
- (159) Kadangi lengvatiniai elektros energijos tarifai Italijoje nustatyti išimtinai tik „Alcoa“ ir keletui kitų Sardinijoje esančių įmonių, jais suteikiamas pranašumas yra atrankaus pobūdžio.
- 6.2.3. Valstybės išteklių ir priskirtinumas valstybei
- (160) Pagal nusistovėjusią teismų praktiką pranašumą galima laikyti valstybės pagalba, nurodyta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, tik tuomet, jei jis suteikiamas tiesiogiai arba netiesiogiai naudojant valstybės išteklius⁽⁷⁰⁾ ir yra priskirtinamas valstybei⁽⁷¹⁾.
- (161) Kaip paaiškinta 43 konstatuojamojoje dalyje, ginčijamas tarifas finansuojamas per parafiskalinį mokestį, renkamą Išlyginimo fondo, kaip elektros energijos tarifo A4 komponentą. Šis mokestis yra privalomas, nustatomas AEEG sprendimu, kuriuo įgyvendinami nacionaliniai teisės aktai. Išlyginimo fondas yra įstatymu įsteigta valstybinė įstaiga, kuri įgyvendina savo funkcijas pagal tikslas AEEG sprendimuose pateiktas instrukcijas.

⁽⁶⁹⁾ 1996 m. rugsėjo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją* (C-241/94, Rink. I-4551) 34 punktą.

⁽⁷⁰⁾ Žr., pavyzdžiui, sprendimo *PreussenElektra* 58 punktą.

⁽⁷¹⁾ Žr., pavyzdžiui, 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją* (C-482/99, Rink. p. I-4397) 24 punktą.

- (162) Be to, pagal nusistovėjusią teismų praktiką pajamos iš mokesčio, kuris yra privalomas pagal nacionalinės teisės aktus ir kuris mokamas pagal teisės aktus įsteigta valstybės įstaiga, yra valstybės ištekliai, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, kai yra skiriamos finansuoti priemonei, atitinkančiai kitus tame straipsnyje nustatytus kriterijus⁽⁷²⁾.
- (163) Italija ir „Alcoa“ remiasi sprendimais *PreussenElektra*⁽⁷³⁾ ir *Pearle*⁽⁷⁴⁾ pagrįsdamos savo teiginį, kad nagrinėjama priemonė nefinansuojama iš valstybės išteklių. Abi šalys tvirtina, kad lėšas, reikalingas tarifui finansuoti, perveda privatūs asmenys (elektros energijos vartotojai) privačiam subjektui („Alcoa“), o valstybės vaidmuo tėra priimti įstatymą, įpareigojantį sumokėti reikiamas sumas, ir ji neturi veiksmų laisvės naudoti šias lėšas kitaip nei įgyvendindama įstatymu numatytą sistemą. Konkrečiai kalbant, kaip teigia Italija ir „Alcoa“, Išlyginimo fondas negali niekaip kontroliuoti lėšų ir yra tik apskaitos tarpininkas.
- (164) Byloje *PreussenElektra* Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad privačioms elektros energijos tiekimo įmonėms nustatytas įsipareigojimas pirkti iš atsinaujinančiųjų šaltinių pagamintą elektros energiją minimaliomis kainomis, kurios buvo didesnės negu reali ekonominė tos rūšies elektros energijos vertė, nebuvo valstybės pagalba, nes priemonė nebuvo susijusi su kokiu nors tiesioginiu ar netiesioginiu valstybės išteklių perdavimu. Kaip teigia Italija ir „Alcoa“, ši byla panaši į *PreussenElektra*, kadangi lėšos taip pat pervedamos iš privačių subjektų (elektros energijos vartotojų) privačiam subjektui („Alcoa“), o valstybė niekaip nekontroliuoja atitinkamų išteklių.
- (165) Komisija primena, kad *PreussenElektra* atveju priemonei finansuoti būtinus išteklius elektros energijos tiekėjai tiesiogiai tiekė atsinaujinančių išteklių energijos gamintojams be valstybinės įstaigos tarpininkavimo. Toje sistemoje valstybės narės valdžios institucijos niekada negalėdavo disponuoti pervedamomis sumomis. Tačiau šios bylos atveju lėšos pereina per valstybinę įstaigą – Išlyginimo fondą, prieš pasiekdamos galutinį gavėją. Taigi sprendime *PreussenElektra* nagrinėjamos kitokios faktinės aplinkybės ir jis nėra reikšmingas šiai bylai.
- (166) Sprendime *Pearle* pateikiami nurodymai labiau tiesiogiai susiję su šia byla. Tačiau tai, kaip Komisija aiškina minėtą sprendimą, skiriasi nuo Italijos ir „Alcoa“ pateikiamo aiškinimo. Sprendime *Pearle* Teisingumo Teismas nustatė, kad tam tikromis konkrečiomis aplinkybėmis ištekliai, gauti iš mokesčio, kurie perduodami per valstybės įstaigą, nėra valstybės ištekliai. Bylos *Pearle* atveju priemonės buvo finansuojamos tik ekonomikos sektoriaus ir vien tik jo iniciatyva. Lėšos buvo gaunamos renkant parafiskalinį mokestį per valstybės įstaigą, kuri niekada negalėjo disponuoti lėšomis. Be to, mokesčių mokantys subjektai ir priemonės naudos gavėjai sutapo.
- (167) Italija ir „Alcoa“ laikosi nuomonės, kad pagrindinis kriterijus byloje *Pearle* yra valstybės teisė disponuoti lėšomis kitaip nei įgyvendinant įstatymu numatytą sistemą. Jos tvirtina, kad Išlyginimo fondas neturi veiksmų laisvės išmokėdamas lėšas, kurios skirtos tarifams finansuoti, ir niekada nepatenka į „valstybės finansų kategoriją“. Todėl, kaip tvirtina Italija ir „Alcoa“, valstybė negali laisvai disponuoti lėšomis, ir jos dėl šios priežasties nėra valstybės ištekliai.
- (168) Visų pirma, reikia pažymėti, kad, nors kai kurie sprendime *Pearle* nurodyti kriterijai gali būti subjektyviai laikomi svarbesniais už kitus, toje byloje išvis nėra tokio dalyko kaip „pagrindinis kriterijus“. Sprendime nurodytos sąlygos sudaro bendrą visumą. Tokių patį aiškinimą pateikia ir Pirmosios instancijos teismas sprendime *Earl Salvat*⁽⁷⁵⁾, kuriame jis išnagrinėjo toje byloje ginčytą parafiskalinį mokestį, remdamasis kiekvienu sprendime *Pearle* nurodytu kriterijumi.
- (169) Prieš nagrinėdama Išlyginimo fondo vaidmenį, Komisija išsiaiškino, ar patenkintas kuris nors iš sprendime *Pearle* įvardytų kriterijų. Akivaizdu, kad kitaip nei bylos *Pearle* atveju „Alcoa“ tarifas buvo nustatytas valstybės iniciatyva, o ne ekonomikos sektoriaus iniciatyva. Be to, *Pearle* atveju priemonės naudos gavėjai buvo vieninteliai išteklių tiekėjai, taigi valstybės institucijos įsikišimu nebuvo teikiama lengvata, kuri būtų tapusi papildoma našta valstybei. Čia nagrinėjamoje byloje „Alcoa“ netenka finansinė mokesčio našta, kuri tenka tik elektros energijos vartotojams. Todėl sprendimu *Pearle* negalima remtis nepaisant to, ar galima pritarti „Alcoa“ ir Italijos argumentui dėl Išlyginimo fondo, tik kaip apskaitą atliekančio tarpininko, vaidmens.
- (170) Dėl Išlyginimo fondo Komisija primena, kad remiantis nusistovėjusia teismų praktika „neturi būti daroma jokie skirtumo tarp atvejų, kai pagalbą valstybė teikia tiesiogiai,

⁽⁷²⁾ Žr. 1977 m. kovo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Steinike ir Weinlig* (C-78/76, Rink. p. 595) ir 1970 m. birželio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimą *French textiles* (C-47/69, Rink. p. 487).

⁽⁷³⁾ Žr. 45 išnašą.

⁽⁷⁴⁾ Žr. 46 išnašą.

⁽⁷⁵⁾ 2007 m. rugsėjo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Earl Salvat prieš Komisiją* (T-136/05, dar nepaskelbta) 137–165 punktai.

ir atvejų, kai ją teikia valstybinė ar privati įstaiga, kurią paskyrė ar įsteigė valstybė“⁽⁷⁶⁾. Taigi tai, kad Išlyginimo fondas yra valstybinė ar privati įstaiga, nėra lemiamas veiksnys taikant valstybės pagalbos taisykles. Faktas, jog Išlyginimo fondas yra valstybinė įstaiga, automatiškai nereiškia, kad taikytinas EB sutarties 87 straipsnis⁽⁷⁷⁾; taip pat ir privačios įstaigos įsikūsimas nebūtinai reikštų, kad minėtas straipsnis yra netaikytinas⁽⁷⁸⁾.

(171) Tačiau analizė negali apsiriboti Išlyginimo fondo, kaip valstybinės įstaigos, įgaliojimais. Iš tikro reikia išsiaiškinti, ar, bendriau žvelgiant, valstybė tiesiogiai ar per kitą jos paskirtą įstaigą gali kontroliuoti lėšas, naudojamas tarifui finansuoti. Tas pats kriterijus turėtų būti naudojamas, jeigu Išlyginimo fondas būtų privati įstaiga.

(172) Neseniai priimtas Teisingumo Teismo sprendimas *Essent*⁽⁷⁹⁾ geriausiai padeda atsakyti į šį klausimą. Byloje *Essent* buvo nagrinėjamas Nyderlandų įvestas elektros energijos antkainis. Antkainį elektros energijos vartotojai mokėdavo sistemos operatoriams, kurie pervedavo lėšas įgaliotai įmonei SEP. Ši įmonė neturėjo veiksmų laisvės valdydama lėšas ir veikė griežtai kontroliuojama valdžios institucijų. Teisingumo Teismas priėjo prie išvados, kad pajamos iš antkainio buvo valstybės ištekliai, kadangi elektros energijos kainos antkainis buvo nustatytas nacionaliniu įstatymu ir todėl jis buvo mokestis, o SEP neturėjo teisės naudoti pajamų iš mokesčio jokiais kitais tikslais, kurie nebuvo numatyti įstatyme, taigi lėšos buvo valstybės kontroliuojamos ir tokiu būdu prieinamos šalies valdžios institucijoms. Teisingumo Teismas konstatavo, jog to pakanka, kad tokias lėšas būtų galima laikyti valstybės ištekliais.

(173) Panašumai su čia nagrinėjama byla yra akivaizdūs. Elektros energijos kainos antkainis, naudojamas „Alcoa“ tarifui finansuoti, kaip ir *Essent* atveju, nustatytas įstatymu. Išlyginimo fondas atlieka tokį patį vaidmenį kaip ir SEP, kadangi jis centralizuoja ir valdo pajamas iš parafiskalinio mokesčio ir jam taikomi tokie patys apribojimai, t. y. jis negali naudoti pajamų, gautų renkant

mokestį, jokiais tikslais, išskyrus tą, kuris numatytas įstatyme (lengvatinių tarifų finansavimas). Valstybė gali kontroliuoti ir reguliuoti nagrinėjamų išteklių panaudojimą: Išlyginimo fondas vykdo savo apskaitos funkcijas griežtai vadovaudamasis nurodymais, gautais iš AEEG, kuri atlieka savo įstatymu numatytas reguliavimo funkcijas ir (arba) įgyvendina nacionalinius teisės aktus (žr. 26 ir 27 konstatuojamąsias dalis). Todėl Išlyginimo fondo ištekliai visada išlieka valstybės žinioje.

(174) Ši analizė suderinama su Komisijos sprendimu dėl per didelių Italijos gamintojų išlaidų⁽⁸⁰⁾, kuriame ji Išlyginimo fondo administruojamas lėšas A6 sąskaitoje priskyrė valstybės ištekliais.

(175) Bet koku atveju Išlyginimo fondo administruojamų lėšų priskyrimas valstybės lėšoms neginčijamai patvirtintas neseniai priimtame Pirmosios instancijos sprendime *Iride*⁽⁸¹⁾.

(176) Italijos kasacinis teismas jau anksčiau nusprendė (2003 m. balandžio 3 d. sprendimas Nr. 11632/03), kad Išlyginimo fondas nėra nuo Italijos valstybės nepriklausomas juridinis asmuo ir kad į Išlyginimo fondą pervedamos lėšos turi būti laikomos valstybės nuosavybe, net jeigu jos gaunamos iš privačių subjektų ir skirtos privačioms įmonėms. Byloje *Iride* ieškovės „Iride SpA“ ir „Iride Energia SpA“ pareiškė ieškinį Pirmosios instancijos teisme, siekdamas užginčyti sprendimą, kuriuo Komisija valstybės ištekliais priskyrė sumas, Išlyginimo fondo administruojamas A6 sąskaitoje. Ieškovių argumentai buvo labai panašūs į „Alcoa“ pateiktus argumentus. Ieškovės ginčijo kasacinio teismo sprendimo argumentus, tvirtindamos, kad Išlyginimo fondas atliko tik apskaitos tarpininko tarp finansinio išpareigojimo saistomų piliečių ir atitinkamų sumų gavėjų vaidmenį, kuris neleido Išlyginimo fondui net trumpam pasinaudoti įneštomis lėšomis. Ieškovės taip pat tvirtino, kad sprendimas *PreussenElektra* yra taikytinas.

(177) 2009 m. vasario 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas yra labai aiškus. Pabrėžęs, kad jis nėra kompetentingas ginčyti kasacinio teismo pateikto Italijos teisės aktų išaiškinimo, Pirmosios instancijos teismas patvirtino, kad lėšos, laikomos Išlyginimo fondo A6 sąskaitoje, turi būti laikomos valstybės ištekliais, kadangi tai ne tik valstybės nuosavybė, bet ir valstybės nuolat kontroliuojama nuosavybė⁽⁸²⁾.

⁽⁷⁶⁾ 1988 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Graikija prieš Komisiją* (C-57/86, Rink. I-2855) 12 punktas; *PreussenElektra*, ten pat; 2003 m. lapkričio 20 d. Teisingumo Teismo prejudicinio sprendimo byloje *Gemo* (C-126/01, Rink. I-13769) 23 punktas.

⁽⁷⁷⁾ Sprendimai *Stardust Maritime*, ten pat; *Pearle*, ten pat; *Earl Salvat*, ten pat.

⁽⁷⁸⁾ „Alcoa“ tvirtina, kad pagal tarifų tvarką iki Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalies įsigaliojimo tarifui finansuoti reikalingos lėšos buvo tvarkomos privačių skirstymo įmonių, taigi tai nebuvo valstybės lėšos. Nors minėta tarifų tvarka nėra šios bylos ginčo objektas, šiame punkte išdėstyti teiginiai reiškia, kad Komisija privalo atmesti „Alcoa“ argumentą. Privatus skirstymo įmonių pobūdis pats savaime nėra lemiamas veiksnys nustatant naudojamų išteklių pobūdį.

⁽⁷⁹⁾ 2008 m. liepos 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Essent Netwerk Noord prieš Aluminium Delfzijl* (C-206/06, dar nepaskelbta) 69 ir 70 punktai.

⁽⁸⁰⁾ 2004 m. gruodžio 1 d. Komisijos sprendimas C(2004) 4333, byla 490/2000 dėl per didelių sąnaudų Italijoje.

⁽⁸¹⁾ 2009 m. vasario 11 d. sprendimo *Iride*, T-25/07 (dar nepaskelbta) 39 punktas.

⁽⁸²⁾ Ten pat, 28 punktas.

- (178) Ši išvada buvo susijusi su Išlyginimo fondo A6 sąskaita, kuri naudojama finansuojant per dideles sąnaudas Italijos elektros energijos sektoriuje. Tačiau, logiškai mąstant, ją galima pritaikyti ir A4 komponentui, kuris skirtas ginčijamam tarifui finansuoti. Kasacinio teismo sprendime buvo remiamasi Išlyginimo fondo juridinio asmens analize, todėl jo išvada dėl valstybės nuosavybės taikytina visoms lėšoms, įnešoms į Išlyginimo fondą. Tą patį galima pasakyti apie Pirmosios instancijos teismo išvadą, kad valstybė gali kontroliuoti Išlyginimo fondo administruojamus išteklius. Tarp A6 sąskaitos ir A4 komponento nėra jokio skirtumo išskyrus kaupiamų išteklių paskirtį (A6 sąskaitos atveju – padengti per dideles išlaidas, o A4 komponento atveju – finansuoti lengvatinius tarifus). Todėl iš A4 komponento „Alcoa“ pervedamos sumos taip pat laikytinos valstybės ištekliais.
- (179) „Alcoa“ tarifas ne tik finansuojamas naudojant valstybės išteklius, bet ir yra priskirtinas valstybei⁽⁸³⁾, kadangi priemonės teisinis pagrindas nurodytas nacionaliniuose teisės aktuose ir valstybinės institucijos AEEG priimtuose sprendimuose.

6.2.4. Poveikis prekybai ir konkurencijos iškraipymas

- (180) Kalbant apie priemonės poveikį valstybių narių prekybai ir dėl to atsiradusį konkurencijos iškraipymą, nėra ginčijama, kad aliuminio rinka visiškai atvira konkurencijai. Sprendimuose dėl susijungimo Komisija nuosekliai daro išvadą, kad pirminio aliuminio geografinė rinka yra visas pasaulis⁽⁸⁴⁾.
- (181) Kaip paaiškės 214 konstatuojamojoje dalyje, Italija nepranešė apie „Alcoa“ tarifo pratęsimą. Vadovaujantis nusistovėjusia teismų praktika⁽⁸⁵⁾, jei apie pagalbą nėra pranešama, Komisija neturi pareigos įrodyti priemonės pasekmių: „Jeigu Komisija savo sprendime turėtų įrodyti jau suteiktos pagalbos realų poveikį, šis reikalavimas būtų naudingas valstybėms narėms, kurios pagalbą teikia pažeisdamos Sutarties 93 straipsnio 3 dalyje numatytą pareigą pranešti, kitų valstybių narių, kurios praneša apie planuojamą suteikti pagalbą, nenaudai.“
- (182) Todėl Komisija turi tik nurodyti, koks yra galimas neigiamas priemonės poveikis Bendrijos vidaus prekybai ir konkurencijai.
- (183) Komisija atsižvelgė į „Alcoa“ ir Italijos argumentą, kad tarifas neturi poveikio prekybai ir neiškraipo konkurencijos, kadangi tarp valstybių narių nėra faktinių prekybos srautų, nėra tikėtina, kad tokie srautai atsirastų artimoje ateityje (žr. 86–88 konstatuojamąsias dalis), ir dėl aliuminio sektoriaus ypatumų tarifas nekenkia „Alcoa“ konkurentams Europoje (žr. 89 konstatuojamąją dalį).
- (184) Reikia prisiminti, kad remiantis Komisijos sprendimų priėmimo praktika ir Teisingumo Teismo praktika faktinių prekybos srautų nebuvimas niekada nebuvo pripažintas kaip įrodymas, kad pagalbos priemonė neturi poveikio Bendrijos vidaus prekybai. Tiesą sakant, Teisingumo Teismas nuosekliai laikėsi nuomonės, kad pagalba įmonei gali paveikti prekybą tarp valstybių narių ir iškraipyti konkurenciją net jeigu pagalbos gavėja pati nedalyvauja Bendrijos vidaus prekyboje. Jeigu valstybė narė suteikia įmonei pagalbą, dėl to gali būti palaikyta arba padidinta vidaus gamyba, ir įmonės, įsisteigusios kitose valstybėse narėse, turės mažiau galimybių eksportuoti savo produktus į tos valstybės narės rinką⁽⁸⁶⁾.
- (185) Be to, tai, kad ES gamyba mažėja, importas iš trečiųjų šalių auga, o prekybos srautų tarp valstybių narių nėra arba jie riboti, nėra neišvengiamas reiškinys: tai būdinga sektoriams, susiduriantiems su struktūrinėmis problemomis ir (arba) patiriantiems didelį konkurencinį spaudimą. Tokie sektoriai ypač stipriai reaguoja į valstybių narių taikomas priemones, kuriomis siekiama pagerinti jų nacionalinės pramonės konkurencines pozicijas.
- (186) Tai, kad kuklus Italijos pirminio aliuminio gamybos mastas gali būti per mažas, kad paveiktų referencinę kainą, yra nesvarbu. Tai, kad aliuminio referencinė kaina nėra lengvai paveikiama prekybos sąlygų vienoje valstybėje narėje, nereiškia, kad aktyvi konkurencija nevyksta tarp įmonių, įsisteigusių EEE ir prekiaujančių viso pasaulio aliuminio rinkoje. Gali būti, kad pagalba Italijoje veikiančioms „Alcoa“ lydykloms nesuteikia „Alcoa“ galimybių sumažinti pasaulinės aliuminio rinkos kainos ir išstumti konkurentus iš rinkos ir kad kiti Europos gamintojai gali išlikti versle, jeigu jie pelningai prekiaus pasaulinėmis kainomis. Tačiau dėl subsidijuojamo elektros energijos tarifo „Alcoa“ Italijoje gaunamas pelnas apskritai sustiprina įmonės konkurencinę padėtį. Pavyzdžiui, sukaupti kapitalo rezervai gali padėti aplenkti konkurentus ir padidinti rinkos dalį.

⁽⁸³⁾ Žr. 1991 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Italija prieš Komisiją* (C-303/88, Rink. p. I-1433); 1970 m. birželio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Prancūzija prieš Komisiją* (C-47/69, Rink. p. 4349); taip pat žr. 2006 m. balandžio 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Deutsche Bahn prieš Komisiją* (T-351/02, Rink. II-1047).

⁽⁸⁴⁾ Žr., pavyzdžiui, 2001 m. birželio 26 d. Sprendimą *M.2404 Elkem/Sapa* ir 2000 m. kovo 14 d. Sprendimą *Alcan/Alusuisse*.

⁽⁸⁵⁾ 1990 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją* (C-301/87, Rink. p. I-307) 32 ir 33 punktai; 1998 m. balandžio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Vlaamse Gewest prieš Komisiją* (T-214/95, Rink. p. II-717) 67 punktas; Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Alzetta prieš Komisiją* (ten pat) 79 punktas.

⁽⁸⁶⁾ 1988 m. liepos 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją* (C-102/87, Rink. p. 4067) 19 punktas; 1991 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją* (C-305/89, Rink. p. I-1603) 26 punktas.

- (187) Priešingai, nei teigia „Alcoa“, tai, kad Italijoje mokama kaina yra panaši į „tipines“ elektros energijos kainas, kurias Europoje moka aliuminio lydyklos, nėra įrodymas, kad kitų Europos gamintojų interesams Italijos tarifas nekeltų grėsmės. Sprendime byloje C-372/97 *Italija prieš Komisiją* ⁽⁸⁷⁾ aiškiai nurodyta, kad vienašalės priemonės, kuriomis siekiama suderinti vienos valstybės konkurencijos sąlygas su kitose valstybėse narėse vyraujančiomis sąlygomis, turi poveikį prekybai (taigi turi būti laikomos pagalba). Be to, gali būti, kad valstybės pagalba teikiama pagal kai kuriuos energijos tiekimo susitarimus, galiojančius kitose ES valstybėse narėse, todėl Komisija pradėjo išsamius tyrimus dėl keleto panašių priemonių ⁽⁸⁸⁾. Nors šio gynybos argumento Italija ir „Alcoa“ tiesiogiai nenaudojo, Komisija mano, jog būtų naudinga prisiminti teismų praktikoje ⁽⁸⁹⁾ įtvirtintą principą, kad neteisėtos pagalbos teikimas vienoje valstybėje narėse nesuteikia teisės taikyti panašių priemonių kitose valstybėse narėse.
- (188) „Alcoa“ neseniai priimtas sprendimas statyti lydyklą Islandijoje (EEE valstybėje), atrodo, tiesiogiai prieštarauja „Alcoa“ argumentui, kad Italijoje nutraukta gamyba nebūtų perkelta kitur ES ar EEE.
- (189) Taigi būtina daryti išvadą, kad „Alcoa“ skirtas lengvatinis elektros energijos tarifas gali pagerinti jos konkurencinę padėtį konkuruojančių įmonių atžvilgiu Bendrijos vidaus prekyboje. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką ⁽⁹⁰⁾ tokiais aplinkybėmis turėtų būti laikoma, kad Bendrijos vidaus prekyba buvo paveikta, o konkurencija iškraipyta.

6.2.5. Išvados dėl pagalbos buvimo

- (190) Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, Komisija daro išvadą, kad pagal Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalį ir pagal 2004 m. potvarkį (kadangi ta pati priemonė galėjo būti 2004 m. potvarkio taikymo 2006 m. sausio mėn.–2007 m. birželio mėn. rezultatas) „Alcoa“ nustatytas lengvatinis tarifas yra valstybės pagalba, nurodyta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje ir gali būti leidžiama tik jeigu jai taikytina viena iš Sutartyje nustatytų išlygų.

⁽⁸⁷⁾ Žr. 65 išnašą.

⁽⁸⁸⁾ Žr., pavyzdžiui, Komisijos sprendimus pradėti procedūrą dėl reguliuojamų elektros energijos tarifų Prancūzijoje (byla C 17/2007, 2007 m. birželio 13 d. Komisijos sprendimas Nr. C/2007/2392, OL C 164, 2007 7 18, p. 9) ir Ispanijoje (byla C 3/07, 2007 m. sausio 24 d. Komisijos sprendimas Nr. C/2007/123/3, OL C 43, 2007 2 27, p. 9).

⁽⁸⁹⁾ 1969 m. gruodžio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (6/69 ir 11/69, Rink. p. 523).

⁽⁹⁰⁾ Žr., pavyzdžiui, 1980 m. rugsėjo 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Philip Morris prieš Komisiją* (730/79, Rink. p. 02671) 11 punktą ir 2006 m. birželio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Air Liquide Industries prieš Sereno miestą ir Lježo provinciją* (C-393/04 ir C-41/05, Rink. p. I-5293).

6.3. Naujos priemonės priskyrimas naujai pagalbai arba esamai pagalbai

- (191) Teismo sprendimo 132 punkte nedviprasmiškai patvirtinama Komisijos pradinė išvada, jog norint, kad tarifas turėtų būti laikomas nauja pagalba, „reikia konstatuoti, kad nagrinėjama priemonė negali būti laikoma esama pagalba ne tik dėl to, kad ji apima kitokį laikotarpį nei tas, kuris buvo nagrinėjamas sprendime *Alumix*, bet taip pat dėl to, kad pagal šią priemonę ENEL daugiau netaiko 1995 m. įstatyminiu potvarkiu nustatyto tarifo, kuris atitiko rinkos tarifą; vietoj to Išlyginimo fondas skiria kompensacijas iš valstybės išteklių, kad būtų padengtas skirtumas tarp ENEL taikomo tarifo ir tarifo, nustatyto 1995 m. įstatyminiame potvarkyje, kurio galiojimas pratęstas 2005 m. įstatyminiu potvarkiu“.
- (192) Turint omenyje, kad prieš sprendimą buvo pateiktas apeliacinis skundas (byla C 194/09), Komisija laikosi nuomonės, kad reikia atlikti išsamią klausimo analizę atsižvelgiant į Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b dalį, kurioje nurodytos visos esamos pagalbos kategorijos.
- (193) Akivaizdu, kad ginčijama priemonė nebuvo įgyvendinta prieš Italijai įstoiant į ES (minėto straipsnio i punktą), jos negalima laikyti patvirtinta dėl to, kad Komisija nepriėmė sprendimo laikydamosi procedūrinių terminų (iii punktą) ir jos negalima laikyti esama pagalba dėl senaties termino pasibaigimo (iv punktą) ⁽⁹¹⁾.
- (194) Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b dalies v punkto antrajame sakinyje nustatyta: „Jeigu pagal Bendrijos teisės aktus liberalizavus veiklą tam tikros priemonės tampa pagalba, po nustatytos liberalizavimo datos esama pagalba jos nebelaikomos.“ Sprendimuose pradėti procedūrą Komisija nesiremia šia nuostata, darydama išvadą, kad „Alcoa“ tarifas yra nauja pagalba. Tačiau siekama išsamumo, kadangi elektros sektorius buvo liberalizuotas verslo galutinių vartotojų atžvilgiu jau patvirtinus pradinį *Alumix* tarifą, kuris nebuvo pagalba, Komisija išnagrinėjo klausimą, ar liberalizavimas gali būti svarbus veiksnys priskiriant tarifą esamai arba naujai pagalbai. „Alcoa“ tvirtina, kad taip nėra. Komisija pritaria „Alcoa“ požiūriui ⁽⁹²⁾. Tarifas netapo valstybės pagalba dėl elektros energijos sektoriaus atvėrimo konkurencijai, kadangi tinkama atskaitos sistema, „Alcoa“ teikiama pagalbai įvertinti, yra ne elektros energijos rinka (kurioje „Alcoa“ neveikia), bet pirminio aliuminio rinka. Be to, nėra jokio priežastinio ryšio tarp elektros energijos sektoriaus liberalizavimo ir sprendimo finansuoti tarifą privalomomis įmokomis.
- ⁽⁹¹⁾ Šia apibrėžtimi bet koku atveju siekiama tik apriboti netinkamos pagalbos susigrąžinimo nuostatų taikymą laiko atžvilgiu, taigi ji visai nereikalinga šiame vertinimo etape.
- ⁽⁹²⁾ Todėl Komisijai nereikia nagrinėti „Alcoa“ pateiktų teisinių argumentų, skirtų šiai išvadai pagrįsti (žr. 95 ir 96 konstatuojamąsias dalis).

(195) „Alcoa“ tvirtina, kad, net darant hipotetinę prielaidą, kad tarifas galėjo tapti pagalba, tai būtų atsitikę dėl pasikeitusių rinkos sąlygų arba kitų išorinių aplinkybių, t. y. dėl bendrosios rinkos vystymosi. Tokiu atveju jį reikėtų laikyti esama pagalba. Todėl Komisija išnagrinėjo, ar Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b dalies v punkto pirmasis sakinytis galėtų būti taikytinas šioje byloje. Šia nuostata esamos pagalbos statusas suteikiamas priemonei, kuri tapo pagalba „dėl bendrosios rinkos vystymosi ir nebuvo atitinkamos valstybės narės pakeista“.

(196) Komisija negalėjo nustatyti bendrosios rinkos vystymosi, kuris atitiktų Teisingumo Teismo pateiktą šios sąvokos apibrėžtį, t. y. nenustatė „su nagrinėjama priemone susijusio sektoriaus ekonominių ir teisinių sąlygų pasikeitimo“, dėl kurio tarifas galėtų tapti pagalba⁽⁹³⁾. Ir pati „Alcoa“ nenurodė tokių pokyčių ir neįrodė, kad yra priežastinis ryšys su tarifo pobūdžio pasikeitimu. Be to, net darant prielaidą, kad bendrosios rinkos vystymosi procesas įvyko (tai paneigta), jis neturėtų reikšmės vertinant nagrinėjamą priemonę: esamos pagalbos statusas, taikytinas dėl hipotetinio bendrosios rinkos vystymosi, nebegaliojant valstybei narei vėliau pakeitus priemonę (įvedus valstybės ištekliams paremtą finansavimo mechanizmą), atsižvelgiant, be kita ko, ir į Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b dalies v punkto pirmajame sakinyje nurodytą antrąjį kriterijų. Kadangi šioje byloje nagrinėjamas laikotarpis eina po tokio pakeitimo, bendrosios rinkos vystymasis neatlieka jokio vaidmens vertinimo procese. Vystymosi veiksnio pasireiškimas jau įvedus naują finansavimo mechanizmą taip pat neaktualus, kadangi priemonė jau būtų tapusi valstybės pagalba vystymosi proceso metu. Todėl „Alcoa“ teiginį galima atmesti.

(197) Galiausiai Komisija išnagrinėjo, ar „Alcoa“ tarifas galėtų būti laikomas esama pagalba remiantis Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b dalies ii punktu, susijusiu su „patvirtinta pagalba, t. y. Komisijos arba Tarybos patvirtintomis pagalbos sistemomis ir individualia pagalba“. „Alcoa“ ir Italijos argumentai paremti neribotu patvirtinimo sprendimo *Alumix* galiojimu, pagal kurį „Alcoa“ tarifas dėl prieš tai minėtos nuostatos tampa esama pagalba.

(198) „Alcoa“ ir Italija teigia, kad sprendimas *Alumix* neturėjo laiko apribojimų (žr. 93 ir 119 konstatuojamąsias dalis). Teigiama, jog sprendime *Alumix* Komisija neribotam laikui nustatė, kad „Alcoa“ tarifas nebuvo pagalbos priemonė. Be to, jos tvirtina, kad esamos pagalbos priemonės galiojimo pratęsimas būtų nauja pagalba, tačiau taip nėra, kai nustatyta, kad priemonė, kurios galiojimas pratęsiamas, nėra pagalba. Todėl, jei Komisija dabar pakeistų

savo vertinimą ir nustatytų, kad priemonė yra valstybės pagalba, iki šiol „Alcoa“ taikytas tarifas bet koku atveju turėtų būti laikomas esama pagalba arba traktuojamas kaip esama pagalba remiantis sprendimu *Belgian Coordination Centres*⁽⁹⁴⁾; taigi susigrąžinimas nebūtų leistinas (žr. 94 konstatuojamąją dalį).

6.3.1. Sprendimo *Alumix* galiojimas laiko požiūriu

(199) Komisijos sprendimo išvada, kad tam tikra priemonė nėra valstybės pagalba, savaime yra riboto pobūdžio laiko atžvilgiu, kai išvada dėl pagalbos nebuvimo grindžiama rinkos ekonomikos subjekto testu ir padaroma pagal numatomas rinkos sąlygas, kurios gali būti tinkamai įvertintos tik per tam tikrą laikotarpį⁽⁹⁵⁾. Tai, kad esama laiko apribojimo, nereiškia, kad Komisija mano, jog priemonė būtinai taps valstybės pagalba, pasibaigus sprendime nustatytam laikotarpiui.

(200) Sprendime *Alumix* buvo remiamasi 1995 m. gruodžio 19 d. potvarkiu, kuriuo buvo nustatytas tarifas dešimties metų laikotarpiui. Jame aiškiai nurodyta, kad tarifo galiojimas baigiasi 2005 m. gruodžio 31 d. Byloje *Alumix* Komisija atliko sudėtingą elektros energijos sektoriaus kainų ir tendencijų dešimties metų laikotarpiu analizę, kuri atsispindi lentelėse, sudarančiose neatskiriama sprendimo dalį, ir nustatė „Alcoa“ tarifą tik laikotarpiui iki 2005 m. Tokios kainos ir tendencijos yra linkusios keistis, ir Komisija negalėjo pareikšti, kad tarifas niekada netaps valstybės pagalba, ypač turint omenyje laipsnišką energijos rinkų liberalizavimą.

(201) Todėl sprendimo išvados laikytinos galiojančiomis tik iki 2005 m. Tai akivaizdžiai pripažino Pirmosios instancijos teismas savo sprendimo, kuriuo patvirtinamas 2006 m. sprendimas pradėti procedūrą, 105 ir 106 punktuose⁽⁹⁶⁾.

⁽⁹⁴⁾ Žr. 48 išnašą.

⁽⁹⁵⁾ Reikia atskirti bendruosius vertinimo kriterijus, nurodytus sprendime *Alumix*, ir tų kriterijų taikymą konkrečiu atveju. Pagal bendruosius sprendime *Alumix* nurodytus kriterijus, jeigu rinkoje nėra alternatyvių šaltinių, racionalus elektros energijos tiekėjas, siekdamas išvengti situacijos, susiklosčiusios dėl perteklinių pajėgumų, pablogėjimo, savo geriausiems klientams pardavinės elektros energiją tokiomis kainomis, kurios padengia jo ribines gamybos sąnaudas ir nedidelę dalį fiksuotųjų sąnaudų. Šie bendrieji kriterijai galioja neatsižvelgiant į sprendimo, kuriame jie nustatyti, galiojimą laiko požiūriu, ir Komisija neketina jų čia ginčyti.

⁽⁹⁶⁾ Žr. 40 išnašą. 105 punkte teigiama: „tai labai aišku ir iš prašymo, kuriame tvirtinama, kad ieškovo gamyklų mokamas tarifas buvo patvirtintas 1995 m. įstatyminiu potvarkiu, ir iš paties įstatyminio potvarkio teiginių, kad „[*Alumix*] privatizacijai būtina Italijos Vyriausybės pagalba <...>, siekiant, kad kartu su ENEL būtų nustatytas energijos tarifas [dviem gamykloms], galbūt susitariant dėl ilgalaikės (dešimties metų) sutarties ateičiai pagal Europos lygmeniu konkurencingas kainas“ ir kad papildomų mokesčių [sovrapprezzi] tvarkymo būdas, nustatytas [IPC sprendimu Nr. 13/92], nebegalioja nuo 2005 m. gruodžio 31 d.“

⁽⁹³⁾ 2006 m. birželio 22 d. sprendimas *Belgija prieš Komisiją* (C-182/03 ir C-217/03, Rink. p. I-5479).

(202) Italijos tvirtinimas, kad sprendimo *Alumix* galiojimas buvo sąmoningai neribotas, tokiu būdu pripažįstant ilgalaikės priemonės poreikį (žr. 118 konstatuojamąją dalį), taip pat turi būti atmetas. Sprendimo *Alumix* punktas, kuriuo remiasi Italija („įmonės „Alumix“ veiklos pertvarkymas ir atgaivinimas užtikrina, kad atitinkamų vietovių plėtra bus ne trumpalaikė, o ilgalaikė“), nėra susijęs su tarifais, kurie buvo pripažinti nesą valstybės pagalba, bet su kitomis „Alumix“ skirtomis pertvarkymo pagalbos priemonėmis. Be to, nagrinėjame punkte tiesiog teigiama, kad tolesnis „Alumix“ buvimas prisidės prie atitinkamų vietovių ilgalaikės plėtros; jo negalima aiškinti taip, kaip siūlo Italija.

(203) Apibendrinant reikia pasakyti, jog atsižvelgiant į sprendimo *Alumix* galiojimo apribojimą iki 2005 m. gruodžio 31 d., nuo 2006 m. sausio 1 d. pagal Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalį taikomas tarifas yra nauja pagalba dėl priemonės galiojimo laikotarpio pakeitimo, kaip nurodyta sprendime *Diputación Foral de Álava* ⁽⁹⁷⁾.

6.3.2. Sprendimo *Alumix* galiojimui reikšmingų aplinkybių pasikeitimas

(204) Komisija išnagrinėjo „Alcoa“ argumentą, kad niekuomet nebuvo „aplinkybių pasikeitimo“, galėjusio panaikinti sprendimo *Alumix* galiojimą, kadangi nei rinkos liberalizavimas, nei Išlyginimo fondo vaidmuo neturėjo poveikio „Alcoa“ mokamai kainai. Kaina vis dar atitiko *Alumix* kriterijus, taigi Komisijos išvada dėl pagalbos nebuvimo ir toliau visapusiškai galioja (žr. 93 konstatuojamąją dalį).

(205) Tačiau faktų analizė rodo, kad tarifų tvarka, kurią Komisija patvirtino sprendime *Alumix*, iš esmės pakito, nors „Alcoa“ tai laiko tik administracinio pobūdžio smulkmena. Nuo elektros energijos tiekėjo pagal rinkos sąlygas nustatomo tarifo buvo pereita prie tarifo, kuris toks lieka tik formaliai ir yra subsidijuojamas valstybės.

(206) Sunku tokių pokyčių laikyti „tiesiog formalumu“, kuris „nekeičia patvirtintų tarifų esmės“, kadangi naujasis finansavimo mechanizmas pakeitė ekonomines sąlygas, kuriomis buvo pagrįstas sprendimas *Alumix*.

(207) Pakanka prisiminti, kad *Alumix* pagrindinis vertinimo objektas buvo elektros energijos tiekėjo ENEL elgesys. Lengvatinė kaina „Alcoa“ nesuteikė pranašumo, kadangi

Komisija, vadovaudamasi rinkos ekonomikos subjekto testu, manė, kad ENEL buvo neverta parduoti elektros energiją už nagrinėjamą kainą. Tačiau rinkos ekonomikos subjekto testas praranda prasmę, jei tarifas daugiau nėra savanoriškai siūlomas ENEL (kuriai taikoma įprastinė kaina), o yra nulemtas valstybės kompensacinių mokėjimų. Esant naujajai tvarkai, elektros energijos tiekėjo elgesys nebėra svarbus.

(208) Be to, 2006 m. sausio 1 d. įvestu indeksavimo mechanizmu, turinčiu nustatytas 4 % viršutines „Alcoa“ kainos metinio padidėjimo ribas (žr. 49 konstatuojamąją dalį), pradinė tarifų tvarka dar kartą iš esmės pakeista, ir tai padaryta tikriausiai prieštaraujant rinkos dėsniams, turint omenyje, kad nuo 2005 m. elektros energijos kainos didmeninėse rinkose nuolat kilo.

(209) Priešingai, nei teigia „Alcoa“, faktas, kad pagal naują tvarką iki 2005 m. pabaigos „Alcoa“ mokama kaina sutampa su kaina, kuri sprendime *Alumix* pripažinta nelaikytina pagalba, neleidžia daryti išvados, kad priemonė nebuvo iš esmės pakeista, jei vadovausimės generalinio advokato N. Fennelly nuomone byloje *Italija ir Sardegna Lines prieš Komisiją* ⁽⁹⁸⁾. Vertindamas, kas sudaro esminių pagalbos priemonės pakeitimą, generalinis advokatas N. Fennelly pareiškė, kad „visiškai naujo būdo, užtikrinančio iš esmės toki pat pagalbos lygį, įvedimas akivaizdžiai buvo esminis pradinio režimo pakeitimas“. Todėl nagrinėjamas tarifas visiškai skiriasi nuo sistemos, vertintos sprendime *Alumix*. Taigi sprendimo *Alumix* išvados šioje byloje nesvarbios ir tokios ir liktų net jeigu būtų manoma, tarkim, kad sprendimas *Alumix* neturėjo laiko apribojimų.

(210) Dėl panašių priežasčių sprendimas *Belgian Coordination Centres*, kuriuo remiasi „Alcoa“, nėra tinkamas pagrindas reikalauti taikyti tas pačias procesines apsaugos priemones, kurios būtų taikomos esamai pagalbai. Minėtas sprendimas yra susijęs su atvejais, kai Komisija kitaip įvertina sistemą, kuri prieš tai nebuvo laikoma valstybės pagalba. 77 punkte Teisingumo Teismas įtvirtino principą, kad tokiais atvejais Komisija privalo vadovautis esamos pagalbos stebėjimo sistema. Tačiau šis principas galioja tik tuomet, jei režimas nebuvo iš esmės pakeistas. Kaip paaiškėja iš 205–208 konstatuojamųjų dalių, šioje byloje „Alcoa“ tarifų tvarka buvo iš esmės valstybės narės pakeista. Todėl šiuo atveju Komisija nekeičia savo anksčiau tos pačios priemonės vertinimo, bet vertina naują ir kitokią priemonę.

⁽⁹⁷⁾ 2002 m. kovo 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Diputación Foral de Álava ir kiti prieš Komisiją* (T-127/99, T-129/99 ir T-148/99, Rink. p. II-1275) 175 punktas, cituojamas Teismo sprendimo 114 punkte.

⁽⁹⁸⁾ Sujungtos bylos C-15/98 ir C-105/99 [2000], Rink. I 8855, nuomonės 74 punktas.

(211) Aprašyti pokyčiai negali būti atskirti nuo pradinės sistemos, kadangi jie keičia pačią mechanizmo esmę, todėl visas ginčijamas tarifas tampa pagalba, kaip nurodyta sprendime *Gibraltar* ⁽⁹⁹⁾.

6.3.3. Išvados dėl tarifo priskyrimo naujai pagalbai

(212) Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, Komisija mano, kad svarstomas „Alcoa“ tarifo galiojimo pratęsimas yra nauja pagalba nuo 2006 m. sausio 1 d., t. y. nuo Įstatymo Nr. 80/2005 įsigaliojimo dienos.

6.4. Pagalbos teisėtumas

(213) Remiantis EB sutarties 88 straipsnio 3 dalimi, valstybės narės privalo pranešti apie visus ketinimus suteikti ar keisti pagalbą ir neįgyvendinti pasiūlytų priemonių tol, kol pranešimo procedūroje priimamas galutinis sprendimas.

(214) Kadangi Italija nepranešė apie Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalį, pagalba yra neteisėta.

6.5. Pagalbos suderinamumas

(215) Nukrypstant nuo EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatyto bendro valstybės pagalbos draudimo, pagalba gali būti pripažinta suderinama, jeigu jai gali būti taikoma viena iš Sutartyje išvardytų išimčių.

(216) Remiantis Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 punktu, „Alcoa“ suteikta valstybės pagalba gali būti laikoma pagalba veiklai, kuri iš esmės yra nesuderinama su bendrąja rinka. Byloje 86/89 Italija prieš Komisiją Teisingumo Teismas konstatavo, kad „nagrinėjama pagalba, kuri buvo suteikta be jokių konkrečių sąlygų ir tik pagal naudojamus kiekius, laikytina pagalba susijusių įmonių veiklai ir kad dėl savo pobūdžio ji paveikė prekybos sąlygas, pažeisdama bendruosius interesus“ ⁽¹⁰⁰⁾.

(217) Pirmosios instancijos teismas byloje *Siemens prieš Komisiją* priminė principą, kad „pagalba, skirta padengti įmonės išlaidas, kurių ji paprastai būtų turėjusi patirti savo kasdienėje valdymo ar įprastoje veikloje, iš esmės nepatenka į 92 straipsnio 3 dalies (dabar 87 straipsnio 3 dalies) taikymo sritį <...>. Pagal atitinkamą teismų praktiką tokios pagalbos poveikis iš esmės yra konkurencijos sąlygų iškraipymas tuose sektoriuose, kuriuose ji

teikiama, o kartu šia pagalba dėl jos pobūdžio neįmanoma pasiekti jokių minėtomis leidžiančiomis nukrypti nuostatomis siekiamų tikslų“ ⁽¹⁰¹⁾.

(218) Vis dėlto yra aiškiai apibrėžtų situacijų, kai pagalba veiklai gali būti teikiama. Visų pirma, pagalba veiklai aplinkos apsaugos tikslais gali būti suteikta pagal Valsybės pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gairės ⁽¹⁰²⁾. Pagalba veiklai taip pat gali būti leidžiama išimtiniais atvejais kaip regioninė pagalba remiamose teritorijose. Komisija įvertino, ar „Alcoa“ tarifas gali patekti į kurią nors iš minėtų kategorijų.

(219) Komisija pažymi, kad neįmanoma patvirtinti tarifo kaip pagalbos aplinkos apsaugai, kadangi svarstomo tarifo paskirtis su aplinkos apsauga nesujusi.

6.5.1. Suderinamumas su nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairėmis (Sardinija)

(220) Išimtiniais atvejais pagalba veiklai gali būti suteikta remiamuose regionuose, kuriems gali būti skiriama pagalba pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punkte nustatytą leidžiančią nukrypti nuostatą. Nagrinėjamu laikotarpiu Veneto regionui, kuriame įsikūrusi Fuzinos lydykla, negalėjo būti skiriama pagalba pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punktą. Tačiau Sardinijos regionas turėjo teisę gauti tokią pagalbą iki 2006 m. pabaigos. Todėl Komisija išnagrinėjo, ar lengvatinis tarifas „Alcoa“ lydyklai Portovezmėje yra leistinas pagal 1998 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gaires ⁽¹⁰³⁾.

(221) Vadovaujantis gairių 4.15 punktu, išimtiniais atvejais pagalba veiklai gali būti teikiama, jei: i) tai pagrįsta jos įnašu į regiono vystymąsi ir pobūdžiu, ii) jos lygis proporcingas tiems sunkumams, kuriuos siekiama palengvinti. Pati valstybė narė turi parodyti visus esamus sunkumus ir įvertinti jų svarbą. Remiantis gairių 4.17 punktu, pagalba veiklos išlaidoms apmokėti turi būti ir ribota laiko požiūriu, ir laipsniškai mažinama.

(222) Italija teigia (žr. 125 konstatuojamąją dalį), kad Sardinijoje ir Venete išliekanti didelių energijos sąnaudų gaminant aliuminį problema, pripažinta sprendime *Alumix*, pateisina tarifo galiojimo pratęsimą.

(223) Sprendime *Alumix* tarifas 1996–2005 m. laikotarpiui nebuvo patvirtintas kaip regioninė pagalba, o buvo tik konstatuota, kad tai nėra pagalba. Todėl negalima tvirtinti, kad sprendime *Alumix* Komisija pripažino, jog veiklos pagalbos suteikimą galima pateisinti remiantis regiono poreikiais.

⁽⁹⁹⁾ 2002 m. balandžio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Gibraltaro Vyriausybė prieš Komisiją* (T-195/01 ir T-207/01, Rink. p. II-2309) 111 punktas: „Taigi esamos pagalbos pakeitimas turi būti laikomas nauja pagalba tik jei pakeitimas paveikia tikrąją pradinės schemos esmę. Jeigu naujasis elementas yra aiškiai atskiriamas nuo pradinės schemos, esama schema nelaikoma iš esmės pakeista.“

⁽¹⁰⁰⁾ [1990] Rink. I-3891; 1990 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją* (C-301/87, Rink. p. I-307) 50 punktas.

⁽¹⁰¹⁾ 1995 m. birželio 8 d. Sprendimo (T-459/93, Rink. p. II-1675) 48 punktas.

⁽¹⁰²⁾ OL C 37, 2001 2 3, p. 3 ir OL C 82, 2008 4 1, p. 1.

⁽¹⁰³⁾ Žr. 34 išnašą.

(224) Pagal gairių 2 straipsnį „*ad hoc*“ pagalbos išmokėjimas vienai kuriai įmonei arba pagalba, kurią skiriant apsiribota viena veiklos sritimi, gali daryti didelį poveikį konkurencijai atitinkamoje rinkoje, bet jos poveikis regiono vystymuisi gali būti visiškai nežymus <...>. Dėl to aptariamos nukrypti [nuo bendro pagalbos draudimo] leidžiančios nuostatos paprastai turi būti taikomos tik daugelį sektorių apimančioms pagalbos schemoms, kurios konkrečiame regione prieinamos visoms suinteresuotų sektorių įmonėms.“ Elektros energijos tarifas, nustatytas tik keletui metalo sektoriaus įmonių, akivaizdžiai prieštarauja regioninės pagalbos esmei, nes ji turi apimti daugelį sektorių. Tačiau, kadangi nėra absoliutaus *ad hoc* pagalbos draudimo, Komisija išnagrinėjo, ar yra išskirtinių aplinkybių, kurios leistų nustatyti minėtą tarifą.

(225) Visų pirma, Komisija išnagrinėjo Sardinijos elektros energijos rinkos trūkumus, kuriuos nurodė Italija ir „Alcoa“.

6.5.1.1. Sardinijos elektros energijos rinka žvelgiant visos Italijos mastu

(226) Italijos elektros energijos rinka apskritai yra labai koncentruota, nors šiauriniuose regionuose kiek mažiau. Buvusi monopolininkė ENEL yra dominuojanti įmonė visuose regionuose, išskyrus Sardiniją, kur dominuoja E.ON ir ENEL duopolija. ENEL turi nemenką įtaką rinkoje, kuria, kaip nustatė Italijos konkurencijos tarnyba, 2004–2005 m. ji piktnaudžiavo. Elektros energijos kainos Italijoje iš esmės yra aukštos dėl gamyboje naudojamo mišinio, iš esmės susidedančio iš iškastinio kuro (daugiausia dujų), branduolinių pajėgumų nebuvimo ir per didelio jungčių su likusia Europa apkrovimo.

(227) Sardinijoje, kuriai tenka 4,1 % instaliuotosios naudingosios galios Italijoje⁽¹⁰⁴⁾, elektros energija gaminama daugiausia termoelektrosinėse, naudojant iškastinį kurą (anglis, mazutą, rafinavimo dervą). Saloje nėra gamtinių dujų infrastruktūros.

(228) Sardinija patiria problemų dėl per didelių energijos gamybos pajėgumų, ypač aukštų kainų segmente (nafta kūrenamos elektrinės), dėl Vyriausybės nebeįgyvendinamų planų saloje sukcentruoti Italijos sunkiąją pramonę. Tai lėmė per dideles ENEL investicijas į elektrines. Tokios jėgainės ne tik struktūriškai brangesnės, bet ir greitai tampa techniškai pasenusios. Sardinijos elektros energijos eksportas į žemyninę Italiją taip pat ribotas dėl nepakankamų dažnai pernelyg apkrautų jungiamųjų linijų pajėgumų⁽¹⁰⁵⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ Šaltinis: *Indagine conoscitiva sullo stato della liberalizzazione dei settori dell'energia elettrica e del gas naturale*, 2005 m. gegužės mėn.

⁽¹⁰⁵⁾ Šiuo metu Sardiniją su žemynine Italijos dalimi jungia 270 MWh jungiamoji linija (SACOI).

(229) Dvi energetikos įmonės, ENEL ir E.ON, kartu valdo 95 % Sardinijos elektros energijos rinkos dalį (maždaug 58 % – E.ON ir 42 % – ENEL). Energijos sektoriaus tyrimo duomenimis⁽¹⁰⁶⁾, konkurencijos požiūriu Sardinija laikytina duopoline rinka, kuriai būdingas kolektyvus dominavimas. Rinkos koncentracija yra didelė, nors ir ne didžiausia Italijoje⁽¹⁰⁷⁾. Kontroliuodamos beveik visas vidutinių sąnaudų ir didžiausių sąnaudų įmones, E.ON ir ENEL nustato kainas praktiškai kuriam paros metui. Tačiau Sardinijos padėtis atrodo mažiau nepalanki nei padėtis pietų Italijoje⁽¹⁰⁸⁾, kur ENEL pati nustato kainas visą laiką.

(230) Didmeninės elektros energijos kainos Italijoje yra vienos didžiausių Europoje⁽¹⁰⁹⁾, o kainos Sardinijoje – vienos didžiausių Italijoje. 2007 m. vidutinė nacionalinė kaina (PUN) buvo 70,99 EUR/MWh, o vidutinė Sardinijos regiono kaina – 75,00 EUR/MWh, palyginti su 80,00 EUR/MWh 2006 m.⁽¹¹⁰⁾ 2008 m. ir 2009 m. vidutinės regioninės kainos Sardinijoje vėl pradėjo kilti. Per pirmąjį 2009 m. pusmetį kainos Sardinijoje nuolat laikėsi virš šalies vidurkio (vidutinė kaina Sardinijoje buvo 106,60 EUR/MWh, o PUN siekė 60,50 EUR/MWh). Duomenų apie kainas, nustatytas dvišalėse sutartyse Sardinijoje, nėra, kadangi tokie duomenys nėra viešai prieinami ir Italija nusprendė jų nepateikti (žr. 6.3 konstatuojamąją dalį).

(231) Galima daryti išvadą, kad Sardinijos elektros energijos rinkoje yra nemažai problemų (tačiau kai kurios iš jų būdingos visai Italijai), kurios gali būti apibendrintos taip: aukštos kainos, nemaža rinkos koncentracija, dominuojančių rinkos dalyvių įtaka, per dideli gamybos pajėgumai aukštų kainų segmente, sąlyginis senstančių elektrinių neproduktyvumas, galimybės naudotis gamtinių dujų infrastruktūra stoka ir nepakankamos jungtys.

6.5.1.2. Indėlis į regioninę plėtrą

(232) Pirmiausia reikia atsakyti į klausimą, ar minėtos problemos labai trukdo Sardinijos ekonomikos plėtrai. Šioje saloje elektros energijos kainos yra aukštos, o jungtys nepakankamos. Byloje C-34/02⁽¹¹¹⁾ Komisija nesutiko, kad energijos jungčių trūkumas apsunkina MVĮ plėtrą.

⁽¹⁰⁶⁾ Žr. 43 išnašą.

⁽¹⁰⁷⁾ HHI indeksas Sardinijoje svyruoja nuo 3 000 iki 3 500. Tačiau pietiniame regione HHI indeksas yra aukštesnis.

⁽¹⁰⁸⁾ Sardinijoje E.ON gali nustatyti kainas 67 % laiko, o ENEL – 29 % laiko. Įtraukus ir besiribojančias teritorijas, didžiojoje *MacroSud-Sardegna* teritorijoje ENEL nustato kainas 63 % laiko. Tačiau *MacroSud* regione ENEL nustato kainas 100 % laiko.

⁽¹⁰⁹⁾ Pavyzdžiui, 2007 m. vidutinė didmeninė kaina (bazinės apkrovos energija „kitos dienos rinkoje“ (angl. *day-ahead market*) IPEX (Italijos elektros energijos biržoje) buvo 70,99 EUR/MWh, palyginti su 37,97 EUR Vokietijos EEX biržoje ir 40,78 EUR Prancūzijos „Powernext“ biržoje.

⁽¹¹⁰⁾ 2008 m. AEEG ataskaita pagal GME (*Gestore del Mercato Elettrico*) duomenis.

⁽¹¹¹⁾ Žr. 38 išnašą.

(233) Nors galima pripažinti, kad MVĮ mažiau kenčia nuo aukštų elektros energijos kainų, palyginti su didžiosiomis, daug energijos vartojančiomis pramonės įmonėmis, vis dėlto vienos pramonės šakos gerovė negali būti prilyginta viso regiono gerovei. Kitaip tariant, pagalba veiklai remiame regione negali būti sankcionuojama atsižvelgiant į vienos pramonės šakos patiriamus sunkumus – turi būti įrodyta, kad ji ilgą laiką bus naudinga regioninei plėtrai. Komisija mano, kad Italija pakankamai nepagrindė regioninių trūkumų, atsiradusių dėl Sardinijos elektros energijos rinkos padėties.

(234) Tačiau, net jei būtų pripažinta, kad esama regioninių trūkumų, gairėse nustatyti kriterijai vis tiek nebūtų patenkinti. Pagalba turi svarią prisidėti prie regioninės plėtros ir būti proporcinga trūkumams, kuriuos siekiama ja sumažinti.

(235) Šioje byloje sunku įsivaizduoti, kad tokia pagalba veiklai tvariai prisidėtų prie regioninės plėtros. NET pripažinus, kad „Alcoa“ aliuminio lydyklos (arba, tiesą sakant, bet kurio lengvatinio tarifo gavėjo) pasilikimas saloje prisideda prie užimtumo ir salos gamybos bazės išlaikymo, toks poveikis nebūtų ilgalaikis. „Alcoa“ pati tvirtina, kad tarifo panaikinimas reikštų, jog lydykla Portovezmėje būtų iškart uždaryta. Italijos valdžios institucijos tarifą įvardija kaip laikiną priemonę, galiosiančią tik iki vykdomų energijos gamybos ir jungčių infrastruktūros projektų užbaigimo 2010 m. (GALSI vamzdynas ir SAPEI jūros kabelis). Kyla klausimas, ar tokiais struktūriniais pokyčiais pavyktų sumažinti elektros energijos kainas iki tokio lygio, kuris atitiktų aliuminio gamintojų poreikius. Komisija laikosi nuomonės, kad su nauja infrastruktūra Sardinija galės gaminti ir parduoti elektros energiją maždaug tokiomis pačiomis kainomis, kurios vyrąja žemyninėje Italijos dalyje, ir taip išnyks regioniniai skirtumai. Tačiau Komisija neįsivaizduoja, kaip tokiais projektais būtų galima dvigubai sumažinti elektros energijos kainas iki 30 EUR/MWh lygio, kuris, anot „Alcoa“ būtinas, kad lydykla taptų pelninga.

(236) Komisija taip pat pažymi, kad valstybės subsidija, skirta stambių vartotojų elektros energijos sąnaudoms sumažinti, neskatina elektros energijos tiekėjų sumažinti kainas, idant šie neprarastų stambiausių klientų, ir neužkerta kelio jų sąnaudų struktūrų blogėjimui. Vietoj to subsidija tik didina tiekėjų norą naudotis savo įtaka rinkoje. Taigi, net jei atsižvelgiant į perteklinius pajėgumus būtų pripažinta, kad „Alcoa“ normaliomis sąlygomis galėtų išsiderėti konkurencingą kainą, jeigu elektros energijos tiekėjai (kurie suinteresuoti palaikyti aukštas kainas, žr., atitinkamai, 121 ir 99 konstatuojamasis dalis) neturėtų tokios įtakos rinkoje, Komisija

laikosi nuomonės, kad lengvatinis tarifas nėra tinkama priemonė tokiai įtakai rinkoje sumažinti.

(237) Beje, reikia pažymėti, kad sprendime *Alumix* buvo remiamasi priešinga prielaida, t. y. kad stambūs vartotojai, tokie kaip „Alcoa“, turi įtaką rinkoje naudodamiesi derybine galia ENEL atžvilgiu ir kad dėl to ENEL tektų preriauti mažesnėmis kainomis, jei ji būtų privati įmonė.

6.5.1.3. Proporciumas

(238) „Alcoa“ suteikta subsidija yra gerokai didesnė nei bet koks galimas skirtumas tarp elektros energijos kainų žemyninėje Italijos dalyje ir Sardinijoje, taikomų tai pačiai vartotojų kategorijai. Todėl tarifas nėra proporcingas regioniniams trūkumams, kuriuos juo esą siekiama sumažinti.

6.5.1.4. Proporciumas mažėjimas

(239) Regioninė pagalba veiklai turi būti proporcingai mažėjanti (žr. regioninės pagalbos teikimo gairių 4.17 punktą). Pagal Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalimi nustatytą indeksavimo mechanizmą, išaiškintą AEEG (žr. 49 ir 50 konstatuojamąsias dalis), tarifas kasmet didinamas tokia procentine dalimi, kuri atspindi elektros energijos kainų tendencijas ES, tačiau padidėjimas negali viršyti 4 %. Toks tarifas yra proporcingai mažėjantis tik tuomet, kai vidutinės grynosios ES kainos mažėja (kadangi „Alcoa“ tarifas negali mažėti, o tik didėti). Visais kitais atvejais tarifas yra laipsniškai didėjantis ir suteikia „Alcoa“ vis didesnę pranašumą⁽¹¹²⁾. Tai reiškia, kad spartaus kainų augimo ES aplinkybėmis pagalba „Alcoa“ realiais dydžiais nuo nagrinėjamo tarifo įvedimo nuolat didėjo.

6.5.1.5. Išvados dėl priemonės, kaip regioninės pagalbos Sardinijai, suderinamumo

(240) Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, Komisija mano, kad nagrinėjamo tarifo galiojimo pratęsimas negali būti laikomas suderinamu kaip regioninės pagalbos priemonė pagal 1998 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gaires. Kadangi Sardinija jau nebėra remiamas regionas pagal 87 straipsnio 3 dalies a punktą viso 2007–2013 m. laikotarpio atžvilgiu, nereikia nagrinėti, ar pagalba yra suderinama pagal 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gaires.

⁽¹¹²⁾ NET darant prielaidą, kad vidutinės ES kainos išauga mažiau nei 4 %, tarifu „Alcoa“ suteikiama nuolaida vis tiek padidėtų skaičiuojant absoliučiais dydžiais. Pavyzdžiui, jei „Alcoa“ kaina būtų 30 EUR, o vidutinė elektros energijos kaina Europoje – 60 EUR (30 EUR nuolaida), 3 % padidėjimas reikštų, kad „Alcoa“ mokėtų 30,9 EUR kainą, palyginti su 61,8 EUR vidutine Europos kaina (nauja nuolaida – 30,9 EUR).

6.5.2. *Kitos su suderinamumu susijusios aplinkybės (Venetas ir Sardinija)*

- (241) Italija ir „Alcoa“ tvirtina, kad „Alcoa“ tarifas atitinka savo paskirtį ištaisyti elektros energijos rinkų, kuriose dar nevyrauja konkurencingos kainos, trūkumus. Teigiama, kad aukštos energijos kainos kelia grėsmę daug energijos suvartojančių pramonės šakų, taip pat ir pirminio aliuminio gamybos, konkurencingumui. Tvirtinama, kad pagalba užkirs kelią įmonės išsikėlimui už Europos ribų. Teigiama, jog pagalba turi skatinamąjį poveikį, nes priešingu atveju, jei pagalbos nebūtų, įmonė uždarytų savo lydyklas Sardinijoje ir Venete.
- (242) Tokių teiginių atžvilgiu galima pateikti šias bendro pobūdžio pastabas. Netobulas elektros energijos rinkų veikimas negali būti *stricto sensu* laikomas rinkos trūkumu. Ši sąvoka reiškia konkurencinės rinkos nesugebėjimą pasiekti socialiai optimalių rezultatų, o čia problema kyla iš to, kad atitinkamos rinkos nėra pakankamai konkurencinės. Tai išspręsti galima ne mažinant, o didinant konkurenciją, sukūrus tikrai integruotą energijos rinką. Valstybės nustatomi elektros energijos tarifai paprastai turi priešingą poveikį, t. y. jais neleidžiama ir trukdoma į rinką ateiti naujiems dalyviams, taip ribojant rinkos integraciją. Taigi Komisija mano, kad pagalba veiklai, nustatant dirbtinai mažus elektros energijos tarifus, nėra tinkama priemonė siekiant ištaisyti elektros energijos rinkos netobulumus.
- (243) Pažymėtina, kad dažnai cituojamose išvadose, pateiktose specialistų grupių, kaip antai Konkurencingumo, energetikos ir aplinkos aukšto lygio atstovų grupės (žr. 78 ir 124 konstatuojamąsias dalis), nėra teigiama, kad specialioji valstybės pagalba turi būti teikiama siekiant išspręsti konkurencingumo problemas, kurias sukelia aukštos energijos kainos, o pripažįstamas poreikis visapusiškai laikytis galiojančių valstybės pagalbos taisyklių⁽¹¹³⁾.
- (244) Komisija abejojo panašiais argumentais, siejančiais pagalbos priemones su tikslu užkirsti kelią pramonės perkėlimui už ES ribų „Terni“ atveju⁽¹¹⁴⁾, ir dėl panašių

priežasčių ji nemano, kad šiame sprendime ši klausimą būtina analizuoti išsamiai.

- (245) Dabar, kai pasaulinėse rinkose aliuminio kainos yra nukritusios (dėl ekonomikos krizės sumažėjus pasaulinei paklausai), „Alcoa“ lydyklos Italijoje negali dirbti pelningai arba gali patirti nuostolių, jei nebus minėto tarifo. Galimybės, kad jos bus uždarytos, negalima atmesti, nors tokiam sprendimui įtakos gali turėti ir kiti veiksniai, pavyzdžiui, dėl uždarymo susidarancios socialinės ir aplinkos apsaugos išlaidos, taip pat išlaidos ir laiko sąnaudos diegiant naujus pajėgumus, kurių gali prireikti siekiant neprarasti rinkos dalies.

6.5.3. *Pasiūlymas dėl virtualios elektrinės (Sardinijoje)*

- (246) 2007 m. sausio 19 d. raštu (toliau – 2007 m. raštas) Komisijos konkurencijos generalinio direktorato darbuotojai išnagrinėjo galimybę imtis pereinamojo laikotarpio priemonių, laipsniškai atsisakant tarifo taikymo Sardinijoje. Atrodė, jog Sardinijos rinkos padėtis, iš dalies nulemta jos izoliacijos, nepakankamų jungčių su žemynine Italija pajėgumų ir nepalankių konkurencijos sąlygų, leidžia išimties tvarka sankcionuoti pagalbą veiklai, t. y. lengvatinį tarifą, galiojantį maždaug dvejų metų pereinamuoju laikotarpiu, per kurį jo bus laipsniškai atsisakyta⁽¹¹⁵⁾. Už tai buvo reikalaujama imtis priemonių konkurencijai Sardinijos rinkose skatinti, įsteigiant virtualią elektrinę (VE)⁽¹¹⁶⁾. Rašte aiškiai nurodyta, kad leidimas netaikomas Venete esančiai lydyklai⁽¹¹⁷⁾.
- (247) 2007 m. rašte nurodyta, kad tinkama VE turėtų leisti maždaug 25 % Sardinijos elektros energijos paklausos patenkinti virtualiais trečiųjų tiekėjų gamybos pajėgumais bent penkerių metų laikotarpiu. Rašte taip pat teigiama, kad Konkurencijos generalinis direktoratas turėtų skubiai imtis darbo kartu su Italijos valdžios institucijomis ir nustatyti praktinius VE įgyvendinimo aspektus.

⁽¹¹³⁾ Pavyzdžiui, 2007 m. vasario mėn. pateiktoje Aukšto lygio atstovų grupės trečiojoje ataskaitoje teigiama: „Tokiomis aplinkybėmis paskatų, įskaitant bendros paskirties subsidijas ir valstybės pagalbą, naudojimas gali būti pateisinamas kaip politinė priemonė. Jos gali skatinti socialų ir aplinkai naudingą elgesį, regioninę sanglaudą, tvarų vystymąsi ir kultūrinę įvairovę. Tačiau jos turėtų būti naudojamos tik esant akivaizdžiam rinkos trūkumui, kai subsidijos tampa tinkama priemone siekiant tiksliai apibrėžto bendrų interesų tikslo ir kai jos neiškreipia konkurencijos ir nekenkia aplinkai <...> Veiksnių galima imtis, kai tokios subsidijos kenkia kitiems politiniams tikslams, kaip antai kovos su klimato kaita, Lisabonos ES augimo ir darbo vietų kūrimo strategijos, tinkamo energijos rinkų veikimo ar žaliavų prieinamumo tikslams, o savo pradinio tikslo nepasiekia.“ (http://ec.europa.eu/enterprise/environment/hlg/doc_07_third_report_27_02_2007.pdf).

⁽¹¹⁴⁾ 2007 m. lapkričio 20 d. Komisijos sprendimo dėl valstybės pagalbos C 36/A/06 (ex NN 38/06), kurią Italija suteikė „ThyssenKrupp“, „Cementir“ ir „Nuova Terni Industrie Chimiche“, 144 ir 145 punktai.

⁽¹¹⁵⁾ Rašte nurodyta: „Norėtume pabrėžti, kad visiems turėtų būti aišku, jog laipsniškas tarifo panaikinimas gali užtrukti tik tiek, kiek būtina, kol pradės veikti VE (mūsų skaičiavimais, apie dvejus metus), ir tai bus priemonė, taikoma „vieną ir paskutinį kartą.“

⁽¹¹⁶⁾ VE sudaro galimybę dominuojantiems ūkio subjektams atlaisvinti virtualius energijos gamybos pajėgumus, įgyvendinant konkurso procedūras. VE paprastai naudojamos konkurencijai didmeninėse rinkose skatinti, kadangi jos panaikina dominuojančio subjekto motyvaciją pasinaudoti savo įtaka rinkoje siekiant palaikyti aukštas kainas neatidėliotinų atsiskaitymų ir ateities sandorių rinkose. Pirkėjo iš VE mokamą kainą sudaro iš anksto nustatyta kaina, paprastai atspindinti atitinkamų energijos gamybos pajėgumų kintamas sąnaudas, ir priemoka, nustatoma pirkimų taisyklių sąlygose.

⁽¹¹⁷⁾ Pateikti tokie argumentai: „Kitos įmonės, įsikūrusios žemyninėje dalyje, nepatiria tokių pačių ypatingų rinkos aplinkybių, kurios vyrauja Sardinijoje. Konkurencijos generalinis direktoratas mano, kad nėra pagrindo nukrypti nuo valstybės pagalbos principų.“

(248) Nemažai delsusi, Italija 2009 m. liepos 9 d. patvirtino teisės aktus, būtinus norint AEEG įgalinti sukurti tokį mechanizmą. 2009 m. rugpjūčio 17 d. AEEG priėmė sprendimą ARG/elt 115/09, kuriame buvo išdėstytos VE įgyvendinimo nuostatos. Praktiniai VE įgyvendinimo aspektai atitinka kriterijus, išdėstytus 2007 m. rašte. Tarifas turi būti panaikintas praėjus trims mėnesiams nuo VE darbo pradžios, bet ne vėliau kaip 2009 m. gruodžio 31 d.

6.5.3.1. Italijos VE aprašymas

(249) Vadovaujantis išsamiais AEEG nustatytais taisyklėmis, ir ENEL ir E.ON privalo atlaisvinti virtualius gamybos pajėgumus ūkio subjektams, kurie nėra niekaip susiję su nė viena iš šių įmonių. Atlaisvintini pajėgumai (ENEL – 225 MW, E.ON – 150 MW) buvo nustatyti remiantis atitinkama vienašale abiejų dominuojančių ūkio subjektų įtaka rinkoje. VE, kuri turi patenkinti bent 25 % elektros energijos paklausos Sardinijoje, veiks penkerius metus, kol bus užbaigti dabar įgyvendinami infrastruktūros projektai, skirti elektros energijos jungtims tarp Sardinijos ir žemyninės Italijos dalies pagerinti.

(250) Konkursas dėl sutarties sudarymo turi būti atviras rinkos dalyviams, pardavinėjantiems energiją galutiniam vartotojui. Siūlomų produktų terminai bus vieni ir (arba) penkeri metai. Sutartys bus sudaromos laikotarpiui nuo 2010 m. sausio 1 d.

(251) Atsižvelgiant į Sardinijos elektros energijos tinklo fizinius apribojimus, Italijos VE suprojektuota kaip finansinė priemonė⁽¹¹⁸⁾. Esant tokio tipo VE, pirkėjai nėra įpareigojami visiškai parduoti taip gautos elektros energijos galutiniam vartotojui. Jiems naudą neša visi finansiniai atsiskaitymai, kai „kitos dienos“ rinkoje sumokėta kaina viršija tam tikrą ribą. VE pajėgumų nuosavybės suteikiamas pranašumas esamam ūkio subjektui ar naujam rinkos dalyviui, norinčiam išplėsti savo klientų ratą, yra tai, kad VE galima naudoti kaip rizikos draudimo instrumentą vykdant (kitus) fizinius sandorius.

(252) Tokio tipo VE teigiamai veikia konkurenciją, kadangi dominuojantys ūkio subjektai netenka motyvacijos naudotis savo įtaka rinkoje tam, kad palaikytų aukštas

rinkos kainas „kitos dienos“ rinkoje, kadangi bet kokia nauda, gauta įgyvendinant tokią strategiją, atiteks VE pirkėjams.

6.5.3.2. Tarifo suderinamumas remiantis VE

(253) Nors VE ir turėtų teigiamai paveikti konkurenciją Sardinijos elektros energijos rinkoje ir nepaisant 2007 m. sausio mėn. pateikto pasiūlymo, Komisija daro išvadą, kad šiuo atveju VE negali tapti pakankamu pagrindu, leidžiančiu pripažinti pagalbą, suderinamą pereinamuoju laikotarpiu po VE įsteigimo, nekaltant jau apie laikotarpį iki VP įsteigimo dėl toliau išsamiai nurodytų priežasčių.

(254) Komisija neneigia, kad ypatingomis aplinkybėmis valstybės pagalbą galima pripažinti suderinama atsižvelgiant į ištaisomąsias priemones, kaip antai „rinkos liberalizavimą“ (arba, kaip šiuo atveju, struktūrinę priemonę, skirtą konkurencijai rinkoje, kuri išlieka labai koncentruota, nors teisiškai ji ir yra atvira konkurencijai, padidinti). Šiuo konkrečiu atveju Komisija atsižvelgė į konkurencijos problemos Sardinijos elektros energijos rinkoje pobūdį⁽¹¹⁹⁾, priežastinį ryšį tarp šios problemos ir pagalbos, taip pat į VE, kaip ištaisomosios priemonės, veiksmingumą.

(255) Pirma, kalbant apie konkurencijos problemos pobūdį Sardinijoje, reikia atkreipti dėmesį į toliau išdėstytas aplinkybes. Aukštas kainas Sardinijoje lemia daugelis veiksnių: nepakankamos jungtys, vietos energijos gamintojų sąnaudų struktūra ir pagrindinių dviejų energijos gamintojų įtaka rinkoje. Tai, kad elektros jungtys saloje nepakankamos, nėra liberalizavimo problema, o tiesiog jos geografinės padėties rezultatas. Daugeliui ES valstybių priklauso salos ir beveik visoms valstybėms narėms priklauso salos, kuriose elektros energijos jungtys nepakankamos arba jų net iš viso nėra. Energijos gamybos sąnaudų struktūra nėra tiesiogiai susijusi su tuo, kaip veikia elektros energijos rinka arba su tuo, kaip dominuojantys ūkio subjektai naudojami savo įtaka rinkoje. Iš tikro, ji priklauso nuo pirminės energijos šaltinių prieinamumo ir kitų fizinių bei geografinių sąlygų, lemiančių energiją gaminančių įmonių sprendimus. Galiausiai labai koncentruota rinkos struktūra salose greičiau yra taisyklė nei išimtis. Todėl vienintelė konkurencijos problema, kurią galima aptikti, yra duopolija, kadangi ji gali skatinti dominuojančius ūkio subjektus nustatyti aukštas kainas. Tačiau tai tik vienas iš veiksnių, lemiančių aukštą kainų lygį Sardinijoje.

⁽¹¹⁸⁾ VE įgauna sutarties pavidalą. Sutartimi VE pirkėjui automatiškai suteikiama teisė į skirtumą (jei jis teigiamas) tarp Sardinijos gamintojams „kitos dienos“ rinkoje sumokėtos kainos ir iš anksto nustatytos kainos. Pirkėjas pardavėjui sumoka konkurso procedūroje nustatytą mokesčių ir iš pirkėjo gauna skirtumą (jei jis teigiamas) tarp „kitos dienos“ rinkos kainos ir iš anksto nustatytos kainos.

⁽¹¹⁹⁾ Šiuo tikslu Komisija rėmėsi AEEG ataskaitose pateikta analize.

(256) Antra, Komisija pažvelgė į galimą priežastinį ryšį tarp lengvatinių tarifų ir sąlygų Sardinijos rinkoje. Šiais tarifais niekada nebuvo siekiama išspręsti konkurencijos problemos Sardinijoje, kadangi Sardinijoje galiojantys tarifai, apie kuriuos Italija pranešė, padėjo tik nedidelei vartotojų grupei, kurie, tiesą sakant, turėjo didžiausią derybinę galią. Pati Italija pripažįsta, kad „Alcoa“ tarifo paskirtis buvo suderinti „Alcoa“ Sardinijoje mokamą kainą su kainomis, kurios siūlomos aliuminio gamintojams kitose Europos valstybėse.

(257) Juk tokia pagalba būtų tik pabloginusi padėtį, susidariusią dėl duopolijos elektros gamybos sektoriuje. Esant kompensacinių mokėjimų sistemai, kuri ir yra nagrinėjama priemonė, „Alcoa“ neturėjo motyvacijos naudotis savo pačios, kaip pirkėjos, galia, kad sumažintų savo elektros energijos sąnaudas, kadangi „Alcoa“ poreikis gauti elektros energiją mažiausiomis sąnaudomis buvo užtikrinamas kompensaciniais mokėjimais, o ne pačios „Alcoa“, kaip svarbaus elektros energijos vartotojo Sardinijoje, derybinėmis galiomis mažmeninėje rinkoje. Susilpnindami „Alcoa“ motyvaciją ieškoti tiekimo alternatyvų esamo tiekėjo siūlomam variantui, kompensaciniai mokėjimai galėjo tam tikra prasme turėti neigiamos įtakos konkurencijai mažmeninėje rinkoje ir pakenkti visiems elektros energijos vartotojams, kadangi jais buvo sustiprinta finansinė dabartinio tiekėjo pozicija.

(258) Trečia, laukiamas palankus VE poveikis faktinėms konkurencijos sąlygoms Sardinijoje nėra proporcingas teikiamos pagalbos mastui ir intensyvumui. Ištaisomosios priemonės poveikis Sardinijos rinkoje, atrodo, yra gana ribotas. Jis paveiks tik dominuojančių ūkio subjektų elgesį, turint omenyje, kad Italijos įsteigta finansinio pobūdžio VE negali turėti poveikio jungtims ar energijos gamybos sąnaudoms ir, priešingai nei žaliavų perdirbimo susitarimo atveju, juo nesiekama pakeisti rinkos struktūros keičiant gamybai naudojamų žaliavų mišinį.

(259) Antra, pagalba iškreipia konkurenciją pirminio aliuminio rinkoje, o VE pagalba bus šiek tiek pagerintos konkurencijos sąlygos kitoje, būtent elektros energijos, rinkoje. Dėl savo pobūdžio VE negali turėti tiesioginio poveikio aliuminio rinkai.

6.5.4. Išvados dėl pagalbos suderinamumo (Venetas ir Sardinija)

(260) Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, Komisija mano, kad „Alcoa“ lydykloms Venete ir Sardinijoje galiojančiam

tarifui negali būti taikoma nė viena iš EB sutarties 87 straipsnyje numatytų nukrypti leidžiančių nuostatų. 87 straipsnio 2 dalyje nurodytos nukrypti leidžiančios nuostatos netaikytinos, kadangi pagalba nėra socialinio pobūdžio, ji nėra skirta gaivalinių nelaimių ar kitų ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti ar kompensuoti už ekonominius sunkumus, atsiradusius dėl Vokietijos padalijimo. Nukrypti leidžiančios nuostatos, minimos 87 straipsnio 3 dalies b ir d punktuose, taip pat netaikytinos, kadangi pagalba nėra skirta bendriems Europos interesams svarbių projektų vykdymui skatinti, kurios nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti ar kultūrai remti ir paveldui išsaugoti. 87 straipsnio 3 dalies a punkte numatytos nukrypti leidžiančios nuostatos klausimu 220–240 konstatuojamosiose dalyse atlikta analizė parodė, kad tarifas negali būti patvirtintas kaip pagalba, skirta regionų, kuriuose yra neįprastai žemas gyvenimo lygis arba didelis nedarbas, ekonominei plėtrai skatinti. 87 straipsnio 3 dalies c punkto atžvilgiu analizė parodė, kad tarifas, nors susietas su VE, negali būti laikomas suderinamu remiantis šia nukrypti leidžiančia nuostata (žr., visų pirma, 216, 217, 241–245 ir 253–259 konstatuojamąsias dalis).

(261) Todėl lengvatinio tarifo pratęsimas „Alcoa“ naudai, numatytas Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalyje ir 2004 m. potvarkyje (kadangi ta pati priemonė galėjo būti potvarkio taikymo 2006 m. sausio mėn. – 2007 m. liepos mėn. rezultatas), turi būti skelbiama nesuderinama su bendrąja rinka.

6.6. Susigrąžinimas

(262) Vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 659/1999 14 straipsnio 1 dalimi, neteisėtos pagalbos, nesuderinamos su bendrąja rinka, atveju veiksminga konkurencija turi būti atkurama nedelsiant, išskyrus atvejus, kai susigrąžinimas prieštarautų bendrajam Bendrijos teisės principui.

6.6.1. Teisėti lūkesčiai ir kiti bendrieji Bendrijos teisės principai, galintys užkirsti kelią susigrąžinimui

6.6.1.1. Teisėti lūkesčiai

(263) Pagal nusistovėjusią teismų praktiką, kai pagalba buvo suteikta be išankstinio pranešimo Komisijai pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalį, pagalbos gavėjas negali turėti teisėtų lūkesčių, kad jos suteikimas yra teisėtas⁽¹²⁰⁾. Rūpestinga įmonė tikrai gali suprasti, ar buvo laikytasi pranešimo procedūros ir ar pagalba yra teisėta.

⁽¹²⁰⁾ 1997 m. kovo 20 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Alcan Deutschland* (C-24/95, Rink. p. I-1591) 25, 30 ir 31 punktai ir 2004 m. lapkričio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Demesa ir Territorio histórico de Álava prieš Komisiją* (C-183/02 P ir C-187/02, Rink. p. I-10609) 45 punktas.

- (264) Tačiau neteisėtai suteiktos pagalbos gavėjui netrukdoma kliautis išimtinėmis aplinkybėmis, kuriomis remdamasis jis teisėtai manė, kad pagalba buvo teisėta, todėl atsisako tą pagalbą grąžinti⁽¹²¹⁾. Kita vertus, „jei apdairus ir išmanantis prekybininkas galėjo numatyti Bendrijos priemonės, kuri gali turėti įtakos jo interesams, priėmimą, jis negali remtis minėtu principu, jei priemonė yra priimama“⁽¹²²⁾.
- (265) Komisija išnagrinėjo, ar „Alcoa“ nurodomos išskirtinės aplinkybės, siejamos su sprendimu *Alumix*, galėjo jai suteikti tokių teisėtų lūkesčių.
- (266) Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką teisėti lūkesčiai gali atsirasti tik iš Bendrijos institucijų gavus tikslias, besąlygiškas ir neprieštaringas garantijas, kurios gali suteikti pagrįstų lūkesčių, kad priemonė nėra pagalba arba kad ji teisėta⁽¹²³⁾.
- (267) „Alcoa“ tvirtina, kad net jeigu dabartinė sistema negalėtų būti laikoma „esama pagalba“, „Alcoa“ vis tiek remtųsi teisėtais lūkesčiais, kadangi ji pasiklioė sprendimo *Alumix* išvada, kad pagalbos nebuvo, kai ji įsigijo „Alumix“ ir nusprendė papildomai investuoti į dvi lydyklas. „Alcoa“ taip pat precedentu laiko Komisijos sprendimą dėl plieno įmonių, steigiančių buveines užsienyje, neapmokestinimo⁽¹²⁴⁾ (žr. 97 konstatuojamąją dalį).
- (268) Tame Komisijos sprendime dėl Prancūzijos numatyto plieno įmonių neapmokestinimo nuostatos dėl esamos pagalbos negalėjo būti taikomos tiesiogiai, kadangi pagalba plieno sektoriui buvo reguliuojama EAPB sutartimi, kurioje esamos pagalbos sąvokos nebuvo. Komisija pripažino teisėtus naudos gavėjų lūkesčius pagal analogiją pritaikydama atitinkamas EB sutarties nuostatas ir dėl to
- nenurodė susigrąžinti pagalbą. Tačiau minėta byla iš esmės buvo panaši į bylą *Belgian Coordination Centres* – Komisija kitaip įvertino priemonę, kurios anksčiau ji nelaikė pagalba, tačiau valstybė narė priemonės nebuvo pakeitusi. 210 konstatuojamojoje dalyje išdėstyti argumentai reiškia, kad Komisija privalo atmesti teiginį, jog minėtas sprendimas gali būti laikomas pagrindu „Alcoa“ teisėtiems lūkesčiams pripažinti.
- (269) Kalbant apie svarbą, kurią „Alcoa“ teikia sprendimui *Alumix*, reikia pažymėti, kad šis sprendimas galėtų suteikti naudos gavėjui teisėtą lūkestį, kad jame įvertinta tarifų tvarka nebuvo pagalba iki 2005 m. gruodžio 31 d.
- (270) Tačiau iš sprendimo *Alumix* jokių teisėtų lūkesčių negali kilti dėl tarifo galiojimo laiko pratęsimo, numatyto Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalyje. „Alcoa“ negalėjo pagrįstai tikėtis, kad 2005 m. priemonė, kuria tarifas buvo pratęstas iki 2010 m., taip pat automatiškai nepatenka į pagalbos kategoriją. Susidūręs su priemone, a) kuri buvo iš esmės pakeista ir b) kurios galiojimas buvo pratęstas, protingas naudos gavėjas turėjo išsiaiškinti, ar pagalba buvo teisėta.
- (271) Tai, kad iš sprendimo *Alumix* nekyla teisėtų lūkesčių, aiškiai patvirtinta ir Teismo sprendimo 109 punkte.
- (272) Vien faktas, kad „Alcoa“ investavo į savo gamyklas Italijoje, nesuteikia teisėtų lūkesčių pakeistos ir pratęsto galiojimo tarifų tvarkos atžvilgiu, turint omenyje, kad nustatant pradinį „Alcoa“ tarifą buvo aišku, jog jis negalios daugiau nei dešimt metų ir kad „Alcoa“ suplanavo savo investicijas šiuo pagrindu, o ne tikėdamasi, kad tarifas galios neribotą laiką.
- (273) Atsivėlgusi į pirmiau išdėstytus argumentus, Komisija padarė išvadą, kad nebuvo jokių ypatingų aplinkybių, dėl kurių „Alcoa“ būtų galėjusi turėti teisėtų lūkesčių, kad ginčijama priemonė yra teisėta.
- (274) Dėl gamyklos Sardinijoje Komisija taip pat svarstė, ar 2007 m. raštas ir vėlesni su juo susiję įvykiai galėjo suteikti teisėtų lūkesčių „Alcoa“.

⁽¹²¹⁾ 1990 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* (C-5/89, Rink. I-3437) 16 punktas.

⁽¹²²⁾ 1978 m. vasario 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Lührs* (C-78/77, Rink. p. I-169) 6 punktas; 1987 m. kovo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van den Bergh en Jurgens BV prieš Komisiją* (C-265/85, Rink. p. I-1155) 44 punktas; 1994 m. gruodžio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Unifruit Hellas prieš Komisiją* (T-489/93, Rink. p. II-1201) 51 punktas.

⁽¹²³⁾ Žr. 1987 m. kovo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van den Bergh en Jurgens BV prieš Komisiją* (C-265/85, ten pat, 44 punktą; 1990 m. birželio 26 d. sprendimo *Sofrimport prieš Komisiją* (C-152/88, Rink. p. I-2477) 26 punktą; 2000 m. sausio 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mehibas Dordtselaan prieš Komisiją* (T-290/97, Rink. p. II-15) 59 punktą; 2003 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Kyowa Hakko Kogyo prieš Komisiją* (T-223/00, Rink. p. II-2553) 51 punktą.

⁽¹²⁴⁾ Žr. 51 išnašą.

(275) Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad 2007 m. rašte Komisija nedavė jokių tikslų ir nesąlyginių garantijų dėl VE reikšmės darant išvadą dėl pagalbos suderinamumo. Komisijos tarnybų rašte tik nurodoma, kad „už konkurenciją atsakingas Europos Komisijos narys ketina Komisijos kolegijai pateikti pasiūlymą dėl laipsniško ir greito elektros energijos tarifų Sardinijoje panaikinimo laikotarpio“. Iš tokios formuluotės galima spręsti, kad teigiamam reikalo sprendimui bet koku atveju būtina, kad visos sudėtis Komisija patvirtintų sprendimo projektą. Atsižvelgiant į jo statusą (Komisijos departamento raštas) ir turinį (sąlyginė garantija), 2007 m. raštas negali suteikti tokių teisėtų lūkesčių, kokius pripažintų Teismas.

6.6.1.2. Kiti bendrieji bendrijos teisės principai

(276) Nei Italija, nei „Alcoa“ nepateikė argumentų šiuo klausimu. Tačiau Komisija išnagrinėjo, ar kiti bendrieji Bendrijos teisės principai neleidžia susigrąžinti visos ar dalies pagalbos.

(277) Dėl gamyklos Venete pažymėtina, kad susigrąžinimas nepažeistų jokio bendrojo Bendrijos teisės principo; Komisija pareiškė rimtų abejonių dėl pagalbos Veneto vietovėje suderinamumo sprendime pradėti procedūrą ir jokie įvykiai vėlesniame proceso etape negalėjo pakeisti įspūdžio, kurį „Alcoa“ turėjo susidaryti pradėjus procedūrą.

(278) Dėl gamyklos Sardinijoje Komisija išnagrinėjo padėtį, susidariusią po 2007 m. rašto ir vėlesnių įvykių. Kaip nurodyta 275 konstatuojamojoje dalyje, Komisijos departamentai nedavė jokių tikslų ir besąlyginių garantijų dėl VE reikšmės vertinant pagalbos suderinamumą, o tiesiog pareiškė, kad jei Italija nedelsdama sureaguos į vertinimą, už konkurenciją atsakingas Komisijos narys Komisijai tvirtinti pateiks pasiūlymą dėl trumpo tarifo panaikinimo laikotarpio. Tačiau VE idėja vėlesniuose procedūros etapuose nebuvo nagrinėjama, kol Italija nebuvo nusprendusi jos įgyvendinti.

(279) Nepaisant šio pasiūlymo, kaip paaiškinta 253–259 konstatuojamosiose dalyse, Komisija padarė išvadą, kad VE negali būti pagrindas sprendžiant pagalbos suderinamumo klausimą dėl priešasčių, susijusių su priemonės aplinkybėmis ir bendru VE pobūdžiu, t. y. dėl priešasčių, nesusijusių su jos diskusijomis su Italija. Tačiau yra

pagrindas kelti klausimą, ar pratęstose derybose dėl VE galėjo būti paneigta prielaida, kad neteisėtos pagalbos priemonės nesuderinamumo nustatymas būtina turi reikšti, jog visa pagalba turi būti grąžinta.

(280) Nepaisant to, kad tyrimo trukmė pati savaime nebuvo pernelyg ilga (treji metai), Komisija pripažįsta, kad šioje byloje tyrimas užtruko dėl derybų VE steigimo klausimu.

(281) Nors derybų dėl VE trukmę didele dalimi nulėmė pavėluotas Italijos atsakymas į pasiūlymą, Komisija pripažįsta, kad užsitęsusių diskusijų VE klausimu prieštaravo gero administravimo principui ir turėjo įtakos naudos gavėjo elgesiui vėlesnio tyrimo etapo metu. Viltis, kad VE pagalba galima pasiekti Sardinijos gamyklos palankių bylos rezultatą, kurią suteikė Komisija ir kurios ji laiku nepaneigė, galėjo pakeisti „Alcoa“ nuomonę dėl pagalbos Sardinijos gamyklos susigrąžinimo rizikos pradėjus procedūrą, o tai, savo ruožtu, galėjo turėti įtakos jos verslo strategijai, t. y. investicijoms ir veiklos vietos parinkimui. Jeigu 2007 m. raštas nebūtų buvęs išsiųstas, „Alcoa“ galbūt būtų nusprendusi nebetęsti veiklos Sardinijoje, taip sumažindama grąžintą sumą.

(282) Atsižvelgdama į minėtas aplinkybes, Komisija konstatuoja, kad nereikia reikalauti grąžinti Sardinijos gamyklos suteiktą pagalbą už laikotarpį nuo rašto išsiuntimo (2007 m. sausio 19 d.) iki šio sprendimo dienos.

6.6.2. Grąžintinų sumų nustatymas

(283) Daroma išvada, kad visos nesuderinamos pagalbos sumos, kurias pagal Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalį „Alcoa“ gavo nuo 2006 m. sausio 1 d., privalo būti susigrąžintos su palūkanomis, vadovaujantis 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles, V skyriumi⁽¹²⁵⁾.

(284) Susigrąžinimo tikslas – sugrąžinti prieš nesuderinamos pagalbos suteikimą buvusią naudos gavėjo konkurencinę padėtį. Kad būtų galima nustatyti grąžintinas sumas, būtina išsiaiškinti, kokią kainą „Alcoa“ būtų mokėjusi rinkoje už tiekiamą elektros energiją, jeigu tarifo galiojimas nebūtų buvęs pratęstas.

⁽¹²⁵⁾ OL L 140, 2004 4 30, p. 1.

(285) Kaip nurodyta 157 konstatuojamojoje dalyje, „Alcoa“ sudarė dvišalę sutartį su ENEL dėl nominalios kainos, kuri apytiksliai atitiko standartinę šios įstaigos taikomą aukštos įtampos tarifą. Komisijos nuomone, būtent tokią kainą „Alcoa“ būtų mokėjusi už tiekiamą elektros energiją, jeigu tarifas nebūtų buvęs nustatytas. Todėl Komisija laikosi nuomonės, kad grąžintina suma lygi skirtumui tarp sutartyje nustatytos kainos ir lengvatinės kainos. Ši suma sutampa su kompensacine įmoka, kurią įmonė gavo per atitinkamą laikotarpį⁽¹²⁶⁾. Tokį patį skaičiavimo metodą Komisija nurodė ir byloje *Terni*⁽¹²⁷⁾, kuri labai panaši į šią bylą.

(286) Siekdama išsamumo, Komisija išnagrinėjo ir atmetė argumentą, kad, jei ne valstybės subsidija, „Alcoa“ būtų susitarusi su komunalinių paslaugų įstaiga dėl geresnės kainos ir kad dėl to grąžintina suma turėtų būti paremta kitokiu, tariamai labiau realistiniu kriterijumi.

(287) Visų pirma Komisija iš principo nepritaria idėjai nustatyti teorinį kriterijų, kai yra konkretus ir tinkamas kriterijus. Sprendime *Uncredito*⁽¹²⁸⁾ Teisingumo Teismas atmetė panašų hipotetinį požiūrį ir nusprendė, kad „ankstesnės situacijos atkūrimas <...> nesąlygoja atkūrimo situacijos besiskiriančios nuo praeities, remiantis hipotetiniais elementais, t. y. galimais, dažnai įvairiais atitinkamų ūkio subjektų pasirinkimais“.

(288) Todėl, kai Komisija pradėjo oficialią tyrimo procedūrą dėl tarifo 2004 m. ir 2006 m. ir buvo pareikalauta, kad „Alcoa“ pateiktų patronuojančios įmonės garantiją dėl susigrąžinimo rizikos, įmonė turėjo aiškią paskatą susitarti su ENEL dėl kuo geresnių tiekimo sąlygų. Taigi nėra jokių įrodymų, kad sutartinė kaina, dėl kurios laisvai susitarė „Alcoa“ ir ENEL, neteisingai atspindi rinkos kainą, kurią „Alcoa“ būtų mokėjusi, jei pagalbos nebūtų buvę.

7. IŠVADA

(289) Komisija daro išvadą, kad Italija neteisėtai, pažeisdama EB sutarties 88 straipsnio 3 dalį, įgyvendino 2004 m. vasario 6 d. Ministro Pirmininko potvarkio 1 straipsnio ir Įstatyminio potvarkio Nr. 35/05, pertvarkyto į Įstatymą Nr. 80/2005, 11 straipsnio 11 dalies nuostatas, numatydama „Alcoa“ taikomo lengvatinio elektros energijos tarifo galiojimo pratęsimą. Komisija mano, kad šiai priemonei, kuri tėra pagalba veiklai, negali būti taikoma nė viena nuo EB sutartyje įtvirtinto valstybės pagalbos draudimo nukrypti leidžianti nuostata, taigi ji yra nesuderinama su

bendrajai rinkai. Todėl visi dar nesumokėtų pagalbos sumų mokėjimai turi būti atšaukti, o jau sumokėtos sumos turi būti susigrąžintos. Susigrąžintina suma sutampa su visų kompensacinių mokėjimų, kuriuos „Alcoa“ gavo iš Išlyginimo fondo, suma. Veneto gamyklos atveju turi būti susigrąžintos sumos už laikotarpį nuo 2006 m. sausio 1 d. iki šio sprendimo priėmimo dienos. Sardinijos gamyklos atveju turi būti susigrąžintos sumos už laikotarpį iki 2007 m. rašto, t. y. nuo 2006 m. sausio 1 d. iki 2007 m. birželio 18 d.,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Valstybės pagalba, kurią Italija neteisėtai teikė „Alcoa Trasformazioni“ nuo 2006 m. sausio 1 d. pagal 2004 m. vasario 6 d. Ministro Pirmininko potvarkio 1 straipsnį ir Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalį, pažeisdama Sutarties 88 straipsnio 3 dalį, yra nesuderinama su bendrajai rinkai. Pagalbos suma apskaičiuojama pagal šio sprendimo 285 konstatuojamojoje dalyje nurodytą metodą.

2 straipsnis

1. Italija susigrąžina 1 straipsnyje minimos pagalbos sumas, sumokėtas naudos gavėjai. Veneto gamyklos atveju turi būti susigrąžintos sumos už laikotarpį nuo 2006 m. sausio 1 d. iki šio sprendimo priėmimo dienos. Sardinijos gamyklos atveju turi būti susigrąžintos sumos už laikotarpį nuo 2006 m. sausio 1 d. iki 2007 m. birželio 18 d.

2. Sumos susigrąžinamos su palūkanomis, apskaičiuotomis nuo tos dienos, kai jos buvo perduotos gavėjai, iki jų faktinio susigrąžinimo.

3. Palūkanos apskaičiuojamos pagrindinei sumai ir susikauptosioms palūkanoms pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2007 V skyrių ir Komisijos reglamentą (EB) 271/2008⁽¹²⁹⁾, iš dalies pakeičiantį Reglamentą (EB) Nr. 794/2004.

4. Italija atšaukia visus būsimus 1 straipsnyje minimos pagalbos mokėjimus nuo šio sprendimo priėmimo dienos.

3 straipsnis

1. Pagalba, nurodyta 1 straipsnyje, susigrąžinama nedelsiant ir veiksmingai.

2. Italija užtikrina šio sprendimo įgyvendinimą per keturis mėnesius nuo jo pranešimo apie jį dienos.

⁽¹²⁶⁾ Komisija neturi pakankamai duomenų, kad galėtų tiksliai apskaičiuoti šią sumą.

⁽¹²⁷⁾ Žr. 9 išnašą. Byloje *Terni* lengvatinis tarifas, kurio galiojimas taip pat buvo pratęstas remiantis Įstatymo Nr. 80/2005 11 straipsnio 11 dalimi, buvo apskaičiuotas, finansuojamas ir išmokamas praktiškai tokiu pat būdu kaip ir „Alcoa“ atveju (tačiau galutinė kaina gavėjams buvo kitokia).

⁽¹²⁸⁾ 2005 m. gruodžio 15 d. sprendimo *Uncredito* (C-148/04, Rink. p. I-11137) 49 punktas.

⁽¹²⁹⁾ OL L 82, 2008 3 25, p. 1.

4 straipsnis

1. Per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą Italija pateikia Komisijai šią informaciją:

- a) bendrą sumą (pagrindinę sumą ir palūkanas už grąžintą pagalbą), susigražintą iš pagalbos gavėjos;
- b) išsamų vykdant šį sprendimą įgyvendintų ir numatytų įgyvendinti priemonių aprašymą;
- c) dokumentus, liudijančius, kad naudos gavėjai liepta grąžinti pagalbą.

2. Italija informuoja Komisiją apie pažangą, padarytą taikant nacionalines priemones, kurių buvo imtasi šiam sprendimui

įgyvendinti, kol 1 straipsnyje minima pagalba bus visa susigražinta. Komisijos reikalavimu Italija nedelsdama pateikia informaciją apie priemones, kurių jau ėmėsi ir kurių ketina imtis įgyvendindama šį sprendimą. Ji pateikia ir išsamią informaciją apie pagalbos ir palūkanų už grąžintą pagalbą sumas, kurias jau susigražino iš pagalbos gavėjos.

5 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Italijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2009 m. lapkričio 19 d.

Komisijos vardu

Neelie KROES

Komisijos narė

2010 m. prenumeratos kainos (be PVM, įskaitant paprastosios siuntos išlaidas)

ES oficialusis leidinys, L ir C serijos, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 100 EUR per metus
ES oficialusis leidinys, L ir C serijos, spausdintinė versija ir metinis kompaktinis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 200 EUR per metus
ES oficialusis leidinys, L serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	770 EUR per metus
ES oficialusis leidinys, L ir C serijos, mėnesinis kaupiamasis kompaktinis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	400 EUR per metus
Oficialiojo leidinio priedas, S serija (Konkursai ir viešieji pirkimai), kompaktinis diskas, leidžiamas du kartus per savaitę	daugiakalbis: 23 oficialiosiomis ES kalbomis	300 EUR per metus
ES oficialusis leidinys, C serija. Konkursai	konkursų kalbomis	50 EUR per metus

Europos Sąjungos oficialųjį leidinį, leidžiamą oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis, galima prenumeruoti bet kuria iš 22 kalbų. Jį sudaro L (teisės aktai) ir C (informacija ir pranešimai) serijos.

Kiekviena kalba leidžiamas leidinys prenumeruojamas atskirai.

Oficialieji leidiniai airių kalba parduodami atskirai, remiantis 2005 m. birželio 18 d. Oficialiajame leidinyje L 156 paskelbtu Tarybos reglamentu (EB) Nr. 920/2005, nurodančiu, kad Europos Sąjungos institucijos laikinai neįpareigojamos rengti ir skelbti visų aktų airių kalba.

Oficialiojo leidinio priedas (S serija. Konkursai ir viešieji pirkimai) skelbiamas viename daugiakalbiame kompaktiniame diske visomis 23 oficialiosiomis kalbomis.

Pateikę paprastą prašymą *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* prenumeratoriai gali gauti įvairius Oficialiojo leidinio priedus. Apie priedų išleidimą prenumeratoriai informuojami pranešime skaitytojui, kuris skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2010 metais kompaktinius diskus pakeis skaitmeniniai diskai.

Pardavimas ir prenumerata

Įvairių mokamų leidinių, tokių kaip *Europos Sąjungos oficialusis leidinys*, galima užsiprenumeruoti mūsų pardavimo biuruose. Pardavimo biurų sąrašą galima rasti internete adresu

http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) – tai tiesioginė ir nemokama prieiga prie Europos Sąjungos teisės aktų. Šiame tinklalapyje galima skaityti *Europos Sąjungos oficialųjį leidinį*, susipažinti su sutartimis, teisės aktais, precedentine teise bei parengiamaisiais teisės aktais.

Išsamesnės informacijos apie Europos Sąjungą rasite <http://europa.eu>

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT